

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE VAN DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571, Amsterdam-C.

Dialect van; gemeente, provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKENDE DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Adres:

Adres:

..... Telef.

..... Telef.

Geboortjaar:

Geboortjaar:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep echtgeno(o)t(e): ..

Beroep of vroeger beroep echtgeno(o)t(e): ..

Geboorteplaats van de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de vader:

Geboorteplaats van de vader:

Geboorteplaats van de moeder:

Geboorteplaats van de moeder:

Geachte medewerker,

Vult u de antwoorden in voor het dialect van één stad of dorp, dus niet van een groter gebied? En wilt u ook het gedeelte van de lijst, dat hierboven staat, zo volledig mogelijk invullen? Als u bedenkt dat u één van de 1500 korrespondenten bent, zult u begrijpen dat dit belangrijk voor ons is.

Wilt u de volgende zinnen in uw dialect vertalen en zelf het ontbrekende woord invullen?

1. Ik heb hem dat geld maar gegeven, ... ik hem helpen wou.

2. het zo lang droog geweest is groeit er bijna geen gras meer.

1. Wilt u de volgende zinnen eerst, zoveel mogelijk woord voor woord, in uw dialect vertalen (onder A).
2. Gaat dat zonder moeite, wilt u dan ja onderstrepen; levert het vertalen u problemen op, wilt u dan nee onderstrepen, of eventueel geen mening.
3. Als u het liever anders zegt, wilt u dan de zin nog eens vertalen, zoals het eigenlijk hoort in uw dialect (onder B).
4. Wat tussen haakjes staat hoeft u niet te vertalen.

Gewoon?

3. Ik woon vlak bij de kerk. ja nee geen mening

A. Vertaling:

B. Vertaling:

4. Hij woont al jaren in dat grote huis. ja nee geen mening

A. Vertaling:

B. Vertaling:

5. Jullie spelen zaterdag toch ook mee in die wedstrijd? ja nee geen mening

A. Vertaling:

B. Vertaling:

6. Maaien we morgen het gras, of gaan we het vandaag nog doen? ja nee geen mening

A. Vertaling:

B. Vertaling:

7. Spelen jullie tegenwoordig dáár? ja nee geen mening

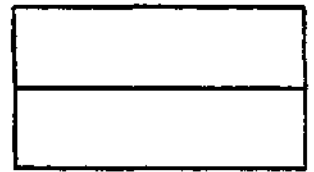
A. Vertaling:

B. Vertaling:

	Gewoon?		
8. Jongens, ga eens zitten allemaal!	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
B. Vertaling:			
9. Ik woon allang niet meer in ons dorp.	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
B. Vertaling:			
10. Hij laat het morgen teruggeven. (- het boekje)	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
B. Vertaling:			
11. Woont hij daar allang?	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
B. Vertaling:			
12. Je haalt de autobus nog wel, als je maar hard holt.	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
.....			
B. Vertaling:			
.....			
13. Jan kwam veel bij ons thuis.	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
B. Vertaling:			
14. Haal je de kinderen vanmiddag ook af van school?	ja	nee	geen mening
A. Vertaling:			
.....			
B. Vertaling:			
.....			

	<u>Gewoon?</u>
	<u>ja nee geen mening</u>
15. Hij komt veel vaker bij hén.	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
B. Vertaling:	
16. Je haalt over drie uur je spullen maar weer op.	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
B. Vertaling:	
17. Kun je me vertellen waar hij woont?	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
B. Vertaling:	
18. Jullie spelen ook altijd van die ruwe spelletjes.	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
.....	
B. Vertaling:	
.....	
19. Ik vind het niet erg dat ik buiten woon. En niet in de stad.	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
B. Vertaling:	
20. 't Is allemaal goed, als jullie maar meespelen.	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
B. Vertaling:	
21. Zij woont bij haar ouders.	ja nee geen mening
A. Vertaling:	
B. Vertaling:	

22. Zólang woon ik daar al; daar sta je van te kijken hè? Gewoon?
ja nee geen mening
A. Vertaling:
.....
B. Vertaling:
.....
23. Pas op die spijker! Als je daar maar niet je been aan open- Gewoon?
haalt. ja nee geen mening
A. Vertaling:
.....
B. Vertaling:
.....
24. Doe altijd het venster dicht voor je weggaat! Gewoon?
ja nee geen mening
A. Vertaling:
B. Vertaling:
.....
25. We lenen geen geld meer aan die mensen. Gewoon?
ja nee geen mening
A. Vertaling:
B. Vertaling:
.....
26. Hij bewoont het niet meer. (- dat oude huis) Gewoon?
ja nee geen mening
A. Vertaling:
B. Vertaling:
.....
27. Ze laat 't 'm mórgen terugbrengen. (dat boekje) Gewoon?
ja nee geen mening
A. Vertaling:
.....
Ze laat 'm 't mórgen terugbrengen. Gewoon?
ja nee geen mening
A. Vertaling:
B. Vertaling:

Hieronder worden telkens enkele verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

- I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'nee' in kolom I te onderstrepen?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?
- III Wilt u tenslotte op de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II aangekruist hebt, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

28a. Het is zeker dat hij het (aan) Marie gebracht heeft.

- b. Het is zeker dat hij het (aan) Marie heeft gebracht.
 c. Het is zeker dat hij (aan) Marie het gebracht heeft.
 d. Het is zeker dat hij (aan) Marie het heeft gebracht.
 e. Het is zeker dat het hij (aan) Marie heeft gebracht.
 f. Het is zeker dat het hij (aan) Marie gebracht heeft.
 g. Het is zeker dat hij heeft het (aan) Marie gebracht.
 h. Het is zeker dat hij heeft (aan) Marie het gebracht.
 j. Het is zeker hij heeft (aan) Marie het gebracht.
 k. Het is zeker hij heeft het (aan) Marie gebracht.

III

I
komt voor

II
meest gewoon

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d
e	ja	nee	e
f	ja	nee	f
g	ja	nee	g
h	ja	nee	h
j	ja	nee	j
k	ja	nee	k

29a. Ik hoop dat hij het (aan) z'n vriendin zeggen zal.

- b. Ik hoop dat hij het (aan) z'n vriendin zal zeggen.
 c. Ik hoop dat hij (aan) z'n vriendin het zeggen zal.
 d. Ik hoop dat hij (aan) z'n vriendin het zal zeggen.
 e. Ik hoop dat het hij (aan) z'n vriendin zal zeggen.
 f. Ik hoop dat het hij (aan) z'n vriendin zeggen zal.
 g. Ik hoop dat hij zal het (aan) z'n vriendin zeggen.
 h. Ik hoop dat hij zal (aan) z'n vriendin het zeggen.
 j. Ik hoop hij zal het (aan) z'n vriendin zeggen.
 k. Ik hoop hij zal (aan) z'n vriendin het zeggen.

III

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d
e	ja	nee	e
f	ja	nee	f
g	ja	nee	g
h	ja	nee	h
j	ja	nee	j
k	ja	nee	k

- 30a. Die kat is zo brutaal dat je hem met geen stok de tuin uit krijgt.
- b. Die kat is zo brutaal dat je krijgt hem met geen stok de tuin uit.
- c. Die kat is zo brutaal je krijgt hem met geen stok de tuin uit.

I
komt voor

II
meest gewoon

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c

III

Jan zou jij vandaag boodschappen willen doen?

- 31a. Nee, dat kan ik vandaag niet wachten, ik heb het te druk.
- b. Nee, ik heb vandaag geen tijd, ik heb het te druk.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b

III

- 32a. Ik denk dat hij het (aan) hem gegeven heeft.
- b. Ik denk dat hij het (aan) hem heeft gegeven.
- c. Ik denk dat hij (aan) hem het gegeven heeft.
- d. Ik denk dat hij (aan) hem het heeft gegeven.
- e. Ik denk dat het hij (aan) hem gegeven heeft.
- f. Ik denk dat het hij (aan) hem heeft gegeven.
- g. Ik denk dat hij heeft het (aan) hem gegeven.
- h. Ik denk dat hij heeft (aan) hem het gegeven.
- j. Ik denk hij heeft het (aan) hem gegeven.
- k. Ik denk hij heeft (aan) hem het gegeven.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d
e	ja	nee	e
f	ja	nee	f
g	ja	nee	g
h	ja	nee	h
j	ja	nee	j
k	ja	nee	k

III

- 33a. Ik ben er zeker van dat hij het (aan) Klaartje verteld heeft.
- b. Ik ben er zeker van dat hij het (aan) Klaartje heeft verteld.
- c. Ik ben er zeker van dat hij (aan) Klaartje het verteld heeft.
- d. Ik ben er zeker van dat hij (aan) Klaartje het heeft verteld.
- e. Ik ben er zeker van dat het hij (aan) Klaartje heeft verteld.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d
e	ja	nee	e

- 33f. Ik ben er zeker van dat het hij (aan) Klaartje verteld heeft.
- g. Ik ben er zeker van dat hij heeft het (aan) Klaartje verteld.
- h. Ik ben er zeker van dat hij heeft (aan) Klaartje het verteld.
- j. Ik ben er zeker van hij heeft het (aan) Klaartje verteld.
- k. Ik ben er zeker van hij heeft (aan) Klaartje het verteld.

I
komt voor

II
meest gewoon

f	ja	nee	f
g	ja	nee	g
h	ja	nee	h
j	ja	nee	j
k	ja	nee	k

III

- 34a. Marie zit aardappelen ^{te}schillen.
- b. Marie zit aardappelen en schilt.
- c. Marie zit en schilt aardappelen.
- d. Marie zit te aardappelen schillen.
- e. Marie zit aardappelen en schillen.
- f. Marie zit en schillen aardappelen.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d
e	ja	nee	e
f	ja	nee	f

III

Van de volgende zaken willen we graag weten of ze in uw dialect bekend zijn en hoe de plaatselijke uitspraak is.

35. Hoe noemt u het eenjarige snelgroeiende plantje met witte of roodachtige bloempjes? Het kan ongeveer 50 cm hoog worden en het wordt vaak gekweekt als toekruid of op het brood gegeten om zijn kruidige smaak. Tegenwoordig kan men ze in kleine doosjes gekweekt in supermarkten kopen. (*Lepidium sativum* L.)

35.

36. Hoe noemt u het lapje van textiel waarin men zijn neus snuit?

36.

37. Hoe noemt u het uiteinde van de biljart-keu, dat met krijt stroef gemaakt wordt?

37.

38. Hoe noemt u de gedroogde en gekerfde bladeren van de tabaksplant, die in een pijp gerookt kunnen worden en waarvan sigaren en sigaretten gemaakt worden? (*Nicotiana tabacum* L.)

38.

39. Hoe noemt u het in en aan het water groeiende plantje met kleine witte bloempjes? Het heeft een holle stengel en bladen die verdeeld zijn in rondachtige blaadjes. (*Nasturtium officinale* R.Br.)

39.

40a. Hoe noemt u deze oranje vrucht? Hij wordt meestal toe gegeten of om het sap uitgeperst. (*Citrus aurantium sinensis* L.)

40a.

- b. Hoe werd deze vrucht vroeger genoemd?
c. Wanneer was dat ongeveer?

b.
c.

41a. Hoe noemt u deze kleine oranje vrucht? Hij zit erg los in de schil en is fijner van smaak dan de bovenstaande. (*Citrus nobilis*)

41a.

- b. Hoe werd deze vrucht vroeger genoemd?
c. Wanneer was dat ongeveer?

b.
c.

42a. Hoe noemt u deze gele vrucht? Hij is erg zuur van smaak. Het sap of schijfjes ervan worden veel gebruikt bij het koken. (*Citrus medica* L.)

42a.

- b. Hoe werd deze vrucht vroeger genoemd?
c. Wanneer was dat ongeveer?

b.
c.

43a. Hoe noemt u deze grotere gele vrucht? De smaak is enigszins bitter. Hij wordt meestal toe gegeten of om het sap uitgeperst. (*Citrus decumana* L.)

43a.

- b. Hoe werd deze vrucht vroeger genoemd?
c. Wanneer was dat ongeveer?

b.
c.

HET AANSPREKEN

We weten wel ongeveer hoe men 25 jaar en langer geleden in de verschillende streektalen iemand aansprak. Maar dat is aan het veranderen, net als in het Nederlands. U kunt ons helpen daarover wat meer te weten te komen door de onderstaande zinnestelsels in uw streektaal te vertalen zoals dat nu in 1976 gezegd zou worden. Het belangrijkste voor ons is welk woordje men in de streektaal zou gebruiken voor dat Nederlandse je.

Een man vraagt aan zijn buurman:

44. Jan, help je me even met dat karweitje?

44.

45. Wil Jan me even helpen met dat karweitje?

45.

Als beide manieren voorkomen, welke van de twee het meest, denkt u?

Een kind vraagt aan zijn moeder:

46. Moeder, help je me even?

46.

47. Wil moeder me even helpen?

47.

Als beide manieren voorkomen, welke van de twee het meest, denkt u?

48. Vroeger zou in sommige streken van ons land in zin 44 en 46 een woordje gebruikt kunnen worden, dat met een d begint: doe, du, dow enz. In een paar gebieden begint dat woordje soms met een t: toe, tou. Bv. wiltou - wil je, helpstou - help je. In enkele gevallen komt er zelfs achter die t helemaal geen klinker meer voor: wilt - wil je, helpst - help je. Wordt dit woordje nog wel gebruikt? Zo ja, door wie en tegen wie? Kunt u enkele voorbeelden geven?

49. Als u verschillen met vroeger in het gebruik van de woordjes om iemand aan te spreken (de "aanspreekvormen") hebt opgemerkt, wilt u daarover iets vertellen? Hieronder hebben we wat ruimte gelaten.

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
Afdeling Dialectologie

Amsterdam, 14 december 1976.
Keizersgracht 569-571
Tel. 020 - 234698

Beste Medewerkers,

In de loop van 1976 hebben wij een 641 dialektvragenlijsten verstuurd naar studenten van pedagogische akademies en lerarenopleidingen. Inmiddels hebben wij er alweer 272 ingevuld teruggekregen. U behoort tot één van degenen die de vragenlijst voor ons invulde. Dat we daar heel blij mee waren heeft u al op de een of andere manier van ons gehoord. Uit allerlei opmerkingen hebben we echter ook begrepen dat velen van u eigenlijk wel zouden willen weten wat het doel van deze lijst is geweest.

Het leek ons aardig om het een en ander met een nieuwjaarswens te combineren.

Wellicht is u wel opgevallen dat de lijst uit twee delen bestond: een gedeelte waarin alleen naar de vertaling van een aantal zinnen werd gevraagd (A) en een gedeelte waarin alles duidelijk om de bijzin draaide (B, C en D). Het A-gedeelte was bestemd voor het onderzoek van Ton Goeman.

De lange rij zinnen met het werkwoord lopen was bedoeld om meer materiaal te krijgen over de werkwoordsuitgangen. Afhankelijk van verschillende factoren zoals:

- 1) sterk of zwak werkwoord,

- 2) voorafgaande en volgende klank,

- 3) volgend persoonlijk voornaamwoord, kan namelijk de uitgangs-t al dan niet afvallen in verschillende dialectgebieden.

Daarnaast zijn er verschillende uitgangen in verschillende gebieden, ook samenhangend met het soort persoonlijk voornaamwoord dat gebruikt wordt als onderwerp. Dit materiaal wordt gebruikt voor een historische taalatlas. Gedeeltelijke resultaten zijn al voorhanden.

De vormverschillen in de dialecten en de regionaal gebonden spreektaal lijken ook van belang voor de spellingsproblematiek van de werkwoordsvormen: de vormen van het ABN zijn vaak niet die van de gesproken taal die het kind van huis uit heeft. Een goed geografisch overzicht van de afwijkingen heeft dus ook voor het aanvankelijk onderwijs nut.

Deze vragenlijst bood ons tegelijkertijd de mogelijkheid om uw beantwoording en opgaven te vergelijken met materiaal dat in 1964 verzameld was. Op grond van een uitgebreide steekproef bleek dat voor het eerste deel van de vragenlijst er geen noemenswaardig verschil bestond met het al bestaande correspondentennet. De verschillen waren statistisch gezien niet van betekenis.

Dit was in tegenstelling met de wel gevonden verschillen in het tweede deel van de vragenlijst. Dit betekent dat er op het punt van vormverschijnselen geen grote afwijkingen zijn tussen oudere en jongere generaties. Dat is niet zo verwonderlijk omdat vormverschijnselen tot de dingen van een taal horen die minder bewust zijn. De aandacht is dan ook bij de beantwoording van de vragen veel meer gericht op het juist weergeven van klinkerverschillen en op de zinsbouw.

Het B, C en D gedeelte was bestemd voor het proefschrift van Marinel Gerritsen. Zij wilde te weten zien te komen welke volgordes mogelijk waren in de bijzin en zij trachtte dat op verschillende manieren te 'ontlokken'; door het aanvullen van een verhaaltje (B), door het laten kiezen uit een aantal bijzinnen (C) en door het laten vertalen van een aantal zinnen met bijzinnen (D).

We kunnen ons voorstellen dat u zich afvraagt waarom die structuur van

de bijzin nou zoveel onderzoek waard is. We zullen proberen dat uit te leggen. In het Nederlands is de volgorde van een hoofdzin met een onderwerp (Subjekt) gezegde (Verbum) en lijdend voorwerp (Objekt): SVO

(1) Jan ziet Piet

S V O

Is het gezegde samengesteld dan is de volgorde als in (2): SV_{hulp} OV

(2) Jan heeft Piet gezien

S V_{hulp} O V

In de bijzin daarentegen is de volgorde als in (3) met een enkelvoudig gezegde en als in (4) met een samengesteld gezegde:

(3) Ik zeg dat Jan Piet ziet

S O V

(4) Ik zeg dat Jan Piet gezien heeft
heeft gezien

S O V V_{hulp}

S O V_{hulp} V

Kijken we in verwante talen, bijv. het Engels dan krijg je voor de hoofdzin altijd de volgorde SVO, zowel met een enkelvoudig als met een samengesteld gezegde.

Zie (5) en (6).

(5) John saw Peter

S V O

(6) John has seen Peter

S V_{hulp} V O

In de bijzin krijg je in het Engels ook altijd de volgorde SVO, zowel met een enkelvoudig als met een samengesteld gezegde. Zie (7) en (8):

(7) I said that John saw Peter

S O V

(8) I said that John has seen Peter

S V_{hulp} V O

In een andere verwante germaanse taal, het Duits, lijkt de zaak weer meer op het Nederlands zoals blijkt uit de hoofdzinnen (9) en (10) en de bijzinnen (11) en (12).

(9) Johan sah Peter

S V O

(10) Johan hat Peter gesehen

S V_{hulp} O V

(11) Ich sage dass Johan Peter sah

S O V

(12) Ich sage dass Johan Peter gesehen hat

S O V_{hulp}

Het bovenstaande kunnen we in onderstaand schemaatje samenvatten:

	Nederlands	Duits	Engels
hoofdzin enkelv. gezegde	SVO	SVO	SVO
hoofdzin samengest. gezegde	SV _{hulp} OV	SV _{hulp} OV	SV _{hulp} VO
bijzin enkelv. gezegde	SOV	SOV	SVO
bijzin samengest. gezegde	SOV _{hulp} V _{hulp}	SOV _{hulp}	SV _{hulp} VO

Hieruit blijkt duidelijk dat het Nederlands nagenoeg dezelfde manier heeft om bijzin en hoofdzin te vormen als het Duits. Voor het Engels is men te weten gekomen dat in de 10e eeuw de structuur van de bijzin ongeveer net zo was als hij nu is voor het Nederlands. Op grond daarvan hebben Hooggeleerde Heren beweerd dat het Nederlands en het Duits zich wat de structuur van de bijzin en de hoofdzin met samen-

gesteld gezegde betreft bevinden in het stadium van het Oud-Engels. Diezelfde geleerden voorspelden ook dat de structuur van de bijzin en de hoofdzin met samen-
gesteld gezegde in de loop der tijden net zo zou worden als in het Engels dus vol-
ledig SVO. Er zijn echter een aantal redenen gevonden waarom die hypothese wel eens
onjuist zou kunnen zijn. Op grond van tellingen in Middelnederlandse prozateksten
is gebleken dat de SOV-volgorde in de bijzin pas in de 15e/16e eeuw is opgekomen en
dat de volgorde daarvoor SVO was. We proberen nu te achterhalen of er in de dia-
lecten nog iets van die oude volgorde overgebleven is. Dit zou dan de genoemde
hypothese steunen (dialecten bewaren immers over het algemeen langer oude struk-
turen etc. dan de algemeen beschaafde taal). Wanneer deze hypothese ondersteund
wordt (en daar lijkt het sterk op) dan betekent dat, dat we nieuwe voorspellingen
kunnen doen over de manier waarop het Nederlands zich zal gaan ontwikkelen. Jammer-
genoeg kunnen we nog geen volledig overzicht geven van de resultaten van de en-
quête, maar wél hebben we al vast kunnen stellen dat er veel gebieden zijn die
bijzinnen kennen met SVO-volgorde (Groningen, Friesland). Op grond van de resulta-
ten van het schriftelijk onderzoek gaan we mondeling onderzoek verrichten in de
belangrijke gebieden. De schriftelijke enquête heeft dus gediend als een soort ver-
kenning om op te sporen waar het verschijnsel zich nog bevindt. We hebben deze
vragen juist aan studenten willen stellen omdat we dachten dat die meer gevoel
voor structuren zouden hebben en voor wat wel en wat niet mogelijk is. Uit de resul-
taten is dat ook gebleken : van onze 'gewone' medewerkers gaven maar 14% op dat
verschillende soorten zinnen mogelijk ware, terwijl het er van de studenten 89% waren.
Een ander doel van dit nieuwe medewerkersnet was om een jongere generatie van en
dialectsprekers te bereiken. Vandaar dat we ervan uitgingen dat de meesten van u
de lijst voor zich zelf zouden invullen. We zijn natuurlijk ook dagonen die een oudere
zegsvrouw/man hebben opgezocht heel erg dankbaar, want het levert altijd weer belang-
rijk materiaal op, maar dat was niet in de eerste plaats onze bedoeling. U ziet dat
we erg tevreden zijn. We hebben voorlopig nog zoveel wek met het bewerken van de
binnengekomen ingevulde vragenlijsten dat u voorlopig van ons geen syntaktische of
morfologische vragen meer zult krijgen. Wel hopen we dat u volgend jaar weer bereid
zult zijn een vragenlijst in te vullen over een aantal andere onderwerpen, waarschijn-
lijk woorden en klanken. Rest ons nog u een heel voorspoedig 1977 toe te wensen.

Marinel Gerritsen

Ton Goeman

- 1) Publikaties over deze en andere onderwerpen zijn altijd voor geïnteresseerden te raadplegen op ons instituut.

Reducties voor medewerkers (bij ons instituut te bestellen)

-De grammofoonplaatjes Zuidhollandse en Utrechtse dialecten:

Elk van de beide grammofoonplaatjes 'Zuidhollandse dialecten' en 'Utrechtse dia-
lecten', uitgebracht in de reeks 'Discotheek Dialectenbureau', wordt u aangeboden
voor f 0,90 (i.p.v. f 1,50)

- 'Van randstad tot landrand', toelichting bij de kaart: Dialecten en Naamkunde, door
Jo Daan en D.P. Blok. Met een kaart en een grammofoonplaatje: Streektaal en regio-
naal Nederlands. Medewerkersprijs f 10,50. Is uitverkocht maar bij voldoende belang-
stelling wordt herdruk overwogen.

-De Taalatlas:

De afleveringen 1, 2 en 3 zijn uitverkocht. Elk van de afleveringen 4, 5, 6 en 7
kost u f 6,80 (i.p.v. f 12,- en f 14,-), aflevering 8 f 8,- (i.p.v. f 16,-), af-
levering 9 f 10,- (i.p.v. f 22,-).

AFDELING DIALECTOLOGIE
VAN HET INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE VAN DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571, Amsterdam-C.

Dialekt van gemeente , provincie
 (naam van stad, dorp of gehucht)

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Geboortejaar: , Geslacht:

Beroep of vroeger beroep:

Voor geh. vrouw: beroep van de man:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats van de vader:

Geboorteplaats van de moeder:

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Geboortejaar:

Beroep of vroeger beroep:

Voor geh. vrouw: beroep van de man:

Geboorteplaats:

Volledig adres:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één stad of dorp, dus niet van een groter gebied?

Voor de weergave van het gesprokene kunt u gebruik maken van de tekens van het gewone alfabet. Als u voor een juiste weergave toch afwijkende tekens nodig hebt, wilt u die dan op een apart vel verklaren?

1. Hoe noemt u de geelachtig blauwe plekken op de huid, die een gevolg zijn van slaan, stoten of vallen? 1.

2. Als iemand een klap op zijn oog heeft gehad, is zijn oog verkleurd. Hoe noemt u zo'n oog? 2.

3. Als een jongen door een meisje wordt afgewezen zegt men wel: hij heeft een blauwtje gelopen. Kent u voor dit feit in uw dialect een andere uitdrukking? (Bijvoorbeeld: hij heeft een blonde gelopen, een blauwe scheen krijgen, enz.) 3.

4. Hoe noemt men in uw dialect de trekharmonica of accordeon? Het gaat om de meest gebruikte benaming, niet om grappige namen. 4.

5. Hoe noemt u de harde kant van spek? 5.

6. Hoe is in uw dialect de precieze uitspraak van het woord glas (het glazen voorwerp om uit te drinken)? Wilt u er speciaal op letten of de g wellicht h-achtig wordt uitgesproken (aangeven met de spelling gh) en of er tussen de g en de l een klank voorkomt als in het woordje de. 6.

7. Geef de precieze uitspraak van de kleurnaam geel. (bijvoorbeeld geluw, gelf, gilf, gelve, geheel, heel). 7.

8.a. Hoe noemt u van het kaartspel de verschillende symbolen? (N.B. Het gaat om de gewone namen, niet om woorden voor "troef" enz.) 8.a.

I.

I.

II.

II.

III.

III.

IV.

IV.

8.b. En hoe de plaatjes?

8.b.

I. (aas)

I.

II. (koning)

II.

III. (vrouw)

III.

IV. (boer)

IV.

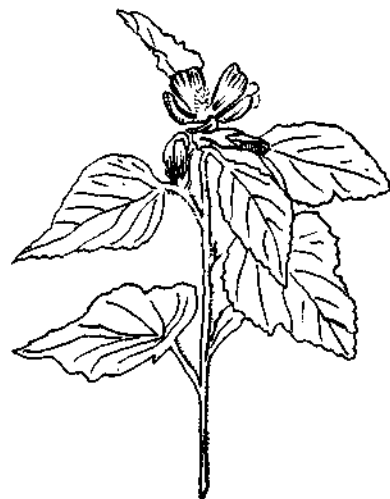
V. (joker)

V.

8.c. Zegt u de aas of het aas?

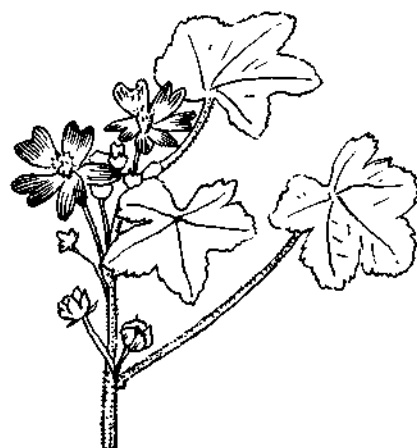
8.c.

9. Hoe noemt u de plant die hiernaast is afgebeeld? Hij groeit op moerassige plaatsen tussen het riet, vooral op zilte en brakke grond, tot een hoogte van soms wel 1 meter. De bloemen zijn rozerood, terwijl de stengel, bladen en kelk dicht fluweelachtig behaard zijn. De wortelstok wordt in de geneeskunde gebruikt.
(*Althea officinalis* L.)

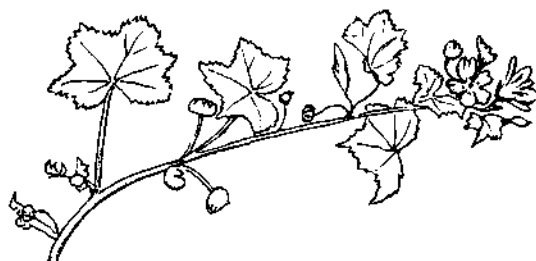
9.

10. a. Hoe noemt u de hier afgebeelde struikachtige, tot meer dan 1 meter hoge, ruw behaarde plant met langgesteelde bladeren en roze of lichtpaarse bloemen in groepen van 2 of meer in de bladoksels. Deze plant, waarvan het vruchtje de vorm heeft van 'n plat kaasje, komt erg veel voor langs wegen en dijken.
(*Malva sylvestris* L.)

10. a.

10. b. Hoe noemt u de hier afgebeelde kleinere variant van de plant hierboven? Hij komt meestal liggend voor, is minder behaard en heeft rozerode of paarsachtige, soms ook witte bloemen. De vorm van het vruchtje lijkt eveneens op een plat kaasje. Deze plant komt veel voor op zandgronden vooral langs wegen en paden.
(*Malva vulgaris* Fr.)

10. b.

11. Wilt u in onderstaande zin het ontbrekende aanvullen?

Ik heb een klein huis. Piet heeft een groot huis.

Piet heeft een groter huis

12. Hieronder worden telkens enkele verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'nee' in kolom I te omcirkelen.

II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?

III Wilt u ten slotte op de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II aangekruist hebt, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

I
Komt voor

II
Meest gewoon

- 1.a. Ik denk niet dat hij het (aan) hem gegeven heeft.
b. Ik denk niet dat hij het (aan) hem heeft gegeven.
c. Ik denk niet dat hij (aan) hem het gegeven heeft.
d. Ik denk niet dat hij (aan) hem het heeft gegeven.
e. Ik denk niet dat het hij (aan) hem gegeven heeft.
f. Ik denk niet dat het hij (aan) hem heeft gegeven.
g. Ik denk niet dat hij heeft het (aan) hem gegeven.
h. Ik denk niet dat hij heeft (aan) hem het gegeven.
j. Ik denk niet hij heeft het (aan) hem gegeven.
k. Ik denk niet hij heeft (aan) hem het gegeven.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d
e	ja	nee	e
f	ja	nee	f
g	ja	nee	g
h	ja	nee	h
j	ja	nee	j
k	ja	nee	k

III

2.a. Jan liep de tuin uit.

b. Jan liep uit de tuin.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b

III

3.a. Marie woont twee huizen van de hoek af.

b. Marie woont twee huizen vanaf de hoek.

c. Marie woont twee huizen van de hoek.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c

III

I II
Komt voor Meest gewoon

4.a. Klaas stapte snel van de plek van het onheil.

b. Klaas stapte snel van de plek van het onheil weg.

c. Klaas stapte snel van de plek van het onheil
vandaan.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c

III

5.a. Ik heb meer geld als jij.

b. Ik heb meer geld dan jou.

c. Ik heb meer geld als jou.

d. Ik heb meer geld dan jij.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c
d	ja	nee	d

III

IV Welke van de vier zinnen van punt 5 vindt u echt fout?

.....

6.a. Jan komt niet met de bus, hij komt lopend.

b. Jan komt niet met de bus, hij komt gelopen.

c. Jan komt niet met de bus, hij komt lopen.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c

III

7.a. De agent kwam de straat in fietsen.

b. De agent kwam de straat in gefietst.

c. De agent kwam fietsend de straat in.

a	ja	nee	a
b	ja	nee	b
c	ja	nee	c

III

IV Als uw dialect zowel de constructie met 'lopen'
of 'fietsen' als die met 'gelopen' of 'gefietst'
kent, wat is dan het verschil in betekenis?

Hieronder graag uw toelichting:

.....

.....

.....

13. Wilt u bij de volgende vraag het juiste antwoord omcirkelen?

Is er verschil tussen het dialect dat door vrouwen van uw leeftijd wordt gesproken en het dialect dat door mannen van uw leeftijd wordt gesproken?

ja	nee	geen mening

Als u deze vraag met ja hebt beantwoord, wilt u dan hieronder aangeven wat dat voor verschillen zijn?

.....

.....

.....

14. Wilt u onderstaande zinnestjes in uw dialect vertalen?

1. M'n man vindt het niet leuk dat ik nooit meer appeltaart bak voor z'n moeder.

1.

.....

2. Ik leen Marie nooit meer iets, je krijgt alles kapot van haar terug.

2.

.....

3. Ik bak nooit olieballen op oudejaar.

3.

4. Kun je me f 1,50 lenen voor de bus?

4.

I.

Van Bree (maart 1977)

VRAGENLIJST no. 52 A (1977)

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.

Adres : Keizersgracht 569-571, Amsterdam-C

Dialect van, gemeente, provincie
(naam van stad, dorp, gehucht)

GESPROKEN DOOR:

OPGETEKEND DOOR:

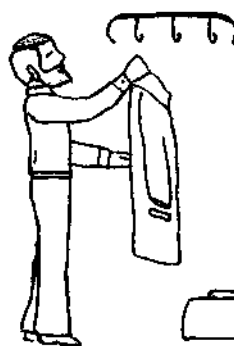
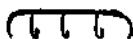
Naam:	Naam:
Geboortejaar:, Geslacht: . . .	Geboortejaar:
Beroep of vroeger beroep:	Beroep of vroeger beroep:
.	Voor geh. vrouw: beroep van de man:
Voor geh. vrouw: beroep van de man:	
.	Geboorteplaats:
Genoten onderwijs:	Volledig adres:
Geboorteplaats:	
Geboorteplaats van de vader:	
.	
Geboorteplaats van de moeder:	
.	

Geachte medewerker,

Wij verzoeken U vriendelijk onderstaande vragen in te vullen voor Uw dialect. Deze extralijst wordt uitgezonden op verzoek van een werkgroep van Leidse studenten, die onder leiding van drs. C. van Bree een onderzoek doet naar bepaalde verschijnselen in de Nederlandse en Friese dialecten.

Omdat deze werkgroep begin juni wordt afgesloten, wordt spoedige terugzending op hoge prijs gesteld. Vorige keren bent U ons zeer ter wille geweest en daarom danken wij U alvast voor Uw medewerking.

Wilt U het zinnetje in uw dialect aanvullen en vertalen?

Jan komt binnen en hij hangt

Vertaling:

Z.O.Z.

Hieronder wordt onder elk nummer hetzelfde op een paar manieren gezegd. Wilt U in de kolom rechts met ja of nee aangeven of de manier van uitspreken gewoon klinkt? Als U twijfelt, kunt U een vraagteken plaatsen. Als een zin wel gewoon zou klinken als U een woordje weglaat, mag U dat woordje doorschrappen. Het gaat om wat gewoon klinkt in Uw dialect. En wilt U het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefste zou gebruiken, onder de kolom in Uw dialect vertalen?

1 Jan is een slordige jongen,

Klinkt het gewoon?

- a hij loopt altijd met het hemd uit de broek
- b hij loopt altijd met zijn hemd uit de broek
- c hij loopt altijd met het hemd uit zijn broek
- d hij loopt altijd met zijn hemd uit zijn broek

a
b
c
d

1 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

2 Piet is al tien,

Klinkt het gewoon?

- a maar hij steekt nog dikwijls zijn duim in de mond
- b maar hij steekt nog dikwijls zijn duim in zijn mond
- c maar hij steekt nog dikwijls de duim in de mond
- d maar hij steekt nog dikwijls de duim in zijn mond

a
b
c
d

2 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

3 Als het erg modderig is,

Klinkt het gewoon?

- a moet hij zijn schoenen op de mat laten staan
- b moet hij de schoenen op de mat laten staan

a
b

3 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

4 Voordat hij begint te vertellen,

Klinkt het gewoon?

- a drukt hij zijn sigaret uit
- b drukt hij de sigaret uit

a
b

4 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

5 Toen we moesten verhuizen

Klinkt het gewoon?

- a hebben we ons dit huis laten bouwen
- b hebben we dit huis laten bouwen
- c hebben we dit huis voor ons laten bouwen

a
b
c

5 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

6 Jos is gevallen

Klinkt het gewoon?

a en nu heeft hij pijn aan zijn schouder

b en nu heeft hij pijn aan de schouder

6 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

7 Je kunt hun zolier niet meer gebruiken,

Klinkt het gewoon?

a want hun kinderen slapen tegenwoordig boven

b want ze hebben tegenwoordig de kinderen boven slapen

c want ze hebben tegenwoordig hun kinderen boven slapen

7 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

8 Herman heeft gevochten en

Klinkt het gewoon?

a nu heeft hij een scheur in de broek

b nu heeft hij een scheur in zijn broek

8 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

9 Kareltje loopt net als Vader

Klinkt het gewoon?

a met zijn handen op de rug

b met de handen op de rug

c met zijn handen op zijn rug

d met de handen op zijn rug

9 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

10 Moeder is kwaad op Klaas,

Klinkt het gewoon?

a want hij heeft een gat in zijn nieuwe broek

b want hij heeft een gat in de nieuwe broek

10 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

II Napoleon staat op schilderijen altijd

Klinkt het gewoon?

a met de hand onder het vest

b met de hand onder zijn vest

c met zijn hand onder het vest

d met zijn hand onder zijn vest

Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

4

I2 Opa heeft het zeker warm,

Klinkt het gewoon?

- a hij loopt met zijn jas over zijn arm
- b hij loopt met de jas over zijn arm
- c hij loopt met zijn jas over de arm
- d hij loopt met de jas over de arm

a
b
c
d

I2 Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

Vragenlijst 52B (1977)

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
Keizersgracht 569-571, Amsterdam-C.

Jo Daan
(dec 77)

Dialekt van, gemeente, provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

GESPROKEN DOOR:

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Naam:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep:

Voor geh.vrouw: beroep van de man: ...

Voor geh.vrouw: beroep van de man:

.....

.....

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats van de vader:

Volledig adres:

.....

.....

Geboorteplaats van de moeder:

.....

.....

.....

Geachte medewerker,

Onderstaande vraag stellen wij u op verzoek van mevrouw Jo Daan te Barchem.
Wij verzoeken u vriendelijk op deze lijst nogmaals de persoonlijke gegevens te
vermelden, aangevuld met achtergrondgegevens van de spreker, die voor het onderzoek
van mevrouw Daan van belang zijn.

AANVULLENDE GEGEVENS

1. Woonplaats(en) van de spreker tot ongeveer het 12e jaar.	1.
2.1. Woon- en verblijfplaats(en) van de vader, met de tijd die hij daar ongeveer heeft doorgebracht.	2.1.
2.2. Dezelfde gegevens voor de moeder.	2.2.
3.1. Het beroep van de vader.	3.1.
3.2. Het eventuele beroep van de moeder.	3.2.

VRAAG: Wat is uw oordeel over het toenemend gebruik van je in het Nederlands,
ook tegenover ouderen en vreemden? Het is mogelijk dat u ermee instemt,
dat u het afkeurt of dat het u niet kan schelen.
Wilt u proberen in enkele woorden te zeggen waarom uw oordeel zo uitvalt?

D 53 (1978)

Naam der plaats of der plaatsen, waarvoor de opgave geldt:

Naam en geboorteplaats van dengene, die de lijst heeft ingevuld:

Woorden en zinnen ter vertaling:

1. vader
2. moeder
3. lieve kinderen
4. zij laten zich wasschen
5. ik ga, hij gaat, wij gaan
6. die heeft gezegd
7. gaat gij mede?
8. zult gij het gelooven?
9. haverkist
10. hanenkam
11. koeien en schapen
12. veulens en geiten
13. ganzen en eenden
14. huis en schuur
15. huizen en kerken
16. vragen, vraagde, gevraagd
17. weide, hooiland
18. kermiskraam
19. drempel
20. veel meisjes

21. hij heeft me gezegd
22. wie niet hooren wil, moet voelen
23. de ezel is koppig
24. de stier van onzen buurman
25. zij draagt eieren in 't mandje
26. de koning is rijk
27. ik ben tevreden; zijt gij het ook?
28. die boer heeft een luien knecht; hard werken is zijn
zaak niet
29. negen
30. 's morgens vroeg
31. 's avonds laat
32. de hoogste
33. de laagste
34. de eerste
35. hemel en aarde
36. boomen en struiken
37. heuvels en dalen
38. erwten en boonen
39. zaaien en maaien
40. hooi en stroo
41. de molenaarszoon is op den molen
42. eene blozende deern
43. haar vrijer is erg ziek

44. potten en pannen
45 potjes en pannetjes
46 klim op de ladder
47 klauter in den eikeboom
48 zij kunnen zich niet verweren
49 hij wil niets leeren
50 de burgemeester van 't dorp
51 boeken en papieren
52 muizen en rotten
53 rechts en links
54 de tuin achter 't huis
55 eene vischschuit
56 kruid en lood
57 vul de glazen
58 bier en wijn
59 hier en gindsch
60 vier en zeventig
61 Gerrit is gierig
62 dat begeer ik van u te weten
63 gijlieden kreeg weinig, en gij hadt reeds niet veel
64 ham en spek
65 een beuk
66 hazelnoten
67 groene twijgen
68 dorre bladeren
69 te poten en te planten
70 groote steenen
71 fijne korrels

- 72 brug, vonder, sluis
73 in zeven dagen
74 vóór de deur
75 de bruiloft
76 de genoodigde gasten, vrienden en naburen
77 wat doet hij daar?
78 zij doen er niets goeds
79 een hondje en een katje
80 een nieuw rijtuig met een oud paard er voor
81 wanneer komt uw broer u bezoeken?
82 ik denk tegen Kerstmis
83 onder de duiven schieten
84 wij zijn op de jacht geweest
85 toen hebben wij hazen, patrijzen en snippen geschoten
86 deze jongetjes hebben bloempjes geplukt
87 hij houdt een' dikken stok in de hand
88 goud en zilver
89 leven en sterven
90 eten en drinken
91 slapen en waken
92 hij slaapt gerust
93 biggen en zeugen
94 tarwe en gerst

- 95 een boterham
96 broodjes met kaas
97 ik neem, hij neemt
98 zij nemen alles wat er te krijgen is
99 neemt hij niet meer?
100 gij dacht niet, dat ik zulks wist
101 dikwijls, nog vaker
102 een schoon paard
103 welk een kleed had de bruid aan?
104 hij is een droomer
105 zij wandelden tot aan de stad al pratende
106 laten wij eens keuvelen
107 hout en ijzer
108 vreugde en smart
109 met hart en ziel
110 hij schudde ongeloovig het hoofd
111 hij liep met een geweer
112 zij droeg eene mand op den rug
113 wij konden niet zien
114 handjes en voetjes
115 wat staat ge daar zoo te schreien?
116 vuur en licht
117 eene waskaars
118 Zondag, Maandag, Dinsdag, Woensdag, Donderdag, Vrijdag, Zaterdag.
119 sluier
120 fluiten
121 mikken

- 122 gieten, hij goot, gegoten
123 geven, gaf, gaven
124 leven, geleefd
125 suizen
126 vroolijk
127 pruimen en peren
128 een olm
129 de pooten van een hond
130 ik durf, ik durfde
131 hij pleegt, hij placht
132 zij hebben met elkaar gevochten
133 anders
134 wereld
135 verteren
136 mondje
137 een gaatje
138 een maatje (gewicht)
139 een vosje
140 regen
141 de laatste
142 de naaste
143 nauwe schoenen
144 in het hart

- 145 op de tong
146 klaver
147 zwavel
148 vïen
149 huwelijk
150 doopen
151 zoeken
152 vloeken
153 eekhoorntje
154 wieden
155 zie! hij ziet
156 wij zagen hem
157 zij lagen op den grond
158 een droge zomer
159 een zure appel
160 zonen en dochters
161 zijn kleinzoon
162 wilde dieren
163 vuur boeten
164 buiten
165 buïgen
166 een ruïge baard
167 spuwen
168 speeksel
169 uitgespogen
170 storen
171 verloren

172	boren
173	het kooru
174	terugkeeren
175	met den bezem keeren
176	een vlies
177	biest
178	wei (hui)
179	haard, schoorsteen
180	hoen, de hoenderen
181	vleugel
182	ketel
183	wiel
184	dorpsplein

*Herdruk van de vragenlijst, uitgestuurd
door Het Aardrijkskundig Genootschap in
1879.*

INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postgiro 16 74 15 - Bank: Amrobank reknr. 43.64.65.310

D 53 (1978)

14 december 1978.

AMSTERDAM 1002,
Keizersgracht 569-571
Telefoon 23 46 98

Geachte Medewerkers,

De vragenlijst die we u deze keer toesturen, is heel anders dan de lijsten die u meestal van ons krijgt. Het is een herdruk van de eerste dialectvragenlijst die ooit in Nederland is verstuurd. Dat werd gedaan door het Aardrijkskundig Genootschap, in 1879, dus honderd jaar geleden.

Als u de lijst doorkijkt, zult u direkt merken, dat in een eeuw tijd heel wat veranderd is in de schrijftaal van het Nederlands. Er zal ook heel wat veranderd zijn in de dialecten. Om over dit laatste meer te weten te komen sturen we de vragenlijst van 1879 nu opnieuw uit.

Verscheidene dialectologen zullen de antwoorden die er toen werden ingevuld, vergelijken met de antwoorden die er nu worden gegeven, en daarover een artikel schrijven. Deze artikelen zullen worden bijeengebracht in een bundel: "Honderd jaar dialectvragenlijsten in Nederland: 1879 - 1979".

Voor de uitvoering van deze plannen zijn we ook nu weer volledig van uw medewerking afhankelijk. Graag vragen we hierom uw aandacht voor de volgende punten:

1. Wilt u bij alle vragen invullen wat er nu, dus in 1979, in uw plaats gezegd wordt? Alleen dan kunnen toen en nu goed met elkaar worden vergeleken.
2. Waarschijnlijk zult u een aantal woorden en uitdrukkingen uit de honderd jaar oude lijst niet of niet goed begrijpen. Wilt u dat bij die woorden en uitdrukkingen aangeven? Ook deze gegevens zijn namelijk voor een goed inzicht in de veranderingen van groot belang.
3. Wilt u de lijst, ook al telt deze nogal wat vragen, zo spoedig mogelijk ingevuld aan ons terugsturen, liefst vóór 20 januari? Alleen dan kan de bundel namelijk nog in het jubileumjaar 1979 verschijnen.

Het is mogelijk dat u de oude vragenlijst zo'n aardig dokument vindt, dat u er graag een exemplaar van zou houden. Laat u ons dit dan even weten? Dan zullen we u zo mogelijk een tweede exemplaar toesturen.

We danken u alvast heel hartelijk voor uw medewerking. Wellicht wordt uw taak wat lichter wanneer u beseft dat u al in een 100-jarige traditie werkt!

Het hoofd van de Afdeling Dialectologie
en de redactie van de Jubileumbundel

B. van den Berg
J.B. Berns
Marinel Gerritsen
J. de Rooij

INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Amsterdam, december 1978
Keizersgracht 569-571
Tel. 020-234698

Geachte medewerker,

Behalve voor de bijzondere vragenlijst van dit jaar, wilden wij ook nog even uw aandacht vragen voor iets anders.

Er zijn in Nederland en Vlaams-België heel wat mensen die belangstelling hebben voor het dialect van hun woonplaats of -streek. Bij sommigen van hen gaat die belangstelling zover, dat ze zich actief bezighouden met het verzamelen van dialectmateriaal. Dat kan gebeuren door het aanleggen van lijsten van woorden, uitdrukkingen, spreekwoorden enz., maar ook door het noteren van gegevens over de klanken of de grammatica van een dialect. Soms zijn die verzamelingen bescheiden van omvang, soms ook heel uitgebreid; soms staan ze op kaartjes, soms zijn ze in schriften of ringbanden ondergebracht.

Als het zover komt dat die verzamelingen in boekvorm verschijnen, komt ons instituut ze wel op het spoor. Maar meestal worden ze niet gepubliceerd, bijvoorbeeld omdat de 'markt' ervoor te klein is. Toch zijn wij uit de aard der zaak geïnteresseerd in al het materiaal dat er over de Nederlandse dialecten te vinden is. De verzamelaars blijken vaak bereid hun materiaal af te staan, vooral als ze weten dat het zo niet verloren gaat en dat er een nuttig gebruik van gemaakt wordt, maar vaak kennen ze ons instituut niet of denken er niet aan hierover contact met ons op te nemen, en wij weten natuurlijk lang niet altijd waar wat 'te halen' is.

Vandaar ons verzoek aan u: als u zelf of iemand in uw omgeving over een verzameling dialectmateriaal beschikt die u of die ander aan ons instituut wil afstaan -nu of in de toekomst- wilt u ons hierover dan even berichten? Wij nemen dan graag nader contact op. Het is ook denkbaar dat het materiaal tijdelijk ter beschikking gesteld wordt, zodat wij het kunnen fotokopiëren. Dat laatste zullen we in verband met de kosten niet altijd doen, maar in ieder geval willen wij de verzameling dan graag inzien.

Wij danken u bij voorbaat hartelijk voor uw medewerking en hopen dat hierdoor zoveel mogelijk gegevens over de Nederlandse dialecten opgespoord zullen worden en behouden zullen blijven.

Met vriendelijke groeten,

J. de Rooij
hoofd afdeling Dialectologie

VRAGENLIJST No. 53 (1978)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE
VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM

Dialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKENDE DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Adres:

Adres:

Postcode: telef.:

Postcode: telef.:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de echtgeno(o)t(e): ..

Geboorteplaats van de echtgeno(o)t(e): ..

Geboorteplaats van de vader:

Geboorteplaats van de vader:

Geboorteplaats van de moeder:

Geboorteplaats van de moeder:

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE
VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPENPostbus 19888
1000 GW AMSTERDAMKeizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAMDialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

GESPROKEN DOOR:

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Naam:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboortjaar:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep:

Voor gehuwde vrouw: beroep van de man:

Voor gehuwde vrouw: beroep van de man:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats van de vader:

Volledig adres:

Geboorteplaats van de moeder:

.....

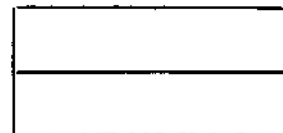
.....

Postcode:

Geachte medewerker,

In deze lijst worden de benamingen van de meest voorkomende broodsoorten gevraagd. Het gaat ons daarbij om de namen die de dialectsprekers voor de broodsoorten gebruiken en niet om de broodnamen die de bakkers eraan geven. Als sommige broodsoorten in uw plaats niet bekend zijn, wilt u dat dan aangeven met "brood onbekend"? En als de betreffende broodsoort wel in uw plaats voorkomt, maar u kent de dialectnaam er niet van, wilt u dan met "naam onbekend" antwoorden (of eventueel nog navraag doen bij een andere dialectspreker uit uw plaats)?

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één stad of dorp, en dus niet voor een groter gebied? En vult u ook het gedeelte van de lijst, dat hierboven staat, zo volledig mogelijk in?

1. Er bestaan verschillende soorten brood: wittebrood, bruinbrood, volkorenbrood, roggebrood enz. Eén ervan noemt men in uw dialect misschien alleen maar "brood". De andere soorten moet men nauwkeuriger bij de naam noemen. Welke broodsoort wordt bij u met "brood" aangeduid?

1.

BROOD UIT TARWE

2. a. Hoe noemt men in uw dialect een wittebrood (d.w.z. een brood uit tarwebloem, zonder zemelen)?

2. a.

Dit wittebrood kan in verschillende vormen gebakken worden. Hieronder zijn de meest voorkomende vormen getekend. Wilt u bij elke tekening, waarachter u *ja* hebt aangekruist, de dialectnaam geven?

Heeft wittebrood in uw plaats de ernaast getekende vorm?

Dialectnaam

ja 0

neen 0

.....

ja 0

neen 0

.....

ja 0

neen 0

.....

ja 0

neen 0

.....

ja 0

neen 0

.....

- g. Komen er bij u nog andere vormen voor wittebrood voor? Zo ja, wilt u dan de naam of namen daarvan geven (graag met een tekening of een omschrijving erbij)?

g.

3. Hoe noemt u een wittebrood waarin de volgende bestanddelen verwerkt zijn?

- a. water
- b. melk
- c. krenten, rozijnen (en eventueel sucade)
- d. alleen krenten
- e. alleen rozijnen
- f. klontjes suiker
- g. bepaalde kruiden
- h.

3.

- a.
- b.
- c.
- d.
- e.
- f.
- g.
- h.

4. a. Hoe noemt men in uw dialect een volkorenbrood (d.w.z. een van binnen en van buiten vrij donker brood van tarwemeel waarin alle zemelen zijn meegebakken)?

Ook dit brood kan in verschillende vormen gebakken zijn. Hieronder zijn weer tekeningen opgenomen van de meest gebruikelijke vormen.

Heeft volkorenbrood in uw plaats de ernaast getekende vorm?

Dialektnaam

b.		ja 0	
		neen 0	
c.		ja 0	
		neen 0	
d.		ja 0	
		neen 0	
e.		ja 0	
		neen 0	

f. Komt volkorenbrood in uw plaats nog in andere vormen voor? Zo ja, wilt u dan de naam of namen daarvan geven (graag met een tekening of een omschrijving erbij)?

f.

5. a. Hoe noemt men in uw dialect een bruinbrood (d.w.z. een brood van tarwemeel, dat wat kleur en samenstelling betreft tussen wittebrood en volkorenbrood in ligt)?

5. a.

Bruinbrood kan in verschillende vormen voorkomen. Hieronder zijn de meest gebruikelijke vormen getekend.

Heeft bruinbrood in uw plaats de ernaast getekende vorm?

Dialektnaam

b.

ja 0

neen 0

c.

ja 0

neen 0

d.

ja 0

neen 0

e.

ja 0

neen 0

- f. Komen er bij u nog andere vormen voor bruinbrood voor? Zo ja, wilt u dan de naam of namen daarvan geven (graag met een tekening of een omschrijving erbij)?

f.

BROOD UIT EEN MENGSEL VAN TARWE EN ROGGE

6. a. Hoe noemt men in uw dialect een brood dat bereid is uit een mengsel van tarwe en rogge? (Als dit brood niet in uw plaats gebakken wordt, wilt u dan "brood onbekend" invullen? De rest van vraag 6 kunt u dan overslaan.)

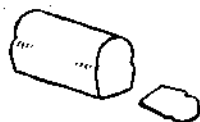
6. a.

Dit brood, dat dus uit tarwe en rogge bestaat, kan in verschillende vormen gebakken zijn. We geven u weer de meest gebruikelijke vormen.

Heeft dit brood in uw plaats de ernaast getekende vorm?

Dialektnaam

b.

ja 0

neen 0

c.

ja 0

neen 0

6. d. ja 0
neen 0

e. ja 0
neen 0

f. Komt dit brood uit tarwe en rogge in uw plaats nog in andere vormen voor? Zo ja, wilt u dan de naam of namen daarvan geven (graag met een tekening of omschrijving erbij)? f.

g. De kleur van dit brood uit tarwe en rogge kan variëren van grauwwit tot vrij donker. Komt dit brood in uw plaats in meer dan één kleurschakering voor? Zo ja, kunt u dan de dialektnamen van de verschillende soorten brood geven, met de kleur die bij elke naam hoort? g.

BROOD UIT ROGGE

7. a. Hoe noemt men in uw dialect een roggebrood (d.w.z. een brood dat uit gemalen of gebroken rogge bereid is)? 7. a.

Dit roggebrood kan verschillende vormen hebben. Hieronder zijn weer de meest voorkomende vormen getekend.

Komt roggebrood in uw plaats in de ernaast getekende vorm voor?

Dialektnaam

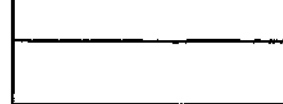
b. ja 0
neen 0

c. ja 0
neen 0

d. ja 0
neen 0

e. ja 0
neen 0

f. ja 0
neen 0

7. g. Komt roggebrood in uw plaats nog in andere vormen voor? Zo ja, wilt u dan de naam of namen daarvan geven (graag met een tekening of een omschrijving erbij)?

g.

h. De kleur van roggebrood kan variëren van lichtbruin tot zwart. Komt roggebrood in uw plaats in meer dan één kleurschakering voor? Zo ja, kunt u dan de dialektnaam van de verschillende soorten roggebrood geven, met de kleur die bij elke naam hoort?

h.

8. a. Hoe noemt men in uw dialect een brood dat bereid is uit roggebloem, zonder zemelen en dat van binnen iets donkerder van kleur is dan gewoon wittebrood? (Als dit brood niet in uw plaats gebakken wordt, wilt u dan "brood onbekend" invullen? De rest van vraag 8 kunt u dan overslaan.)

8. a.

Dit brood uit rogge zonder zemelen kan ook weer in verschillende vormen gebakken worden. Hieronder zijn de meest voorkomende vormen getekend.

	Heeft dit brood in uw plaats de ernaast getekende vorm?		Dialektnaam
b.	ja 0		
	neen 0		
c.	ja 0		
	neen 0		
d.	ja 0		
	neen 0		
e.	ja 0		
	neen 0		
f.	ja 0		
	neen 0		

g. Komt dit brood uit roggebloem in uw plaats nog in andere vormen voor? Zo ja, wilt u dan de naam of namen daarvan geven (graag met een tekening of een omschrijving erbij)?

g.

9. Wilt u nu de volgende zinnen in uw dialect vertalen,
waarbij u de klank zo goed mogelijk aan probeert te geven?

a. Wittebrood met kaas, dat is pas lekker.

a.

b. Wij smeren soms spekvat op roggebrood.

b.

c. Ik koop elke dag een wittebrood en maar
één keer per week een roggebrood.

c.

.....

10. Wilt u het volgende zinnetje in uw dialect vertalen:

Het zal gaan hagelen.

.....

11. Hoe noemt men de goot langs het dak?

11.

12. Achter in R.K. kerken bevindt zich een galerij
waarop zich het orgel bevindt en waar de zangers
staan tijdens een dienst. Hoe noemt men in uw
dialect deze galerij?

12. ^{dbv}

Prof. Dr. J. Goossens

13. Wat is bij u de naam voor een kort middagslaapje?

13.

14. Hoe noemt u de la van een tafel?

14.

15. a. Hoe noemt men bij u de toegangsweg tot een
boerderij?

15. a.

b. En hoe de oprit van een dijk?

b.

de boer de oprit van de dijk

Als u in uw antwoorden een fonetisch schrift
gebruikt hebt, wilt u dan vermelden, welk het is?

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN
INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

1017 DR AMSTERDAM, 30 juni 1978
Keizersgracht 569-571
Telefoon 020 - 23 46 98

Geachte medewerker,

Hierbij ontvangt u weer een tamelijk dikke enveloppe van ons. Er zitten dan ook twee vragenlijsten in, van geheel verschillende aard.

De ene is eigenlijk geen gewone vragenlijst. Het is een overzicht van beroepen en ambachten, in verband met het vaktaalonderzoek dat in de nabije toekomst van start zal gaan. Voor toelichting verwijs ik naar de bijgevoegde brief van de heer Berns. Velen van u zullen aan deze lijst niet veel werk hebben, anderen misschien juist wel.

Als u in de provincies Noord-Brabant of Limburg woont, gaan de door u verstrekte gegevens naar de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde; woont u in Drente, dan sturen wij uw inlichtingen door naar dr. G. Kocks van het Nedersaksisch Instituut in Groningen. Deze twee instellingen en ons instituut zullen namelijk het vaktaalonderzoek in Nederland onderling verdelen.

De andere vragenlijst ziet er bekender uit. Hij lijkt misschien wat lang, maar hij was moeilijk in tweeën te splitsen. Het grootste gedeelte gaat over benamingen van broodsoorten, en die wilden we natuurlijk graag bij elkaar houden. Dan waren er nog een paar andere vragen, die dialectonderzoekers ons verzocht hadden te stellen. Omdat die vragen samen nog niet één volledige bladzij beslaan, kon daar moeilijk een aparte lijst van gemaakt worden en hebben we ze dus maar aan het eind van de 'broodlijst' toegevoegd.

Bij voorbaat weer hartelijk dank voor uw medewerking. U weet het: wat u niet kunt invullen, slaat u maar over, dat hindert helemaal niet. Wij zijn dankbaar voor alle gegevens die binnenkomen, ook als die negatief zijn!

Met vriendelijke groeten,
namens de afdeling Dialectologie,

J. de Rooij.

AFDELING DIALECTOLOGIE van het Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde der Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen.
Adres: Keizersgracht 569-571, Amsterdam-C.

Dialect van, gemeente, provincie
(naam van stad, dorp, gehucht)

GESPROKEN DOOR:

OPGETEKEND DOOR:

Naam: Naam:
Geboortejaar: geslacht: Volledig adres:
Geboorteplaats:

Geachte medewerker,

Wij verzoeken U vriendelijk onderstaande vragen in te vullen voor Uw dialect. Deze extralijst wordt uitgezonden op verzoek van een werkgroep van Leidse studenten, die onder leiding van drs. C. van Bree een onderzoek doet naar bepaalde verschijnselen in de Nederlandse en Friese dialecten. Omdat deze werkgroep begin 1979 wordt afgesloten, wordt spiedige terugzending op hoge prijs gesteld. Vorige keren bent U ons zeer ter wille geweest en daarom danken wij U alvast voor Uw medewerking.

VERZOEK VOORAF: LEEST U DE VRAGENLIJST NIET EERST DOOR, MAAR BEGINT U METEEN MET INVULLEN !

A. Er is in het Nederlands een spreekwoord waarin gezegd wordt dat iemand een kuil (put) graaft waarbij het de bedoeling is dat iemand anders erin valt, terwijl het anders afloopt. Hoe luidt dit spreekwoord in Uw dialect ?

.....

- B. Bij elk nummer wordt hetzelfde op verschillende manieren gezegd. Wilt U in de kolom rechts met ja of nee aangeven, of de manier van uitdrukken (uiteeraard in Uw eigen dialectbepoordingen) U vertrouwd aandoet ? Met andere woorden: Hebt U het gevoel dat een bepaalde keuzemogelijkheid gewoon klinkt, dan schrijft U "ja" in de rechterkolom achter de zin, als het juist ongewoon klinkt, schrijft U "nee" in de rechterkolom achter die zin. Als U twijfelt, kunt U een vraagteken plaatsen. En wilt U het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken, in Uw dialect vertalen ? Tenslotte, als U vindt dat woorden in een bepaald zinnetje beter in een andere volgorde zouden kunnen staan, dan kunt U die volgorde gerust veranderen.

7. Over een paar dagen was vader jarig;

Klinkt het gewoon ?

- a. Marietje breide hem een paar mooie sokken
b. Marietje breide een paar mooie sokken voor hem

a.
b.

- I. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken :

.....

2. Piet wilde Hans laten (doen) struikelen;

Klinkt het gewoon ?

- a. hij had een touwtje voor hem gespannen
b. hij had hem een touwtje gespannen

a.
b.

- II. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw eigen dialect het liefst zou gebruiken:

.....

3. Wat je hier rond ziet lopen, zijn niet al onzedieren ;

Klinkt het gewoon ?

- a. we hebben in het hok nog een paar kippen broeden
b. er broeden in het hok nog een paar kippen
c. we hebben in het hok nog een paar broedende kippen
d. we hebben in het hok nog een paar kippen die broeden
e. er zitten in het hok nog een paar kippen te broeden

a.
b.
c.
d.
e.

- III. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

.....

4. Moeder wou vader een plezier doen;

Klinkt het gewoon ?

- a. zij kocht hem een nieuwe trui
b. zij kocht een nieuwe trui voor hem

a.
b.

- IV. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

5. Het feest lijkt me erg gezellig; Klinkt het gewoon ?
 a. ze hebben er een orkestje goede muziek spelen a.
 b. ze hebben er 'n orkestje dat goede muziek speelt b.
 c. een orkestje speelt er goede muziek c.
- VI. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

6. Die dag ging Jan met vakantie; Klinkt het gewoon ?
 a. moeder waste nog gauw een paar overhemden voor hem a.
 b. moeder waste hem nog gauw een paar overhemden b.
- VII. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw eigen dialect het liefst zou gebruiken?

7. Jan kan vanavond niet naar het feest; Klinkt het gewoon ?
 a. de/z'n vrouw ligt ziek in bed a.
 b. hij heeft de/z'n vrouw ziek in bed b.
 c. hij heeft de/z'n vrouw ziek in bed zitten/liggen c.
- VIII. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

8. Jan had moeite om wakker te blijven; Klinkt het gewoon ?
 a. daarom dronk hij een kop koffie a.
 b. daarom dronk hij zich een kop koffie b.
- VIII. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

9. Mijn broer gaat naar een bruiloft; Klinkt het gewoon ?
 a. daarom kocht hij een nieuw pak/kostuum a.
 b. daarom kocht hij zich/hem een nieuw pak/kostuum b.
 c. daarom kocht hij een nieuw pak/kostuum voor zich/hem c.
- IX. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

10. Wij hoeven nooit appels te kopen; Klinkt het gewoon ?
 a. we hebben een grote appelboom achter het/ons huis staan a.
 b. er staat een grote appelboom achter het/ons huis b.
 c. we hebben een grote appelboom achter het/ons huis c.
- X. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

11. Die arbeider loopt met een verband om z'n/het hoofd; Klinkt het gewoon ?
 a. zijn oren zijn bevroren a.
 b. hij heeft de/z'n oren bevroren b.
 c. de/z'n oren zijn 'm bevroren c.
- XI. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

12. De vrouw was zeer getroffen door het bericht; Klinkt het gewoon ?
 a. de tranen stonden bij haar in de/haar ogen a.
 b. ze had de tranen in de/haar ogen staan b.
 c. de tranen stonden haar in de/haar ogen c.
 d. de tranen stonden in haar ogen d.
- XII. Vertaling van het zinnetje dat U zelf in Uw dialect het liefst zou gebruiken:

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

Dialekt van gemeente provincie
 (naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats: Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep: Beroep of
vroeger beroep: Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de moeder: Geboorteplaats
van de moeder:*Geachte medewerker,*

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

1. In vrijwel alle dialecten komt het zelfstandig naamwoord *mik(ke)* voor; de betekenissen kunnen echter zeer uiteenlopen, b.v. gevorkt houtje om was mee aan de lijn te hangen, gevorkte steun voor de zeis bij het haren, hooivork, steun voor de putboom, veldschuur, paalschuur, open of halfopen loods, kruis van het menselijk lichaam. Wilt u zoveel mogelijk betekenissen opschrijven van het woordje *mik(ke)* zoals dat in uw dialect gebruikt kan worden?

1.

2. Hoe noemt u in het algemeen in uw dialect de elastische, over de schouders gedragen banden waarmee een broek opgehouden wordt?	2.
3. a. Als u in uw dialect het woord <i>dam</i> kent (we bedoelen hier niet de dam van het damspel), welke betekenis(sen) heeft dat woord dan? b. Komt <i>dam</i> ook in samenstellingen met andere woorden voor? (b.v. <i>strekdam</i> , <i>damhek</i> enz.). Wilt u dan die samenstellingen met hun betekenissen hiernaast vermelden?	3. a. b.
4. a. Als u in uw dialect het zelfstandig naamwoord <i>dijk</i> (<i>diek</i> , <i>daik</i>) kent, welke betekenis(sen) heeft dat woord dan? b. Kunt u hiernaast de uitspraak van dat woord opgeven?	4. a. b.
5. Hoe noemt u de open ruimte bij een school waar de kinderen in pauzes tussen de lessen spelen?	5.
6. Hoe noemt u: een plat steentje zó over het water werpen dat het weer opspringt?	6.
7. Hoe noemt u een ontvelling of irritatie aan het zitvlak die vooral bij warm weer een schrijnende pijn veroorzaakt?	7.
8. Hoe noemt u de tot korstjes opdrogende afscheiding aan de oogleden, die zich tijdens het slapen kan vormen?	8.
9. a. Bestaat of bestond er in uw dialect de mogelijkheid om getallen als 2½, 3½, 4½ enzovoort aan te duiden met <i>derdehalf</i> , <i>vierdehalf</i> , <i>viijfdehalf</i> enzovoort in plaats van <i>twee en een half</i> , <i>drie en een half</i> enz.? b. Zo ja, gold deze mogelijkheid om halven aan te duiden voor alle getallen? c. Zo neen, wilt u dan hiernaast opschrijven voor welke getallen wél vormen als <i>derdehalf</i> gebruikt kunnen of konden worden? d. Komen of kwamen er in uw dialect ook vormen voor als <i>derdehalf honderd</i> en <i>derdehalf duizend</i> voor 250 en 2500?	9. a. ja / neen b. ja / neen c. d. ja / neen

10. Wilt u de hieronder staande zinnen vertalen? Wilt u de vertaling van de getallen volledig in letters uitschrijven?

- a. Loopt hij de 100 meter binnen de $14\frac{1}{2}$ seconde?
- a.
- b. Ik denk dat hij nog op tijd op school komt, als hij maar hard door loopt.
- b.
- c. Mieke loopt al vlugger dan haar broertje.
- c.
- d. Ze loopt zeker twee keer zo snel.
- d.
- e. Vader kocht $3\frac{1}{2}$ kilo tuinbonen.
- e.
- f. Jullie loopt/lopen/loop veel harder dan zij.
- f.
- g. Ik kan jullie niet bijhouden; jullie lopen/loopt/loop ook veel te hard.
- g.
- h. Loop/lopen/loopt jullie altijd zo hard?
- h.
- i. Jullie komen/komt/kom nog wel op tijd, als jullie maar vlug doorlopen/loop/loopt.
- i.
- j. De kinderen moesten elke dag $3\frac{1}{2}$ kilometer naar school lopen.
- j.
- k. Flink opschieten! Dan loop je die weg wel in een kwartier.
- k.
- l. Je loopt al even hard als hij!
- l.
- m. Je loopt flink door; zo ben je er gauw.
- m.
- n. Jongen kijk uit dat je in je haast niet tegen iets aan loopt.
- n.
- o. Kom je om 15.30 uur thee bij me drinken?
- o.
- p. Ik loop de 100 meter in $13\frac{1}{2}$ seconde.
- p.
- q. Ik houd hem niet meer bij. Zo vlug loop ik niet meer.
- q.
- r. Ik loop altijd vlug naar huis.
- r.
- s. Ik ben nog wel op tijd als ik hard loop.
- s.

11. Voor een aantal begrippen bezitten vele dialecten 'nettere', 'plattere' en 'neutrale' woorden. Het 'nette' woord gebruikt men b.v. tegen de dokter en het 'neutrale' woord gebruikt men gewoon in de huiselijke kring. Het 'platte' of 'ruwe' woord zal men vaak alleen gebruiken in speciale omstandigheden, b.v. in het café, of als men kwaad is, maar men zou kinderen b.v. verbieden zo'n woord te gebruiken. Hieronder staan een aantal begrippen. Daarnaast staan drie kolommen voor de bedoelde gebruikssferen. Wilt u voor elk begrip proberen in ieder geval de 'neutrale' term in uw dialect in te vullen? Als u daarnaast nog 'platte' of 'nette' uitdrukkingen voor hetzelfde begrip kent, vult u die dan in de andere kolommen in.

	nette term(en)	neutraal	platte term(en)
a. speeksel uitspuwen (tuffen, spiertsen)			
b. braaksel opgeven (kotsen, overgeven)			
c. kwijlen (zeveren)			
d. tabaksplukjes (of velletjes, haren e.d.) uitspuwen			
e. onwillekeurig over- geven, zoals een kind doet			
f. neusslijm uitspuwen (rochelen)			
g. urineren (plassen)			
h. het achterwerk (achterste, kont)			
i. buikloop hebben (ziek zijn met ver- schijnselen van diarree)			

12. Kent u in de plaats waarvoor u deze lijst invult, iemand die ons iets kan vertellen over het karnen zoals dat vroeger op de boerderij gedaan werd? Het gaat niet om het karnen voor eigen gebruik tijdens de tweede wereldoorlog, maar om het karnen vóór de tijd van de zuivelfabrieken.

ja / neen

13. Hoe noemt u een groep samenlevende patrijzen
- a. wanneer deze bestaat uit ouders met jongen?
 - b. wanneer deze bestaat uit een aantal oudere patrijzen? Dit komt gewoonlijk later in de herfst voor.

13.

- a.
- b.

14. Hoe noemt u de vaste ligplaats van een haas: een soort kuiltje dat hij in de bodem uitgraaft.

14.

15. a. Hoe noemt u iemand die zonder jachtvergunning op verboden terrein en meestal ook in verboden tijd ('s nachts) wild opspoort en het (met een geweer) neerschiet of (met netten) vangt?
- b. Hoe noemt u zo iemand wanneer hij het wild vangt met strikken of klemmen?

15. a.

b.

16. a. Hoe noemt u iemand die, in dienst van de particuliere eigenaar van een grondbezit, toezicht uitoefent op de naleving van de jachtwet binnen dat gebied?
- b. Hoe noemt u zo iemand wanneer hij in dienst is van de overheid?

16. a.

b.

17. a. Wat is in uw dialect de naam voor de vlo? Het is een klein, bruin diertje dat ver kan springen en dat leeft van opgezogen bloed. De op mensen levende soort (*Pulex irritans* L.) schijnt weinig meer voor te komen; de op honden en katten levende soorten worden meestal hetzelfde genoemd.

17. a.

- b. Hoe luidt het meervoud?

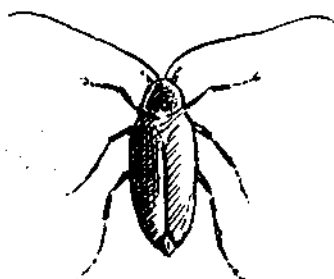
b.

18. Wat is in uw dialect de naam voor de bastaardspin? Het is een diertje met een zeer klein, rond lijf en acht zeer lange, dunne poten, die gemakkelijk loslaten. Men treft hem vooral aan op vochtige muren en boomstammen. (*Phalangium Opilio* L. of *Phalangium Cornutum* L.) (b.v. *hooiwagen*, *glazenwasser*).

18.

19. Wat is in uw dialect de naam voor het zeer platte, ovale, vraatzuchtige insect, dat een voorkeur heeft voor warme plaatsen en dat gewoonlijk kakkerlak genoemd wordt? (*Blatta Lapponica* L., *Germanica* L., *Americana* L. en nog enkele soorten) (b.v. *blat*, *kakkerlak*, *bakkerstor*).

19.

20. Hoe noemt u de alleen in tuinen en perken voorkomende sierplantjes met stinkende oranje bloempjes en fijne blaadjes? De hoogte ervan is 15 cm of meer, terwijl de kleur van de bloemen kan variëren van donkergeel tot bruin. De algemeen Nederlandse benaming is *Afrikaantje* (*Tagetes*).

20.

21. In de Nederlandse keuken wordt vanouds als specerij een nootje gebruikt, dat geraspt of gemalen aan o.a. bloemkool en sperciebonen wordt toegevoegd. Dit nootje is eigenlijk de pit van een exotische vrucht (*Myristica aromatica*).

a. Hoe noemt u het witgepoederde nootje in zijn geheel? (b.v. "Neem bij de kruidenier een *notemuskaat(je)*/*muskaatnoot(je)*/*nootmuskaat(je)* voor me mee.")

b. Hoe noemt u de specerij zoals die in geraspte of gemalen vorm aan het eten wordt toegevoegd? (b.v. "Ik doe altijd wat *notemuskaat/muskaatnoot/nootmuskaat* op de bloemkool.")

21.

a.

b.

22. a. Hoe noemt u de vrucht van de dadelpalm (*Phoenix* L. fam. *Palmae*)? (*dadel*, *dat(el)*, *daal*, *daai*?)

b. Hoe luidt het meervoud? (*dadels*, *datten*, *dalen*, ...?)

c. De vruchten worden meestal geconfijt als delicatesse gegeten. Heeft u een speciale benaming voor *geconfijte dadels*?

22. a.

b.

c.

23. Hoe worden de volgende woorden - indien gebruikt - precies uitgesproken:

a. kwijlen

b. ruiken

c. suiker

23.

a.

b.

c.

24. Wilt u hiernaast met een kruisje aangeven welke vorm(en) u bekend voorkomen voor $3\frac{1}{2}$ kilo en welke u zelf zou gebruiken?

	bekend	gebruik ik zelf
<i>drie en een halve kilo</i>		
<i>drie kilo en een half</i>		
<i>vierdehalve kilo</i>		

25. In verband met een onderzoek naar de ervaringen met het dialektspreken of het juist niet-dialektspreken in het onderwijs zijn we op zoek naar leerkrachten, (oud)leerlingen en ouders die hierover een korte vragenlijst zouden willen beantwoorden.

Als u zo'n lijst zou willen beantwoorden, wilt u dat dan hiernaast aangeven?

Zo u 'ja' geantwoord hebt, wilt u dan aangeven of u leerkracht, ouder of (oud)leerling bent?

ja / neen

leerkracht / ouder / leerling

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAMKeizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAMDialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep: Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de moeder: Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep: Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

Wilt u deze keer de lijst niet eerst doorlezen, maar meteen beginnen met invullen!

1. Wat is in uw dialect de algemene benaming voor de hier afgebeelde zoete lekkernijen? Ze worden meestal bij feestelijke gelegenheden bij de koffie of thee geserveerd.

1. *karnay*
getadjes
patisserie

2. a. Hoe noemt men in uw dialect de houtachtige vruchten van de (grove) den? Bedoeld is de kegelvormige soort ter grootte van ongeveer 5 centimeter. (*Pinus sylvestris* L.).

b. Bestaat er in uw dialect nog een aparte benaming voor de veel grotere, maar in vorm gelijke vruchten van bepaalde andere dennensoorten (*Pinus pinaster* Ait.). Hoe luidt die naam?

c. Bestaat er in uw dialect eventueel ook nog een speciale benaming voor de langwerpige, sigaarvormige en minder houtachtige vrucht van de spar? (*Picea abies* Karst.). Hoe luidt die naam?

d. Hoe noemt u in uw dialect de naaldvormige bladeren van dit soort bomen?

e. Wat is het enkelvoud van dit woord?

2. a.

denappel

b. *flenjappel*

c. *sparappel*

d. *dennekielden*

e. *dennennaald*

3. a. Hoe noemt men in uw dialect de in veel tuinen voorkomende sierplant met witte, blauwe of veelkleurige bloemen? Deze plant wordt gewoonlijk een halve meter hoog en heeft vlindervormige bloempjes in kransen om de stengel als een soort toorts. De vruchtjes ter grootte van koffiebonen groeien in peulen of boontjes (*Lupinus albus* L., *angustifolius* L., *polyphyllus* L.).

b. Vroeger werd deze plant ook als landbouwgewas voor groenbemesting verbouwd. Zijn u voor deze, niet gekweekte soort met gele bloempjes nog andere dialectbenamingen bekend en zo ja, hoe luiden die? (*Lupinus luteus* L.).

3. a.

lupine
(*Lupinus albus* L.)

b.

luperie
(*Lupinus luteus* L.)

4. a. Hoe noemt men in uw dialect een kleine hoeveelheid van een of ander vocht, bijvoorbeeld een beetje onder in een glas of kopje?

"Er zit nog een in je glas/kopje, drink het uit."

b. Men zegt soms wel: "Kom eens een slokje halen", waarmee bedoeld wordt: "Kom eens een borrel drinken.". Hoe zegt men dat bij u? Gebruikt men een woord als *dropje*, *drupje*, *slokje* of nog iets anders?

4. a. *dropje, drupje, slokje*

b. *cal*

- c. Wilt u hieronder aangeven voor welke dranken het in 4b. bedoelde woord gebruikt wordt door 'ja' of 'neen' te *omcirkelen*?

Voor sterke dranken als jenever en brandewijn

Voor minder sterke dranken als wijn, sherry, bier

Voor niet-alkoholische dranken als thee en koffie

ja	neen
ja	neen
ja	neen

5. Wilt u in de volgende zinnen een vorm van het werkwoord *zien* invullen (zoals die in uw dialect wordt uitgesproken)? Het is niet de bedoeling dat u nog een ander werkwoord toevoegt. U mag van de eerste zin bijvoorbeeld niet maken: "..... dat ik nog wat van die letters *kan zien*".

- a. 't Is net licht genoeg dat ik nog wat van die letters
- b. We staan zover achteraan dat we de optocht niet
- c. 't er zô goed uit?
- d. Je 't niet meer; vroeger nog wel.
- e. Ik 't niet meer!
- f. hij 't wel zonder bril?
- g. Hij heeft een ongeluk gehad waardoor hij niet meer

6. a. Zegt u gewoonlijk "tevee", "televisie" of iets anders? Wilt u het gebruikelijke woord hiernaast opschrijven?
- b. Maakt het nog verschil uit of u het over de uitzendingen of over het toestel hebt?

6. a. televisie
T.V.
- b. de uitzendingen: televisie uitzending
het toestel: televisie

7. Wilt u in de volgende zinnetjes de in uw dialect gebruikelijke woorden invullen?

- a. Er is vanavond een voetbalwedstrijd t.v. / televisie.
- b. Ik heb hem laatst t.v. / televisie gezien.
- c. Kunnen jullie Duitsland t.v. / televisie krijgen?
- d. Er is vanavond een hoorspel radio.
- e. Ik heb hem laatst radio gehoord.
- f. Kunnen jullie de BBC radio krijgen?

T.V. Televisie
Kunsten

Radio

8. a. Wat is in uw dialect het algemene woord voor schadelijke en/of hinderlijke insecten?
- b. Wat is in uw dialect het algemene woord voor schadelijke grotere dieren zoals muizen, mollen, kleine roofdieren?

8. a. Insecten / ongedierte
- b. ongedierte

9. Hieronder worden telkens enkele verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te *omcirkelen*?

II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?

III Wilt u ten slotte op de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukking heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

1a Wees eens aardig voor me en doe dat

1b Wees eens aardig voor me en dat doe

I		II
Komt voor		Meest gewoon
1a	ja neen	1a
1b	ja neen	1b

Vertaling III

2a Dat eet niet!

2b Eet dat niet!

2a	ja neen	2a
2b	ja neen	2b

Vertaling III

3a In een pan melk doe en ...

3b In een pan doe melk en ...

3c Melk doe in een pan en ...

3d Doe melk in een pan en ...

3a	ja neen	3a
3b	ja neen	3b
3c	ja neen	3c
3d	ja neen	3d

Vertaling III

4a Zij had er zin in te gaan slapen

4b Zij had zin te gaan slapen

4c Zij had er zin in om te gaan slapen

4d Zij had zin om te gaan slapen

4a	ja neen	4a
4b	ja neen	4b
4c	ja neen	4c
4d	ja neen	4d

Vertaling III

5a Geloof dat maar

5b Dat geloof maar

5a	ja neen	5a
5b	ja neen	5b

Vertaling III

6a Kook drie eieren en ...

6b Drie eieren kook en ...

6a	ja neen	6a
6b	ja neen	6b

Vertaling III

7a Dat doe maar!

7b Doe dat maar!

7a	ja neen	7a
7b	ja neen	7b

Vertaling III

- 8a Deze week probeert de portier om op tijd te komen
- 8b Deze week probeert de portier op tijd te komen
- 8c Deze week zal de portier proberen om op tijd te komen
- 8d Deze week zal de portier proberen op tijd te komen

I			II
Komt voor			Meest gewoon
8a	ja	neen	8a
8b	ja	neen	8b
8c	ja	neen	8c
8d	ja	neen	8d

Vertaling III

- 9a Verwarm wat room en een ei roer daar door
- 9b Verwarm wat room en daar roer een ei door
- 9c Verwarm wat room en roer daar een ei door

9a	ja	neen	9a
9b	ja	neen	9b
9c	ja	neen	9c

Vertaling III

10. Vertaal de volgende zinnen in uw dialect.

- a. Ik zie het er nog wel van komen, hoor!
- b. Er was er nog maar één van in voorraad.

11. a. Hoe noemt u in een protestantse kerk het complex van hoger gelegen banken, waar men langs een trap heengaat?
- b. Hoe noemt u de verhoging waarop het orgel staat, 1) in een protestantse kerk?
2) in een rooms-katholieke kerk?
- c. Hoe noemt u het hoge gestoelte waarop de predikant staat,
1) in een protestantse kerk?
2) in een rooms-katholieke kerk?
- d. Hoe noemt u de verhoging of galerij in een (feest)zaal waar het orkest zit bij een bal of feest?

11. a. *gallerij, gaanderij*
- b. 1) *Zanghek*
b. 2) *Zanghek*
- c. 1) *kansel, predikstoel*
c. 2) " "
- d. *podium*

12. a. Hoe luidt in uw dialect de algemene naam voor het wilde konijn (*Oryctolagus cuniculus*), dus ongeacht of het een mannetje of een vrouwtje is? Wilt u proberen de uitspraak zo nauwkeurig mogelijk aan te geven? (B.v. *knijn*, *kenijn*, *kenien*, *kernijn*.)
- b. Hoe luidt het meervoud? Wilt u ook hier proberen de uitspraak zoveel mogelijk te benaderen?
- c. Hoe noemt u het gegraven hol van een konijn?

12. a. *konijn*
- b. *Konijn mv.*
- c. *Konijneshol*

13. a. Is er volgens u verschil in gevoelswaarde tussen het woord *gebakjes* en het woord *taartjes*? Daarmee bedoelen we of het ene woord misschien 'deftiger', 'aanstelliger', 'minder beschaafd' is dan het andere.

b. Zo ja, kunt u het verschil omschrijven?

c. Is het u wel eens opgevallen dat sommige groepen uit de bevolking vooral het woord *taartjes* gebruiken?

d. Zo ja, welke?

e. Is het u wel eens opgevallen dat sommige groepen uit de bevolking vooral het woord *gebakjes* gebruiken?

f. Zo ja, welke?

13. a. ja / neen / geen mening *

taartjes, gebakjes
patisserie

b. Taartjes is

Gebakjes is

c. ja / neen / geen mening *

d.

e. ja / neen / geen mening *

f.

14. a. Kent u in uw dialect een woord als *traantje*, *troantje*, *trööntje*?

b. Zo ja, kunt u de betekenis van dat woord omschrijven?

c. Kunt u door omcirkeling van 'ja' of 'neen' aangeven of u het woord (ook) in de hieronder gegeven betekenissen kent?

1. borrel

ja

neen

2. glaasje wijn

ja

neen

3. kop koffie

ja

neen

d. Wilt u zinnetjes maken met het woord in de betekenis(sen) die u in 14 c met 'ja' heeft omcirkeld? Eén zin per betekenis is voldoende.

.....
.....
.....
.....

* Omcirkelen wat van toepassing is.

matiraal met aangevochten
mei 2006 jju
zie ook nr 5713 (1982)

VRAGENLIJST No. 55A - enquête leerkrachten

KONCEPT

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Naam:

Straat:

Postkode en woonplaats:

Telefoon: Geboortejahr: Geslacht:

Geboorteplaats: Provincie:

Opleiding:

Jaar van afstuderen:

Beroep:

In dit formulier wordt u een aantal vragen over het dialectgebruik op school gesteld. Nu verstaat niet iedereen onder dialect hetzelfde en dat kan voor u de beantwoording van de vragen bemoeilijken en voor ons de interpretatie van de antwoorden. Daarom geven we u eerst een 'werkdefinitie' van het begrip dialect. Let wel, deze definitie heeft geen enkele wetenschappelijke pretentie. Zij dient slechts om er zeker van te zijn dat u en wij het over hetzelfde hebben.

Onder dialect verstaan we die varianten van het Nederlands die qua zinsstructuur, woordenschat en/of woordvorming afwijken van de standaardtaal (het zogenaamde Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN)).

Uiteraard kan een dialect daarbij ook nog in uitspraak van de standaardtaal verschillen. Wanneer er echter alléén een verschil in uitspraak met de standaardtaal is, bijvoorbeeld het uitspreken van de *n* aan het eind van een woord, het gebruik van de 'zachte g' of het uitspreken van *ai* in plaats van *ij*, dan spreken we niet van dialect.

1. Spreekt u van huis uit een dialect?

ja/nee*

1a. Zo ja, welk dialect?

Plaats:

Gemeente:

Provincie:

1b. Kunt u het dialect nu nog spreken?

ja/nee/matig*

2. Aan wat voor soort school (bijvoorbeeld kleuterschool, basisschool, LTS, MAVO, VWO) bent u als leerkracht verbonden?

.....

Plaats:

Gemeente: Prov.: ...

Is dit een openbare of bijzondere school?

Openbaar/Bijzonder*

Gaat het om buitengewoon onderwijs?

ja/nee*

* Doorhalen wat niet van toepassing is.

2a. Wordt het onderwijs daar volgens een bepaalde methode (bijvoorbeeld Montessori, Dalton, Vrije School) gegeven?

ja/nee*

2b. Zo ja, welke?

2c. Hoeveel leerlingen telt de school waar u aan verbonden bent?

.... leerlingen

2d. Hoeveel jaar bent u al aan deze school verbonden?

.... jaar

3. Welke vakken geeft u?

.....

4. Kunt u in het onderstaande staatje aangeven welke jaren of klassen u heeft, uit hoeveel jongens en meisjes ze bestaan, wat hun gemiddelde leeftijd ongeveer is en hoeveel ervaring u al met deze jaren/klassen heeft?

jaar/klas	aantal jaren ervaring	aantal meisjes	aantal jongens	gemiddelde leeftijd

5. Heeft u dialektsprekende leerlingen?

ja/nee*

5a. Zo neen, dan wordt u verzocht door te gaan naar vraag 22.

5b. Zo ja, welke dialecten spreken uw leerlingen?

Plaats:

Plaats:

Plaats:

Plaats:

6a. Hoeveel procent van uw leerlingen bij benadering kan vrijwel uitsluitend dialect spreken?

... procent

6b. Hoeveel procent van uw leerlingen bij benadering kan zowel dialect als standaardtaal spreken?

... procent

6c. Hoeveel procent van uw leerlingen bij benadering kan vrijwel uitsluitend standaardtaal spreken?

... procent

7a. Hoeveel procent van uw dialektsprekende leerlingen heeft moeite de standaardtaal te begrijpen?

... procent

7b. Hoeveel procent van uw standaardtaalsprekende leerlingen heeft moeite het dialect van de streek waar u les geeft te begrijpen?

... procent

D 55A (1980)

8. Indien u in verschillende jaren of klassen les geeft, liggen de in 6. en 7. gegeven percentages dan per klas of jaar anders?

ja/nee*

8a. Zo ja, kunt u globaal schetsen wat de verschillen tussen de jaren/klassen zijn?

9. Heeft u het idee dat er een verschil tussen jongens en meisjes is in beheersing van de standaardtaal?

ja/nee*

9a. Zo ja, kunt u dan schetsen wat de verschillen zijn en waardoor ze volgens u komen?

10. Spreekt u van huis uit een dialect dat sterk of volkomen op dat van uw dialectspreekende leerlingen lijkt?

ja/nee*

10a. Zo neen:

I. Kunt u het dialect van uw leerlingen verstaan (passieve kennis)?

ja/nee*

II. Heeft u genoeg actieve kennis van het dialect van uw leerlingen om tegen hen in dialect te kunnen praten?

ja/nee/matig*

10b. Indien u vraag 9a met *ja* of *matig* heeft beantwoord, kunt u dan aangeven hoe u die kennis heeft verworven? Wilt u de mogelijkheden wegstrepen die niet van toepassing zijn?

- uit boeken over het dialect
- in de praktijk door met de dialectsprekers om te gaan
- van kollega's
- op een andere manier, nl.:
-

11. Vindt u het belangrijk dat leerkrachten het dialect van hun leerlingen enigszins passief beheersen?

ja/nee/geen mening*

11a. Zo ja, kunt u aangeven waarom? Wilt u de mogelijkheden wegstrepen die niet van toepassing zijn?

- makkelijker kontakt ouders
- makkelijker kontakt kinderen
- beter begrip voor taalproblemen leerlingen
- andere redenen, nl.:
-

11b. Vindt u het belangrijk dat leerkrachten het dialect van hun leerlingen enigszins actief beheersen?	ja/nee/geen mening*
11c. Zo ja, kunt u aangeven waarom? Wilt u de mogelijkheden wegstrepen die niet van toepassing zijn?	- makkelijker kontakt ouders - makkelijker kontakt kinderen - beter begrip voor taalproblemen leerlingen - andere redenen, nl.:
12. Vindt u het goed dat uw leerlingen onder elkaar dialect spreken in de klas?	ja/nee/geen mening*
12a. Zo ja, altijd of alleen in sommige situaties?	altijd/alleen in sommige situaties, nl.*:
13. Vindt u het goed dat uw leerlingen dialect tegen u spreken?	ja/nee/geen mening*
13a. Zo ja, altijd of alleen in sommige situaties?	altijd/alleen in sommige situaties, nl.*:
14. Spreekt u zelf dialect tegen uw leerlingen?	ja/nee/geen mening*
14a. Zo ja, altijd of alleen in sommige situaties?	altijd/alleen in sommige situaties, nl.*:
15. Zijn er van uw school uit bepaalde richtlijnen gegeven ten aanzien van het dialectspreken in de klas?	ja/nee*
15a. Zo ja, zijn uw antwoorden op vraag 12 t/m 14 in overeenstemming met deze richtlijnen?	ja/nee*
15b. Indien u vraag 15a met 'nee' beantwoord heeft, kunt u dan kort schetsen welke verschillen er zijn en waarom u de richtlijnen niet (helemaal) opvolgt?	

16. Vindt u dat uw vrijwel uitsluitend dialektsprekende leerlingen de standaardtaal moeten leren?	ja/nee/geen mening*

16a. Zo nee, kunt u zeggen waarom?

16b. Zo ja.	
I. Vindt u dat het de taak van de ouders, van de school of van beide is om kinderen de standaardtaal te leren?	school/ouders/beide*
II. Kunt u hieronder in volgorde van belangrijkheid aangeven waarom u vindt dat kinderen de standaardtaal moeten leren? Zoudt u het belangrijkste met een 1 willen aangeven, het op één na belangrijkste met een 2 enz.. Wilt u redenen waarmee u het helemaal niet eens bent doorstrepen?	
... - omdat je je met de standaardtaal in een groter gebied verstaanbaar kunt maken dan met het dialect	
... - omdat je in de standaardtaal beter kunt denken dan in het dialect	
... - omdat je als standaardtaalspreker meer in het beroepsleven kunt bereiken dan als dialectspreker	
... - omdat de standaardtaal deftiger is dan het dialect	
... - omdat je beter kunt spellen als je de standaardtaal kent	
... - omdat je je in de standaardtaal vollediger en genuanceerder kunt uitdrukken dan in dialect	
... - omdat je maatschappelijk gezien meer aanzien hebt wanneer je de standaardtaal spreekt	
... - nog andere redenen, nl.:	

17. Vindt u dat uw leerlingen het dialect helemaal moeten afleren?	ja/nee/geen mening*

17a. Zo ja, kunt u aangeven waarom?

17b. Zo nee, vindt u dat uw leerlingen hun dialect juist goed moeten leren beheersen?	ja/nee/geen mening*

18. Leert u dialektsprekende kinderen bewust de standaardtaal?	ja/nee*
18a. Zo ja, welke methodes gebruikt u daarvoor? Wilt u doorstrepen wat niet van toepassing is?	- via het dialect - door uitsluitend de standaardtaal tegen de leerlingen te spreken - andere methodes, nl.:
18b. Zoudt u het op prijs stellen wanneer er duidelijke richtlijnen voor het didactisch handelen in deze situatie zouden bestaan?	ja/nee/geen mening*
19. Kunt u zeggen waar voor uw dialectsprekende kinderen de moeilijkheden liggen bij het aanleren van de standaardtaal? Kunt u dit in volgorde van moeilijkheid aangeven? Wilt u het moeilijkste met een 1 aangeven, het op één na moeilijkste met een 2 enz.. Hier genoemde taalaspecten die volgens u helemaal geen moeilijkheden opleveren kunt u doorstrepen.	... - uitspraak ... - zinsbouw ... - woordvorming ... - woordgebruik ... - betekenissen ... - andere taalaspecten, nl.:
20. Kunt u onderkennen welke fouten in het taalgebruik van uw leerlingen een gevolg zijn van het dialect en welke niet?	ja/nee/matig*
20a. Indien u daar volledig of enigszins toe in staat bent, dus met 'ja' of 'matig' geantwoord hebt: I. hoe heeft u dat geleerd? (Wilt u doorhalen wat niet van toepassing is?)	- in de praktijk - uit boeken - van collega's - op een andere manier, nl.:
II. Zoudt u ons misschien een lijstje kunnen geven van de taalfouten van uw leerlingen die een gevolg zijn van het dialectspreken (bijv. spelling-, zinsbouw-, woordgebruik-, betekenismfouten)? Wanneer u aan de hier gegeven ruimte niet genoeg heeft, kunt u gerust een inlegvel gebruiken.	

21. Heeft u het idee dat uw van huis uit dialektsprekende leerlingen slechtere schoolresultaten behalen dan uw van huis uit standaardtaalsprekende?	ja/nee/ik weet het niet*
21a. Zo ja: I. Wilt u dit uitsluitend aan het feit dat ze dialekt spreken of denkt u dat andere factoren (bijvoorbeeld milieu, I.Q.) dit (mee)bepalen? II. Geldt dit voor alle vakken of slechts een aantal?	uitsluitend aan het dialekt/uit- sluitend aan andere factoren dan het dialekt/aan zowel dialekt als ook aan andere factoren* alle vakken/slechts een aantal, nl.*:
22. Is er in uw opleiding aandacht besteed aan de problematiek van het dialektsprekende kind op school?	ja/nee*
22a. Zo ja: I. in welke mate? II. vindt u dat u genoeg heeft geleerd om de problemen die u met dialekt- sprekende kinderen ondervindt, aan te kunnen?	veel/weinig/matig* ja/nee*
III. welke houding ten opzichte van het dialektsprekende kind heeft men u geleerd?	
23. Deze vragenlijst is vrij lang, maar misschien meent u dat u ons toch nog op een belangrijk aspect van het dialekt in het onderwijs attent zou kunnen maken. Uiteraard stellen wij dat erg op prijs. Wilt u dat hieronder of op een inlegvel doen?	

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Naam:

Straat:

Postkode: Woonplaats:

Telefoon: Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats: Provincie:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de echtgeno(o)t(e):

In dit formulier wordt u een aantal vragen over het dialectgebruik op school gesteld. Nu verstaat niet iedereen onder dialect hetzelfde en dat kan voor u de beantwoording van de vragen bemoeilijken en voor ons de interpretatie van de antwoorden. Daarom geven we u eerst een 'werkdefinitie' van het begrip dialect. Let wel, deze definitie heeft geen enkele wetenschappelijke pretentie. Zij dient slechts om er zeker van te zijn dat u en wij het over hetzelfde hebben.

Onder dialect verstaan we die varianten van het Nederlands die qua zinsstructuur, woordenschat en/of woordvorming afwijken van de standaardtaal (het zogenaamde Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN)).

Uiteraard kan een dialect daarbij ook nog in uitspraak van de standaardtaal verschillen. Wanneer er echter alléén een verschil in uitspraak met de standaardtaal is, bijvoorbeeld het uitspreken van de *n* aan het eind van een woord, het gebruik van de 'zachte g' of het uitspreken van *ai* in plaats van *ij*, dan spreken we niet van dialect.

1. Spreekt u van huis uit een dialect?

ja/nee*

1a. Zo ja, welk dialect?

Plaats:

Gemeente:

Provincie:

1b. Kunt u het dialect nu nog spreken?

ja/nee/matig*

3. Indien u beiden van huis uit een dialect spreekt, in welke mate verschilt het dialect dat u van huis uit spreekt met het dialect dat uw echtgeno(o)t(e) van huis uit spreekt?

helemaal niet/weinig/veel/volledig*

* Doorhalen wat niet van toepassing is.

4. Wat spreekt u gewoonlijk met elkaar?

beiden dialekt/beiden standaardtaal/
één dialekt, ander standaardtaal,
nl.*:

5. Kunt u in het staatje hieronder aangeven hoe oud uw kinderen zijn, wat hun leeftijd is, wat hun geslacht is, met wat voor opleiding ze bezig zijn of welke opleiding ze voltooid hebben (bijvoorbeeld Basisschool, MAVO, HAVO, LTS, Huishoudschool enz.) en of ze op het ogenblik dialekt, standaardtaal of beide spreken.

<u>leeftijd</u>	<u>geslacht</u>	<u>opleiding</u>	<u>spreekt op het ogenblik</u>
1.			dialekt/standaardtaal/beide*
2.			dialekt/standaardtaal/beide*
3.			dialekt/standaardtaal/beide*
4.			dialekt/standaardtaal/beide*
5.			dialekt/standaardtaal/beide*

6. Zijn uw kinderen in dezelfde streek naar de kleuter- en lagere school gegaan als waar ze hebben leren praten?

ja/neen*

7. Kunt u in het staatje hieronder globaal aangeven wat uw kinderen spraken toen ze op de kleuterschool of lagere school kwamen en welk percentage van hun klasgenootjes toen uitsluitend dialekt sprak, welk percentage uitsluitend de standaardtaal en welk percentage beide?

Bij aankomst op de kleuterschool/lagere school* spraken mijn kinderen	Van de klasgenootjes sprak toen:		
	alleen dialekt	alleen standaardtaal	beide
1. dialekt/standaardtaal/beide*	%	%	%
2. dialekt/standaardtaal/beide*	%	%	%
3. dialekt/standaardtaal/beide*	%	%	%
4. dialekt/standaardtaal/beide*	%	%	%
5. dialekt/standaardtaal/beide *	%	%	%

7a. Geldt uw antwoord op 7 voor al uw kinderen?

ja/neen*

7b. Zo neen, kunt u dan globaal de verschillen schetsen en aangeven waardoor ze komen?

D 55B (1980)

8. Weet u wat uw kinderen met hun vriendjes en vriendinnetjes spraken, toen ze: - kleuter waren - op de lagere school waren - 'teenager' waren - volwassen waren	dialekt/standaardtaal/beide* dialekt/standaardtaal/beide* dialekt/standaardtaal/beide* dialekt/standaardtaal/beide*
8a. Geldt uw antwoord op 8 voor al uw kinderen?	ja/nee*

8b. Zo nee, kunt u dan globaal de verschillen schetsen en aangeven waardoor ze komen?

9. Wat sprak u tegen uw kinderen toen ze: - kleuter waren - op de lagere school waren - 'teenager' waren - volwassen waren	dialekt/standaardtaal/beide* dialekt/standaardtaal/beide* dialekt/standaardtaal/beide* dialekt/standaardtaal/beide*
9a. Heeft u al uw kinderen in dit opzicht hetzelfde behandeld?	ja/nee*

9b. Zo nee, kunt u dan globaal de verschillen schetsen en aangeven waardoor ze komen?

9c. Indien u in vraag 9 heeft ingevuld dat u soms dialekt en soms de standaardtaal tegen uw kinderen sprak/sprekt (dus "beide" heeft ingevuld), kunt u dan aangeven in welke <i>situatie</i> u gewoonlijk dialekt sprak/sprekt en in welke de standaardtaal?	

10. Vindt u dat uw kinderen de standaardtaal moeten leren beheersen?

ja/nee/geen mening*

10a. Zo nee. Kunt u zeggen waarom?

10b. Zo ja.

I. Vindt u dat het de taak van de school, van de ouders of van beide is om kinderen de standaardtaal te leren?

ouders/school/beide*

II. Kunt u hieronder in volgorde van belangrijkheid aangeven waarom u vindt dat kinderen de standaardtaal moeten leren. Zoudt u het belangrijkste met een 1 willen aangeven, het op één na belangrijkste met een 2 enz.. Wilt u redenen waarmee u het helemaal niet eens bent doorstrepen?

- ... - omdat je je met de standaardtaal in een groter gebied verstaanbaar kunt maken dan met het dialect
- ... - omdat je in de standaardtaal beter kunt denken dan in het dialect
- ... - omdat de standaardtaal verzorgder is dan het dialect
- ... - omdat je als standaardtaalspreker meer in het beroepsleven kunt bereiken dan als dialectspreker
- ... - omdat de standaardtaal deftiger is dan het dialect
- ... - omdat je beter kunt spellen als je de standaardtaal kent
- ... - omdat je je in de standaardtaal vollediger en genuanceerder kunt uitdrukken dan in dialect
- ... - omdat je maatschappelijk gezien meer aanzien hebt wanneer je de standaardtaal spreekt
- ... - nog andere redenen, nl.:

11. Vindt u dat uw kinderen het dialect helemaal moeten afleren?

ja/nee/geen mening*

11a. Zo ja. Kunt u aangeven waarom?

11b. Zo nee. Vindt u dat uw kinderen hun dialect juist goed moeten leren beheersen?

ja/nee/geen mening*

12. Indien u kinderen heeft die dialect spraken toen ze op de lagere school kwamen, heeft u dan het idee dat ze door hun dialect problemen op school ondervonden hebben?

ja/neen/geen mening*

12a. Zo ja, welke problemen. Wilt u doorstrepen wat niet van toepassing is?

- kontakt met leerkracht
- kontakt met andere leerlingen
- moeilijkheden met lezen/spellen
- moeilijkheden met andere vakken, nl.
- andere problemen, nl.

12b. Vindt u dat de leerkrachten voldoende aandacht aan deze problemen geschonken hebben?

ja/neen/matig/geen mening*

12c. Spraken de leerkrachten van de lagere school het dialect van uw kinderen? Als u dit niet allemaal weet, vult u 't maar gedeeltelijk in.

1e klas ja/neen/matig*
 2e klas ja/neen/matig*
 3e klas ja/neen/matig*
 4e klas ja/neen/matig*
 5e klas ja/neen/matig*
 6e klas ja/neen/matig*

13. Indien de leerkrachten het dialect van uw kinderen enigszins of goed beheersten, vindt of vond u dat plezierig?

ja/neen/geen mening*

13a. Zo ja, kunt u aangeven waarom? Wilt u de antwoorden die niet van toepassing zijn wegstrepen?

- had/heb ik een makkelijker kontakt mee
- hadden/hebben de kinderen een makkelijker kontakt mee
- hadden beter begrip voor taalproblemen van mijn kinderen
- andere redenen, nl.

14. Deze vragenlijst is vrij lang, maar misschien meent u dat u ons toch nog op een belangrijk aspekt van het dialect in het onderwijs attent zou kunnen maken. Uiteraard stellen wij dat erg op prijs. Wilt u dat achterop deze bladzijde of op een inlegvel doen?

INSTITUUT VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postgiro 16 74 15 - Bank: Amrobank reknr. 43.64.65.310

nieuwe benaming: P. J. MEERTENS-INSTITUUT

AMSTERDAM 1002,
Keizersgracht 569-571 30 juni 1980.
* Telefoon 23 46 98

AAN: De leden van de Dialectencommissie
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

De leden van de werkgroep 'Dialect en Standaardtaal'
van het Werkverband Dialectologie

ACLO-M

Geachte Heer of Mevrouw,

Vorig jaar heeft de afdeling dialectologie van het P.J.Meertens-Instituut besloten zich met de problematiek van het dialektsprekende kind in het onderwijs te gaan bezighouden. Om meer over de theorie en de praktijk van deze problemen in Nederland te weten te komen, willen we twee vragenlijsten, één voor ouders en één voor leerkrachten, uitsturen. De concepten van deze vragenlijsten gaan hierbij. Het zal de 'kenners' onder u direct duidelijk zijn dat de opzet van deze lijsten sterk geïnspireerd is door zowel de enquête die ACLO-M (toen nog CMM) een aantal jaren geleden over heel Nederland onder leerkrachten en ouders heeft gehouden alsook door de enquête onder leerkrachten die het NIVOR in Kerkrade heeft gehouden*. Onze lijsten houden het midden tussen deze twee: zij zijn uitgebreider dan die van CMM, maar korter dan die van het NIVOR. Met de antwoorden op onze lijsten hopen we enerzijds tot een dieper inzicht in de verschillende aspecten van de problematiek te komen dan de CMM met haar enquête kon, anderzijds willen we er enigszins achter zien te komen of en in welke mate de resultaten van de NIVOR-enquête ook voor andere plaatsen in Nederland opgaan.

De vragenlijsten zullen in ieder geval toegezonden worden aan die informanten van ons Instituut die verleden jaar positief geantwoord hebben op de vraag of ze hetzij in de hoedanigheid van ouder, hetzij in die van leerkracht bereid waren een vragenlijst over de problematiek rond school en dialect in te vullen. Daarnaast lijkt het ons van belang de lijsten ook te laten invullen door ouders en leerkrachten die geen informant van ons zijn en dus niet a priori al een positieve houding ten opzichte van het dialect hebben. Suggesties hiervoor zijn van harte welkom, evenals commentaar op de conceptvragenlijsten.

Ik zou beide graag vóór 1 augustus 1980 van u willen ontvangen.

Alvast hartelijke dank voor uw moeite,

Met vriendelijke groet,
Marinel Gerritsen.

* *School Taal Thuis Taal. Over de verschillen tussen de schooltaal en de thuistaal van kinderen en de onderwijskundige gevolgen daarvan.* ACLO-M Adviescommissie voor de Leerplanontwikkeling Moedertaal. Postbus 2061 - Enschede. Staatsuitgeverij - 's-Gravenhage 1978.

P.J.J. Stijnen, *Leerkrachten over het spreken van dialect in verband met onderwijs in Kerkrade. Deelrapport 4 van studie ter voorbereiding van ONDERZOEK VAN DE TAALSITUATIE IN KERKRADE e.o., speciaal ten behoeve van het onderwijs op de basisscholen (S.V.O. projekt 0241).* NIVOR met medewerking van N.C.D.N. - Nijmeegs Instituut voor Onderwijsresearch, Bijleveldsingel 70-72, Nijmegen. Nijmegen, mei 1975.

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT
VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE
VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:
Straat:
Postcode en
woonplaats:
Telefoon:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:
Straat:
Postcode en
woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:
Geboorteplaats:
Beroep of
vroeger beroep:
Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats
van de vader:
Geboorteplaats
van de moeder:

Geboortjaar: Geslacht:
Geboorteplaats:
Beroep of
vroeger beroep:
Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats
van de vader:
Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

Wij wensen u veel sukses bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Op de vraag: *Hoe laat is het?*, worden vaak grappige antwoorden gegeven, zoals:
Kwart over de rand van de piespot, of Net zo laat als gisteren om deze tijd.

Wat is bij u het gebruikelijke antwoord?

.....
.....

Hoe noemt u in uw dialect de volgende zaken:

2. Een haarborstel.

.....

3. Een borstel om flessen te reinigen.

.....

4. Een borstel waarmee men vroeger het lampegglas reinigde.

.....

- 5a. Het ijzer waarmee de kolen in de kachel wat werden opgepord.

.....

- 5b. Kolen in de kachel oppoken met een ijzer.

.....

6. Het plaatselijke woord voor brutaal (Bijv. in de zin: dat kind is brutaal).

.....

7. Slikken (het gewone woord).

.....

8. Zich verslikken.

.....

9. Een slok water.

.....

10. Kort en hoorbaar of moeizaam ademen.

.....

11. Plantje met sneeuw Witte, klokvormige bloempjes dat reeds in februari of maart bloeit (Galanthus nivalis L.).

.....

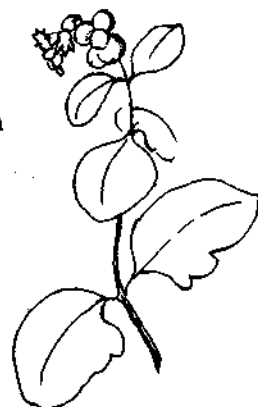
12. Morsen of knoeien (wilt u de precieze uitspraak geven?).

.....

13. Verharding van de huid in de handen door het werken met een spade, enz.

.....

14. Geïmporteerde sierheester met lange loten en rondachtige bladeren, die van onderen blauwgroen zijn. Deze struik, die groeit in tuinen en parken, is te herkennen aan zijn opvallende vruchtjes, die wit en balvormig zijn ter grootte van een knikker en die een knallend geluid geven als men ze op de grond gooit (Symphoricarpus racemosus Michx. of albus (L.) Blake).

.....

15. Een tot 3 meter hoge, sterk vertakte, dichte struik met veel puntige takdorens en met vruchten in de vorm van harde, blauwzwarte pruimpjes die een zeer wrange smaak hebben. Deze struik komt vrij algemeen voor, bijv. in duingebieden, langs rivieren en bosranden en in heggen.

De officiële naam ervan is:

sleedoorn

(*Prunus spinosa* L.).

Hoe noemt men in uw dialect:

- a. de struik

.....

- b. de vruchten

.....

16. Hieronder worden telkens enkele verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

- I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te *omcirkelen*?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een *kruisje* in kolom II?
- III Wilt u ten slotte op de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

- 1a. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven over haar verleden had geschaamd.
- 1b. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven over haar verleden geschaamd had.
- 1c. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven had geschaamd over haar verleden.
- 1d. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven geschaamd had over haar verleden.

I	II
Komt voor	Meest gewoon
1a. ja neen	1a.
1b. ja neen	1b.
1c. ja neen	1c.
1d. ja neen	1d.

Vertaling III

2. Ga jij nog uit vanavond?

2a. Nou, als het regent blijf ik thuis.

2b. Nou, als het regent ik blijf thuis.

2a. ja neen	2a.
2b. ja neen	2b.

Vertaling III

3a. Klaas zei dat hij het verleden week aan Marie gegeven had.

3b. Klaas zei dat hij het verleden week aan Marie had gegeven.

3c. Klaas zei dat hij het verleden week gegeven had aan Marie.

3d. Klaas zei dat hij het verleden week had gegeven aan Marie.

3a. ja neen	3a.
3b. ja neen	3b.
3c. ja neen	3c.
3d. ja neen	3d.

Vertaling III

4. Wat vind jij van Piets gedrag?

4a. Vandaag de dag moet je je daar niet meer over verwonderen.

4b. Vandaag de dag je moet je daar niet meer over verwonderen.

4a. ja neen	4a.
4b. ja neen	4b.

Vertaling III

5a. Dat boek werd door iedereen gelezen.

5b. Dat boek werd van iedereen gelezen.

5a. ja neen	5a.
5b. ja neen	5b.

Vertaling III

6. Heeft Joop die nieuwe bijbelvertaling al gelezen?

6a. Ik geloof dat hij dat heeft gedaan in de zomer.

6b. Ik geloof dat hij dat gedaan heeft in de zomer.

6c. Ik geloof dat hij dat in de zomer heeft gedaan.

6d. Ik geloof dat hij dat in de zomer gedaan heeft.

I Komt voor	II Meest gewoon
6a. ja neen	6a.
6b. ja neen	6b.
6c. ja neen	6c.
6d. ja neen	6d.

Vertaling III

7. Ga je morgen wel mee?

7a. Morgen ga ik zeker mee.

7b. Morgen ik ga zeker mee.

7a. ja neen	7a.
7b. ja neen	7b.

Vertaling III

8. Maak de soep af met wat bieslook!

8a. Als u geen bieslook heeft, zo doe er wat peterselie bij.

8b. Als u geen bieslook heeft, doe er wat peterselie bij.

8c. Als u geen bieslook heeft, dan doe er wat peterselie bij.

8d. Als u geen bieslook heeft, doe er dan wat peterselie bij.

8a. ja neen	8a.
8b. ja neen	8b.
8c. ja neen	8c.
8d. ja neen	8d.

Vertaling III

9. Hij heeft gisteren kou gevat,

9a. toen hij in zijn overhemd naar buiten ging.

9b. toen hij op zijn overhemd naar buiten ging.

9a. ja neen	9a.
9b. ja neen	9b.

Vertaling III

10. Grootmoeder begon te vertellen:

10a. een molenaar had twee zonen ...

10b. er was (eens) een molenaar die twee zonen had ...

10c. het was (eens) een molenaar die twee zonen had ...

10a. ja neen	10a.
10b. ja neen	10b.
10c. ja neen	10c.

Vertaling III

11. Ik keek door het raam naar buiten:

11a. er liep een man met een hoge hoed door de straat.

11b. een man met een hoge hoed liep door de straat.

11c. het liep een man met een hoge hoed door de straat.

11a. ja neen	11a.
11b. ja neen	11b.
11c. ja neen	11c.

Vertaling III

Kent u de volgende woorden in uw dialect?

17. Kroos of kroost? ja/nee*

Zo ja, betekent het dan:

a. eendekroos	a. ja/nee*
b. klokhuis van een appel	b. ja/nee*
c. restje tabak in een pijp	c. ja/nee*
d. inkeping in een duig	d. ja/nee*
e. ingewand of afval van een geslacht dier	e. ja/nee*
f. klein soort pruim	f. ja/nee*
g. andere vrucht, nl.	

.....

h. andere betekenis(sen):

.....

.....

18. Beun? ja/nee*

Wat is de betekenis?

.....

.....

19. Vitterig of een woord dat er veel op lijkt, in de betekenis: (te) precies in de huishouding, de schoonmaak enz.?

ja/nee*

Kent u dit woord ook in een andere betekenis? Zo ja, welke?

.....

.....

* s.v.p. doorstrepen wat niet van toepassing is.

Wilt u de volgende zinnestelsels vertalen?

20a. Tot morgen!

.....

.....

20b. Tot vanavond blijft het wel droog.

.....

.....

20c. Ik wacht wel tot morgen.

.....

.....

20d. Tot de volgende keer maar weer!

.....

.....

Wilt u in de volgende zinnestelsels het werkwoord (onderstreept) vertalen of vervangen door wat in uw dialect gebruikelijk is?

21a. Koffie of thee inschenken.

.....

21b. Je kopje is leeg, zal ik nog eens bijschenken?

.....

21c. Even water op de koffie gieten.

.....

21d. Ik zal een borrel inschenken.

.....

21e. Drink eens uit, dan zal ik je nog eens inschenken!

.....

21f. Ik moet even de bloemen gieten.

.....

22. In de vorige vragenlijst (nr. 56B) vroegen we naar het woord voor een blikseminslag in uw dialect. We zouden ook graag het werkwoord weten. Wat zegt men in uw dialect als men blikseminslag ziet of hoort?

(Het)/de

..... (Werkwoord).

23. In vragenlijst 54 uit 1979 hebben we u gevraagd: "een plat steentje z6 over het water werpen dat het weer opspringt?". Veel korrespondenten hebben als antwoord de benaming voor het steentje opgegeven, terwijl we de benamingen van de handeling (het werpen) wilden weten. Wilt u hieronder alsnog of opnieuw het gevraagde werkwoord in uw dialect opgeven?

.....

Vragen over betekenis en/of gevoelswaarde van het verkleinwoord

24. Zegt men in uw dialect liever iets als *vestje*, *truitje* en *schoentje* in plaats van *vest*, *trui* of *schoen*?

ja ☐ nee ☐ geen mening ☐

25. Als men in uw dialect zo iets als *vestje*, *truitje* en *schoentje* zegt, wat voor gevoelswaarde heeft dit dan:

vrouwelijk ☐ verwijfd ☐

kinderlijk ☐ normaal ☐

Vertaal onderstaande woordgroepen.

Let daarbij speciaal op de uitspraak van de medeklinkers
(s of z; f of v; ch of g; t of d of niets; enz.).

26a. Wat is er?

.....

26b. Wat is dat?

.....

26c. Wat geeft dat?

.....

26d. Dat valt niet mee.

.....

26e. Dat geeft af (van bijv. verf gezegd).

.....

26f. Dat gaat zo.

.....

26g. Met goed volk.

.....

26h. Met zijn vrouw.

.....

26i. Wat vraagt hij?

.....

26j. Dat zie ik niet graag.

.....

VRAGENLIJST No. 56A (1981)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

DE VAKTAAL VAN DE MANDENMAKER

De gegevens van deze lijst gelden voor:

.....
(plaatsnaam, gemeente, provincie)

De gegevens zijn verstrekt door:

DE MANDENMAKER:

Naam:

geboortjaar:

geboorteplaats:

geboorteplaats van de vader:

geboorteplaats van de moeder:

Ik heb het vak geleerd van:

Die leerde het weer van:

De mandenmakerij was: a. hoofdberoep ☐ ja / ☐ neen, sinds

b. nevenberoep, het hoofdberoep was

De gegevens zijn opgetekend door:

Naam:

Adres:

Woonplaats:

DE VAKTAAL VAN DE MANDENMAKER

Het materiaal

Algemeen

1. De lange buigzame twijgen voor het vlechtwerk in het algemeen	1.
2. Welke soorten kent u?	2.
3. Hoe worden tenen die voor het schillen gekookt zijn genoemd?	3.
4. Hoe het werk dat men met deze gekookte tenen maakt?	4.
5. a. Hoe noemt u de korte dikke teen? b. En hoe een lange slanke?	5. a. b.
6. Een bundel tenen.	6.
7. Sorteren door middel van schudden in een put of ton.	7.
8. Hoe wordt de persoon genoemd die tenen verbouwt en verkoopt?	8.
9. a. De onderkant van een teen. b. De bovenkant van een teen.	9. a. b.

Bruine manden

10. Tenen die men ongeschild verwerkt.	10.
11. Het werk dat men daarmee maakt.	11.
12. a. De bak waarin de ongeschildde tenen geweekt worden. b. Hoe ziet die bak eruit?	12. a. b.
13. De ketel waarin men tenen kookt.	13.
14. a. 'Tenen weken'. b. 'Tenen koken'.	14. a. b.

Witte manden

15. Het werk dat men met geschildde tenen maakt.	15.
16. Waarin plaatst men de bosjes tenen voor het schillen?	16.
17. Welk gereedschap gebruikt men daarbij?	17.
18. 'De tenen zullen gaan uitschieten'.	18.
19. a. De bast van de tenen afhalen. b. Het gereedschap dat men daarbij gebruikt. (afbeelding 19b)	19. a. b.

Het vlechten

20. Iemand die manden maakt.	20.
21. Hoe noemt men een mand in het algemeen?	21.
22. a. Hoe noemt men een mand, gemaakt van ongeschilde tenen, als op afbeelding 22a?	22. a.
b. Hoe een wit randje onder aan de mand?	b.
c. En hoe een wit randje bovenin de mand?	c.
23. Hoe noemt men een mand, eveneens gemaakt van ongeschilde tenen, als op afbeelding 23?	23.
24. De maatlat van de mandenmaker (afbeelding 24).	24.
25. De schaar van de mandenmaker (afbeelding 25).	25.
26. a. Hoe noemt u de korte tenen van ongeveer 30 cm die in kruisvorm worden gelegd voor de ronde bodem. (afbeelding 26a)	26. a.
b. Hoe noemt u deze korte tenen in een ovale bodem? (afbeelding 26b)	b.
c. Hoe heet de lange teen, waarmee u dan begint te vlechten? (afbeelding 26c)	c.
d. En hoe de tweede teen die u er dan bijneemt?	d.
e. Met die twee tenen gaat u vervolgens (paren)	e.
27. a. Een schuine punt aan een teen maken.	27. a.
b. Het mes dat men daarvoor gebruikt. (afbeelding 27b)	b.
28. a. Hoe noemt men het hart van de bodem dat u op deze manier gevlochten heeft? (afbeelding 28a)	28. a.
b. Hoe noemt men de voltooide bodem? (afbeelding 28b)	b.
29. Hoe noemt u de wijze van vlechten als afge- beeld in tekening 29.1 (rond) en 29.2 (ovaal), met lange tenen in plaats van met stukjes van ongeveer 30 cm?	29.
30. 'De bodem vlechten'.	30.
31. De tenen voor het vlechten van de bodem.	31.
32. Wat gebruikt men om bij het vlechten een opening te krijgen? (zie afbeelding 32)	32.
33. De rechtopstaande tenen van een mand.	33.
34. a. 'De opstaande tenen ombuigen': een prikje geven in de staak voordat u hem opzet.	34. a.
b. Waarmee doet men dat? (afbeelding 34b)	b.
35. De hoepel die de opstaande tenen voorlopig bij elkaar houdt.	35.

36. 'De opstaande tenen insteken' (in de bodem).	36.
37. 'De opstaande tenen rechtopzetten'.	37.
38. Het stuk ijzer waarmee de mandenmaker het vlechtwerk dichter op elkaar slaat. (afbeelding 38)	38.
39. a. Waarmee buigt u dikke tenen of stokken?	39. a.
b. Welke vormen kent u daarvoor? (Graag een schetsje)	b.
40. a. Hoe noemt u de onderste rand van de mand op afbeelding 40a?	40. a.
b. Welke tenen gebruikt u daarvoor?	b.
41. Hoe noemt u de onderste rand van de mand op afbeelding 41?	41.
42. 'De onderste rand van de zijkant vlechten'.	42.
43. Welke tenen gebruikt men daarvoor?	43.
44. 'De zijkanten verder volvlechten'.	44.
45. Het vlechtwerk van de zijkant boven de onderste rand.	45.
46. 'De mand moet schuin oplopen'.	46.
47. a. Het zware voorwerp dat bij het vlechten in de mand ligt.	47. a.
b. Waarvan is het gemaakt?	b.
48. De bovenste rand, gevlochten uit de staanders.	48.
49. 'De bovenste rand vlechten'.	49.
50. Hoe noemt u het afsnijden en insteken van de drie laatste staken waarmee u het vlechten van de rand beëindigt?	50.
51. Hoe noemt u de uitstekende einden van de staken waarmee gevlochten is en die worden afgesneden?	51.
52. Hoe noemt u de versterking van de rand op afbeelding 52?	52.
53. De tenen die men gebruikt om een nieuwe bodem in een oude mand te zetten. (afbeelding 53)	53.
54. a. De handvatten aan weerszijden.	54. a.
b. Kent u verschillende typen? (Graag een schetsje)	b.

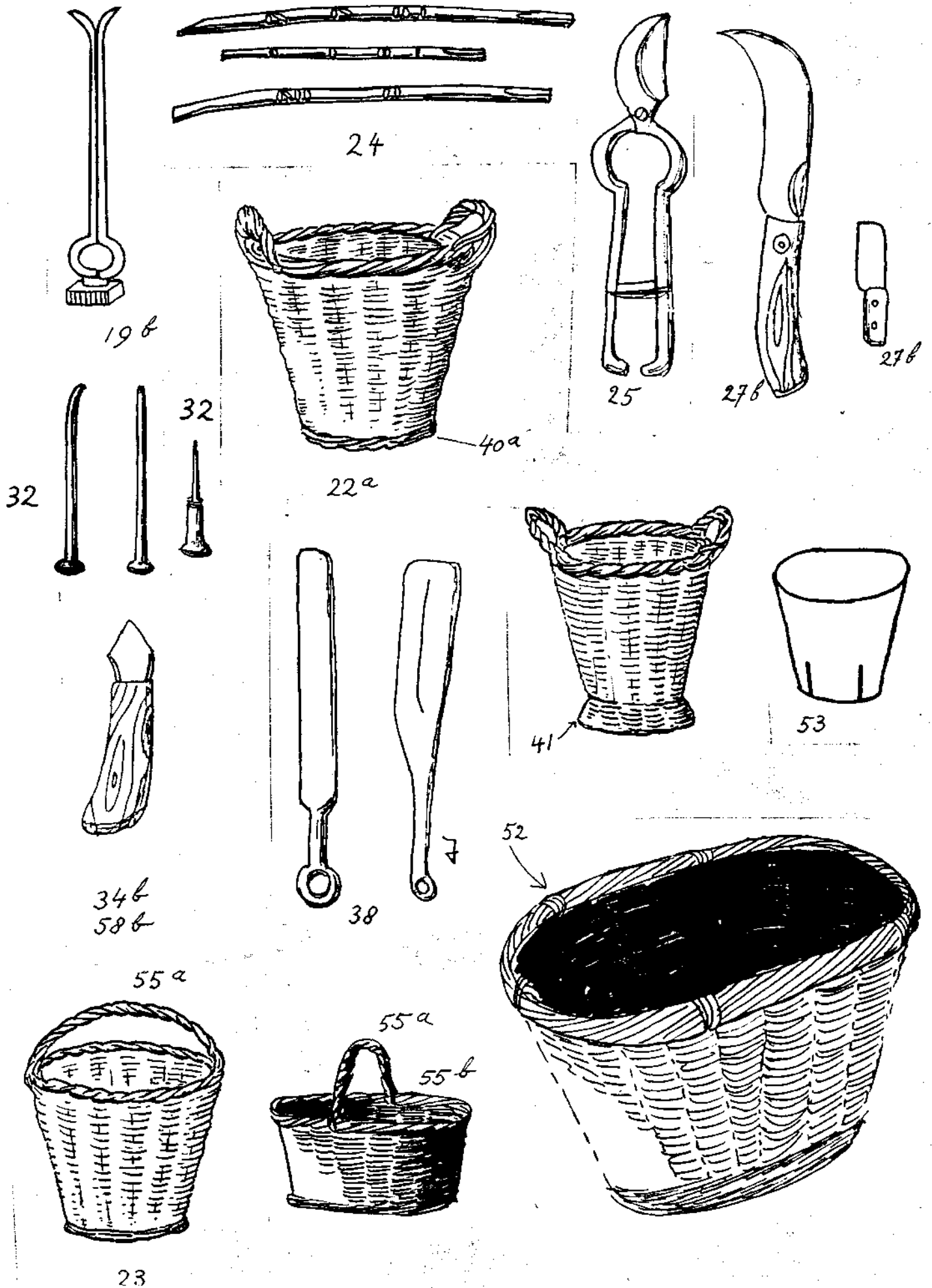
55. a. Het handvat over de hele mand heen. (afbeelding 55a)	55. a.
b. De bevestiging van dit type handvat aan de mand. (afbeelding 55b)	b.
-
56. De tenen waaruit de handvatten bestaan.	56.
-
57. Een teen om zijn eigen as draaien waardoor hij in de lengte splijt.	57.
-
58. a. Na het vlechten de uitstekende eindjes afsnijden.	58. a.
b. Het mes dat men daarvoor gebruikt. (afbeelding 58b)	b.
c. De plank waarop de mandenmaker zit. (afbeelding 58c)	c.
d. Het plankje op zijn knieën. (afbeelding 58d)	d.
-
59. a. Een duivenmand. (afbeelding 59a)	59. a.
b. De twee balkjes met schroeven waar de bodemstukken tussen geklemd worden. (afbeelding 59b)	b.
c. De dikke stokken van de bodem, van het binnende- deksel en van het buitende- (afbeelding 59c)	c.
d. De vier staanders op de hoeken. (afbeelding 59d)	d.
e. De twee staken aan weerszijden van deze hoekstaander.	e.
f. De staanders op de korte zijden tussen de hoekstaanders. (afbeelding 59f)	f.
g. De staanders op de lange zijden tussen de hoekstaanders. (afbeelding 59g)	g.
h. De afscheiding in de mand, om de duiven gescheiden te houden.	h.
i. Hoe noemt u het snijden van teen zoals op fig. 59i.1, en dan die teen vastmaken aan de rechthoekige bodem, zoals bij 59i.2?	i.
j. Het binnende- (afbeelding 59j)	j.
k. De stokken van het binnende- (afbeelding 59k)	k.
l. De deurtjes in het binnende- (afbeelding 59l)	l.
m. Het deksel. (afbeelding 59m)	m.
n. De twee rieten lusjes. (afbeelding 59n)	n.
-
60. Op afbeelding 60 zijn vijf soorten werk afgebeeld; wilt u de namen geven?
- a. Afbeelding 60a :
- b. Afbeelding 60b :
- c. Afbeelding 60c :
- d. Afbeelding 60d :
- e. Afbeelding 60e :

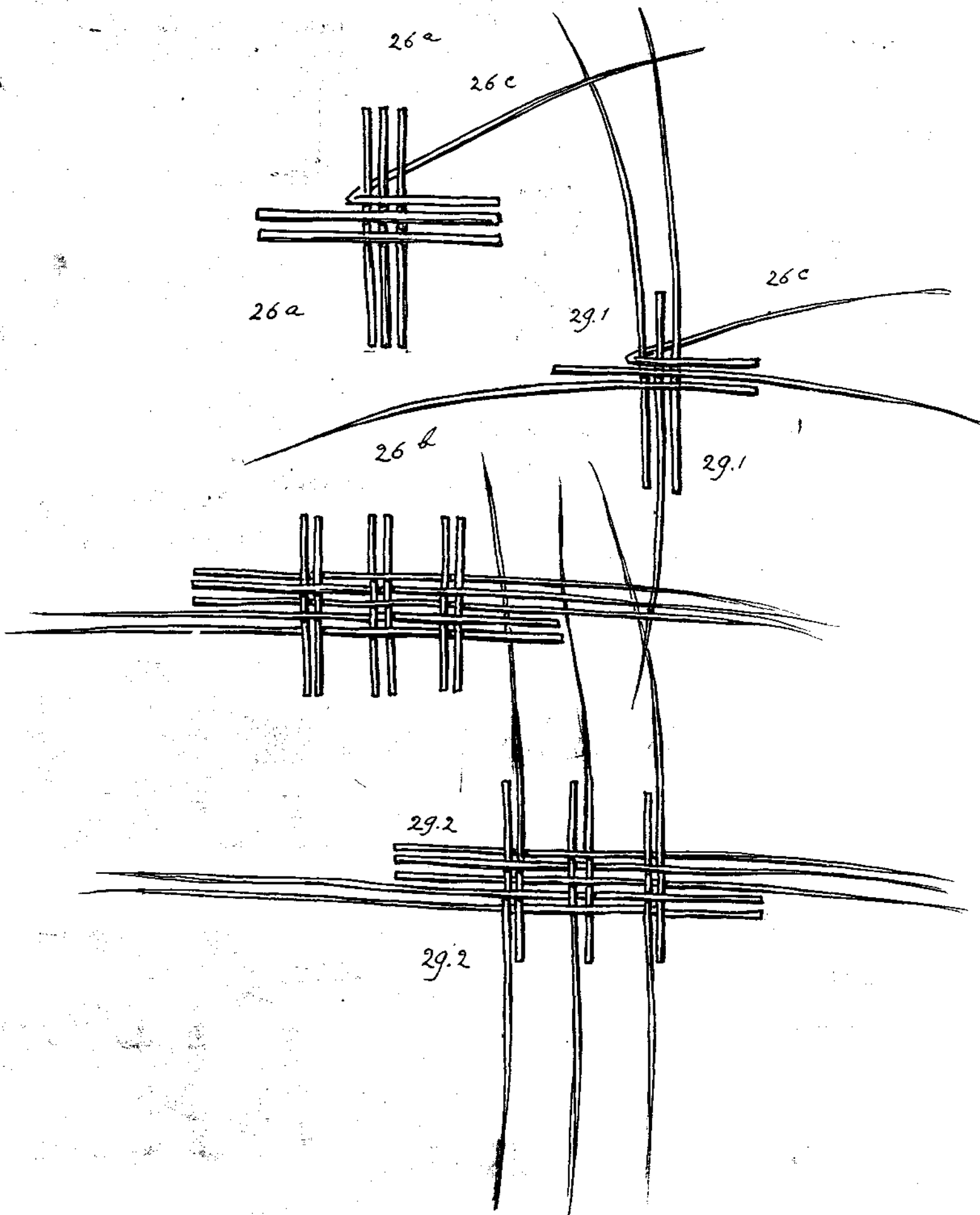
68. Maakte u uitsluitend stapelprodukten?
Zo ja, welke, graag met de namen?

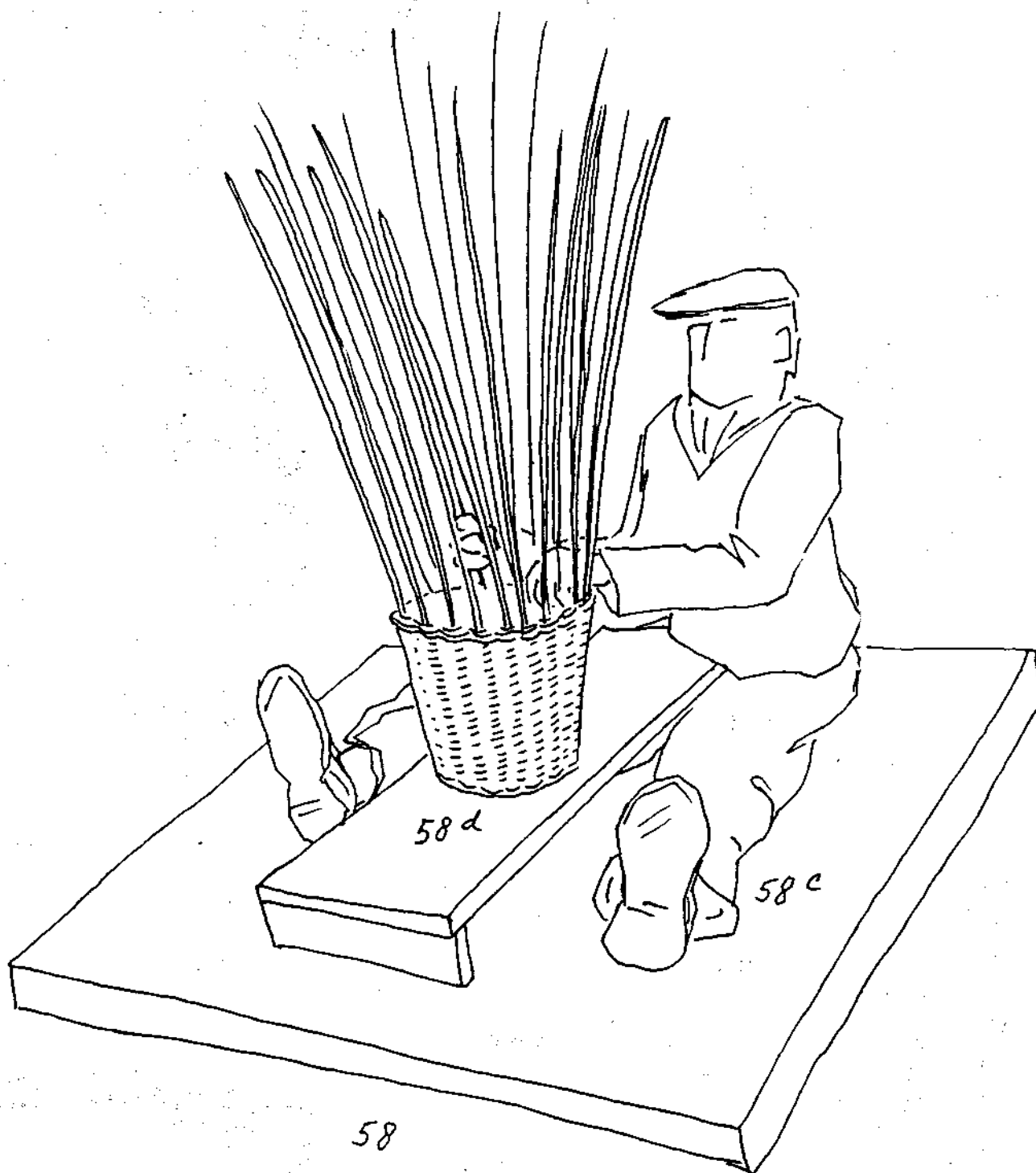
-
69. Als u zowel op bestelling werkte en ook stapelprodukten maakte, kunt u dan opgeven:
a. wat uw vaste produkten waren

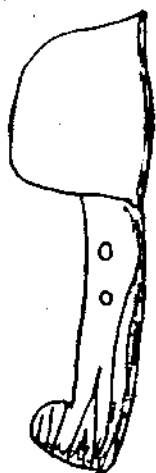
b. wat voor soorten werk meestal besteld werden.

-
70. Kunt u ook opgeven wat de grote verschillen zijn tussen de jaren na de oorlog en die ervoor?
Wat het werk betreft en de vraag.
-

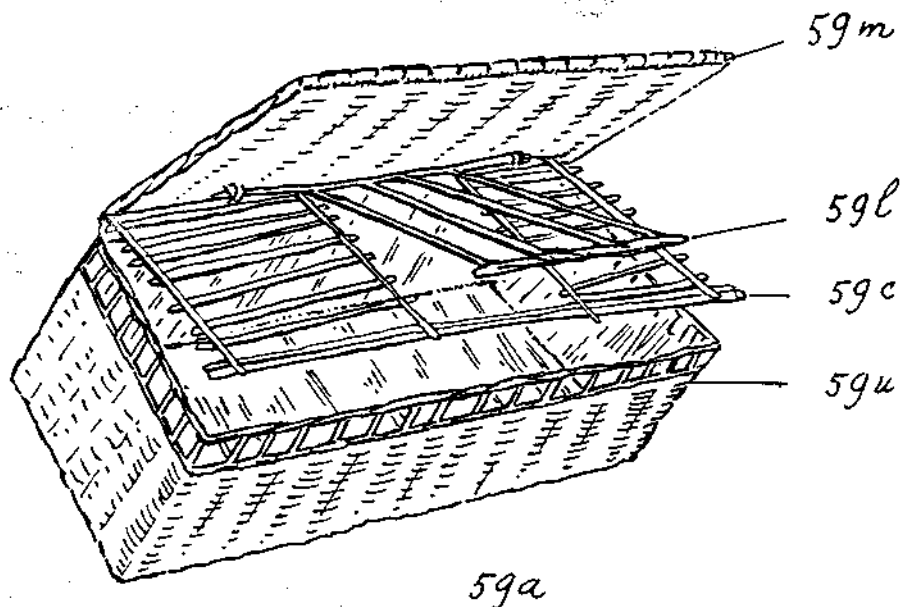

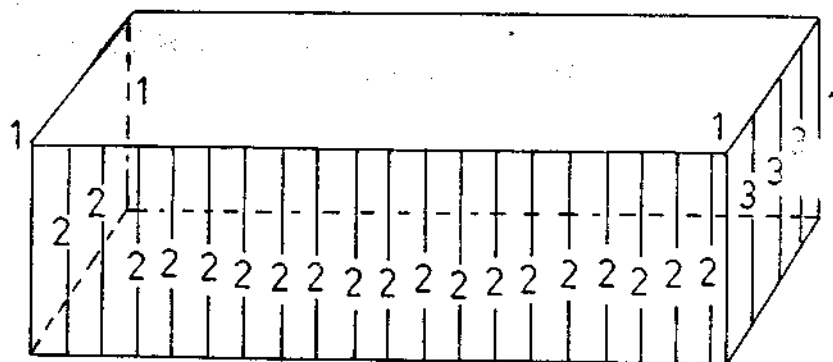

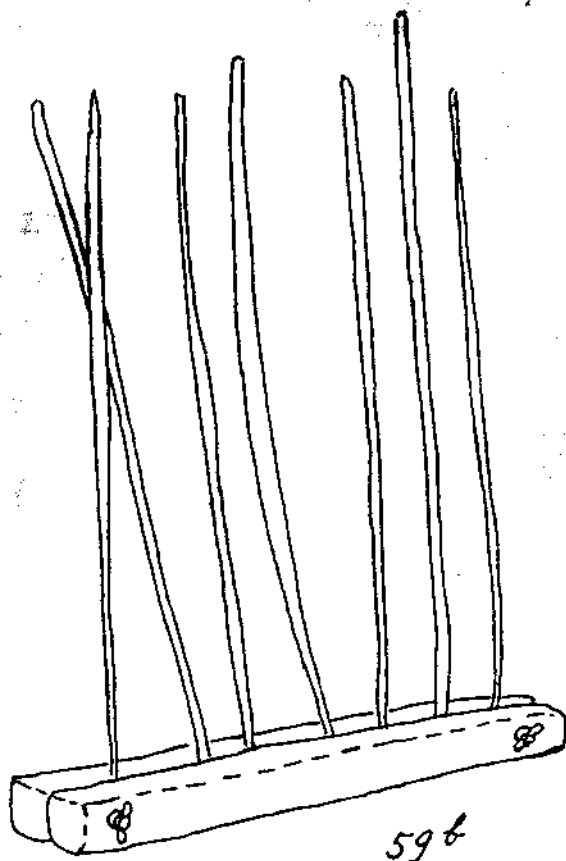
58b

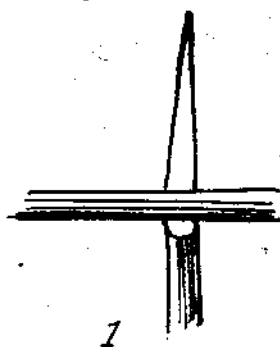
59a

1 = 59d, 3 = 59f, 2 = 59g

59b

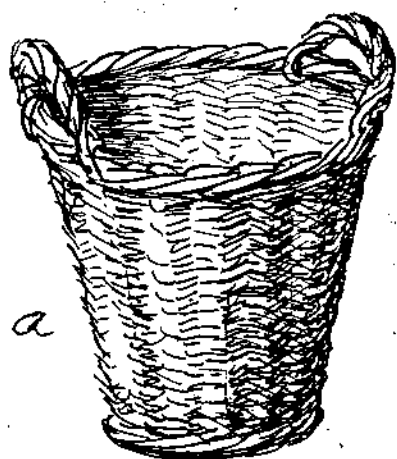

1

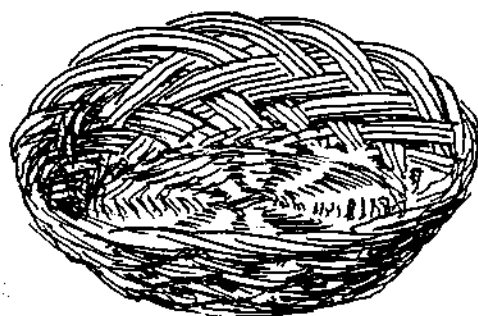
2

59c

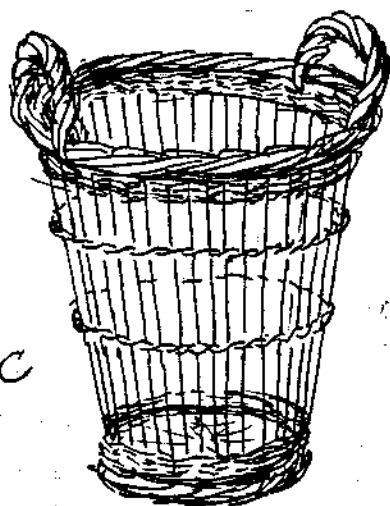
a

60-61

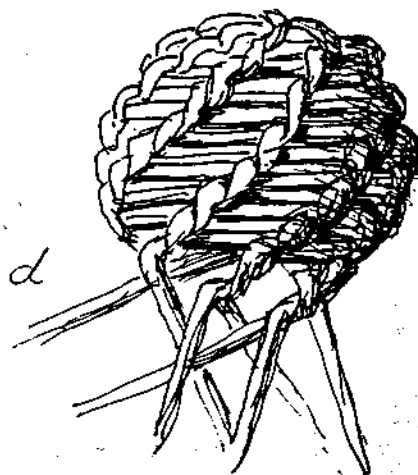
b

60-61

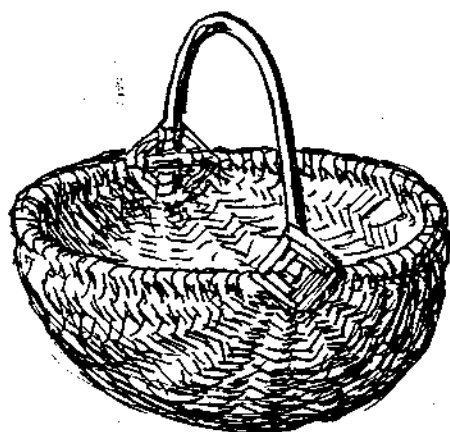
c

60-61

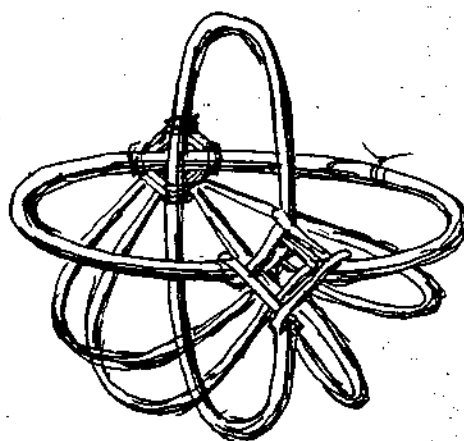
d

60-61

e

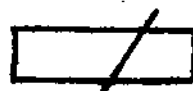
60-61

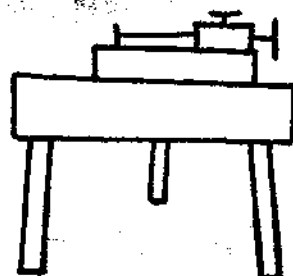
61e

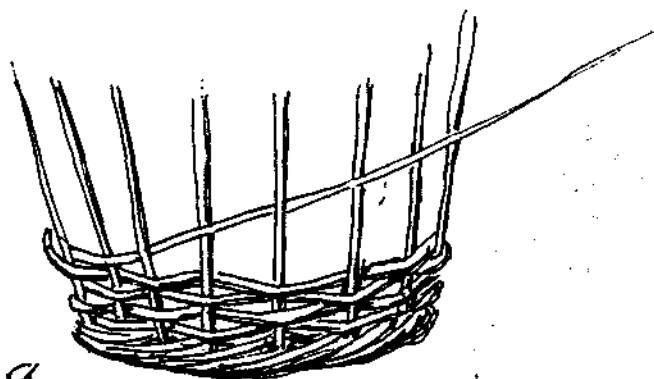
62b

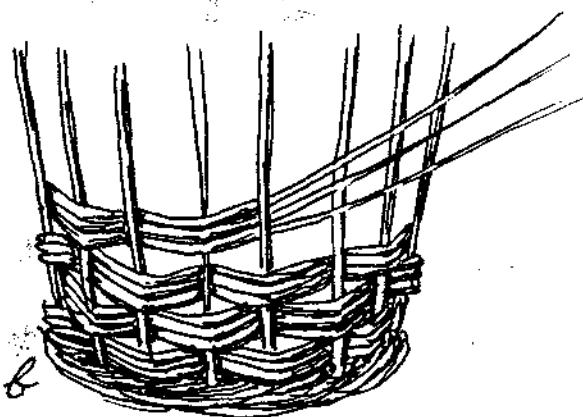
62c

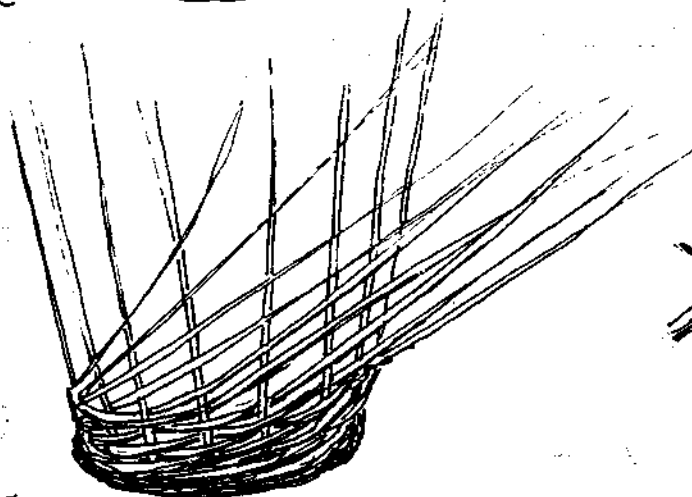
62c

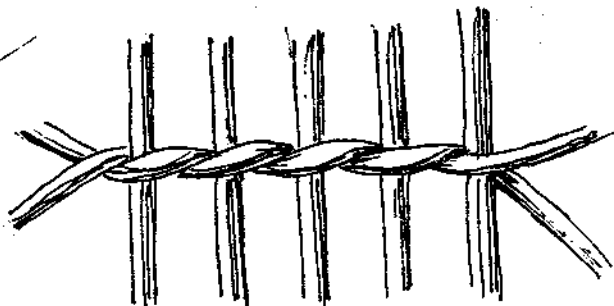
a

b

c

d

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en

woonplaats:

Postcode en

woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of

vroeger beroep:

Beroep of

vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep

echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep

echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de

echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de

echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats

van de vader:

Geboorteplaats

van de vader:

Geboorteplaats

van de moeder:

Geboorteplaats

van de moeder:

Geachte Medewerker,

De dialectvragenlijst van dit jaar is in een aantal opzichten wat anders dan gewoonlijk. Dit keer vragen we u niet alleen om woorden en zinnen in het dialect te vertalen, maar we stellen u ook een aantal vragen over het dialectgebruik. Zelfs zijn er een paar vragen over zaken die ogenschijnlijk weinig met het dialect te maken hebben, zoals over de plaatsen waar u bepaalde boodschappen doet, de plaats waar de kinderen naar school gaan en dergelijke. Voor ons onderzoek zijn de antwoorden op deze vragen echter van groot belang, omdat ze ons kunnen helpen de spreiding van dialectverschijnselen te verklaren. We hopen dan ook dat u bereid bent om deze wat ongewone vragen te beantwoorden.

1a. In welke plaatsen in de omgeving van uw plaats wordt helemaal of bijna helemaal hetzelfde dialect gesproken?

[illegible]

1b. In welke plaatsen in de omgeving van uw plaats wordt zeer beslist een ander dialect gesproken?

[illegible]

1c. Kunt u enkele van de meest opvallende afwijkingen noemen?

This image shows a full page of primary-ruled paper designed for young learners. It features ten evenly spaced horizontal rows, each consisting of a solid top line, a dashed midline, and a solid bottom line. The entire page is filled with these rows, providing ample space for practicing letter formation and handwriting skills. There are no margins, text, or other markings on the page.

1d. Kunt u globaal aangeven in welke plaatsen in de omgeving van uw plaats men niet meer met het dialect van uw plaats terecht kan bij voorbeeld omdat men niet verstaan wordt of omdat het dialect van uw plaats vreemd gevonden wordt?

[illegible]

1e. Kunt u ook zeggen wat mensen uit die plaatsen met mensen uit uw plaats spreken? Bij voorbeeld Algemeen (beschaafd) Nederlands (Standaardtaal, 'Hollands', Nederlands), een soort "Algemeen Limburgs", "Algemeen Drents", enzovoort.

[illegible]

1f. Zoudt u het prettig vinden als u alleen was opgevoed in het Algemeen Nederlands en dus geen dialect zou spreken?

- ja*

- neen*

- geen mening* ga door naar vraag 1h

1g. Als u 'ja' of 'neen' heeft geantwoord, kunt u dan ook zeggen waarom?

.....

1h. Zoudt u het prettig vinden als u alleen was opgevoed in dialect en dus geen Algemeen Nederlands zou spreken?

- ja*

- neen*

- geen mening* ga door naar vraag 2

1i. Als u 'ja' of 'neen' heeft geantwoord, kunt u dan ook zeggen waarom?

.....

2. Kunt in onderstaand staatje globaal aangeven hoeveel procent van de kinderen in uw plaats nog volop dialect spreekt? Waarschijnlijk kan deze vraag alleen door onderwijzers beantwoord worden. Als het u erg veel moeite kost om het antwoord op deze vraag te geven, kunt u haar gerust overslaan.

In de 1e klas van de lagere school spreekt .. % van de kinderen volop dialect.

In de 6e klas van de lagere school spreekt .. % van de kinderen volop dialect.

3a. Als in uw plaats bepaalde schooltypen niet voorkomen, waar gaan de kinderen dan naar toe:

- voor het lager onderwijs (Basis-school)

.....

- voor het voortgezet onderwijs (Mavo, Havo, Vwo, Lager beroeps onderwijs enz.)

.....

3b. Welke markt of markten bezoeken de bewoners van uw plaats geregeld?

.....

3c. Wat wordt er op deze markten verhandeld?

.....

3d. In welke plaats(en) kopen de bewoners van uw plaats tegenwoordig:

- de eerste levensbehoeften (brood, vlees, groente, melk, zeep enz.)

.....

.....

- grote dingen (meubels, wasmachines, televisie, ijskast)

.....

.....

- kinderkleding

.....

.....

- dameskleding

.....

.....

- herenkleding

.....

.....

- kinderschoenen

.....

.....

- damesschoenen

.....

.....

- herenschoenen

.....

.....

3e. Als de mensen in uw plaats het over de 'stad' hebben, welke stad bedoelen ze dan?

.....

II. Hierna volgt een aantal vragen over weersverschijnselen die vaak kunnen voorkomen bij warm en drukkend weer, of als het weer omslaat. Deze benamingen zijn in Nederland tot nu toe niet afgevraagd. Uit vooronderzoek bleek dat er interessante verschillen tussen de dialecten bestaan, en het is dus van groot belang om de aparte benamingen voor deze weersverschijnselen in bijzonderheden af te vragen, samen met een aantal zaken die er mee samenhangen.

1. Hoe noemt u het slechte weer dat gepaard gaat met bliksem donder en donkere wolken?

..... onweer

2. Hoe noemt u die donkere wolken?

..... donde wolken / weerswolke

3. Wat zegt u als u die donkere wolken ziet naderen:

"Het gaat onweer"

4. Hoe noemt u de bui bij dat slechte weer?

..... onweersbui

5. Hoe noemt u bij warm en drukkend weer het rollende geluid in de verte als er geen lichtverschijnselen optreden?

..... rommelen / donder

6. Hoe noemt u bij naderend slecht weer het lichtverschijnsel in de verte terwijl er geen geluid bij te horen is?

..... weerticht

7. Hoe noemt u het zeer snelle lichtverschijnsel dat men bij een onweer ziet?

..... blikseem

8. Wat zegt u als u dat lichtverschijnsel ziet:

"Het blikseemt " (werkwoord)

9a. Hoe noemt u dat zeer snelle lichtverschijnsel als het inslaat in een huis of in een boom? Is dat in uw dialect hetzelfde woord als in vraag 7, of gebruikt men dan een ander woord?

..... blikseem / blikseem

9b. Als een koe gedood is door zo'n inslag zegt men:

"Ze is door de blikseem getroffen"

10. Is er in uw dialect een apart woord voor de bolvormige bliksem? Welk?

..... bolblikseem

11. Zijn er in uw dialect ook aparte woorden voor de bliksem die een zigzag-vorm heeft of gevorkt is? Welke?

....

12. Welke andere vormen van bliksem kent u nog? Hoe heten die in uw dialect?

....

....

....

13. Hoe noemt men in uw dialect het harde geluid dat men hoort na de bliksem?

"De donder"

14. Als u dat hoort dan zegt u:

"Het donder " (werkwoord)

15. Hoe noemt men in uw dialect de bui waarbij men de donder hoort? (W.Vl.: dondervlaag)

....

16. Als men zegt: "Het onweert" of "Er komt onweer", voor wat voor weersomstandigheden gebruikt men dan het woord 'onweer'?

....

17a. Hoe noemt u de witte stapelwolken die te zien zijn een aantal uren voor 't echte onweer? (W.Vl.: donderkoppen, dondertorre)

....

17b. Hoe noemt u het verschijnen of opkomen van die witte stapelwolken? (W.Vl.: de lucht vergaart)

....

18. Kent u ook andere tekenen of verschijnselen die op naderend onweer wijzen?
Welke?

.....
.....

19. Kent u ook tekenen of verschijnselen die erop wijzen dat het onweer gaat afnemen?
Welke?

.....
.....

20a. Is het zo dat sommige van de hierboven bedoelde woorden in uw dialect altijd of bij voorkeur vermeden worden?

.....

20b. Waarom?

.....

21. Kent u ook krachttermen in verband met de hierboven bedoelde benamingen? Welke hebt u wel eens gehoord in uw dialect?

.....

.....

22. Ruimte voor extra opmerkingen.

De volgende vragen zijn gesteld op verzoek van Prof.dr. J. Goossens (Münster).

Hoe noemt men in uw dialect:

23. zuurkool

.....

24. de katoenen draad in een kaars,
de kaarsepit

.....

25. hees, niet in staat een helder
stembeluid voort te brengen

.....

26. een middagdutje, een slaapje in de middag

.....

27. een middagdutje doen
(het werkwoord)

.....

28. mosterd

.....

29. de verzamelnaam voor appelen, peren,
pruimen, kersen enz.
(fruit)

.....

VRAGENLIJST No.56 C (1981)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT VOOR
DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE VAN DE
KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN.

Postbus 19888
1000 3W AMSTERDAM

Keizersgracht 569-571.
1017 DR AMSTERDAM.

Dialekt van gemeente prov.
(naam van stad, dorp, gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:
Straat:
Woonplaats
en postcode:
Geboortjaar: . . . Geslacht: . .
Geboorteplaats:
Beroep of
vroeger beroep:
Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats
van de vader:
Geboorteplaats
van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:
Straat:
Woonplaats
en postcode:
Geboortjaar: Geslacht: . . .
Geboorteplaats:
Beroep of
vroeger beroep:
Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):
Geboorteplaats
van de vader:
Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerk(st)er,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor
een groter gebied dus.

Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen? Ook deze zijn van belang
voor het onderzoek.

In sommige Vlaamse (en andere ?) dialecten kan men op een uitspraak of bewering
van iemand anders niet alleen antwoorden met 'ja', 'nee', 'werkelijk?', 'zeker!' en
dergelijke, maar (ook) met een kort zinnetje, waarin het werkwoord 'doen' wordt ge-
bruikt.

De volgende gesprekjes geven daar voorbeelden van:

1. A: Ik ben ziek.
 B: -Doe je? = Ja, ben je echt ziek?
 -Je('n) doe(t)niet? = Nee toch, dat is niet waar?
 -Je'n doet toch
 -Maar (of 3a) je('n)doe(t)(niet) = Nee, nee, heel zeker niet.
2. A: Hij weet van niets.
 B: -Ja hij doet = Toch wel, hij weet er meer van.
 -(En) doet hij? = Echt niet?
 -(En) doet hij niet?
3. A: Ze spinnen niet meer met de hand.
 B: -Ze doen. = Toch wel, er wordt weer met de hand gesponnen.
 -Ze doe(n), ze doen = Zeer zeker wel! Ik heb het zelf gezien.
4. A: Het is niet (of geen) waar!
 B: -'t Doet,'t doet. (uitspraak: toet, toet) = Toch wel, het is wel waar!

Wilt u nagaan of u in uw dialect dergelijke antwoorden gebruikt of kunt gebruiken? Zo ja, probeer in kolom A het korte antwoord met 'doen' op te schrijven en in kolom B een andere vorm van kort antwoord met 'ja', of 'nee' of iets anders. Wilt u in kolom C met een cijfer van 1 tot 5 aangeven hoe dikwijls men volgens u de vorm van kolom A of kolom B zou gebruiken.

- 1 = altijd
 2 = meestal
 3 = dikwijls (in beide kolommen 3 = beide even dikwijls)
 4 = soms (als 't verouderd klinkt kunt u er 'V' bijzetten)
 5 = nooit

Een ingevuld voorbeeld zal u op weg helpen.

MEDEDELING: Je bent te laat!

Het eerste antwoord is telkens een uiting van verwondering in de vorm van een vraag naar bevestiging.

Het tweede antwoord is telkens een gewone, neutrale ontkenning.

Het derde antwoord is een sterke, nadrukkelijke ontkenning.

Betekenis van't antwoord	A kort antwoord met 'doen'	B kort antwoord zonder 'doen'	C hoe dikwijls gebruikt	
			A	B
Ben ik echt te laat?	doen ik doenke	ja?	5	1
Nee toch, ik ben nog op tijd	'k en doen (niet)	neen ik neenk	2	4
nee, nee, ik ben helemaal niet te laat. (jouw horloge loopt voor)	ja,k'en doen (niet)	nee, neen'k	3 V	3

IK BEN ZIEK.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Ja, ben je echt ziek?				
Maar nee. 't Is niet waar dat je ziek bent				
Nee, nee, jij bent heel zeker niet ziek				

IK KOM NOOIT TE LAAT.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Nee, kom jij echt nooit te laat?				
Jawel, jij komt wel eens te laat.				
Toch wel, jij komt zeker dikwijls te laat!				

JIJ EET TE VEEL.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Ja, eet ik echt te veel?				
Maar nee, ik overdrijf niet in eten.				
Nee, nee, zeker niet; 'k zou misschien eer te weinig eten.				

JIJ SLAAPT NIET GENOEG.

4.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Werkelijk! Slaap ik niet genoeg.				
Ja toch. Ik voel me niet vermoeid.				
Toch wel! Ik slaap heel zeker meer dan 't gemiddelde				

HIJ HEEFT VEEL PIJN.

5

antwoord	A	B	C	
			A	B
Werkelijk? Ziet hij echt af?				
Nee toch, 't zal wel niet zo erg zijn, zeker.				
Nee, nee! Zeker niet, 't zijn allemaal voorwendsels!				

HIJ SPREEKT GEEN FRANS.

6

antwoord	A	B	C	
			A	B
Werkelijk? Dat zou me verwonderen.				
Jawel, denk ik. Hij is lang genoeg naar school geweest.				
Toch wel, heel zeker! Ik heb hem een hele conversatie in 't Frans horen voeren				

HIJ HEEFT NIETS GEWONNEN

7

5.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Echt waar? Is hij weer bij de ongelukkigen?				
Jawel, tenminste een troostprijsje				
Toch, toch, heel zeker. Ik heb zijn naam op de lijst van prijswinnaars gelezen				

HIJ HEEFT GOED GEGETEN.

8

antwoord	A	B	C	
			A	B
Ja werkelijk? Heeft het hem gesmaakt, ja?				
't Is niet waar, Hij heeft me achteraf toevertrouwd dat het hem niet smaakte				
Nee heel zeker niet! Ik weet dat hij alles heeft uitgebraakt				

HET REGENT ELJ DE BUREN.

9

antwoord	A	B	C	
			A	B
Ja, echt? 't Is toch niet waar, he!				
Nee, dat is onjuist				
Nee, heel zeker niet. Er is geen wolkje aan de lucht! 't Is gewoon hun tuinsproeier!!				

HET VRIEST HIER NOOIT BINNEN.

antwoord	A	B	C	
Nee, echt niet?			A	B
Jawel, denk ik. De isolatie is wellicht niet dik genoeg.				
Toch wel, heel zeker. Zo'n dunne wand kan de vorst nooit buiten houden!				

WIJ MOETEN NU GAAN.

antwoord	A	B	C	
Echt waar? Wat jammer			A	B
Maar nee, er is nog wel wat tijd. Wacht nog even				
Nee, nee, helemaal niet. Ze hebben laten weten dat je pas morgen naar huis moet.				

JULLIE VRAGEN TE VEEL.

antwoord	A	B	C	
Echt waar? Denk je dat wij te veel vragen?			A	B
Nee toch. Dat kan toch niet te veel zijn.				
Nee, nee, nee. We hebben dat al altijd gevraagd!				

WIJ SPELEN NIET MEER MEE.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Echt niet? Daar staan we van te kijken.				
Ja wel, toch. Laat ons nu niet in de steek.				
Toch wel, de punten werden verkeerd opgeteld. Jullie zijn nog niet uitgeschakeld.				

JULLIE WETEN NIET WAT GEDAAN.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Echt? Denk je dat wij onze tijd niet kunnen vullen?				
Toch wel. Wees maar niet bang.				
Heel zeker wel. We hebben nog bergen werk te verzetten!				

DE KINDEREN LOPEN WEER OP STRAAT.

antwoord	A	B	C	
			A	B
Werkelijk!				
Nee toch. Mijn kinderen weten wel beter.				
Nee, nee, zeker niet. Ze zijn hier bij mij in de garage!				

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van	gemeente	provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)		

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar:

Geslacht:

Geboortjaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Wilt u de volgende zinnen vertalen in uw dialect?

a. Met deze hitte kun je niet werken.

a.

b. Wat een hitte!

b.

2. Hoe noemt men in uw dialect de vrouwelijke kat?

Wilt u het woord gebruiken in de volgende zin:

We hebben twee katten, Piet is een kater en Miesje is een

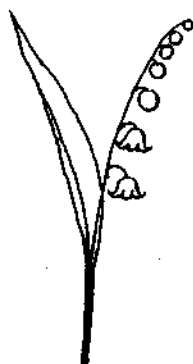
3. Hoe zegt men bij u: *met de wind in de rug*

We fietsten lekker, we

4. En hoe: *met tegenwind*

Dat was een zware tocht, we

5. Hoe heet bij u het hiernaast afgebeelde plantje met kleine witte hangende klokjes? Het is ongeveer 15 cm hoog en komt meestal in groepen voor in bosstreken, maar ook als sierplant in tuinen en perken. (Convallaria majalis L.)

5.

6. Hoe heten bij u de zeer giftige geelgroene bessen van de aardappelplant? (Solanum tuberosum L.)

6.

7. Hoe heet bij u de struikvormige of tot boompjes gesnoeide sierplant in potten maar ook wel in tuinen, met felpaarse en rose bel- of klokvormige hangende bloempjes? (Fuchsia L.)

7.

8. Het Algemeen Nederlands kent nogal wat uitdrukkingen voor 'ergens genoeg van hebben' of 'iets vervelend vinden'. Bij voorbeeld: 'daar krijg ik een punthoofd van'. Welke uitdrukkingen met een dergelijke betekenis bestaan er in uw dialect?

8.

9. Het Algemeen Nederlands kent uitdrukkingen voor 'hard werken' als 'zich uit de naad werken', 'het zweet uit je hemd werken'. Welke uitdrukkingen met een dergelijke betekenis bestaan er in uw dialect?

9.

10. In verband met een publikatie over het dialect in het onderwijs proberen wij een lijst op te stellen van boeken voor de jeugd in dialect. Omdat dergelijke boeken nergens officieel als aparte categorie geregistreerd blijken te zijn, hebben wij daarvoor uw hulp nodig. Kunt u ons opgeven welke jeugdboeken er in het dialect van uw streek geschreven zijn en, zo mogelijk, voor welke leeftijden ze geschikt zijn?

10.

11. Hoe zegt men bij u:

De deur stond helemaal open (kunt u een woord gebruiken waar *wagen* in voorkomt?):

12. Hoe zegt men:

binnenstebuiten - Ze droeg die trui

13. Hieronder worden steeds enkele verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

- I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) er in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te omcirkelen?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?
- III Wilt u ten slotte achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

- 1a. Piet denkt dat hij vertrouwd heeft op de agent
1b. Piet denkt dat hij op de agent heeft vertrouwd
1c. Piet denkt dat hij heeft vertrouwd op de agent
1d. Piet denkt dat hij op de agent vertrouwd heeft

I		II
Komt voor		Meest gewoon
1a. ja	neen	1a.
1b. ja	neen	1b.
1c. ja	neen	1c.
1d. ja	neen	1d.

Vertaling III

- 2a. Piet werd door de meester gestraft
2b. Piet werd van de meester gestraft

2a. ja	neen	2a.
2b. ja	neen	2b.

Vertaling III

- 3a. Klaas zei dat hij verleden week aan Marie had gedacht
3b. Klaas zei dat hij verleden week gedacht had aan Marie
3c. Klaas zei dat hij verleden week had gedacht aan Marie
3d. Klaas zei dat hij verleden week aan Marie gedacht had

3a. ja	neen	3a.
3b. ja	neen	3b.
3c. ja	neen	3c.
3d. ja	neen	3d.

Vertaling III

- 4a. Dat oude stadje is van iedereen vergeten
4b. Dat oude stadje is door iedereen vergeten

4a. ja	neen	4a.
4b. ja	neen	4b.

Vertaling III

- 5a. Jan's koe is door de slager geslacht
5b. Jan's koe is van de slager geslacht

5a. ja	neen	5a.
5b. ja	neen	5b.

Vertaling III

14. In het Nederlands kan, in het algemeen gesproken, op drie manieren met werkwoorden worden uitgedrukt dat iets in de toekomst ligt: door een werkwoord met *zullen* (Ze *zullen* die zaak morgen bespreken), door een werkwoord met *gaan* (Ze *gaan* die zaak morgen bespreken) en door de tegenwoordige tijd van een werkwoord, zonder *zullen* of *gaan* (Ze *bespreken* die zaak morgen).

Die mogelijkheden bestaan niet altijd alle drie, soms zijn er maar twee, of misschien één. Wij willen graag weten welke mogelijkheden er in de dialecten bestaan. Daarom verzoeken wij u de onderstaande onvolledige zinnen op verschillende manieren in uw dialect weer te geven, en wel zó, dat u achter a. een zin met *zullen* (in dialectvorm) invult, achter b. een zin met *gaan* (in dialectvorm) en achter c. een zin zonder *zullen* of *gaan*, maar wel met het werkwoord of de werkwoorden die in de onvolledige zin staan. Het is niet de bedoeling dat u *zullen* en *gaan* in één zin combineert. Wel mag u natuurlijk meer dan één keer *gaan* in dezelfde zin gebruiken, als dat in uw (Zuidnederlands) dialect voorkomt. Bestaat een bepaalde mogelijkheid in uw dialect niet, dan vult u achter de desbetreffende letter niets in.

Om u op weg te helpen, geven we eerst twee voorbeelden in het algemeen Nederlands:

Ze die zaak morgen bespreken

- a. (*zullen*) Ze zullen die zaak morgen bespreken.
- b. (*gaan*) Ze gaan die zaak morgen bespreken.
- c. (zonder *zullen* of *gaan*) Ze bespreken die zaak morgen.

Daan en Liesbeth 15 januari trouwen

- a. (*zullen*)
- b. (*gaan*) Daan en Liesbeth gaan 15 januari trouwen.
- c. (zonder *zullen* of *gaan*) Daan en Liesbeth trouwen 15 januari.

In wat hieronder volgt, staat telkens eerst een zin tussen haakjes. Die dient alleen om de situatie duidelijk te maken waarin de volgende zin wordt uitgesproken. Wat tussen haakjes staat, hoeft u daarom niet te vertalen.

1. (En wat wordt er volgende week in de gemeenteraad behandeld?)
Dan ze praten over de aanleg van de nieuwe weg.

- a. (*zullen*)
- b. (*gaan*)
- c. (zonder *zullen* of *gaan*)

2. (Onze vakantie begint morgen al). Dus we niet op je verjaardag zijn.

- a. (*zullen*)
- b. (*gaan*)
- c. (zonder *zullen* of *gaan*)

3. (Je kunt je beslissing niet langer meer uitstellen.) Binnenkort je moeten zeggen wat je wilt.

- a. (*zullen*)
- b. (*gaan*)
- c. (zonder *zullen* of *gaan*)

4. (Hoe is het weerbericht?) Het
..... morgen sneeuwen.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

5. (Je moet niet te veel plannen
maken voor de verre toekomst.)
Je weet tenslotte nooit wat
er gebeuren.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

6. (Het uitbreidingsplan is be-
kendgemaakt.) In deze buurt
..... geen huizen meer gebouwd
worden.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

7. (We hebben eindelijk een huis
gevonden). We volgende
maand verhuizen.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

8. (Volgende week is er een bus-
tocht voor alle bewoners van
het bejaardenhuis.) Ik weet
niet of opa en oma ook mee
..... gaan.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

9. (Jan krijgt een baan in het
buitenland.) Dan we hem
niet veel meer zien.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

10. (Zijn reactie op dat voorstel
kan ik je z6 voorspellen:) Hij
..... kwaad worden.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

11. (Onze burgemeester wordt ge-
pensioneerd.) Volgend jaar
..... we een nieuwe burgemees-
ter hebben.

- a. (zullen)
- b. (gaan)
- c. (zonder zullen of gaan)

15. a. De bewoners van Duitsland worden vaak met een andere naam dan "Duitsers" aangeduid. Wilt u het hokje voor de naam die bij u gebruikelijk is aankruisen:

☐ MOFFEN ☐ POEPEN ☐ PRUISEN ☐ Ander woord, nl.:

- b. Werd dit woord al vóór de Tweede Wereldoorlog bij u gebruikt of is het pas tijdens de Duitse bezetting in zwang gekomen?

moffen	poepen	pruisen	ander woord

al vóór Wereldoorlog II

sinds de bezetting

- c. Wordt dit woord tegenwoordig nog gebruikt?

moffen	poepen	pruisen	ander woord

ja

nee

Zo ja, in wat voor gevallen?

moffen	poepen	pruisen	ander woord

normaal taalgebruik

om afkeer van Duitsers in 't algemeen uit te drukken

om Duitsers aan te duiden die zich onprettig gedragen

- d. Kan een van deze woorden ook gebruikt worden om andere mensen dan Duitsers aan te duiden? (rooms-katholieken, mensen uit een bepaald deel van Nederland)

moffen	poepen	pruisen	ander woord

nee

ja, en wel:

16. Wij weten dat onze vragenlijsten op verschillende manieren worden ingevuld. Sommige medewerkers doen het alleen, andere raadplegen een enkele keer andere mensen en ook komt het voor dat men avonden organiseert om de vragen met zoveel mogelijk mensen door te spreken. We zouden graag willen weten welke manier van invullen het meest voorkomt. Kunt u hieronder door middel van *omcirkeling* aangeven op welke manier u de vragenlijst over het algemeen invult?

- a. Alleen ja nee
 b. Met iemand anders ja nee
 c. In een groep ja nee

17. Gebruikt u wel eens boeken bij het invullen van de vragenlijsten?

ja nee

Zo ja, kunt u aangeven welke boeken?

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Naam:

Straat:

Postcode: Woonplaats:

Telefoon: Geboortear: Geslacht:

Geboorteplaats: Provincie:

Opleiding:

Jaar van afstuderen:

Beróep:

In dit formulier wordt u een aantal vragen over het dialectgebruik op school gesteld. Nu verstaat niet iedereen onder dialect hetzelfde en dat kan voor u de beantwoording van de vragen bemoeilijken en voor ons de interpretatie van de antwoorden. Daarom geven we u eerst een omschrijving van het begrip dialect. Let wel, deze heeft geen enkele wetenschappelijke pretentie. Zij dient slechts om er zeker van te zijn dat u en wij het over hetzelfde hebben.

Onder dialect verstaan we die regionale varianten van het Nederlands (dus niet het Surinaams, Antilliaans of Nederlands van buitenlanders) die wat betreft zinsbouw, woordenschat en/of woordvorming afwijken van de standaardtaal (het zogenaamde Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN)). Een voorbeeld van afwijkende zinsbouw is *Ik heb de band lek* voor de standaardtaalvorm *Ik heb een lekke band* en *Hij is zitten blijven* voor *Hij is blijven zitten*. Met verschil in woordenschat bedoelen we bijvoorbeeld *siepels* voor de standaardtaalvorm *uien* en *appelsien* voor *sinaasappel*. Voorbeelden van verschil in woordvorming zijn: *weest* voor *ge-weest*, *manneke* voor *mannetje*.

Uiteraard kan een dialect daarbij ook nog in uitspraak van de standaardtaal verschillen. Wanneer er echter alléén een verschil in uitspraak met de standaardtaal is, bijvoorbeeld het uitspreken van de *n* aan het eind van een woord, het gebruik van de 'zachte *g*' of het uitspreken van *ai* in plaats van *ij*, dan spreken we in dit kader niet van dialect.

Wilt u bij de meerkeuzevragen de cijfers omcirkelen die van toepassing zijn? Wilt u de lege kolommen aan de rechterkant van de plaats voor antwoorden niet beschrijven?

1 Spreekt u van huis uit een dialect?

ja 1

neen ga door naar vraag 2 2

1a Welk dialect?

Plaats

Gemeente

Provincie

1b Kunt u het dialect nog spreken?

ja 1

neen 2

matig 3

2 Aan wat voor soort school (bijvoorbeeld kleuterschool, basisschool, LTS, MAVO, VWO) bent u als leerkracht verbonden?

.....

Plaats

Gemeente

Provincie

2a Is dit een openbare of bijzondere school?

Openbaar 1

Bijzonder 2

2b Gaat het om buitengewoon onderwijs?

ja 1

neen 2

2c Wordt het onderwijs daar volgens een bepaalde methode (bijvoorbeeld Montessori, Dalton, Vrije School) gegeven?

ja 1

neen *ga door naar vraag 2e* 2

2d Welke methode is dat?

.....

2e Hoeveel leerlingen telt de school waar u aan verbonden bent?

..... leerlingen

2f Hoeveel jaar bent u al aan deze school verbonden?

..... jaar

3 Welke vakken geeft u?

.....

.....

.....

.....

.....

4 Kunt u in het onderstaande staatje aangeven welke jaren of klassen u op het ogenblik heeft, uit hoeveel jongens en meisjes ze bestaan, wat hun gemiddelde leeftijd ongeveer is en hoeveel jaren ervaring u met de diverse klassen/jaren heeft?

jaar/klas	aantal jaren ervaring	aantal meisjes	aantal jongens	±gemiddelde leeftijd	

5 Heeft u leerlingen die van huis uit een dialect spreken?

ja 1

neen *ga door naar vraag 22* 2

5a Welke dialecten spreken uw leerlingen?

Plaats:

Plaats:

Plaats:

Plaats:

6 Hoeveel procent van uw leerlingen (bij benadering) kan vrijwel uitsluitend dialect spreken?

..... procent

6a Hoeveel procent van uw leerlingen (bij benadering) kan zowel dialect als standaardtaal spreken?

..... procent

6b Hoeveel procent van uw leerlingen (bij benadering) kan vrijwel uitsluitend standaardtaal spreken?

..... procent

7 Hoeveel procent van uw leerlingen heeft moeite de standaardtaal die in het gewone dagelijkse leven gebruikt wordt, te begrijpen?

..... procent

7a Hoeveel procent van uw standaardtaal-sprekende leerlingen heeft moeite het dialect van de streek waar u les geeft en dat in het gewone dagelijkse leven gebruikt wordt, te begrijpen?

..... procent

8 Indien u in verschillende jaren of klassen les geeft, liggen de in 6 en 7 gegeven percentages dan per klas of jaar anders?

ja 1

neen *ga door naar vraag 9* 2

8a Kunt u globaal aangeven wat de verschillen tussen de jaren/klassen zijn?

.....

.....

.....

.....

9 Heeft u het idee dat er een verschil tussen jongens en meisjes is in beheersing van de standaardtaal?

ja 1

neen *ga door naar vraag 10* 2

9a Kunt u zeggen wat de verschillen zijn en waardoor ze komen?

Verschillen:

.....

.....

Het komt door:

.....

.....

10 Spreekt u van huis uit een dialect dat sterk op dat van uw dialect-sprekende leerlingen lijkt?

ja *ga door naar vraag 11* 1

neen 2

10a Kunt u het dialect van uw leerlingen verstaan (passieve kennis)?

ja 1

neen 2

10b Heeft u genoeg actieve kennis van het dialect van uw leerlingen om tegen hen in dialect te kunnen praten?

ja 1

neen *ga door naar vraag 11* 2

matig 3

10c Hoe heeft u die actieve kennis verworven?

- uit boeken over dialect 1

- in de praktijk door met de dialectsprekers om te gaan 2

- van kollega's 3

- op een andere manier: 4

.....

11 Vindt u het belangrijk dat leerkrachten het dialect van hun leerlingen enigszins kunnen verstaan?

ja 1

neen *ga door naar vraag 11b* 2

geen mening *ga door naar vraag 11b* 3

11a Waarom?

- makkelijker kontakt ouders 1

- makkelijker kontakt kinderen 2

- beter begrip voor taalproblemen leerlingen 3

- andere redenen, nl.: 4

.....

11b Vindt u het belangrijk dat leerkrachten het dialect van hun leerlingen enigszins kunnen spreken?

ja 1

neen *ga door naar vraag 12* 2

geen mening *ga door naar vraag 12* 3

11c Waarom?

- makkelijker kontakt ouders 1

- makkelijker kontakt kinderen 2

- beter begrip voor taalproblemen leerlingen 3

- andere redenen, nl.: 4

.....

12 Vindt u het goed dat uw leerlingen onder elkaar dialect spreken in de klas?

ja 1

neen *ga door naar vraag 13* 2

geen mening *ga door naar vraag 13* 3

12a Altijd of alleen in sommige situaties?

- altijd *ga door naar vraag 13* 1

- alleen in sommige situaties 2

12b In welke?

.....

.....

13 Vindt u het goed dat uw leerlingen dialect tegen u spreken?

ja 1

neen *ga door naar vraag 14* 2

geen mening *ga door naar vraag 14* 3

13a Altijd of alleen in sommige situaties?

- altijd 1

- alleen in sommige situaties 2

13b In welke?

.....

.....

14 Spreekt u zelf dialect tegen uw leerlingen?

ja 1

neen *ga door naar vraag 15* 2

geen mening *ga door naar vraag 15* 3

14a Altijd of alleen in sommige situaties?

- altijd *ga door naar vraag 15* 1

- alleen in sommige situaties 2

14b In welke?

.....

.....

15 Zijn er van uw school uit bepaalde richtlijnen gegeven ten aanzien van het dialectspreken in de klas?

ja 1

neen *ga door naar vraag 16* 2

15a Zijn uw antwoorden op vraag 12 t/ 14 in overeenstemming met deze richtlijnen?

ja *ga door naar vraag 16* 1

neen 2

15b Kunt u dan kort beschrijven welke verschillen er zijn en waarom u de richtlijnen niet (helemaal) opvolgt?

Verschillen

.....

.....

Ik volg richtlijnen niet op omdat

.....

.....

16 Vindt u dat uw dialectsprekende leerlingen de standaardtaal moeten leren?

ja *ga door naar vraag 16b* 1

neen 2

geen mening *ga door naar vraag 17* 3

16b Waarom?

.....

.....

.....

16b I. Vindt u dat het de taak van de ouders, van de school of van beide is om kinderen de standaardtaal te leren?

- school 1
- ouders 2
- beide 3

II. Kunt u hieronder in volgorde van belangrijkheid aangeven waarom u vindt dat kinderen de standaardtaal moeten leren? Zoudt u het belangrijkste met *a* willen aangeven, het op één na belangrijkste met *b* enz.. Wilt u redenen waarmee u het helemaal niet eens bent doorstrepen?

..... - omdat je je met de standaardtaal in een groter gebied verstaanbaar kunt maken dan met het dialect 1

..... - omdat je in de standaardtaal beter kunt denken dan in het dialect 2

..... - omdat de standaardtaal verzorgder is dan het dialect 3

..... - omdat je als standaardtaal-spreker meer in het beroepsleven kunt bereiken dan als dialectspreker 4

..... - omdat de standaardtaal deftiger is dan het dialect 5

..... - omdat je beter kunt spellen als je de standaardtaal kent 6

..... - omdat je je in de standaardtaal vollediger en genuanceerder kunt uitdrukken dan in dialect 7

..... - omdat je maatschappelijk gezien meer aanzien hebt wanneer je de standaardtaal spreekt 8

..... - nog andere redenen, nl.: 9

.....

.....

.....

.....

17 Vindt u dat uw leerlingen het dialect helemaal moeten afleren?

- ja 1
- neen *ga door naar vraag 17b* 2
- geen mening *ga door naar vraag 18* 3

17a Waarom?

.....

.....

.....

.....

17b Vindt u dat uw leerlingen hun dialect juist goed moeten leren beheersen?

- ja 1
- neen 2
- geen mening 3

18 Leert u dialectsprekende kinderen bewust de standaardtaal?

- ja 1
- neen *ga door naar vraag 18b* 2

18a Welke methodes gebruikt u daarvoor?

- door vergelijking met het dialect 1
- door uitsluitend de standaardtaal tegen de leerlingen te spreken 2
- andere methodes, nl. 3

.....

.....

.....

18b Zoudt u het op prijs stellen wanneer er duidelijke richtlijnen voor het didaktisch handelen in deze situatie zouden bestaan?

- ja 1
- neen 2
- geen mening 3

- 19 Kunt u zeggen waar voor uw dialektsprekende leerlingen de moeilijkheden liggen bij het aanleren van de standaardtaal? Kunt u dit in volgorde van moeilijkheid aangeven? Wilt u het moeilijkste met een *a* aangeven, het op één na moeilijkste met een *b* enz.. Hier genoemde taalaspecten die volgens u helemaal geen moeilijkheden opleveren kunt u doorstrepen.

... - uitspraak	1	☐
... - zinsbouw	2	☐
... - woordvorming	3	☐
... - woordgebruik	4	☐
... - betekenissen	5	☐
... - andere taalaspecten, nl.:		☐
.....	6	☐
.....		☐

- 20 Kunt u onderkennen welke fouten in het taalgebruik van uw leerlingen een gevolg zijn van het dialekt en welke niet?

ja	1	☐
neen ga door naar vraag 21	2	☐
matig	3	☐

- 20a I. Hoe heeft u dat geleerd?

- in de praktijk	1	☐
- uit boeken	2	☐
- van collega's	3	☐
- op een andere manier, nl.:	4	☐
.....		☐
.....		☐

- II. Zoudt u ons misschien een lijstje kunnen geven van de meest voorkomende 'taalfouten' van uw leerlingen die een gevolg zijn van het dialektspreken (bijv. spelling-, zinsbouw-, woordgebruik-, betekenisfouten)? Wanneer u aan de hier gegeven ruimte niet genoeg heeft, kunt u gerust een inlegvel gebruiken.

.....

- 21 Heeft u het idee dat uw van huis uit dialektsprekende leerlingen slechtere schoolresultaten behalen dan uw van huis uit standaardtaalsprekende?

ja	1	☐
neen ga door naar vraag 22	2	☐
geen mening ga door naar vraag 22	3	☐

- 21a I. Wilt u dit uitsluitend aan het feit dat ze dialekt spreken of denkt u dat andere factoren (bijvoorbeeld milieu, I.Q.) dit (mee)bepalen?

- uitsluitend aan het dialekt	1	☐
- uitsluitend aan andere factoren dan het dialekt	2	☐
- aan zowel dialekt alsook aan andere factoren	3	☐

- II. Geldt dit voor alle vakken of slechts een aantal?

- alle vakken	1	☐
- slechts een aantal, nl.:	2	☐
.....		☐
.....		☐
.....		☐

- 22 Is er in uw opleiding aandacht besteed aan de problematiek van het dialektsprekende kind op school?

ja	1	☐
neen ga door naar vraag 23	2	☐

- 22a I. In welke mate?

- veel	1	☐
- weinig	2	☐
- matig	3	☐

- II. Vindt u dat u hierover genoeg heeft geleerd om de problemen die u met dialektsprekende kinderen ondervindt, aan te kunnen?

ja	1	☐
neen	2	☐

- III. Welke houding ten opzichte van het dialektsprekende kind heeft men u geleerd?

.....

D 57A (1982), 7

- 23 Deze vragenlijst is vrij lang, maar misschien meent u dat u ons toch nog op een belangrijk aspekt van het dialect in het onderwijs attent zou kunnen maken. Uiteraard stellen wij dat erg op prijs. Wilt u dat hieronder, op de volgende bladzijde, of op een inlegvel doen?

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J.MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Keizersgracht 569-571

1017 DR AMSTERDAM

tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW AMSTERDAM

Naam:

Straat:

Postkode: Woonplaats:

Telefoon: Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats: Provincie:

Beroep of vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep echtgenoot(ote):

Geboorteplaats van de echtgenoot(ote):

In dit formulier wordt u een aantal vragen over het dialectgebruik op school gesteld. Nu verstaat niet iedereen onder dialect hetzelfde en dat kan voor u de beantwoording van de vragen bemoeilijken en voor ons de interpretatie van de antwoorden. Daarom geven we u eerst een omschrijving van het begrip dialect. Let wel, deze heeft geen enkele wetenschappelijke pretentie. Zij dient slechts om er zeker van te zijn dat u en wij het over hetzelfde hebben.

Onder dialect verstaan we die regionale varianten van het Nederlands (dus niet het Surinaams, Antilliaans of Nederlands van buitenlanders) die wat betreft zinsbouw, woordenschat en/of woordvorming afwijken van de standaardtaal (het zogenaamde Algemeen Beschaafd Nederlands (ABN)). Een voorbeeld van afwijkende zinsbouw is *Ik heb de band lek* voor de standaardtaalvorm *Ik heb een lekke band* en *Hij is zitten blijven* voor *Hij is blijven zitten*. Met verschil in woordenschat bedoelen we bijvoorbeeld *siepels* voor de standaardtaalvorm *uien* en *appelsien* voor *sinaasappel*. Voorbeelden van verschil in woordvorming zijn: *weest* voor *ge-weest*, *manneke* voor *mannetje*.

Uiteraard kan een dialect daarbij ook nog in uitspraak van de standaardtaal verschillen. Wanneer er echter alléén een verschil in uitspraak met de standaardtaal is, bijvoorbeeld het uitspreken van de *n* aan het eind van een woord, het gebruik van de 'zachte *g*' of het uitspreken van *ai* in plaats van *ij*, dan spreken we in dit kader niet dan dialect.

Wilt u bij de meerkeuzevragen de cijfers omcirkelen die van toepassing zijn? Wilt u de lege kolommen aan de rechterkant van de plaats voor antwoorden niet beschrijven?

1 Spreekt u van huis uit een dialect?

ja 1

neen ga door naar vraag 5 2

1a Welk dialect?

Plaats

Gemeente

Provincie

1b Kunt u het dialect nog spreken?

ja 1

neen 2

matig 3

2 Indien u beiden van huis uit een dialect spreekt, in welke mate verschilt het dialect dat u van huis uit spreekt met het dialect dat uw echtgenoot(ote) van huis uit spreekt?

- helemaal niet 1
 - weinig 2
 - veel 3
 - volledig 4

3 Wat spreekt u gewoonlijk met elkaar?

- beiden dialect 1
 - beiden standaardtaal 2
 - één dialect, ander
 standaardtaal, nl.: 3

.....

4 Kunt u in het staatje hieronder aangeven hoe oud uw kinderen zijn, wat hun geslacht is, met wat voor opleiding ze bezig zijn of welke opleiding ze voltooid hebben (bijvoorbeeld Basisschool, MAVO, HAVO, LTS, Huishoudschool enz.) en of ze op het ogenblik in het gewone dagelijkse leven dialect, standaardtaal of beide spreken. Als u meer dan vijf kinderen heeft, vul dan alleen de gegevens voor de vijf jongsten in.

leeftijd	geslacht	opleiding	spreekt op het ogenblik	
a.			dialect/standaardtaal/beide*	a
b.			dialect/standaardtaal/beide*	b
c.			dialect/standaardtaal/beide*	c
d.			dialect/standaardtaal/beide*	d
e.			dialect/standaardtaal/beide*	e

5 Zijn uw kinderen in dezelfde streek naar de kleuter- en lagere school gegaan als waar ze hebben leren praten?

ja 1

neen 2

een aantal wel, een aantal niet, 3

nl.:

6 Kunt u in het staatje hieronder globaal aangeven wat uw kinderen spraken toen ze op de kleuterschool kwamen (of, als ze niet op de kleuterschool geweest zijn, toen ze op de lagere school kwamen) en kunt u schatten welk percentage van hun klasgenootjes toen uitsluitend dialect sprak, welk percentage uitsluitend de standaardtaal en welk percentage beide?

Bij aankomst op de kleuterschool/
lagere school* spraken mijn kinderen:

a. dialect/standaardtaal/beide*

b. dialect/standaardtaal/beide*

c. dialect/standaardtaal/beide*

d. dialect/standaardtaal/beide*

e. dialect/standaardtaal/beide*

Van de klasgenootjes sprak toen:

alleen
dialect

alleen
standaardtaal

beide

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

..... %

* doorhalen wat niet van toepassing is.

6a Geldt uw antwoord op 6 voor al uw kinderen?

ja ga door naar vraag 7 1
 neen 2

6b Kunt u globaal de verschillen schetsen en aangeven waardoor ze komen?

Verschillen:

.....

.....

.....

Komen door:

.....

.....

.....

7 Weet u wat uw kinderen met hun vriendjes en vriendinnetjes spraken, toen ze:

1. *kleuter waren*

dialekt 1

standaardtaal 2

beide 3

2. *op de lagere school waren*

dialekt 1

standaardtaal 2

beide 3

3. *teners waren*

dialekt 1

standaardtaal 2

beide 3

4. *volwassen waren*

dialekt 1

standaardtaal 2

beide 3

7a Geldt uw antwoord op 7 voor al uw kinderen?

ja ga door naar vraag 8 1
 neen 2

7b Kunt u globaal de verschillen beschrijven en aangeven waardoor ze komen?

Verschillen:

.....

.....

.....

Komen door:

.....

.....

.....

8 Wat sprak u tegen uw kinderen, toen ze:

1. *kleuter waren*

dialekt } ga door naar 1

standaardtaal } vraag 8b 2

beide 3

2. *op de lagere school waren*

dialekt } ga door naar 1

standaardtaal } vraag 8b 2

beide 3

3. *teners waren*

dialekt } ga door naar 1

standaardtaal } vraag 8b 2

beide 3

4. *volwassen waren*

dialekt } ga door naar 1

standaardtaal } vraag 8b 2

beide 3

8a Kunt u aangeven in welke situatie u gewoonlijk dialekt sprak/spreekt en in welke de standaardtaal?

.....

.....

.....

.....

.....

8b Heeft u al uw kinderen in dit opzicht hetzelfde behandeld?

- ja *ga door naar vraag 9* 1
neen 2

8c Kunt u globaal de verschillen beschrijven en aangeven waardoor ze komen?

Verschillen:

.....

.....

.....

.....

Komen door:

.....

.....

.....

.....

9 Vindt u dat uw kinderen de standaardtaal moeten leren beheersen?

- ja *ga door naar vraag 9b* 1
neen 2
geen mening 3

9a Waarom?

.....

.....

.....

.....

.....

9b I. Vindt u dat het de taak van de ouders, van de school of van beide is om kinderen de standaardtaal te leren?

- school 1
- ouders 2
- beide 3

II. Kunt u hieronder in volgorde van belangrijkheid aangeven waarom u vindt dat kinderen de standaardtaal moeten leren? Zoudt u het belangrijkste met *a* willen aangeven, het op één na belangrijkste met *b* enz.. Wilt u redenen waarmee u het helemaal niet eens bent doorstrepen?

..... - omdat je je met de standaardtaal in een groter gebied verstaanbaar kunt maken dan met het dialekt 1

..... - omdat je in de standaardtaal beter kunt denken dan in het dialekt 2

..... - omdat de standaardtaal verzorgder is dan het dialekt 3

..... - omdat je als standaardtaalspreker meer in het beroepsleven kunt bereiken dan als dialektspreker 4

..... - omdat de standaardtaal deftiger is dan het dialekt 5

..... - omdat je beter kunt spellen als je de standaardtaal kent 6

..... - omdat je je in de standaardtaal vollediger en genuanceerder kunt uitdrukken dan in dialekt 7

..... - omdat je maatschappelijk gezien meer aanzien hebt wanneer je de standaardtaal spreekt 8

..... - nog andere redenen, nl.: 9

.....

.....

.....

.....

10 Vindt u dat uw kinderen het dialekt helemaal moeten afleren?

- ja 1
neen *ga door naar vraag 10b* 2
geen mening *ga door naar vraag 11* 3

10a Waarom?

.....

.....

.....

.....

ga door naar vraag 11

10b Vindt u dat uw kinderen hun
dialekt juist goed moeten
leren beheersen?

ja 1

neen 2

geen mening 3

11 Indien u kinderen heeft die dialekt
spraken toen ze op de lagere school
kwamen, heeft u dan het idee dat ze
door hun dialekt problemen op
school ondervonden hebben?

ja 1

neen ga door naar vraag 11c 2

geen mening ga door naar vraag 11c 3

11a Welke problemen.

- kontakt met leerkracht 1

- kontakt met andere leerlingen 2

- moeilijkheden met lezen/spellen 3

- moeilijkheden met andere vakken, 4

nl.:

- andere problemen, nl.: 5

11b Vindt u dat de leerkrachten voldoende
aandacht aan deze problemen geschonken
hebben?

ja 1

neen 2

matig 3

geen mening 4

11c Spraken de leerkrachten van de lagere
school het dialekt van uw kinderen? Als
u dit niet allemaal weet vult u het
maar gedeeltelijk in.

1e klas

ja 1

neen 2

matig 3

2e klas

ja 1

neen 2

matig 3

3e klas

ja 1

neen 2

matig 3

4e klas

ja 1

neen 2

matig 3

5e klas

ja 1

neen 2

matig 3

6e klas

ja 1

neen 2

matig 3

11d Geldt uw antwoord op vraag 11c voor
al uw kinderen?

ja ga door naar vraag 11f 1

neen 2

11e Kunt u globaal de verschillen aangeven?

.....

.....

.....

.....

11f Begrepen de leerkrachten van de lagere school het dialect van uw kinderen? Als u dit niet helemaal weet vult u het maar gedeeltelijk in.

1e klas

ja 1
neen 2
matig 3

2e klas

ja 1
neen 2
matig 3

3e klas

ja 1
neen 2
matig 3

4e klas

ja 1
neen 2
matig 3

5e klas

ja 1
neen 2
matig 3

6e klas

ja 1
neen 2
matig 3

11g Geldt uw antwoord op 11f voor al uw kinderen?

ja ga door naar vraag 12 1
neen 2

11h Kunt u globaal de verschillen aangeven?

.....
.....
.....
.....

12 Indien de leerkrachten het dialect van uw kinderen enigszins of goed beheers(t)en, vindt of vond u dat plezierig?

ja 1
neen ga door naar vraag 12b 2
geen mening ga door naar vraag 13 3

12a Waarom?

- dan had/heb ik er een makkelijker
kontakt mee 1
- dan hadden/hebben de kinderen er
een makkelijker kontakt mee 2
- zo hadden/hebben ze beter
begrip voor taalproblemen
van mijn kinderen 3
- andere redenen, nl.: 4

.....
.....
.....
.....
.....

12b Waarom?

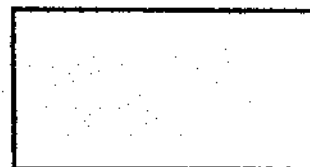
- dan leerden/leren de kinderen
nooit goed de standaardtaal 1
- andere redenen, nl.: 2

.....
.....
.....
.....
.....

- 13 Deze vragenlijst is vrij lang, maar misschien meent u dat u ons toch nog op een belangrijk aspekt van het dialect in het onderwijs attent zou kunnen maken. Uiteraard stellen wij dat erg op prijs. Wilt u dat hieronder, op de volgende bladzijde, of op een inlegvel doen?

Nauvraag ^{VAN} lgt: 21-22 (1952)

VRAGENLIJST No. 57c (52) (1982)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM

Dialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien U niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geboorteplaats
van de moeder:

Ga bij de beantwoording van onderstaande vragen af op Uw eigen taalgebruik. Als U
meent dat het dialect van de jongeren anders is, noteert U dat dan a.u.b. onder
Opmerkingen (zie beneden).

A.

1. Hoe noemt men in Uw dialect:

a. Een in de bodem gegraven of geboorde kokervormige diepte of schacht boven een bron of wel, waaruit men met behulp van een emmer water kan halen?

Antwoord:

b. Een in de bodem gegraven of geboorde kokervormige diepte of schacht boven een bron of wel, waaruit men met behulp van een pomp water kan halen?

Antwoord:

c. Een in de bodem gemetselde of betonnen bak, waarin men regenwater verzamelt?

Antwoord:

d. Een vat van hout of metaal, boven de grond, waarin men regenwater verzamelt?

Antwoord:

e. Een in de grond gegraven gat of een gemetseld gat zonder bodem, waarin vuil water, o.a. uit de gootsteen, kan wegzakken?

Antwoord:

f. De plaats op het land of het erf, waar de aardappelen 's winters, tegen de kou beschermd door een laag aarde, stro enz., bewaard worden?

Antwoord:

g. De holte in het veen, waaruit turf wordt gegraven?

Antwoord:

h. Een kuil in het land met drinkwater voor het vee?

Antwoord:

2. Hoe noemt men in Uw dialect:

a. De beide geulen in een (niet verharde) weg, die ontstaan zijn door het uitschuren van wagenwielen, vooral door de vroeger veel gebruikte, met ijzeren banden beslagen wielen?

Antwoord:

A.

2.

- b. Een dergelijke weg (met geulen, die door wagenwielen zijn ontstaan)?

Antwoord:

- c. De gaten in een verharde weg (klinkerweg, macadamweg), ontstaan door verzakking en slijtage van het wegdek?

Antwoord:

3. Hoe noemt men in Uw dialect:

- a. Een holletje in de grond, door de kinderen gebruikt bij het knikkeren?

Antwoord:

- b. Een deukje in de wangen van een mens, dat soms altijd zichtbaar is, maar soms ook eerst ontstaat bij het lachen?

Antwoord:

- c. Een dergelijk deukje in de kin?

Antwoord:

- d. Een kleine diepte in het gezicht, die het litteken is van een puistje, een wondje?

Antwoord:

- e. De deukjes op de gewrichten tussen hand en vinger, die men ziet op de handjes van dikke baby's, maar ook wel bij dikke kinderen en mensen?

Antwoord:

B.

1. Hoe noemt men de gewone, gezuiverde witte suiker?

Antwoord:

2. Hoe noemt men de grauwbachtige stof, die door de bakker wordt gebruikt om het brooddeeg te laten rijzen? Geef a.u.b. de uitspraak zo nauwkeurig mogelijk weer. (Niet bedoeld wordt het zuurgeworden deeg).

Antwoord:

B.

3. Wanneer men het sap van vruchten (b.v. van aalbessen of kersen) in een open vat of fles laat staan, zal het alcoholachtig van smaak worden. Men zegt dan b.v.:
Het sap is bedorven, het is gaan
(Nederl. gisten).

4. Hoe noemt men de kastachtige slaappleaats in een door betimmering afgeschoten deel van het vertrek, waarvan de toegang vanuit de kamer wordt afgesloten met deuren of gordijnen en waarvan de algemeen Nederlandse benaming bedstede is?
Antwoord:

5.

- a. Hoe noemt men een duivenhok?

Antwoord:

- b. Is de naam til of duiventil bekend? Zo ja, hoe wordt dit uitgesproken?

Antwoord:

- c. Kent U dit woord til of een er op gelijkend woord als tilling of tieling in andere betekenissen? Zo ja, welke van de genoemde woorden kent Uw dialect?

Hoe luiden ze?

Antwoorden:

- d. Welke betekenissen heeft elk van deze woorden?

Antwoord:

- e. Kent U nog andere woorden, die op til, tilling, of tieling gelijkjen? Zo ja, hoe luiden ze?

Antwoord:

- f. Welke betekenissen heeft elk van deze woorden?

Antwoord:

8.

6.

- a. Op welke grotere plaats of plaatsen in de omgeving is Uw plaats "georiënteerd"?
D.w.z. waar doet men zijn grotere inkopen, waar gaat men ter markt, waar staat het ziekenhuis, waarop men is aangewezen, e.d.?

Antwoord:

- b. Wanneer men bij U zegt: "Wij gaan naar (de) stad" zonder dat de naam van die stad wordt genoemd, welke stad wordt dan bedoeld?

Antwoord:

Opmerkingen:

NAVRAAG van Lijst: 12 (1943)

VRAGENLIJST No. 57c (48) (1982)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERTENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM

Dialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien U niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geboorteplaats
van de moeder:

Vertaal de volgende zinnestjes in Uw dialect. Ga hierbij af op Uw eigen taalgebruik.
Als U meent dat op bepaalde punten het dialect van de jongeren anders is, noteert
U dat dan a.u.b. onder Opmerkingen (zie beneden).

A.

1. De jongen die mij heeft nageroepen

Vertaling:

2. De eigenaar van wie ik dat huis gekocht heb

Vertaling:

3. De mijnheer, wiens hoed was afgewaaid

Vertaling:

4. De stationschef aan wie ik m'n kaartje had afgegeven

Vertaling:

5. De man, waar ik gisteren mee liep, is dood.

Vertaling:

6. De vriend, die ik gisteren tegenkwam

Vertaling:

7. De vrouw, wier dochttertje ziek was

Vertaling:

8. De weduwe met wie ik sprak

Vertaling:

9. Betje, die haar been gebroken heeft

Vertaling:

10. De vissers, wier netten verloren waren

Vertaling:

A.

11. De boeren, aan wie een toeslag was gegeven

Vertaling:

12. De kinderen, die het ergst ziek waren

Vertaling:

13. Het meisje, waarvan de moeder gevangen zat

Vertaling:

14. Het jochie, waaraan ze een dubbeltje hadden gegeven

Vertaling:

15. Dat wat ik zeg, is echt waar.

Vertaling:

16. Dat is iets wat ze niet verklappen mogen.

Vertaling:

17. Wat ze ook doen, het helpt niets.

Vertaling:

18. Wie of wat ik ook roep, ze luisteren toch niet.

Vertaling:

19. Het mesje, dat verloren was

Vertaling:

B.

1. Ik zal eens horen, wat hij zegt.

Vertaling:

8.

2. Ik zal eens zien, wat jullie doen.

Vertaling:

3. Een jongen, die leren wil

Vertaling:

4. Meisjes, die trouwen willen

Vertaling:

5. Wat je daar zegt, is onzin.

Vertaling:

6. Wat jullie allemaal vertellen, is kinderpraat.

Vertaling:

7. Weet je, wat je doet?

Vertaling:

8. Bedenken jullie wel, wat je waagt?

Vertaling:

9. Lummel dat je bent!

Vertaling:

10. Luiards dat jullie zijn!

Vertaling:

11. Ik begrijp niet, waar ze blijven.

Vertaling:

8.

12. Wist ik maar, waar ze zat.

Vertaling:

13. Ik weet niet of ik kom.

Vertaling:

14. Zij wist niet of we kwamen.

Vertaling:

15. Als hij komt, loopt hij erin.

Vertaling:

16. Als wij komen, moet je niets laten merken.

Vertaling:

17. Hij vroeg of ik durfde.

Vertaling:

18. Hij vroeg of wij durfden.

Vertaling:

19. Toen je kwam was ik er al.

Vertaling:

20. Toen ze kwamen, was hij al dood.

Vertaling:

21. Denken jullie toch eer dat je spreekt.

Vertaling:

B.

22. Ik wil dat je mij hoort.

Vertaling:

23. Schrijf of je komt.

Vertaling:

24. Ze moeten zeggen of ze komen.

Vertaling:

C.

1. Elk wat wils.

Vertaling:

2. Ieder krijgt wat hij hebben wil.

Vertaling:

3. Ze mogen allemaal hier komen.

Vertaling:

4. Ieder krijgt zijn deel.

Vertaling:

5. Telkens komt hij weer te laat.

Vertaling:

6. Iedereen zegt het.

Vertaling:

C.

7. Menigeen sterft daaraan.

Vertaling:

8. Geef me wat melk.

Vertaling:

9. Ik heb liever wat bier.

Vertaling:

10. Iedere (of: Elke) dag zie je haar.

Vertaling:

11. Deze of gene weet het wel.

Vertaling:

12. De een of de ander heeft dat rondverteld.

Vertaling:

13. De een of andere keer kom ik wel eens aan.

Vertaling:

14. Heb je niets gehoord?

Vertaling:

15. Er is licht altijd iets van waar.

Vertaling:

16. Geen enkele keer heb ik ze (hen) ontmoet.

Vertaling:

C.

17. Ik ken er geen een van.

Vertaling:

18. Ben je soms iemand tegengekomen?

Vertaling:

19. Neen, niemand.

Vertaling:

20. Ja, toch wel, een arme vrouw.

Vertaling:

21. Elke keer zeg ik het weer opnieuw.

Vertaling:

22. Maar sommigen geloven mij niet.

Vertaling:

23. Enige keren hebben ze mij zelfs uitgelachen.

Vertaling:

24. Allen weten het, maar ze doen er nog niet naar.

Vertaling:

Opmerkingen:

Opmerkingen:

NAVRAG 1963 1963

VRAGENLIJST No. 57c (1963)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERLENS-INSTITUUT

VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE

VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam

Dialekt van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGEZEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en

Postcode en

Woonplaats:

Woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of

Beroep of

vroeger beroep:

vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep

Beroep of vroeger beroep

echtgeno(o)t(e):

echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de

Geboorteplaats van de

echtgeno(o)t(e):

echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van

Geboorteplaats van

de vader:

de vader:

Geboorteplaats van

Geboorteplaats van

de moeder:

de moeder:

Vertaal de onderstaande zinnestels in het dialekt. Ga hierbij af op Uw eigen taalgebruik. Als u meent dat op bepaalde punten het dialekt van de jongeren anders is, noteert u dat dan a.u.b. onder Opmerkingen (zie beneden).

1. 'n Huis huren.
Vertaling:

2. Als we thuis komen gaan we eerst eten.
Vertaling:

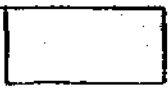
3. Als je op een dunne tak klimt zal hij breken.
Vertaling:

4. 'n Ooievaar is een grote vogel.
Vertaling:

5. 'n Muis is een klein dier.
Vertaling:
6. Die jongen heeft nooit willen deugen.
Vertaling:
7. Ze moeten de riemen in de boot laten liggen.
Vertaling:
8. Hij hield z'n broek op met een leren riem.
Vertaling:
9. Dat noem ik geen drinken, maar zuipen.
Vertaling:
10. Limonade door 'n rietje zuigen.
Vertaling:
11. De kat zit in de kerseboom.
Vertaling:
12. 'n Diepe bak.
Vertaling:
13. Hij heeft 'n heldere stem.
Vertaling:
14. Berg 't wasgoed in de kast.
Vertaling:
15. Pap eet je met 'n lepel.
Vertaling:
16. Hij sloeg 't eind van 't touw om 'n dikke boom.
Vertaling:
17. De voerman klapte met de zweep.
Vertaling:
18. Ze doet de afwas nog altijd met groene zeep.
Vertaling:
19. Haal even 'n bus groene verf.
Vertaling:
20. De kat speelt met 'n erwt.
Vertaling:
21. Je moet achter het huis 'nschuurtje timmeren.
Vertaling:
22. Azijn is zuur.
Vertaling:
23. Je hoort hem de hele dag snauwen en grauwen.
Vertaling:

-
24. Z'n hand was krom gegroeid, 't leek wel een klaauw.
Vertaling:
25. Hij is maanden weg geweest, maar nu komt hij gauw thuis.
Vertaling:
26. De dolle hond heeft hem gebeten.
Vertaling:
27. Ze stoken geen hout, maar kolen.
Vertaling:
28. Hij rookt altijd 'n pijp.
Vertaling:
29. Je moet 't duidelijk met je vinger aanwijzen.
Vertaling:
30. Dit grote huis wordt me te duur, ik ga kleiner wonen.
Vertaling:
31. Dat woord heb ik nog nooit gehoord.
Vertaling:
32. Hij ziet er slecht uit, hij is ziek en hij heeft zorgen.
Vertaling:
33. De zwaluw leert z'n jongen vliegen.
Vertaling:
34. Als hij kans ziet zal hij proberen je te bedriegen.
Vertaling:
35. Je moet niet zo slurpen, dat staat niet netjes.
Vertaling:
36. 'n kilo appels van de beste soort.
Vertaling:
37. Maal maar een pond bloem, dan zal ik pannekoeken bakken.
Vertaling:
38. Hij houdt van bloemen.
Vertaling:
39. 'n Rij hoge bomen.
Vertaling:
40. Je moet er nog maar eens over denken.
Vertaling:
41. Wil je morgen 'n wit brood en 'n roggebrood brengen?
Vertaling:
42. Als je klaar bent mag je gaan spelen.
Vertaling:

43. Z'n moeder is oud.

Vertaling:

44. Over z'n schouder hing 'n blauwe zak.

Vertaling:

45. M'n fiets is stuk, ik moet lopen.

Vertaling:

46. Je moet niet alles geloven wat hij zegt.

Vertaling:

47. Dat boek is mooi, je moet 't lezen.

Vertaling:

48. Hij wreef z'n schoenen op met 'n doek.

Vertaling:

49. Hij komt morgenochtend (d.w.z. vóór ongeveer 12 uur).

Vertaling:

Opmerkingen:

NAVRAAGLIJST : 2-3 (1932-33) C.V. Bree
VRAGENLIJST No. 57c (22-33) (1982)

AFDELING DIALECTOLOGIE

VAN HET P.J. MEERTENS-INSTITUUT
VOOR DIALECTOLOGIE, VOLKSKUNDE EN NAAMKUNDE
VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM

(2-3)

Dialekt van gemeente.....provincie.....
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geboorteplaats
van de moeder:

Vertaal de volgende woorden en zinnestjes in Uw dialect. Ga hierbij af op Uw eigen taalgebruik. Als U meent dat op bepaalde punten het dialect van de jongeren anders is, noteert U dat dan a.u.b. onder Opmerkingen (zie beneden).

A.

Vertaling:

1. schaap, schapen, schapje.

1.

A.	Vertaling:
2. draad, draden, draadje.	2.
3. straat, straten, straatje.	3.
4. praten *).	4.
5. kaak, draak.	5.
6. jaar, jaren, jaartje.	6.
7. hij is morgen jarig.	7.
8. raar, haring.	8.
9. halen *).	9.
10. zalig.	10.
11. kwaal, korporaal, royaal.	11.
12. deze zaal is mij te laag.	12.
13. vandaan, maand	13.
14. staan *), gaan *).	14.
15. slaan *), hij heeft geslagen.	15.
Wordt voor slaan ook, of uitsluitend, slagen gebruikt?	
	Antwoord:
16. hij aardt naar zijn vader.	16.
17. hij liep ze na.	17.
18. wij gaan na Pasen naar Amsterdam.	18.
19. laten wij gaan!	19.
20. hij staat.	20.

A.	Vertaling:
21. slapen *), wij slapen, hij heeft geslapen.	21.
22. ik ben slaperig.	22.
23. vragen, hij vraagt, hij heeft gevraagd.	23.
24. dragen, hij draagt, hij heeft gedragen.	24.
25. wij namen, wij spraken.	25.
26. wij gaven, wij aten.	26.
27. de slagen.	27.
28. slaag krijgen.	28.
29. maken *).	29.
30. haan, hanen, haantje.	30.
31. haver. Is misschien een ander woord gebruikelijk?	31. Antwoord:
32. navel, zwavel, braaf.	32.
33. hij stak de lamp aan.	33.
34. aan de oever.	34.
35. haal ze daar vandaan!	35.

-
- B.
1. In de winter vliegen de droge bladeren door de lucht.
- Vertaling:

B.

2. Het houdt dadelijk op met sneeuwen, dan wordt het weer wel weer beter.

Vertaling:

3. Doe (wat) kolen op de kachel, dat de melk gauw gaat koken.

Vertaling:

4. De goede oude man is met zijn paard door het ijs gezakt en in het koude water gevallen.

Vertaling:

5. Hij is voor vier of zes weken gestorven.

Vertaling:

6. Het vuur was te heet, de koeken zijn van onderen immers helemaal zwart gebrand.

Vertaling:

7. Hij eet de ¹⁾ eieren altijd zonder peper en zout.

Vertaling:

8. Mijn voeten doen mij erg zeer, ik geloof, dat ik ze doorgelopen heb.

Vertaling:

9. Ik ben bij de vrouw geweest en heb het tegen haar gezegd; zij zei, dat ze het ook aan haar dochter zou zeggen.

Vertaling:

10. Ik zal het nooit meer doen.

Vertaling:

11. Ik sla je dadelijk met de potlepel om je oren, jou aap.

Vertaling:

1) Of zegt men zijn eieren?

B.

12. Waar ga je heen? Zullen we met je meegaan?

Vertaling:

13. Het zijn slechte tijden!

Vertaling:

14. Mijn lieve kind, blijf hier beneden staan, de boze ganzen bijten je dood.

Vertaling:

15. Jij hebt vandaag het meest(e) geleerd en bent zoet geweest, je mag eerder naar huis gaan als (dan) de anderen.

Vertaling:

16. Je bent nog niet groot genoeg om een fles wijn leeg te drinken, je moet eerst nog wat groeien en groter worden.

Vertaling:

17. (Ga,) wees zo goed, en zeg aan je zuster, dat ze de kleren (het kleed)²⁾ voor jullie moeder moet afnaaien en met de borstel schoonmaken.

Vertaling:

18. Had je hem gekend, dan was het anders gelopen en hij zou er beter aan toe zijn.

Vertaling:

19. Wie heeft mijn mand met vlees gestolen?

Vertaling:

20. Hij deed alsof ze hem besteld hadden om te komen dorsen, maar ze hebben het zelf gedaan.

Vertaling:

2) Bedoeld wordt de vrouwenkleding.

Opmerkingen

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het P.J. MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van _____ gemeente _____ provincie _____
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, dus niet voor een groter gebied. Wilt u, als de plaats waarvoor de vragenlijst geldt, deel uitmaakt van een grotere gemeente, niet alleen de naam van die gemeente maar ook die van het dorp of het gehucht vermelden. Wilt u tevens de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Hoe noemt u zout strooien bij gladheid?

1. Het is zo glad, ik zal maar gauw

2. Hoe noemt men in uw dialect mest verspreiden op het land?

a. Met de mestvork.

2a.

b. Machinaal.

b.

3a. Hoe noemt u koeien in de stal van vers stro voorzien?

3a.

b. Kent u in dit verband koeien opstruien? Zo ja, hoe wordt opstruien uitgesproken?

3b.

4.

Hoe noemt men in uw dialect het hier afgebeelde plantje? Het komt zeer algemeen in het wild voor, wordt ca. 50 cm hoog en heeft haast onzichtbare witte bloempjes. (Capsella Bursa-pastoris (L.) Med).

4.

5. Bij een openbare verkoop kan het land aanvaard worden zodra de vorige gebruiker de gewassen heeft weggehaald. Voor deze verkoopvoorwaarde bestaan er in ons land verschillende uitdrukkingen, zoals *roven oogst* en *schoofbloot*. Welke uitdrukking gebruikt men in uw plaats? (Als u zelf het antwoord op deze vraag niet weet, wilt u dan eens informeren bij een landbouwer of een andere deskundige?)

5.

6. Hoe zegt men in uw dialect zich verkleden, andere kleren aandoen, om bijvoorbeeld in de tuin te gaan werken?

6. Ik moet me even ...

7. Vroeger werd in de Sinterklaastijd een soort gekruide koek gebakken (tegenwoordig kennen deze koek heel het jaar 'kopen'); de officiële naam voor deze koek is speculaas. Als in uw dialect deze naam ook gebruikt wordt,

7a.

a. wilt u de uitspraak dan zo nauwkeurig mogelijk opgeven

b. Breng maar een half pond ...

b. wilt u het volgende zinnetje met het woord aanvullen:

mee.

c.

c. kent men voor deze koek ook een andere naam, bijvoorbeeld *sinterklaas*, *sinterklaasje*, *klaasmannetje*? Zo ja, wilt u van dat woord de uitspraak zo nauwkeurig mogelijk opgeven?

d. Haal eens even een pond ...

d. wilt u dit woord in het volgende zinnetje gebruiken:

8. Is er verschil in gebruik tussen *speculaas*-(je) en *sinterklaas*-(je) of *klaasmannetje*?

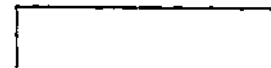
8.

a. is *speculaas*-(je) deftiger?

a.

b. is *sinterklaas*-(je) of *klaasmannetje* vooral bij oudere mensen bekend?

b.

9a. Wilt u hieronder aankruisen in welke betekenissen u de woorden *tuig* en *ontuig* kunt gebruiken?

	tuig	ontuig
schadelijke dieren		
mensen van laag allooi		
onkruid		

b. Kent u nog andere betekenissen in dezelfde sfeer?

- tuig:

- ontuig:

10a. Wilt u hieronder aankruisen in welke betekenissen u de woorden *bocht* en *onbocht* kunt gebruiken?

	bocht	onbocht
schadelijke dieren		
produkt van slechte kwaliteit		
onkruid		

b. Kent u nog andere betekenissen in dezelfde sfeer?

- bocht:

- onbocht:

11a. Hoe noemt men een hoop gerooide aardappelen?

11a.

b. Kent u in dit verband een woord als *mandel*, *mangel*, *mander*? Zo ja, wilt u de uitspraak dan zo nauwkeurig mogelijk weergeven?

b.

c. Heeft *mandel* (*mangel*, *mander*) bij u een andere betekenis? Zo ja, hoe luidt die dan?

c.

12. In sommige dialecten komt een woord *knooi*-en voor; het heeft de volgende betekenissen:

1. iets even uitzoeken; 2. prutsen; 3. hard werken; 4. buurten.

12a.

a. Als u dit woord kent, wilt u dan de betekenis aangeven?

b.

b. Hoe luidt de juiste uitspraak?

c.

c. Als u *knooi*en niet kent, welk woord gebruikt u dan in betekenis:

1. (iets even uitzoeken)

1.

2. (prutsen)

2.

3. (hard werken)

3.

4. (buurten)

4.

13. Hoe noemt de dialectsprekende jeugd in de plaats waarvoor u het dialect optekent:

a. een spijkerbroek (jeans)

a.

b. een spijkerjasje

b.

c. een spijkerpak

c.

Wilt u de precieze uitspraak van deze woorden aangeven?

14. Hoe noemt men in uw dialect de 1 tot 2 meter hoge plant met bleekgele bloemen en bladeren zoals hierbij afgebeeld? Hij wordt gekweekt in boerentuinen en elders vanwege zijn sterk aromatische geur, die erg lijkt op de geur van maggi.
(Levisticum officinale Koch).

14.

15. Hieronder worden telkens enkele verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te omcirkelen?

II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?

III Wilt u tenslotte achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

	I		II
	<u>Komt voor</u>		<u>Meest gewoon</u>
1a. Piet denkt dat hij vertrouwd heeft op Marie	1a.	ja neen	1a.
1b. Piet denkt dat hij op Marie vertrouwd heeft	1b.	ja neen	1b.
1c. Piet denkt dat hij heeft vertrouwd op Marie	1c.	ja neen	1c.
1d. Piet denkt dat hij op Marie heeft vertrouwd	1d.	ja neen	1d.

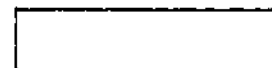
Vertaling III ...

2a. Wie denk je dat komt?	2a.	ja neen	2a.
2b. Wie denk je dat er komt?	2b.	ja neen	2b.

Vertaling III ...

3a. Ik geloof dat hij dat met Pasen heeft gedaan	3a.	ja neen	3a.
3b. Ik geloof dat hij dat gedaan heeft met Pasen	3b.	ja neen	3b.
3c. Ik geloof dat hij dat met Pasen gedaan heeft	3c.	ja neen	3c.
3d. Ik geloof dat hij dat heeft gedaan met Pasen	3d.	ja neen	3d.

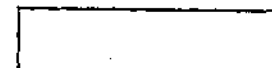
Vertaling III...

	I		II
	Komt voor		Meest gewoon
4a. Van dan af zou de prins helemaal als een kluizenaar gaan leven, enkel omringd van wat vrouwen en financiële raadgevers	4a.	ja neen	4a.
4b. Van dan af zou de prins helemaal als een kluizenaar gaan leven, enkel omringd door wat vrouwen en financiële raadgevers	4b.	ja neen	4b.
Vertaling III ...			
5a. Klaas zei dat hij verleden week aan de agent had gedacht	5a.	ja neen	5a.
5b. Klaas zei dat hij verleden week gedacht had aan de agent	5b.	ja neen	5b.
5c. Klaas zei dat hij verleden week had gedacht aan de agent	5c.	ja neen	5c.
5d. Klaas zei dat hij verleden week aan de agent gedacht had	5d.	ja neen	5d.
Vertaling III ...			
6a. Hij stuurde de boot door de sluis	6a.	ja neen	6a.
6b. Hij stuurde de boot door de sluis heen	6b.	ja neen	6b.
6c. Hij stuurde de boot doorheen de sluis	6c.	ja neen	6c.
6d. Hij stuurde de boot de sluis door	6d.	ja neen	6d.
Vertaling III ...			
7a. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven over Jan geschaamd had	7a.	ja neen	7a.
7b. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven geschaamd had over Jan	7b.	ja neen	7b.
7c. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven over Jan had geschaamd	7c.	ja neen	7c.
7d. Marie zei dat ze zich nooit in haar leven had geschaamd over Jan	7d.	ja neen	7d.
Vertaling III ...			
8a. Hij liep langs de beek	8a.	ja neen	8a.
8b. Hij liep langsheen de beek	8b.	ja neen	8b.
8c. Hij liep de beek langs	8c.	ja neen	8c.
Vertaling III ...			
9a. Klaas zei dat hij het verleden week aan de agent gegeven had	9a.	ja neen	9a.
9b. Klaas zei dat hij het verleden week had gegeven aan de agent	9b.	ja neen	9b.
9c. Klaas zei dat hij het verleden week gegeven had aan de agent	9c.	ja neen	9c.
9d. Klaas zei dat hij het verleden week aan de agent had gegeven	9d.	ja neen	9d.
Vertaling III ...			

	I Komt voor		II Meest gewoon
10a. Ze holden om de kuil heen	10a.	ja neen	10a.
10b. Ze holden omheen de kuil	10b.	ja neen	10b.
10c. Ze holden om de kuil	10c.	ja neen	10c.
Vertaling III ...			
11a. Ik geloof dat hij dat heeft gedaan in die lange hete zomer van '82	11a.	ja neen	11a.
11b. Ik geloof dat hij dat gedaan heeft in die lange hete zomer van '82	11b.	ja neen	11b.
11c. Ik geloof dat hij dat in die lange hete zomer van '82 heeft gedaan	11c.	ja neen	11c.
11d. Ik geloof dat hij dat in die lange hete zomer van '82 gedaan heeft	11d.	ja neen	11d.
Vertaling III ...			
12a. Je mag naar huis gaan	12a.	ja neen	12a.
12b. Je mag naar huis heen gaan	12b.	ja neen	12b.
12c. Je mag heen huis gaan	12c.	ja neen	12c.
12d. Je mag naar huis toe gaan	12d.	ja neen	12d.
Vertaling III ...			
13a. Klaas zei dat hij had gedacht aan Marie	13a.	ja neen	13a.
13b. Klaas zei dat hij aan Marie gedacht had	13b.	ja neen	13b.
13c. Klaas zei dat hij gedacht had aan Marie	13c.	ja neen	13c.
13d. Klaas zei dat hij aan Marie gedacht had	13d.	ja neen	13d.
Vertaling III ...			
14a. Marie zit bonen te doppen	14a.	ja neen	14a.
14b. Marie zit bonen en dopt	14b.	ja neen	14b.
14c. Marie zit en dopt bonen	14c.	ja neen	14c.
14d. Marie zit te bonen doppen	14d.	ja neen	14d.
14e. Marie zit bonen en doppen	14e.	ja neen	14e.
14f. Marie zit en doppen bonen	14f.	ja neen	14f.
Vertaling III ...			
15a. Marie zei dat ze zich over haar verleden had geschaamd	15a.	ja neen	15a.
15b. Marie zei dat ze zich geschaamd had over haar verleden	15b.	ja neen	15b.
15c. Marie zei dat ze zich had geschaamd over haar verleden	15c.	ja neen	15c.
15d. Marie zei dat ze zich over haar verleden geschaamd had	15d.	ja neen	15d.

Vertaling ...

	I Komt voor		II Meest gewoon
16a. Van het raam uit kon hij z'n geboortehuis net zien	16a.	ja neen	16a.
16b. Vanuit het raam kon hij z'n geboortehuis net zien	16b.	ja neen	16b.
16c. Van het raam kon hij z'n geboortehuis net zien	16c.	ja neen	16c.
16d. Uit het raam kon hij z'n geboortehuis net zien	16d.	ja neen	16d.

Vertaling III ...

17a. Ik geloof dat hij dat verleden jaar in de herfst heeft gedaan	17a.	ja neen	17a.
17b. Ik geloof dat hij dat verleden jaar in de herfst gedaan heeft	17b.	ja neen	17b.
17c. Ik geloof dat hij dat verleden jaar heeft gedaan in de herfst	17c.	ja neen	17c.
17d. Ik geloof dat hij dat verleden jaar gedaan heeft in de herfst	17d.	ja neen	17d.

Vertaling III ...

18a. Klaartje zit peren te schillen	18a.	ja neen	18a.
18b. Klaartje zit en schillen peren	18b.	ja neen	18b.
18c. Klaartje zit te peren schillen	18c.	ja neen	18c.
18d. Klaartje zit peren en schilt	18d.	ja neen	18d.
18e. Klaartje zit en schilt peren	18e.	ja neen	18e.
18f. Klaartje zit peren en schillen	18f.	ja neen	18f.

Vertaling III ...

19a. Piet denkt dat ze verleden week vertrouwd heeft op de agent	19a.	ja neen	19a.
19b. Piet denkt dat ze verleden week heeft vertrouwd op de agent	19b.	ja neen	19b.
19c. Piet denkt dat ze verleden week op de agent vertrouwd heeft	19c.	ja neen	19c.
19d. Piet denkt dat ze verleden week op de agent heeft vertrouwd	19d.	ja neen	19d.

Vertaling III ...

16. Hoe noemt men een los bouwsel bij een huis waarin de fietsen neergezet worden en waarin men allerlei zaken bewaart?	16.
17a. Hoe zegt men bij u: <i>de melk zal gaan stremmen</i> (dikker worden)? b. en hoe <i>gestremde melk</i> ?	17a. b.
18. Hoe noemt men in uw dialect een moederkip met kuikens?	18.

19. Wilt u van de onderstaande woorden verkleinwoorden maken, bijvoorbeeld *tafel* - *tafeltje* (*tafelke*). Als dat op meer manieren kan, wilt u dat dan aangeven en wilt u in de laatste kolommen aangeven welke manier bij wie in gebruik is.

	gewone manier	andere manier	bij oude mensen	bij vrouwen	bij mannen	tegen kinderen
a. een pop						
b. een kraag						
c. een ding						
d. een oog						
e. een wiel						
f. een hemd						
g. een varken						
h. een krip						
i. een lijf						
j. een krab						
k. een lamp						

20. Wilt u van de onderstaande woorden en zinnestelsels de uitspraak zo nauwkeurig mogelijk opgeven; wilt u daarbij bijzonder letten op verlenging of verkorting van klinkers, het verdwijnen van medeklinkers en het verschijnen van een tussenklank, zoals de *e* in bijvoorbeeld *mellek*.

a. kalkoen	a.	i. vijftig	i.
b. marsepein	b.	j. kant	j.
c. orgel	c.	k. dansen	k.
d. potlood	d.	l. pantserwagen	l.
e. herberg	e.	m. kamfer	m.
f. burgemeester	f.	n. schurft	n.
g. dampaal	g.	o. damper	o.
h. hersenen	h.		
p. Hij zal dat goed doen.		p. ...	
q. Zij kan dat.		q. ...	
r. Zij blijft ook niet.		r. ...	
s. Hoe kan dat?		s. ...	

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het P.J.MEERTENS-INTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van _____ gemeente _____ provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKENDE DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):Geboorteplaats
van de vader:Geboorteplaats
van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):Geboorteplaats
van de vader:Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Een gevarieerde lijst leggen wij u dit jaar voor. Vragen over zinsbouw, zinnnetjes ter vertaling en woordvragen. Wilt u slechts invullen voor het dialect van één dorp of stad, dus niet voor een gebied.

Wij wensen u veel sukses bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Wilt u het volgende zinnnetje in uw dialect vertalen:

Wij weten heel veel.

2. Hoe noemt men een stuk stof, een oude lap
(vaak als poetsdoek gebruikt)?

2.

3. Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te omcirkelen?

II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?

III Wilt u op de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

IV Tenslotte is er bij een aantal vragen ruimte opengelaten om een eventueel betekenisverschil tussen de zinnen aan te geven. Het gaat ons in dit geval niet om heel subtiele betekenisverschillen of verschillen die te maken hebben met intonatie of accent, maar om heel duidelijke betekenisverschillen die door alle sprekers van uw dialect gevoeld worden. Zo zou in sommige dialecten een zin als 12a naast 12b voorkomen, maar kan 12a alleen gebruikt worden wanneer het erg veel moeite heeft gekost om het huis te verkopen en het eindelijk is gelukt, terwijl 12b ook in een minder specifieke situatie gebruikt kan worden.

1a. Je moet melk drinken om aan te sterken

1b. Je moet melk drinken voor aan te sterken

1c. Je moet melk drinken van aan te sterken

I			II
Komt voor			Meest gewoon
1a.	ja	neen	1a.
1b.	ja	neen	1b.
1c.	ja	neen	1c.

III Vertaling ...

2a. Ik weet niet wie of hij gesproken heeft

2b. Ik weet niet wie hij gesproken heeft

2c. Ik weet niet wie of dat hij gesproken heeft

2a.	ja	neen	2a.
2b.	ja	neen	2b.
2c.	ja	neen	2c.

III Vertaling ...

3a. In het stadion wordt gevoetbald

3b. Er wordt in het stadion gevoetbald

3a.	ja	neen	3a.
3b.	ja	neen	3b.

III Vertaling ...

4a. Hij is overreden

4b. Hij is overreden geworden

4c. Hij is overreden worden

4a.	ja	neen	4a.
4b.	ja	neen	4b.
4c.	ja	neen	4c.

III Vertaling ...

IV Betekenisverschil ...

- 5a. Het is duidelijk dat Jan ondeskundig is
 5b. Duidelijk is dat Jan ondeskundig is

III Vertaling ...

- 6a. Jan's koe is door de slager geslacht
 6b. Jan's koe is door de slager geslacht ge-
 worden
 6c. Jan's koe is door de slager geslacht
 worden
 6d. Jan's koe is van de slager geslacht
 6e. Jan's koe is van de slager geslacht ge-
 worden
 6f. Jan's koe is van de slager geslacht wor-
 den
 6g. Jan's koe is bij (bi) de slager geslacht
 6h. Jan's koe is bij (bi) de slager geslacht
 geworden
 6i. Jan's koe is bij (bi) de slager geslacht
 worden

III Vertaling ...

IV Betekenisverschil ...

- 7a. Klaas zei dat hij had gedacht aan Marie
 7b. Klaas zei dat hij gedacht had aan Marie
 7c. Klaas zei dat hij aan Marie had gedacht
 7d. Klaas zei dat hij aan Marie gedacht had

III Vertaling ...

- 8a. Er wordt over dit onderwerp niet veel
 meer gesproken
 8b. Over dit onderwerp wordt niet veel meer
 gesproken

III Vertaling ...

- 9a. Hij zei dat Jan de krant probeerde te
 lezen
 9b. Hij zei dat Jan probeerde de krant te
 lezen
 9c. Hij zei dat Jan probeerde om de krant
 te lezen
 9d. Hij zei dat Jan probeerde voor de krant
 te lezen
 9e. Hij zei dat Jan probeerde van de krant
 te lezen
 9f. Hij zei dat Jan probeerde de krant lezen

III Vertaling ...

I			II
Komt voor			Meest gewoon
5a.	ja	neen	5a.
5b.	ja	neen	5b.

6a.	ja	neen	6a.
6b.	ja	neen	6b.
6c.	ja	neen	6c.
6d.	ja	neen	6d.
6e.	ja	neen	6e.
6f.	ja	neen	6f.
6g.	ja	neen	6g.
6h.	ja	neen	6h.
6i.	ja	neen	6i.

7a.	ja	neen	7a.
7b.	ja	neen	7b.
7c.	ja	neen	7c.
7d.	ja	neen	7d.

8a.	ja	neen	8a.
8b.	ja	neen	8b.

9a.	ja	neen	9a.
9b.	ja	neen	9b.
9c.	ja	neen	9c.
9d.	ja	neen	9d.
9e.	ja	neen	9e.
9f.	ja	neen	9f.

- 10a. Gebleken is dat Jan onhandig is
10b. Het is gebleken dat Jan onhandig is

I		II
Komt voor		Meest gewoon
10a.	ja neen	10a.
10b.	ja neen	10a.

III Vertaling ...

- 11a. Wat zegt hij dat er wordt gegeten in de keuken?
11b. Wat zegt hij dat wordt gegeten in de keuken?

11a.	ja neen	11a.
11b.	ja neen	11b.

III Vertaling ...

- 12a. Het huis is verkocht geworden
12b. Het huis is verkocht
12c. Het huis is verkocht worden

12a.	ja neen	12a.
12b.	ja neen	12b.
12c.	ja neen	12c.

III Vertaling ...

IV Betekenisverschil ...

- 13a. Dat boek werd door iedereen gelezen
13b. Dat boek is door iedereen gelezen
13c. Dat boek werd van iedereen gelezen
13d. Dat boek is van iedereen gelezen
13e. Dat boek werd bij (bi) iedereen gelezen
13d. Dat boek is bij (bi) iedereen gelezen

13a.	ja neen	13a.
13b.	ja neen	13b.
13c.	ja neen	13c.
13d.	ja neen	13d.
13e.	ja neen	13e.
13d.	ja neen	13d.

III Vertaling ...

IV Betekenisverschil ...

- 14a. Jan zegt dat is vertrokken Piet
14b. Jan zegt dat Piet is vertrokken

14a.	ja neen	14a.
14b.	ja neen	14b.

III Vertaling ...

- 15a. Ik ontbijt elke zondag om 10.00 uur
15b. Ik ontbijt om 10.00 uur elke zondag

15a.	ja neen	15a.
15b.	ja neen	15b.

III Vertaling ...

- 16a. Hij is gekozen voor de raad
16b. Hij is gekozen geworden voor de raad
16c. Hij is gekozen worden voor de raad

16a.	ja neen	16a.
16b.	ja neen	16b.
16c.	ja neen	16c.

III Vertaling ...

IV Betekenisverschil ...

- 17a. Hij zegt dat er wordt gegeten in de keuken
 17b. Hij zegt dat wordt gegeten in de keuken

III Vertaling ...

- 18a. Ik geloof dat Jan de vogels helpt fotograferen
 18b. Ik geloof dat Jan de vogels helpt te fotograferen
 18c. Ik geloof dat Jan helpt de vogels fotograferen
 18d. Ik geloof dat Jan helpt om de vogels te fotograferen
 18e. Ik geloof dat Jan helpt voor de vogels te fotograferen
 18f. Ik geloof dat Jan helpt van de vogels te fotograferen
 18g. Ik geloof dat Jan helpt de vogels te fotograferen

III Vertaling ...

- 19a. Hij zegt dat Piet de krant heeft geprobeerd te lezen
 19b. Hij zegt dat Piet de krant heeft proberen te lezen
 19c. Hij zegt dat Piet de krant heeft proberen lezen

III Vertaling ...

- 20a. Wie denk je dat er is gevallen
 20b. Wie denk je dat is gevallen

III Vertaling ...

I		II
Komt voor		Meest gewoon
17a.	ja neen	17a.
17b.	ja neen	17b.

18a.	ja neen	18a.
18b.	ja neen	18b.
18c.	ja neen	18c.
18d.	ja neen	18d.
18e.	ja neen	18e.
18f.	ja neen	18f.
18g.	ja neen	18g.

19a.	ja neen	19a.
19b.	ja neen	19b.
19c.	ja neen	19c.

20a.	ja neen	20a.
20b.	ja neen	20b.

4. Hoe noemt men in uw dialect de lofkropjes die rauw als salade of gekookt als groente gegeten worden? Ze zijn ongeveer tien centimeter lang, wit-gelig van kleur en rauw enigszins bitter van smaak (*Cichorium intybus* L.). Indien u meer namen kent voor deze groente wilt u dan zo mogelijk door onderstreping aangeven welke naam in uw dialect de oorspronkelijke is.

4.

5. Hoe noemde men vroeger het dagelijkse woonvertrek? a. in boerenhuizen b. in burgerhuizen c. wat zegt u nu zelf?	5. a. b. c.
6. Hoe werd de mooiste kamer genoemd? Men gebruikte die alleen bij heel bijzondere gelegenheden. a. in boerenhuizen b. in burgerhuizen c. wat zegt u nu zelf?	6. a. b. c.
7. Hoe heette een kamer boven een kelder? a. in boerenhuizen b. in burgerhuizen c. wat zegt u nu zelf?	7. a. b. c.
8. En hoe de ingang tot die kelder? a. in boerenhuizen b. in burgerhuizen c. wat zegt u nu zelf?	8. a. b. c.
9. Hoe werd het portaal genoemd? a. in boerenhuizen b. in burgerhuizen c. wat zegt u nu zelf?	9. a. b. c.
10. Hoe de gang? a. in boerenhuizen b. in burgerhuizen c. wat zegt u nu zelf?	10. a. b. c.

11. Is u een aparte naam voor de vloer van het woonvertrek bekend, zo ja, hoe was die?

11.

12. Hoe noemde men de vloer met zand bestrooien en er figuurtjes in maken?

12.

13. Hoe werd de keuken genoemd?

13.

14. En hoe de bijkeuken?

14.

15.a. Als bij een saus of soep verschillende ingrediënten gebruikt moeten worden zegt u dan in uw dialect dat die door elkaar geroerd of gemengd moeten worden of onder elkaar?

15.a. (Wilt u het van toepassing zijnde antwoord aankruisen?)

☐ door elkaar

☐ onder elkaar

☐ beide

☐ anders, namelijk:...

15.b. Wilt u het volgende zinnetje vertalen in uw dialect:

Lekker sausje, daar zit gehakt ...!

16. Welk woord of welke woorden kent men in uw dialect om een vrouw van lichte zeden aan te duiden?

16.

17. Hoe noemt men in uw dialect de volgende kinderziekten:

17.

a. rode hond (een virusinfectie)

a.

b. roodvonk (een infectieziekte)

b.

c. dauwworm (eczeem bij kinderen van omstreeks drie jaar, vooral in het gezicht)

c.

d.1. stuipen (hevige, onwillekeurige spiertrekkingen)

d.1.

d.2. Hoe zegt u: de kleine, de baby heeft de ...

lijdt aan (de) ...

18. In veel dialecten komen voor allerlei moderne begrippen andere woorden voor, soms is er alleen een uitspraakverschil. Hieronder staat een aantal van die moderne begrippen; wilt u opgeven welk woord men in uw dialect gebruikt of hoe de uitspraak in uw dialect is?

1. een spijker	1.	14. een snelkookpan	14.
2. een jasje	2.	15. een aansteker	15.
3. een broek	3.	16. het zwembad	16.
4. een pak (kledingstuk)	4.	17. een bandrecorder	17.
5. een ijskast	5.	18. air conditioning	18.
6. een centrifuge	6.	19. een crèche	19.
7. een vrieskist	7.	20. een fototoestel	20.
8. een televisie- apparaat	8.	21. een föhn	21.
9. de radio	9.	22. een gasfornuis	22.
10. de telefoon	10.	23. een tractor	23.
11. een ballpoint	11.	24. een stofzuiger	24.
12. een typemachine	12.	25. benzine	25.
13. de computer	13.	26. kunstmest	26.

19. Bent u bereid een aparte uitvoerige vragenlijst voor ons in te vullen, waarin specifiek plantnamen in dialect gevraagd worden?

(Wilt u het van toepassing zijnde aankruisen?)

☐ Ja, stuurt u mij die lijst maar.

☐ Neen. Ik ben zelf niet in staat die lijst in te vullen, maar stuurt u hem aan:

naam:

adres:

postkode + woonplaats:

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

P.J.MEERTENS-INSTITUUT

Dialectologie Volkskunde Naamkunde

AMSTERDAM (C.), december 1984.

Keizersgracht 569-571, 1017 DR Amsterdam

Telefoon 020 - 23 46 98

Postbus 19888, 1000 GW Amsterdam

BIJLAGE BIJ:

Vragenlijst D 59(1984)

Geachte medewerk(st)er,

In de loop der tijd hebben op de vragenlijsten regelmatig vragen gestaan naar de benamingen van bepaalde planten. We weten dat voor velen van u deze vragen niet tot de gemakkelijksten behoren, omdat lang niet iedereen over voldoende plantenkennis beschikt en vooral omdat door allerlei omstandigheden de oude dialectbenamingen snel aan het verdwijnen zijn. Daarmee verdwijnt voor ons ook de mogelijkheid deze interessante woordenschat te bestuderen en daarom proberen we toch nog zoveel mogelijk te verzamelen.

Een probleem daarbij vormen vooral de wat minder algemene en niet bij leken bekende planten. Om nu niet ieder van u daarmee te belasten hebben we een aparte uitvoerige vragenlijst gemaakt waarin naar de benamingen van zulke planten gevraagd wordt. We zenden u die lijst toe als u ons de wens daartoe te kennen geeft middels vraag 19 van bijgevoegde vragenlijst. We hebben bij die vraag ook ruimte overgelaten voor namen en adressen van personen in uw omgeving, die eventueel in plaats van u bereid zijn deze speciale vragenlijst voor ons in te vullen.

Met vriendelijke dank voor uw medewerking,

Dr. J.B. Berns,

Hoofd Afdeling Dialectologie

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het P.J.MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van _____ gemeente _____
(naam van stad, dorp of gehucht)

provincie _____

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar: _____ Geslacht: _____

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar: _____ Geslacht: _____

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Hoe noemt men in uw dialect:

a. vlees van de bovenpoot van een varken,
dat gebruikt wordt in de erwtensoep?

b. vlees van de vleugel van een gebraden
kip of gans?

1.

a.

b.

2. Hoe noemt men de pijnlijke zwelling aan handen of voeten, veroorzaakt door koude? (De aangetaste plaats jeukt vaak hinderlijk)	2.
3. Wat is de naam voor het onderste vlezige deel van de duim?	3.
4. De naar binnen geperste eeltmassa onder de voetzool (Nederlands <i>likdoorn</i>)?	4.
5. De pleister waarmee men zo'n likdoorn tracht te verwijderen?	5.
6. Een zweertje op het ooglid?	6.
7. De pijn in een deel van, of in het gehele gelaat? (Nederlands: <i>aangezichtspijn</i>)	7.
8. Een plotselinge stoornis van de bloedsomloop in de hersenen, waarbij spraakstoornissen en verlamningsverschijnselen kunnen optreden?	8.
9. Het bewustzijn verliezen?	9.
10. Wilt u het volgende zinnetje aanvullen: Hij kreeg zo'n harde klap, hij viel ... neer. (buiten bewustzijn)	
11. Duizeligheid?	11.
12. Duizelig zijn?	12.
13. Hoe noemt men in uw dialect jicht aan de voet?	13.

14. Een plotseling optredende, lang aanhoudende spierkramp die bij een bepaalde beweging, meestal aan één zijde, in de lenspieren optreedt? (Nederlands: spif)

14. *spif* (Nederlands: spif)
spif (Nederlands: spif)
spif (Nederlands: spif)

15. Een steek in de zij? (Is vaak een gevolg van hardlopen)

15. *steek in de zij* (Nederlands: steek in de zij)
steek in de zij (Nederlands: steek in de zij)
steek in de zij (Nederlands: steek in de zij)

16. Als in een wondje straatvuil komt, kan er een infectieziekte ontstaan. De wetenschappelijke naam van die ziekte is *Tetanus*. Hoe noemt men die ziekte in uw dialect?

16. *Tetanus* (Nederlands: Tetanus)
Tetanus (Nederlands: Tetanus)
Tetanus (Nederlands: Tetanus)

17. Vallende ziekte?

17. *vallende ziekte* (Nederlands: vallende ziekte)
vallende ziekte (Nederlands: vallende ziekte)
vallende ziekte (Nederlands: vallende ziekte)

18. Vroeger, in de tijd toen er nog geen TV was, gingen burenen 's avonds bij elkaar op bezoek om bij het genot van een kopje koffie de avond al pratende door te brengen. In sommige streken van ons land had men een speciale naam voor deze gewoonte, bijvoorbeeld *avonden*. Was dit gebruik bij u ook bekend? Zo ja, hoe werd het genoemd?

18. *avonden* (Nederlands: avonden)
avonden (Nederlands: avonden)
avonden (Nederlands: avonden)

19. Kunt u het bij vraag 18 opgegeven woord in het volgende zinnetje gebruiken?

Van de week heb ik geen tijd, maar volgende week kom ik weer eens ...
 ...
 ...

20. Hoe worden in uw dialect de volgende gerechten genoemd:

- a. meel, melk en stroop door elkaar in een zak gekookt tot een stijve koek die aan plakken gesneden gegeten wordt?
- b. een koud melkgerecht van karnemelk, die men in een zak of doek opgehangen, heeft laten uitdruipen en vervolgens met zoete melk en suiker aanmengt?
- c. vlees van de varkenskop en ander vleesafval, bloed en vet, gekookt met boekweitmeel? Er gaan bepaalde kruiden door, soms ook wel krenten en rozijnen. Het wordt in plakken gesneden en gebakken.

20.

a.

b.

c.

21. Hoe noemt men in uw dialect de week die volgt op de lopende week?

21.

22. Hoe worden de kleine stukjes koek genoemd die in de sinterklaastijd als stroigoed worden gebruikt? Ze zijn rond of hebben de vorm van kleine dobbelsteentjes.

22.

23. Een pannekoek, bereid met aardappels?

23.

24. Vertaal in uw dialect:

24.

a. een hond

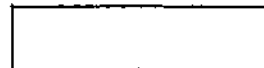
a.

b. twee honden.

b.

25. Is in uw dialect een uitdrukking bekend met de betekenis "het laat me onverschillig"? In het Nederlands zegt men wel: ik heb er lak aan. Zo ja, hoe luidt die uitdrukking?

25.

In sommige dialecten worden de hulpwerkwoorden *hebben* en *zijn* gebruikt op een manier die afwijkt van de schrijftaal. Vijftien jaar geleden hebben we u ook al hiernaar gevraagd. Omdat talen en dus ook dialecten veranderen, stellen we deze vragen nu opnieuw. We hopen op deze manier een inzicht te krijgen in het proces van taalverandering. Wilt u de volgende zinnen vertalen in uw dialect en op de plaats van de het bij u gebruikelijke woord invullen. Als *hebben* en *zijn* allebei gebruikt kunnen worden, wilt u dan ook beide opgeven? Wilt u ook aangeven of er eventueel verschil is in het gebruik van het een en het ander (betekenisverschil; een van beide klinkt ouderwets, enz.)?

26. jullie maar niet zo eigenwijs geweest!

26. ...

27. De kinderen naar het bos geweest en vader wezen vissen.

27. ...

28. Het van de zomer lang droog geweest.

28. ...

29. De kapitein van het schip vroeger nog matroos geweest.

29. ...

30. Jan jaren in Amerika geweest.

30. ...

31. We niet op tijd geweest, als hij ons niet weggebracht had.

31. ...

32. Hoe lang hij nou wel niet met dat meisje gegaan?

32. ...

33. Zolang we die klok hebben dat ding al achter gegaan (of: - gelopen).

33. ...

34. Er staat iemand voor de deur, maar de bel niet gegaan.

34. ...

35. ik daar maar nooit naar toe gegaan!

35. ...

36. De jongens van hiernaast vroeg naar huis gegaan.

36. ...

37. Als jij ons niet geholpen had, ... het vast niet goed gegaan.

37. ...

38. Het gaat vast regenen, en nou ik m'n regenjas vergeten!

38. ...

39. Hij alles vergeten wat ie geleerd heeft.

39. ...

40. Hij is in juli jarig, maar de datum ik vergeten.

40. ...

41. Hij was gisteren jarig, maar ik z'n hele verjaardag vergeten.

41. ...

42. Waarom zeg je niks, ... je je tong verloren?

42. ...

43. Ik gisteren m'n portemonnee verloren.

43. ...

VRAGENLIJST No. 60A (1985)

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het P.J.MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van
(naam van stad, dorp of gehucht)

gemeente

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(t)e:

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(t)e:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

provincie

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerk(st)er,

Om u zo goed mogelijk in staat te stellen de juiste dialectbenaming bij de juiste beeldingen. Omdat plantkundige termen niet bij iedereen bekend zijn, voegde ik een lijst bij. Noteer uw antwoorden zo precies mogelijk in de plaatselijke uitspraak, dus niet voor een gebied. Indien u meer namen kent voor een bepaald dialect de oorspronkelijke is.

Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

LIJST MET ENKELE F

Bladvormen

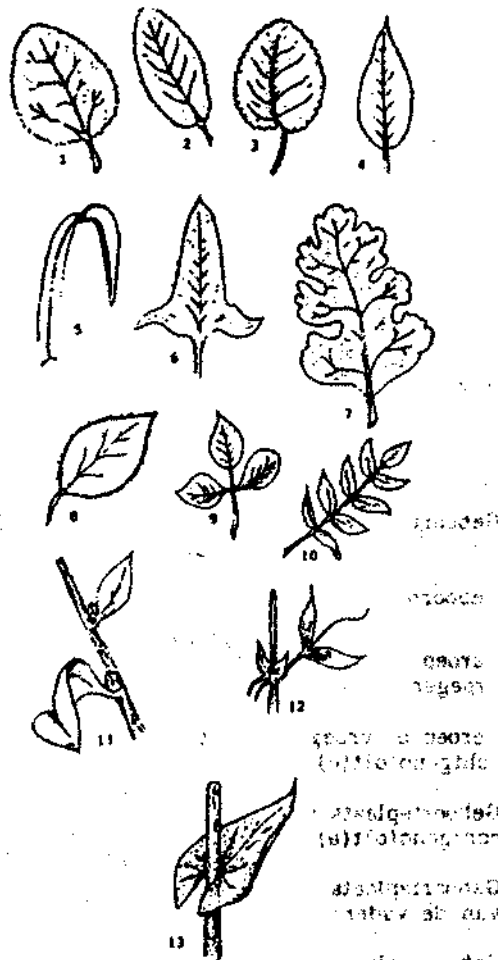
1. eirond
2. elliptisch
3. hartvormig
4. lancetvormig
5. lijnvormig
6. pijlvormig

Bladrand

1. gekarteld
2. gelobd
3. gewimperd
4. drietaillig
5. geveerd

Onderdelen van het blad

11. bladoksel (de hoek tussen blad en stengel)
12. steunblad (schub- of bladachtig aanhangsel aan de voet van de bladsteel die meestal in tweevoud aanwezig is)
13. oortjes (kleine uitsteeksels aan de bladvoet)

de plant of bloem te geven hebben we uitgebreide toelichtingen gegeven en af-
n we hierna bovendien nog enkele verklaringen en tekeningen toe ter verduide-
ak. Het is de bedoeling dat u slechts invult voor het dialect van één dorp of
e plant, wilt u dan zo mogelijk door onderstreping aangeven welke naam in uw

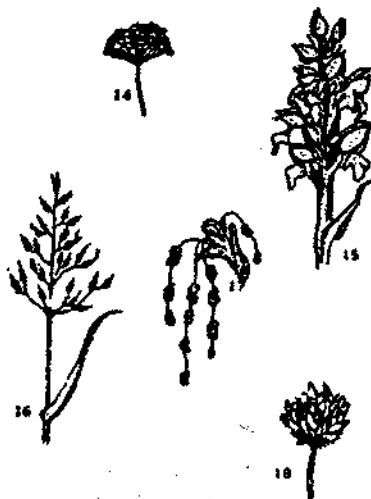
werking.

drs. Har Brok

PLANTKUNDIGE TERMEN

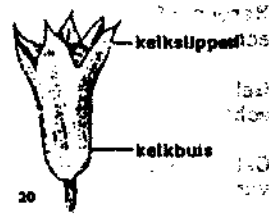
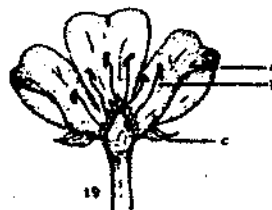
Bloeiwijze

14. scherm (schermvormige bloeiwijze waarbij de bladstelen alle uit 1 punt aan de hoofdas ontspringen)
15. aar (langgerekte bloeiwijze met zittende bloemen)
16. pluim (vertakte bloeiwijze met gesteelde bloemen)
17. katje (aar met kleine bloemen en een meestal buigzame, hangende hoofdas)
18. hoofdje (bloeiwijze bestaande uit zittende of kortgesteelde bloemen die dicht bijeen aan het eind van de steel staan)

Onderdelen van de bloem

19. bloem
 - a. kroonbladen (onderdeel van de binnenste krans van bloembekleedselen, samen vormen ze de kroon)
 - b. meeldraad (bestaande uit helm draad en helmknop, die het stuifmeel bevatten)
 - c. kelk (meestal bestaande uit groene, vrije en teruggekromde of teruggeslagen kelkbladen, of uit onderaan met elkaar tot kelkbuis vergroeide kelkbladen met kelkslippen bovenaan, zie ook afb. 20)

BOS EN BOSRAND

1. De algemene benaming voor Varen
Een exemplaar van de klasse van overblijvende, sporen-
dragende planten.

1. ...

2. Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn)
Grote, forse varenplant met een dikke, zwarte, diep in
de grond kruipende wortelstok, waarin van afstand tot
afstand sterk samengestelde veren rijzen, die op gun-
stige groeiplaatsen wel meer dan 2 m hoog kunnen wor-
den. De omtrek van het gehele blad is driehoekig. Een
der algemeenste varens in bosachtige streken.

2. ...

3. Gewone eikvaren (*Polypodium vulgare* L.)
Veren 15 tot 45 cm lang, diep ingesneden, maar met
bijna gaafgerande slippen, in twee rijen op een dicht
beschubde wortelstok geplaatst, 's winters groen blij-
vend. Sporendosje in grote, ronde hoopjes op de ach-
terkant der slippen. Algemene varen, in de duinen en
in de bossen.

3. ...

4. Schaafstro (*Equisetum hyemale* L.)
De scheden zijn zwart met een gele of wit-achtige dwars-
band; de vliezige toppen der tanden vallen spoedig af,
zodat de meeste tanden stomp zijn.

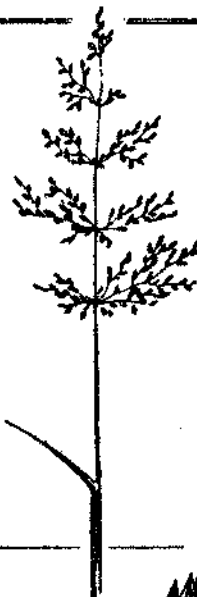

4. ...

5. Kruipend struisgras (*Agrostis camina* L.)

Een 10 tot 80 cm grote plant. De plant is zodevormend; de bladen zijn smal en vlak en hebben een kort tongetje; de aartjes bevinden zich in eivormige, na de bloei uitgespreide pluimen, 1-bloemig, meestal violetbruin van kleur, zonder naalden. Bloeitijd in juni tot en met augustus. Te vinden op vochtige plaatsen in bossen en weiden. Algemeen.

5. ...

6. Salomonszegel (*Polygonatum officinale* All.)

Een 20 tot 50 cm grote plant met een dikke witte wortelstok; de stengels zijn kantig, bovenaan gebogen; de bladen zijn verspreid, langwerpig ovaal; de bloemen groeien in trosjes van 1 of 2 bij elkaar, zelden meer, gesteeld, smal klokvormig, wit met groene toppen, de bessen van deze plant zijn zwart en giftig. In vochtige bossen in bergland. In Nederland alleen in Limburg en Drente, in hoog-België vrij zeldzaam.

6. ...

7. Lelietje-van-dalen (*Convallaria majalis* L.)

10 tot 25 cm grote plant met kruipende wortelstok, bladen meestal 2, elliptisch, de bloeistengel is onbebladerd; de bloemen bevinden zich in eenzijdige trossen, klokvormig met 6 tandjes, wit gekleurd en geurend; de bessen zijn rood en giftig. Vrij algemeen.

7. ...

8. Sneeuwkllokje (*Galanthus nivalis* L.)

Bolplantje. De bloem staat alleen op een stengel die boven de beide bladeren uitsteekt. De buitenste bloemdekblaadjes zijn eivormig; de binnenste hartvormig met een diepe bocht, aan de buitenzijde met een halve maanvormige groene vlek, aan de binnenkant met 6 of 8 groene lengtestrepen. Helmknoppen met een spits aanhangsel.

8. ...

9. *Gagel (Myrica gale L.)*

Tot 1,5 m hoge struik met sterk aromatische geur; de bladen zijn langwerpig-spatelvormig, en aan de top getand, de onderkant heeft harskliertjes; de bloemen zijn eenslachtig, de mannelijke in rechtopstaande, bruine katjes, de vrouwelijke in kleinere, roodbruine, later groene katjes; de vruchten zijn gevleugeld. In april en mei. Vrij algemeen in Nederland evenals in de Kempen. Elders in België zeldzaam.

9. ...

10. *Bosrank (Clematis vitalba L.)*

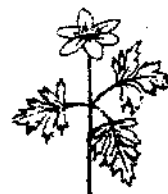
150 tot 500 cm grote klimplant met ten dele houtige stengels, waarbij de bladstelen als ranken dienst doen; de bloemen groeien in losse, schermvormige pluimen. De kelkbladen (4-5) zijn aan beide kanten viltig, wit of aan de buitenkant groenachtig, de vruchten hebben vruchtpluis. Giftig! Bloeitijd in juni tot augustus. Te vinden in heggen, bosranden en struikgewas. Algemeen in Z.-Limburg en plaatselijk langs de grote rivieren. Ook in Midden-België en de kalkstreek, verder zeldzaam.

10. ...

11. *Bosanemoon (Anemone nemorosa L.)*

5 tot 25 cm hoge plant met lange kruipende wortelstok; de gewone bladen zijn handvormig gedeeld, langgesteeld, aan de stengel 3 handvormig samengestelde, langgesteelde omwindselbladen in een krans; de bloemen groeien afzonderlijk, met kroonbladachtige kelk, wit soms van buiten roodachtig. Bloeitijd in maart tot mei. In humusrijke bossen; plaatselijk vrij algemeen in Nederland en België.

11. ...

12. *Speenkruid (Ficaria verna Huds.)*

De stengels zijn liggend of opstijgend; de bladen zijn hart- of niervormig, ze zijn glanzend en lang gesteeld, met knolletjes in de onderste bladoksels. De bloemen zijn talrijk, met vrij smalle kroonbladen, en zijn goudgeel van kleur; de kelk is meestal 3-bladig, de wortels hebben een bundel speenvormige knolletjes. Bloeitijd in februari tot mei. Op vochtige, schaduwrijke plaatsen; zeer algemeen in Nederland en België.

12. ...

(1985)

13. Akelei (*Aquilegia vulgaris* L.)

30 tot 80 cm hoog. De stengels groeien rechtop, en zijn bovenaan vertakt; de bladen zijn meestal 3-tallig met brede, diep gekartelde blaadjes, de bloemen zijn groot, en hangend, de kroonbladen zijn trechtervormig, met aan de top een naar binnen gebogen spoor, blauw of donkerviolet van kleur. Bloeitijd in mei tot juli. Vrij zeldzaam.

13. ...

14. Witte klaverzuring (*Oxalis acetosella* L.)

5 tot 10 cm groot. De plant heeft een dunne, geschubde wortelstok; de bladen zijn wortelstandig, 3-tallig. De blaadjes zijn omgekeerd hartvormig; de bloemen groeien afzonderlijk op lange stelen, en zijn wit of iets roze van kleur, met rode aderen. Bloeitijd in april en mei. Op vochtige schaduwrijke plaatsen; plaatselijk vrij algemeen.

14. ...

15. Kardinaalsmuts (*Euonymus europaeus* L.)

Tot 5 à 6 m hoge struik; de takken zijn merendeels wat kantig, de bladen zijn tegenoverstaand, eivormig, en fijn gezaagd; de bloemen zijn 4-tallig, kort gesteeid, en groenachtig geel van kleur. De vruchten hebben stompe kanten, meestal 4-hokdig en rozerood met witte zaden omgeven door oranje zaadmantel. Bloeitijd in mei en juni. In bossen en heggen. Vrij algemeen.

15. ...

16. Dolle kervel (*Chaerophyllum temulum* L.)

30 tot 120 cm groot. De stengels zijn aan de knopen verdikt, en meestal rood gevlekt; de bladen zijn dubbel geveerd, en behaard, de omwindseltjes hebben gewimperde blaadjes, de bloemen zijn wit; de vruchtjes langwerpig geribd, kaal en zonder snavel. Bloeitijd in mei tot augustus. In heggen, lichte bossen, in kreupelhout, en langs wegkanten.

16. ...

17. Gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria* L.)

30 tot 140 cm grote plant. De stengels zijn klierachtig ruw behaard; de bladeren zijn langwerpig, geveerd. Aan de onderkant zijn ze grijs behaard. De bloemen bevinden zich in een lange aar, en zijn geel; de kelk is met de vrucht vergroeid, en is gegroefd en ruw behaard, en met afstaande stekels bezet. Bloeitijd van juni tot september. Langs wegen en dijken, op grazige plaatsen en in de kalkrijke duinen.

17. ...

18. Hondсроos (*Rosa canina* L.)

Tot 3 m hoge struik; de takken zijn overhangend, met grote, gekromde stekels, de bladen zijn 5- tot 7-tallig; de blaadjes zijn kaal en langwerpig, tevens gezaagd; de bloemen groeien afzonderlijk of enkele bijeen, ze zijn lang gesteeld, en meestal roze of wit; de schijnvruchten (bottels) hebben teruggeslagen, vroeg afvallende, kelk-slippen. Bloeitijd in juni en juli. Lange bosranden en wegkanten, in heggen, ook in de duinen.

18. ...

19. De schijnvrucht van de hondсроos

19. ...

20. Bitterzoet (*Solanum dulcamara* L.)

Een 30 tot 200 cm grote heesterplant, met wat houtachtige stengels en windende takken; de bladen zijn ei-vormig, met twee slippen aan de voet, spits. De bloemen groeien in losse trossen en zijn violet van kleur, met grote witgerande vlekjes om de meeldraden; de bessen zijn rood van kleur en giftig! Bloeitijd in juni tot augustus. Op vochtige plaatsen.

20. ...

21. Wolfskers (*Atropa bella-donna* L.)

Plant uit bosrijke bergstreken, als artsenigewas gekweekt en soms verwilderd. De bladeren zijn gaafrandig met 1 tot 3, meestal enigszins overhangende, paars-achtige bruine bloemen in de oksels. De bessen zijn zwart en zeer giftig!

21. ...

22. Vingerhoedskruid (*Digitalis purpurea* L.)

30 tot 150 cm groot. De stengels en bloemstelen zijn viltig behaard; de bladen zijn ei- tot lancetvormig, de bladrand is gekarteld. De bladen zijn aan de onderkant grijs-harig. De bloemen staan in eindstandige trossen, zijn groot en vingerhoedvormig, hangend en rood van kleur (zelden wit), binnenin met witgerande donkerrode vlekken en behaard. Zeer giftig! Bloeitijd in juni tot september.

22. ...

23. Gewone ereprijs (*Veronica chamaedrys* L.)

De stengel heeft twee rijen haren. De bladeren zijn bij hun top of in 't midden het breedst en getand. De bloemen zijn hemelsblauw, donkerder geaderd, aan de keel wit. Op grasgrond, aan wegen en boskanten.

23. ...

24. Kleine maagdenpalm (*Vinca minor* L.)

De stengels zijn kruipend of rechtop; de bladeren zijn lancetvormig. De bloem is blauw purperkleurig en alleenstaand. Veel gekweekt in tuinen, ook met bonte bloemen.

24. ...

25. Lievevrouwebedstro (*Asperula odorata* L.)

10 tot 30 cm groot. De stengels zijn glad, de bladen staan in kransen van 6 tot 8 lancet- tot spatelvormige bladen, ze zijn vrij breed en puntig, de bladrand is meestal wat ruw; de bloemen staan in lang gesteelde, platte trossen, en zijn wit. De bloemen zijn welriekend.

25. ...

26. Gelderse roos (*Viburnum opulus* L.)

Tot 3 m hoge struik; de bladen zijn enkelvoudig, en 3- tot 5-lobbig, slap en grof getand; de bloemen staan in platte tuilen, die aan de rand groot, stervormig en onvruchtbaar zijn; de middelste zijn kleiner en vruchtbaar. De grote stervormige bloemen zijn wit en de kleinere bloemen zijn geelachtig wit. De vruchten zijn rood. Bloeitijd in juni tot augustus.

26. ...

27. Kruiskruid (*Senecio* L.)

5 tot 50 cm groot. De bladen zijn bochtig veerspletig, kaal of licht spinnewebachtig behaard; de bloemen staan in kleine, langwerpige hoofdjes, straalbloemen ontbreken, de schijfbloemen ontbreken; omwindselblaadjes met zwarte top (bij alle soorten van dit geslacht). Bloeit vrijwel het gehele jaar door. De hier afgebeelde soort is het Klein kruiskruid (*Senecio vulgaris* L.).

27. ...

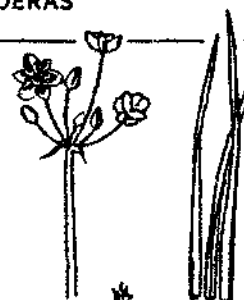
28. Klein hoefblad (*Tussilago farfara* L.)
10 tot 25 cm groot. De stengels hebben lancetvormige, behaarde, roodbruine schubben; de bladeren verschijnen na de bloei, en zijn breed eivormig met een hartvormige voet, de bladrand is hoekig getand, aan de onderkant zijn ze wit behaard; de bloemhoofdjes staan afzonderlijk aan het eind van de stengel en zijn vrij groot, de straalbloempjes zijn zeer smal, evenals de schijf-bloempjes goudgeel, na de bloei knikkend. De plant breidt zich door de kruipende wortelstok snel uit. Bloeitijd van februari tot april.

28. ...

AAN EN IN HET WATER; VEEN EN MOERAS

29. Zwanebloem (*Butomus umbellatus* L.)
Een 100 tot 150 cm hoge plant. De stengels zijn rond; de bladen groeien rechtop, ze zijn lijnvormig en driekantig; de bloemen groeien in een scherm, en zijn witachtig tot bruinroze van kleur, tevens donkerder geaderd. Bloeitijd in de periode van juni tot september.

29. ...

30. Grote waterweegbree (*Alisma plantago-aquatica* L.)
De plant is tot 150 cm groot en heeft grote boven het water uitstekende bladen, de bladen zijn tevens lancetvormig, met een iets hartvormige voet; de bloemen groeien in een grote pluim en zijn wit of licht van kleur. Bloeitijd van juni tot september.

30. ...

31. Pijlkruid (*Sagittaria sagittifolia* L.)
30 tot 100 cm hoge plant. De stengels zijn driekantig, de bladen zijn pijlvormig, de ondergedoken bladen lintvormig, tevens stomp; de bloemen groeien in kransen van 3, eenslachtig vrouwelijk onderaan, 3-talig, wit met een paarse voet. Bloeitijd in juni tot augustus.

31. ...

32. Slangewortel (*Calla palustris* L.)
Een 15 tot 30 cm hoge plant. De bladen zijn hartvormig; de bloemen groeien in een kolf, de plant is tweeslachtig, omgeven door een schutblad; de rode bessen van de plant zijn giftig. Bloeitijd in mei en juni.

32. ...

(1985)

33. Grote lisdodde (*Typha latifolia* L.)

Een 100 tot 250 cm hoge plant, de bladen zijn tot 2 cm breed, de bloemen bevinden zich in cilindervormige aren, eenslachtig, de mannelijke bovenaan, vlak daaronder de vrouwelijke, de bloemdekbladen ontbreken. Bloeitijd juli tot augustus. Groeit langs sloten en in moerassen.

33. ...

34. De bruine kolf van de lisdodde

34. ...

35. Grote egelskop (*Sparganium erectum* L.)

40 tot 150 cm grote plant. De stengels zijn vertakt; de bladen zijn driehoekig; de vrouwelijke bloemen in 1 tot 3 bolvormige bloeiwijzen onderaan, de mannelijke bovenaan. Bloeitijd van juli tot september.

35. ...

36. Wollegras (*Eriophorum* L.)

20 tot 80 cm grote plant. De plant is dicht zodevormend, naar de top driekantig; aartjes 3-5; de vruchten hebben een lange wittige wollige pluus. Bloeitijd in april en mei. Algemeen. De hier afgebeelde soort is de Veenpluis (*Eriophorum angustifolium* Honck.).

36. ...

37. Riet (*Phragmites communis* Trin.)

80 tot 135 cm grote plant. De plant heeft een kruipende wortelstok en dikwijls bovengrondse uitlopers; de bladen zijn breed en spits, de randen zijn ruw aan de voet met een haarkrans, de aartjes bevinden zich in een grote, sterk vertakte pluim, de kleur is donker tot violetbruin, de spil is lang behaard. In juli tot en met oktober. Te vinden langs waterkanten, in moerassen, in vochtige bossen en duinvalleien. Zeer algemeen.

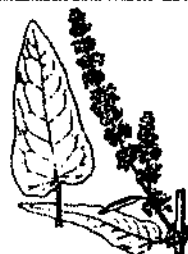
37. ...

38. Paardezuring (*Rumex aquaticus* L.)

De onderste bladeren zijn aan hun voet, bij de bladsteel, diep ingesneden (hartvormig). De bloemdekklippen, die de vruchtjes omgeven, hebben geen van alle een knobbelje aan hun voet. De onderste bladeren hebben een iets op- en neergebogen rand, maar niet zo sterk als die van krulzuring, en een gegroefde steel. De plant is tot 2 m hoog. Te vinden langs de oevers van rivieren.

38. ...

39. Waterboterbloem (*Ranunculus aquatilis* L.)

Waterplant; de ondergedoken bladen zijn slap, fijn verdeeld, de drijvende bladen zijn ongeveer niervormig met 3-5 brede, gekartelde slippen; de bloemen zijn groot, vrij lang gesteeld, en wit met een gele voet, heeft meer dan 20 vruchtjes. Bloeitijd in mei tot augustus. Te vinden in stilstaand of stromend water; vrij algemeen in Nederland en België.

39. ...

40. Egelboterbloem (*Ranunculus flammula* L.)

15 tot 50 cm groot. De stengels staan rechtop of zijn opstijgend, soms gedeeltelijk liggend en wortelend; de bladen zijn langwerpig tot lancetvormig, de onderste zijn lang gesteeld en gaafrandig of iets getand; de bloemen zijn klein en 5-talig, geel van kleur. Bloeitijd in juni tot september. Te vinden op moerassige plaatsen, in vochtige weilanden, langs sloot- en greppelkanten. Algemeen in Nederland en België.

40. ...

41. Dotterbloem (*Caltha palustris* L.)

15 tot 50 cm hoog. De stengels zijn opstijgend, en tevens dik en kaal; de bladen zijn groot, niervormig, ongedeeld en gekarteld, de onderste zijn gesteeld, de bovenste ongesteeld; de bloemen hebben kroonbladachtige kelkbladen, ze zijn groot, en helder geel van kleur; de kokervruchten bevinden zich in een krans. Bloeitijd in april tot juni, soms in augustus en september weer. In vochtige weilanden, waterkanten. Algemeen in Nederland en België.

41. ...

42. Gele plomp (*Nuphar lutea* (L.) Sm.)

Waterplant; de bladen zijn eivormig met een hartvormige voet, ze zijn drijvend met lange driekantige stelen; de bloemen hebben talrijke kroonbladjes en 5 gele kelkbladen. Bloeitijd in mei tot augustus. Te vinden in plassen en sloten.

42. ...

43. Waternavel (*Hydrocotyle vulgaris* L.)

5 tot 25 cm groot. De stengels zijn kruipend; de bladen zijn schildvormig lang gesteeld, en gekarteld; weinig bloempjes bijeen in groepjes, klein met dunne steeltjes en wit of roodachtig gekleurd. Bloeitijd in juni tot augustus. Op vochtige, venige grond, ook in de duinen.

43. ...

44. Gewone kattestaart (*Lythrum salicaria* L.)

50 tot 150 cm grote plant. De stengels staan rechtop, zijn kantig en zijn meer of minder behaard; de bladen zijn tegenoverstaand of in kransen, de bladen zijn lancetvormig. De bloemen groeien in lange aren, zijn 6-talig, en purperrood, met 6 lange en 6 korte meeldraden. Bloeitijd in juni tot september.

44. ...

45. Gewone dophei (*Erica tetralix* L.)

Een 10 tot 50 cm lage plant. De stengels zijn stijf behaard; de bladen bevinden zich in 4-tallige kransen, ze zijn smal, ongesteeld, en niet afvallend; aan de rand zijn de bladen klierachtig behaard; de bloemen bevinden zich in dichte hoofdjes, ze zijn hangend en bekervormig, roze van kleur, zelden wit; de kelkslippen zijn grijs behaard en klierachtig gewimperd. Bloeitijd in juni tot oktober. Te vinden op vochtige heide en in vochtige zure duinvalleien.

45. ...

46. Gele wederik (*Lysimachia vulgaris* L.)

Een 60 tot 150 cm hoge plant. De stengels staan rechtop en zijn onvertakt; de bladen bevinden zich meestal in kransen of zijn tegenoverstaand, de vorm is langwerpig elliptisch, ze zijn kort gesteeld. De bloemen bevinden zich in eindstandige pluimen, ze zijn goudgeel van kleur, de meeldraden zijn onderaan vergroeid. Bloeitijd in juni tot augustus. Ook als sierplant gekweekt.

46. ...

47. Smeerwortel (*Symphytum officinale* L.)

30 tot 120 cm grote, forse plant, ruwharig; de stengels zijn sterk vertakt, iets gevleugeld; de bladen zijn langwerpig met dikke nerven; de bloemen zijn hangend, de bloemkroon is buisvormig met omgebogen slippen, van binnen afgesloten door 5 spitse schubben, roodviolet, paars, wit of geelachtig van kleur. Bloeitijd in mei tot augustus. Op vochtige plaatsen, lange sloot en greppel. Algemeen in Nederland en België.

47. ...

48. Vergeet-mij-nietje (*Myosotis L.*)

15 tot 50 cm groot. De stengels zijn meestal kantig; de bladen zijn verspreid; de bloemen zijn vrij groot, en hemelsblauw met gele kroonschubben; de kelk heeft korte aangedrukte haren. Bloeitijd in mei tot september. Langs en in 't water, algemeen. De hier afgebeelde soort is het Moerasvergeet-mij-nietje (*Myosotis palustris* Hill).

48. ...

49. Watermunt (*Mentha aquatica L.*)

25 tot 90 cm groot. De plant is behaard; de stengels met bloemen aan de top; de bladen zijn eivormig, ze zijn gesteeld, de bladrand is gezaagd of gekarteld; de bloemen staan in dichte kransen, en zijn roodlila van kleur; de kelk is buisvormig met lange tanden, is behaard; en sterk geurend. Bloeitijd in juni tot september.

49. ...

50. Klokjesgentiaan (*Gentiana pneumonanthe L.*)

10 tot 60 cm groot. De stengels zijn onvertakt; de bladen tegenoverstaand, lijn- tot lancetvormig; de bloemen staan afzonderlijk of 2 bij elkaar, ze zijn groot en klok- tot trechtervormig, de kleur is hemelsblauw, van binnen met groene stippen, van buiten groen gestreept. Bloeitijd van juli tot september.

50. ...

51. Valeriaan (*Valeriana officinalis L.*)

50 tot 120 cm groot. De stengels zijn alleen bovenaan vertakt; de bladen zijn groot en tegenoverstaand, ze zijn samengesteld of diep ingesneden. De bloemen zijn tweeslachtig, en roze van kleur. De plant is sterk geurend. Bloeitijd in juni tot september.

51. ...

52. Driedelig tandzaad (*Bidens tripartita L.*)

10 tot 100 cm groot. De bladen zijn tegenoverstaand en meestal 3- (zelden 5-) delig; de bloemen staan in rechtopstaande hoofdjes, meestal zonder straalbloemen, groen of bruinachtig geel van kleur. De vruchten hebben enkele naalden en zeer kleine weerhaakjes. Bloeitijd in juni tot september.

52. ...

(1985)

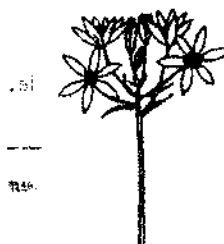
53. Wilde bertram (*Achillea ptarmica* L.)
20 tot 90 cm grote, vrijwel kale plant; de bladen zijn ongedeeld en lijn- tot lancetvormig, de bladrand is fijn gezaagd; de bloemen staan in wat grotere hoofdjes dan bij de vorige, 10 witte straalbloempjes. Bloeitijd van juli tot september.

53. ...

AKKERS, RUDERAALTERREIN; WEGKANTEN

54. Gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum* L.)
10 tot 30 cm groot. De bladen zijn wortelstandig, smal, plat en wit gestreept; de bloemen bevinden zich in een schermvormige tros met afstaande steeltjes; het bloemdek is 6-bladig, van binnen wit, van buiten groen met een witte rand. Bloeitijd in mei en juni. Te vinden op grazige en vochtige plaatsen, in weilanden, langs wegkanten, in bossen, struikgewas, vooral langs de grote rivieren en aan de binnen duinrand. Vrij zeldzaam in Nederland en België.

54. ...

55. Zwaluwtong (*Polygonum convolvulus* L.)
Tot meer dan 1 m lange klimplant; de stengels zijn windend, dun en ruw; de bladen zijn pijlvormig en drie-
hoekig; de bloemen groeien in trosjes in de bladoksels, bloemdek is driekantig met een smalgevleugelde slip; de vruchtjes zijn dof zwart. Juli en september. Zeer algemeen in Nederland.

55. ...

56. Perzikkruid (*Polygonum persicaria* L.)
20 tot 90 cm hoog. De stengels hebben een vliezig koker-
tje (tuitje) boven de knopen, de stengels zijn behaard en vaak roodachtig; de bladen zijn lancetvormig, en meestal met een zwarte vlek; de bloemen groeien in dichte trossen, en zijn rozerood. Bloeitijd van juni tot september. Te vinden langs wegkanten, in bouwland enz. Zeer algemeen in Nederland. Algemeen in België.

56. ...

57. Zeepkruid (*Saponaria officinalis* L.)

40 tot 80 cm hoog. De plant heeft een kruipende wortelstok en vele ondergrondse uitlopers; de stengels groeien iets rechtop en zijn iets ruw; de bladen zijn elliptisch of langwerpig, en groeien kruisgewijs, ze zijn gaafrandig; de bloemen groeien in bundels, soms 6-tallig, roze-rood, roze of wit van kleur, de kroonbladeren hebben een bijkroontje, en 2 stijlen; de kelk is kaal of behaard, en vooral 's avonds geurend. Bloeitijd in juli tot september. Te vinden op zandige plaatsen, langs wegkanten, en in bossen. Vrij algemeen.

57. ...

58. Bolderik (*Agrostemma githago* L.)

20 tot 90 cm hoog. De stengels zijn dicht behaard; de bladen zijn lancetvormig, spits en ongesteeld, tevens dicht behaard; de bloemen zijn lang gesteeld, en afzonderlijk groeiend; de kleur is roodviolet met donkere lengtestrepen; de kelk heeft lange slappen die buiten de kroonbladen uitsteken, en is ruw behaard. Bloeitijd in juni tot augustus. Groeit in korenvelden. In Nederland en België zeer zeldzaam geworden.

58. ...

59. Vogelmuur (*Stellaria media* (L.) Vill.)

5 tot 30 cm hoog. De stengels zijn liggend of opstijgend, rond met 1 rij haren; de bladen zijn eivormig, de onderste gesteeld; de bloemen zijn klein, en wit van kleur, de kroonbladen zijn even lang als, of korter dan, de kelk, de helmknoppen zijn paars-rood gekleurd. Bloeit bijna het hele jaar door. Op alle mogelijke plaatsen; zeer algemeen in Nederland en België.

59. ...

60. Akkerboterbloem (*Ranunculus arvensis* L.)

20 tot 60 cm hoog. De bladen zijn meestal 3-delig, de bovenste 3-tallig met gesteelde smalle blaadjes; bloemen met ronde steeltjes, lichtgeel van kleur; de kelkbladen zijn niet teruggeslagen; de vruchten zijn met stekeltjes en knobbeltjes bezet. Bloeitijd in mei tot juli. Te vinden op leemhoudende akkers. Zeldzaam in Nederland en België.

60. ...

61. Krulpende boterbloem (*Ranunculus repens* L.)

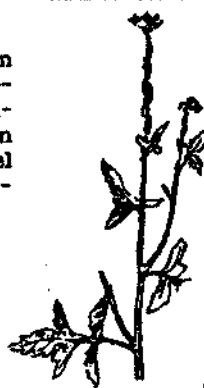
15 tot 50 cm hoog plantje met wortelende uitlopers; de stengels zijn opstijgend behaard; de bladen zijn 3-tallig met ingesneden blaadjes; de bloemen hebben gegroefde steeltjes, en zijn goudgeel van kleur; de kelkbladen zijn niet teruggeslagen. Bloeitijd in mei tot juli. Te vinden op grazige, vochtige plaatsen, en in slootkanten; algemeen in Nederland en België.

61. ...

62. Gewone raket (*Sisymbrium officinale* L.)

30 tot 70 cm groot. De stengels zijn behaard, de zijtakken groeien afstaand; de bladen zijn diep ingesneden, en gedeeltelijk spiesvormig met 2 slippen aan de voet, de bladen zijn kort behaard; bloemen zijn klein, en geel van kleur; de hawen zijn priemvormig, en tegen de stengel aangedrukt. Bloeitijd in mei tot september. Zeer algemeen.

62. ...

63. Witte krodde (*Thlaspi arvense* L.)

15 tot 40 cm groot. De plant is geelgroen, en kaal. De stengels groeien rechtop, en zijn al of niet vertakt; de wortelbladen zijn langwerpig, tevens gesteeld; de stengelbladen zijn pijlvormig en stengel omvattend, ze zijn langwerpig en getand; de bloemen zijn wit; de hawtjes zijn groot, rond en breed gevleugeld, aan de top diep ingesneden. Bloeitijd mei tot september. Op bouwland, en langs wegen en dijken. Algemeen in Nederland en België.

63. ...

64. Ronde zonnedauw (*Drosera rotundifolia* L.)

5 tot 25 cm. Het is een insectenetend plantje; de blaadjes groeien in een rozet, zijn rond, met talrijke rode klierharen met kleverige knopjes (voor het vangen van insecten), en tevens lang gesteeld. De bloemen zijn klein, 5-tallig, en wit van kleur. Bloeitijd in juli en augustus. Te vinden op vochtige veen- en heidegrond. Plaatselijk algemeen in Nederland en België.

64. ...

65. Zachte ooievaarsbek (*Geranium molle* L.)
5 tot 40 cm hoge plant die kort behaard is; de bladen zijn 5- tot 7-spletig, met 3-delige slippen; de bloemen zijn zeer klein en bleekpaars van kleur; de vruchten zijn aangedrukt behaard. Bloeitijd van mei tot september. Op zandig bouwland en langs wegkanten. Algemeen.

65. ...

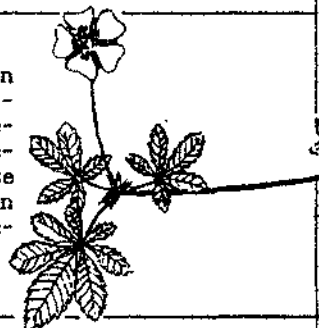
66. Zilver schoon (*Potentilla anserina* L.)
15 tot 50 cm groot. De stengels zijn kruipend, met lange wortelende uitlopers; de bladen zijn oneven geveerd, de blaadjes zijn gezaagd, en aan de onderkant wit zijdeachtig behaard; de bloemen groeien afzonderlijk, zijn groot en lang gesteeld, ze zijn geel van kleur. Bloeitijd in mei tot september. Algemeen in Nederland en België.

66. ...

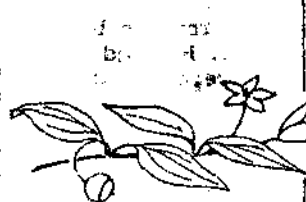
67. Vijfvingerkruid (*Potentilla reptans* L.)
30 tot 60 cm groot. De stengels zijn lang kruipend, en onvertakt, meestal wortelend; de bladen zijn 5- tot 7-tallig, en lang gesteeld. De blaadjes zijn eivormig, gekarteld-gezaagd, en aan de onderkant meestal zacht behaard; de bloemen groeien afzonderlijk of in paren, ze zijn vrij groot, 5-tallig en geel gekleurd. Bloeitijd in juni tot september. Langs wegkanten en dijken. Algemeen in Nederland en België.

67. ...

68. Gewoon guichelheil (*Anagallis arvensis* L.)
5 tot 40 cm lage plant. De stengels zijn liggend; de bladen zijn eivormig, en ongesteeld, ze groeien tegenoverstaand; de bloemen groeien in de bladoksels, de bloemen zijn lang gesteeld, met klierachtig behaarde kroonslippen, meestal rood soms vleeskleurig, alleen bij zonnig weer in de voormiddag geopend. Bloeitijd van mei tot september. Groeit op bouwland, in moestuinen en grazige duinterreinen.

68. ...

69. Zwarte nachtschade (*Solanum nigrum* L.)
Een 10 tot 40 cm grote, kruidachtige plant, niet windend; de stengels zijn iets behaard of kaal; de bladen zijn iets eivormig, gaafrandig of iets bochtig getand; de bloemen groeien in schermvormige trossen, wit van kleur. De bessen zijn glanzend zwart en zeer giftig! Bloeitijd in juni tot oktober. Op akkers, ruigten, langs wegkanten en in moestuinen.

69. ...

70. Bilzekruid (*Hyoscyamus niger* L.)

30 tot 80 cm groot. De gehele plant is wollig behaard en kleverig door de klierharen, ruikt onaangenaam; de bladen zijn langwerpig-eivormig, grof bochtig getand; de bloemen groeien in vrij dichte trossen, trechtervormig. Fletsgeel, meestal met paarse aderen; zeer giftig! Bloeitijd in juni tot september. Op puinhopen, mesthopen, en langs wegganten. Zeldzaam in Nederland en België.

70. ...

71. Bernagie (*Borago officinalis* L.)

Forse soms 50 cm hoge, sterk behaarde plant met grote blauwe, soms witte bloemen als vijfpuntige sterren, waaruit 5 lange, tegen elkaar gedrukte helmknoppen als een snavel vooruitsteken. Grote witachtige kroonschubben. De onderste bladeren zijn lang gesteeld en breed, de hogere zijn korter gesteeld en smaller, de bovenste ongesteeld. Ze smaken naar komkommers of augurkjes.

71. ...

72. Stalkaars (*Verbascum densiflorum* Bertol.)

30 tot 180 cm grote plant. De bladen zijn langwerpig, langs de stengel aflopend, witviltig; de plant heeft grote uitgespreide bloemen; de bloem heeft 2 lange en kale meeldraden, en 3 korte wollig behaarde meeldraden, de helmknoppen zijn rood. Bloeitijd in juli tot oktober. Op droge zandige plaatsen en langs de grote rivieren. Vrij zeldzaam, maar ook als sierplant gekweekt.

72. ...

73. Koningskaars (*Verbascum thapsus* L.)

Als hierboven. De bloemen staan in groepjes en zijn tot een aar verenigd. Op droge zonnige plaatsen, vooral in de duinen.

73. ...

74. Hondsdraf (*Glechoma hederacea* L.)

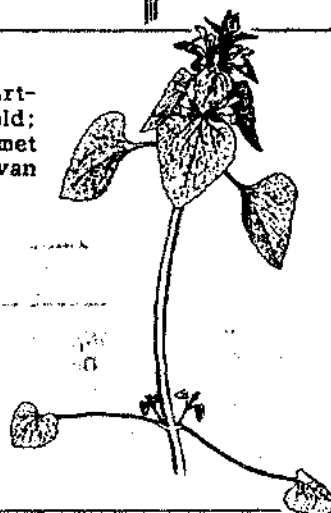
20 tot 60 cm groot. De stengels zijn kruipend met opgerichte, bloeiende takken; de bladen zijn rond of nier-vormig met een hartvormige voet, de bladrand is gekar-teld; de bloemen groeien in kransen in de bladoksels, blauwpaars, lila of roodachtig (sommige planten alleen met vrouwelijke, andere alleen met tweeslachtige, wat gro-tere bloemen, waarin de helmknoppen als 2 witte kruis-jes tegen de bovenlip aanzitten).

74. ...

75. Paarse dovenetel (*Lamium purpureum* L.)

10 tot 30 cm groot. De bladen zijn eivormig met een hart-vormige voet, gesteeid, stomp, de bladrand is gekarteld; de bloemen met een kortere kroonbuis en van binnen met haarkrans, de kleur is purperrood. De bloeitijd is van maart tot oktober.

75. ...

76. Hennepnetel (*Galeopsis tetrahit* L.)

20 tot 80 cm groot. De stengels hebben verdikkingen onder de bladparen en zijn daar stijf behaard; de bladen zijn eivormig-langwerpig, spits en behaard; de bloemen hebben een knobbelje achter de beide insnijdingen van de onderlip, de kleur is paarsrood of wit met rode en gele vlekjes. Bloeitijd in juni tot september.

76. ...

77. Grote weegbree (*Plantago major* L.)

10 tot 50 cm groot. Alle bladen staan in een wortelrozet en zijn bijna eivormig of eivormig, de bladen parallelner-vig en langgesteeld; de bloemen bevinden zich in lange cilindrische aren, de bloemkroon is vliezig, en bruin-achtig van kleur. Bloeitijd van mei tot oktober.

bloeiende
tak
met
viele
kleine
bloemen
in
lange
aren

77. ...

(1985)

11

78. Heggerank (*Bryonia dioica* Jacq.)

150 tot 350 cm groot. De plant is tweehuizig met een dikke, knolvormige wortelstok, door middel van ranken klimmend; de bladen zijn ongeveer hartvormig 5-lobbig; de bloemen zijn eenslachtig (de vrouwelijke zijn kleiner dan de mannelijke), en staan in trossen, de kleur is geelachtig wit; de vruchten in de vorm van rode bessen, giftig!

78. ...

79. Kleefkruid (*Galium aparine* L.)

60 tot 120 cm groot. De stengels zijn lang, en zijn liggend of klimmend, en is ruw door naar onder gerichte stekeltjes. De bladen staan in kransen van 6 tot 8 lijn- tot lancetvormige, stekelpuntige bladen. De bladrand is ruw-gestekeld. De bloemen staan in kleine groepjes, en zijn wit. Bloeitijd van juni tot september. De stengels en de vruchtjes van deze plant klitten aan sokken en kleding.

79. ...

80. Boerenwormkruid (*Tenacetum vulgare* L.)

50 tot 120 cm groot. De stengels groeien rechtop; de bladen zijn geveerd met langwerpige, gezaagde slippen; de bloemen staan in knoopvormige hoofdes, vele bijeen in een platte tros, straalbloemen ontbreken, geel gekleurd en sterk geurend. Bloeitijd van juli tot september.

80. ...

DROOG EN SCHRAAL GRASLAND, STENIGE PLAATSEN, MUREN

81. Oot, wilde haver (*Avena fatua* L.)

5 tot 20 cm groot. De plant is zodevormend, de bladen zijn borstelvormig; de aartjes bevinden zich in dichte, aarvormige pluimen, klein, lichtgroen tot grijsachtig van kleur, kort genaald. Van april tot en met juni. Te vinden op open, droge zandgrond. Algemeen in Nederland en België.

81. ...

82. Hartekijn (*Orchis morio* L.)
10 tot 30 cm grote plant. De bloemen groeien in korte, vrij ijle aren, tamelijk groot, donker purper- tot roze-rood, de helm is groen gestreept, de lip is zeer breed, niet diep ingesneden, de spoor is horizontaal of schuin omhoog gericht. April tot juni. Vrij zeldzaam in Nederland en België.

82. ...

83. Melganzevoet (*Chenopodium album* L.)
15 tot 100 cm hoge plant. De stengels staan rechtop en zijn vertakt; de bladen zijn zeer verschillend van vorm, tevens onregelmatig getand, de bovenste gaafrandig, aan de buitenkant dof groen, de onderkant wit-melig bestoven; de bloemen groeien in trosjes, tot aren of pluimen verenigd, het bloemdek (bij alle soorten van dit geslacht) is klein, 5-delig, groenachtig, en melig bestoven; de zaden zijn glanzend; het is een zeer variabele soort. Bloeitijd in juni tot september. In en langs beekjes, in greppelranden; plaatselijk vrij algemeen in Nederland en België (Ardennen).

83. ...

84. Stinkende gouwe (*Chelidonium majus* L.)
30 tot 90 cm grote behaarde plant. De bladen zijn diep ingesneden, soms bijna samengesteld, met grof gekartelde blaadjes, de onderkant is blauwgroen; de bloemen groeien in schermen, met 4 gele kroonbladen en 2 spoedig afvallende kelkbladen; de doosvruchten in de vorm van een hauw, 1-hokdig, met 2 kleppen die van beneden naar boven loslaten; de stengels en bladen hebben oranje melksap. Vrij algemeen.

84. ...

85. Gewone duivekervel (*Fumaria officinalis* L.)
10 tot 40 cm groot. De stengels groeien rechtop of liggend; de bladen zijn zeer fijn verdeeld met langwerpige lijnvormige slippen; de bloemen groeien in losse trosjes, ze zijn lichtroodviolet met bijna zwarte top, ze zijn kort en stomp gespoord. Bloeitijd in mei tot oktober. Algemeen in Nederland en België.

85. ...

(1985)

86.

Gewone hemeisleutel

(*Sedum telephium* subsp. *telephium* L.)

10 tot 40 cm hoog. De stengels groeien rechtop of opstijgend; de bladen groeien tegenoverstaand, eivormig, vlezig, en gezaagd; de bloemen groeien in dichte trossen, en zijn geel of purperrood. Bloeitijd in juli en augustus. Op zandige plaatsen in bossen, struikgewas, duinen en wegkanten.

86. ...

87.

Muurpeper (*Sedum acre* L.)

5 tot 15 cm groot. De stengels zijn kruipend, de bloeiende rechtop, kort; de bladen zijn kortbolrond, zonder stekelpuntje, dicht opeen, licht groen van kleur; de bloemen zijn vrij groot, en geel; smaakt dikwijls scherp. Bloeitijd in juni en juli. Op droge zandige open plaatsen, oude muren en in de duinen.

87. ...

88. Moerasspiraea (*Filipendula ulmaria* (L.) Maxim.)

50 tot 120 cm groot. De bladen zijn geveerd met grote 3-delige eindlob, de steunbladen zijn groot, aan de onderkant vaak witviltig; de bloemen groeien in grote, dichte trossen, 5-tallig, geelachtig wit van kleur en welriekend; de vruchten zijn gewonden. Op vochtige weilanden, in bossen en langs slootkanten.

88. ...

89. Kleine pimpernel (*Sanguisorbo minor* Scop.)

30 tot 60 cm grote plant met groenachtige bloemen in bolvormige aren met veel meeldraden. Te vinden op droge, grazige en zandige plaatsen en in kalkrijke duinen. Plaatselijk vrij algemeen.

89. ...

90. Gaspeldoorn (*Ulex europaeus* L.)

50 tot 150 cm hoge struik. Het is een sterk gedoornde en blijvend groene struik, de takken lopen in doorns uit; de bladen zijn zeer smal en spits, en tevens stekelig; de bloemen zijn meestal zacht behaard, en geel of bruingeel van kleur; de kelk is behaard; de peulen zijn kort en dik van vorm en tevens wollig behaard. Bloeitijd in april tot juni, soms ook in december en januari. Op droge zandgrond.

90. ...

91. Kattedoorn (*Ononis spinosa* L.)

Heeft opgerichte, ten dele houtige, stevig gedoornde stengels, de stengels zijn 1- of 2-zijdig behaard, de plant heeft minder sterk behaarde blaadjes, en buiten de kelk uitstekende vruchten.

91. ...

92. Struikheide (*Calluna vulgaris* (L.) Hull)

Een 20 tot 100 cm laag heestertje; de bladen zijn smal en ongesteeld, ze bevinden zich in 4 rijen en zijn niet afvallend; de bloemen bevinden zich in rijke trossen, en zijn naar 1 kant gericht, meestal rozerood of paars van kleur, zelden wit; de kelk is aveneens roze of paars. Bloeitijd in juli tot oktober. Op droge heidevelden, in zure bossen en duinen.

92. ...

93. Akkerwinde (*Convolvulus arvensis* L.)

20 tot 120 cm hoge plant. De stengels groeien liggend of windend; de bladen hebben een pijlvormige voet; de bloemen groeien afzonderlijk of 2 aan 2, de kleur is wit of roze met strepen; 2 kleine lijnvormige schutbladen bevinden zich niet dicht bij de kelk. Bloeitijd van juni tot september. Zeer algemeen.

93. ...

94. Grote bremraap (*Orbanche rapum-genistae* Thuill.)

De meeldraden beginnen helemaal onderaan op de binnenzijde der kroonbuis. Ze zijn aan hun voet onbehaard. De bloemen zijn 2 tot 2,5 cm lang, licht roodbruin of vleeskleurig. Woekert bijna uitsluitend op de brem. De forse, soms wel 80 cm hoge stengel is, waar hij op de bremwortel zit, verdikt tot een dik beschubde knol of raap.

94. ...

95. Klavervreter (*Orobanche minor* Sm.)

Bloeitros is los, geel, purper getint; de bloemkroon is gebogen en geheel symmetrisch; de stempelslippen zijn purper; de helmraden bijna kaal. Woekert op vlinderbloemigen, en peen, kan vooral op klavervelden zeer schadelijk zijn. Bloeitijd in mei tot augustus.

95. ...

96. Wilde tijm (*Thymus serpyllum* L.)

5 tot 30 cm groot struikachtig plantje, vaak zodevormend; de stengels zijn liggend of opstijgend, de stengel is behaard, onderaan meestal houtig. De bladen zijn smal, elliptisch en klein. De bloemen staan in trosjes aan de stengeltop of in kransen in de bladoksles, ze zijn roze of lila, zelden wit, gekleurd, sterk geurend. Bloeitijd van juni tot september.

96. ...

97. Wild kattenkruid (*Nepeta cataria* L.)

40 tot 100 cm grote plant. De stengels staan rechtop en zijn dicht behaard; de bladen zijn eivormig spits, de bladrand is gekarteld of getand; de bloemen staan in lange trossen aan het eind van de stengel en in gesteelde zijtrosjes, de kleur is lichtblauw of witachtig met rode puntjes op de onderlip; de kelk is dicht behaard, soms naar citroen geurend. Bloeitijd van juni tot september.

97. ...

98. Rapunzelklokje (*Campanula rapunculus* L.)

30 tot 90 cm groot. Dikke kruipende wortelstok; de stengel is stompkantig en kort behaard; de onderste bladen zijn ei- tot hartvormig, en zijn lang gesteeld, de bovenste zijn langwerpige, ongesteeld, en kort behaard; de bloemen staan in een tros en zijn naar één zijde gericht, de kleur is blauwviolet. Bloeitijd van juni tot september. Vrij zeldzaam.

98. ...

99. Donzige klier (*Arctium tomentosum* Mill.)

De plant is 50 tot 130 cm groot. De bladen zijn aan de onderkant viltig behaard; de bloemhoofdjes staan in schermvormige trossen, de omwindseilbladjes zijn wit spinnewebachtig behaard, vaak met een rode spits; de bloemen zijn donkerrood met blauwe helmknoppen. Bloeitijd van juli tot september.

99. ...

100. Akkerdistel (*Cirsium arvense* (L.) Scop.)

50 tot 150 cm groot. De plant is tweehuizig; de stengel zonder of met smalle stekelige vleugels; de bladen zijn lancetvormig, meestal ingesneden, stekelig getand, vaak iets aflopend; de bloemen staan in kleine hoofdjes, waarvan enkele bijeen in groepjes, de kleur is roodlila; de wortels zijn tot diep in de grond sterk vertakt, daardoor moeilijk te verwijderen akkeronkruid. Bloeitijd van juni tot september.

100. ...

101. Gewone melkdistel (*Sonchus oleraceus* L.)

20 tot 100 cm groot. De bladen zijn meestal ingesneden, en de stengel omvattend, zacht stekelig getand, dof groen van kleur. De bloemhoofdjes zijn klein, de bloemen zijn lichtgeel. Bloeitijd van juni tot oktober.

101. ...

VOEDSELRIJK GRASLAND

102. Echte koekoeksbloem (*Lychnis flos-cuculi* L.)

30 tot 80 cm hoog. De stengels zijn ruw behaard; de bladen zijn smal lancetvormig en tevens ruw behaard; de bloemen groeien in losse schermen, de kroonbladen zijn in 4 smalle slippen verdeeld en licht tot donkerrood van kleur, zelden wit; de kelk is roodachtig. Bloeitijd in mei tot juli, soms tot in de herfst. Zeer algemeen.

102. ...

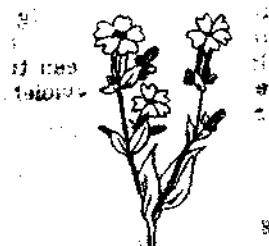
103.

Dagkoekoeksbloem

(*Melandrium rubrum* (Weig.) Garcke)

30 tot 90 cm hoge plant, de plant is tweehuizig en dicht behaard; de bladen zijn eivormig; de bloemen groeien in losse schermen, de kroonbladen zijn diep ingesneden, en rood van kleur, zelden wit; doosvruchten met opgerolde tanden. Bloeitijd in mei tot september. Vrij algemeen in Nederland, plaatselijk in België.

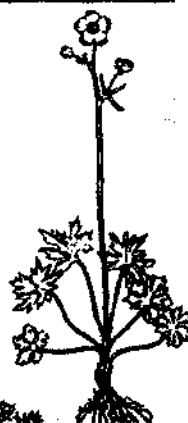
103. ...

(1985)

104. Scherpe boterbloem (*Ranunculus acris* L.)

20 tot 90 cm groot. De stengels zijn behaard; de bladen zijn handvormig gedeeld of gespleten met gelobde slippen, ze zijn lang gesteeld, tevens behaard; de bloemen zijn vrij groot, met ronde steeltjes, en zijn goudgeel gekleurd; de vruchten hebben een korte gebogen snavel, en zijn kaal; zeer scherp van smaak. Bloeitijd in mei tot oktober. Langs wegen en dijken, in weilanden, en in bossen; zeer algemeen in Nederland en België. De plant wordt door zijn scherpe smaak door koeien niet gegeten.

104. ...

105. Fluitekruid (*Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm.)

50 tot 150 cm. De stengels zijn gegroefd, en zijn hol, meestal onderaan behaard; de bladen zijn tot 3-voudig geveerd, en zacht behaard, de omwindseltjes zijn 5-bladig; de bloemen zijn wit, zelden rose; de vruchten zijn langwerpig, niet gegroefd, en kort gesnaveld. Bloeitijd in mei en juni. Op vochtige, grazige plaatsen, langs wegen slootkanten, en in bossen.

105. ...

106. Grote pimpernel (*Sanguisorbo officinalis* L.)

30 tot 140 cm. De bladen zijn oneven geveerd, de blaadjes zijn langwerpig en gezaagd. De bloemen groeien in langwerpige, dichte aren, en zijn klein. De bloemen zijn bruinrood van kleur, zonder kroonbladeren, met 4 meeldraden en 1 stamper. Bloeitijd in juni tot september. In vochtige weilanden, vooral langs de grote rivieren.

106. ...

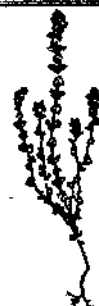
107. Groot warkruid (*Cuscuta europaea* L.)

30 tot 140 cm grote plant. Eenjarige windende woekerplant zonder bladgroen; de stengels zijn dun, met zuignapjes, vaak rood van kleur; de bladen zijn schubvormig; de bloemen groeien in kleine dichte hoofdjes, en zijn klokvormig, geelachtig-wit gekleurd. De kelk heeft 4-5 slippen. Bloeitijd in juni tot september. Vooral op brandnetel en hop.

107. ...

108. Stijve ogentroost (*Euphrasia officinalis* L.)
5 tot 25 cm. De stengels staan rechtop, zijn vertakt, en hebben geen klierhaartjes; de bladen zijn langwerpig-eivormig, en spits getand; de bloemen staan in trosjes, ze zijn wit, vaak met wat rood of blauw, meestal met gele vlek; de tanden van kelk- en schutbladen hebben een lange, naaldvormige punt. Bloeitijd in juni tot oktober. Op grazige duin- en heidegrond.

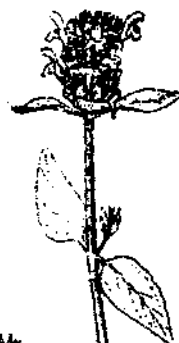
108. ...

109. Kleine ratelaar (*Rhinanthus minor* L.)
10 tot 40 cm groot. De stengels zijn niet of weinig vertakt; de bladen groeien kruisgewijs, zijn smal en gezaagd. De bloemen staan in korte trossen, de kroonbuis is recht, en geel, de bovenlip heeft zeer kleine witte, of paarse tandjes; de kelk is na de bloei buikvormig opgeblazen; de schutbladen zijn getand, groen met wat bruin op de nerven en tanden; doosvruchten bij rijpheid met rammelende zaden. Bloeitijd in mei tot juli.

109. ...

110. Gewone brunet (*Prunella vulgaris* L.)
5 tot 40 cm groot. De stengels zijn meestal zwak behaard; de bladen zijn eivormig, de bladrand is gaafrandig of iets gekarteld; de bloemen staan in dichte korte trossen aan de toppen van de stengels, de kleur is blauwpaars, zelden wit; de kelk is bruinachtig. Bloeitijd in juni tot september.

110. ...

111. Echt knoopkruid (*Centaurea jacea* L.)
10 tot 80 cm grote, sterk vertakte plant. De bladen zijn lancetvormig, ongedeelid, de onderste zijn vaak ingesneden; de binnenste omwindseelbladjes hebben een gaafrandig aanhangsel, de buitenste hebben een kamvormig ingesneden aanhangsel; de bloemen staan in bolvormige hoofdjes, de randbloempjes zijn meestal stralend, en lichtpurper van kleur. Bloeitijd in juli en augustus.

111. ...

AAN ZEE

112. Engels gras (*Armeria maritima* (Mill.) Willd.)

5 tot 40 cm lage plant. De bladen groeien in een dicht wortelrozet, en zijn lijnvormig; de bloemen bevinden zich in dichte hoofdjes aan het eind van de onvertakte stengels, de stengels hebben geen bladen, meestal roze of roze-lila van kleur, zelden wit; onder het hoofdje een cilindrische, bruinvlezige schede; de kelk- en schutbladen zijn vliezig. De bloeitijd is van mei tot september. Groeit op ziltige grond langs de kust, op zeedijken en zandige schorren.

112. ...

TUIN- EN KAMERPLANTEN; KWEKPLANTEN

113. Eendagsbloem (*Tradescantia virginiana* L.)

De bloemen van deze plant lijken op die van de lelie, door het bezit van een afzonderlijke groene, driebladige kelk en een gekleurde eveneens driebladige kroon. De stengel van deze plant is rechtopstaand, de bloemen zijn blauw, paars, rood of wit, en zijn maar 1 dag open.

113. ...

114. Keizerskroon (*Fritillaria imperialis* L.)

De stengel draagt aan zijn top een krans van hangende bloemen, daarboven steekt een kuif van groene bladeren uit. De stengel is onderaan niet en bovenaan dicht bebladerd; de bloemen zijn geel of oranje-rood, bloemdekbladeren van binnen met een grote ronde honingvlek.

114. ...

115. Blauwe druifjes (*Muscari botryoides* (L.) Mill.)

Bloempjes dicht opeen, bijna kogelvormig. De onderste knikkend, de bovenste zacht opstaand, deze laatste meestal zonder stamper of meeldraden. De bloemen zijn blauw met een witte rand of geheel wit. In bossen en weilanden.

115. ...

116. Hyacint (*Hyacinthus orientalis* L.)

Bloemdek met naar buiten omgebogen slippen; bol plat-rond met witte of violette buitenmantel. De bladeren zijn vlezig, tot 2 cm breed. De bloemstelen zijn tijdens de bloei ineengebogen, met een klein schutblaadje, de meeldraden zijn ingeplant onder het midden van de bloemdekbus.

116. ...

117. Herfsttijloos (*Colchicum autumnale* L.)

Het is een knolgewas met bleek tila bloemen, die veel op die van de crocus lijken, maar aan de 3 draadvormige stijlen en de 6 meeldraden dadelijk te herkennen. De bloemen verschijnen in de herfst en de vruchten in het voorjaar.

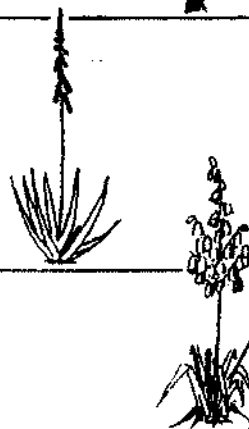
117. ...

118. Aloë

Bladeren tot 12 cm lang, groen wit gevlekt, met witte tandjes aan de rand. De bloem is rood. Ook vaak gekweekt als kamerplant.

118. ...

119. Yucca (*Yucca flaccida* Haw.)

Planten met prachtige witte klokvormige, hangende bloemen in grote pluimen. De stengel is gegroefd en heeft brede lintvormige bladeren met aan de randen lange vezels.

119. ...

120. Witte narcis (*Narcissus poeticus* L.)

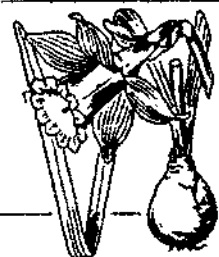
De rand der bijkroon is vlezig doorschijnend. De bloei-stengel is samengedrukt met twee scherpe randen. De bloemen zijn meestal alleenstaand, de dekslippen zijn sneeuwwit, de bijkroon is geel met rood.

120. ...

121. Gele narcis (*Narcissus pseudonarcissus* L.)

De bijkroon is ongeveer even lang als de bloemdekslippen. Meestal 1 bloem aan elke bloemstengel, zelden twee. De rand van de bijkroon is regelmatig ingesneden (zie bij de "witte narcis").

121. ...

(1985)

122. Duitse lis (*Iris germanica* L.)

De bloemen zijn blauw, alle 6 de bloemdekklippen zijn ongeveer even lang, de binnenste met een dichte rij gele haren.

122. ...

123. Gele lis (*Iris pseudocorus* L.)

Een 40 tot 120 cm grote plant met een zeer dikke kruipende wortelstok; de bladen zijn zwaardvormig; de bloemen hebben 6 gele bloemdekbladen, de 3 buitenste groot, bruin gestreept, de 3 binnenste klein, rechtopstaand, 3 meeldraden, en 3 bladachtige brede stempels, de doosvrucht is 3-hokkig. Algemeen.

123. ...

124. Crocus (*Crocus vernus* (L.) Hill)

De bloemen zijn paars, geel, wit of gestreept. De bladeren zijn iets korter dan de bloem, donkergroen met een brede witte streep in het midden. Bloemen alleen of bij paren omgeven door 1 schedeblad, de bloemen en bladeren zijn ingesloten in een gemeenschappelijke schede. De stempels zijn meestal langer dan de meeldraden, soms korter.

124. ...

125. Gewone zwaardlelie (*Gladiolus communis* L.)

Hoge plant (bijna 1 m), de bladeren zijn zwaardvormig, en spits gevormd. De bloemen naar 1 kant, de kleur is rood of wit, met allerlei tussenkleuren; de bloembuis is gebogen.

125. ...

126. Orchidee (*Orchidaceae*)
De algemene benaming. 1 aspe-

126. ...

127. Kattestaartamarant (*Amaranthus caudatus* L.)

Bloemen in lange, donkerrode of gele, later sierlijk overhangende aren. De bladeren zijn smal eivormig, en spits.

127. ...

128. Hanekam (*Celosia cristata* L.)

De bladeren van deze plant zijn langwerpig eirond, en spits gevormd. De aren zijn rood of geel, dikwijls monsterachtig kamvormig verbreed; de stengel zelf is dan ook afgeplat en bandvormig.

128. ...

129. Duizendschoon (*Dianthus barbatus* L.)

Stengelbladeren, althans de onderste, vrij breed, met duidelijke zijnerf. Talrijke bloemen, dicht opeen, van allerlei kleuren.

129. ...

130. Bastaarddripperspoor (*Delphinium hybridum* Hort.)

De bladeren zijn in 5 brede slippen verdeeld, die zelf ook nog weer zijn ingesneden. De bloemen zijn blauw, en groeien in volle, lange trossen. De plant is meestal minder dan 1 m hoog.

130. ...

131. Kerstroos (*Helleborus niger* L.)

De kelkbladeren zijn wit of rozerood. De bladeren blijven 's winters meestal groen. Het is een Alpenplant, die veel gekweekt wordt in tuinen. Bloeitijd in november tot februari. De zwarte wortelstok is giftig.

131. ...

132. Juffertje-in-het-groen (*Nigella damascena* L.)

De hemeisblauwe bloemen zijn elk omgeven door een omhulsel van zeer fijn verdeelde bladeren; de kokervruchten zijn tot aan de top aaneengegroeid (Bij de Wilde nigelle maar tot de helft).

132. ...

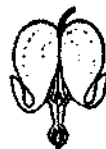
133. Blauwe monnikskap (*Aconitum napellus* L.)

De bloemen zijn licht- of donkerblauw, soms ook wit of blauw met wit, groeien in dichte trossen. De wortel bestaat uit twee aaneengegroeide bietvormige delen. De gehele plant is zeer giftig, voor de mens zelfs de honing.

133. ...

134. Gebroken hartjes (*Dicentra spectabilis* (L.) Lem.)
Algemeen bekende sierplant uit China en Amerika. Be-
horend tot de familie der duivekervelachtigen. Het lijken
dubbele bloemen van helmblom.

134. . . .

135. Randjesbloem (*Arabis caucasica* Willd.)
De bloemen zijn groot en room-wit, en zijn ongeveer 15 mm groot (de kroonbladeren wijd uitgespreid), en groeien in dichte trossen; onder aan de hoofdstengels zitten ook korte zijstengels zonder bloemen, ze zijn ondiep ingesneden, de plant heeft behaarde bladeren.

135. ...

136. *Violer (Mathiola incana (L.) R.Br.)*
Sierplanten, meestal met langwerpige, gaafrandige bladeren; grijsachtig door de dichte beharing. De bloemen zijn verschillend gekleurd, maar niet geel, meestal paars-rood. Dik van blad en vaak met dubbele bloemen. Haaften heel lang met dikke stempellobben. Ze bloeien in het voorjaar en in de nazomer.

136. ...

137. Judaspenning (*Lunaria annua* L.)
Sierplant met grote bladeren en meestal donker rood-
paarse, zelden witte, bloemen. De onderste bladeren en
die van de rozet zijn diep ingesneden bij de steel en
spits aan de top, de bovenste haast ongesteeld. De plant
wordt gekweekt om de grote ronde tussenschotten van
de hawtjes, die als zilver glanzen en voor winterboeket-
ten worden gebruikt.

137. ...

138. Bittere scheefbloem (*Iberis amara* L.)

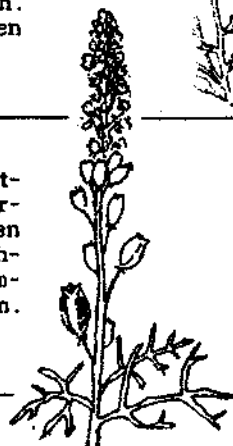
De stengel is iets houtig; de bladeren zijn niet overblijvend, behalve soms de allerbovenste, de bladeren zijn tevens getand; de bloemen zijn wit of iets roze en groeien in gewone langwerpige, niet in platte, trossen. Vooral op kalkhoudende zandgronden, aan heggen en slootkanten.

138. ...

139. Wilde reseda (*Reseda lutea* L.)

Een 20 tot 60 cm grote plant. De stengels groeien rechtop en zijn sterk vertakt; de bladen zijn dubbel veerspletig; de bloemen groeien in trossen, met 8 gespleten kroonbladen, lichtgeel van kleur, en reukloos. De vruchten zijn van boven open. Bloeitijd van juni tot september. Te vinden langs wegen, spoordijken en ruigten. Vrij algemeen.

139. ...

140. Driekleurig viooltje (*Viola tricolor* L.)

5 tot 40 cm groot. De bladen zijn eivormig-langwerpig, gekarteld, de steunblaadjes zijn ingesneden; de bloemen hebben 4 omhoog gerichte, meestal blauwpaarse kroonbladen en 1 naar onder gericht, meestal geelwit kroonblad. Bloeitijd van april tot oktober. Op zandige grond van heide en akkers.

140. ...

141. Blauwsporig bosviooltje

(*Viola reichenbachiana* Jord. ex Bor.)

De bloemkleur is roodachtig blauw, bij de jonge bloem zeer licht, later donkerder. De spoor is spits, zonder groef, en is sterk gekleurd. De bloemblaadjes zijn smal en min of meer naar voren gericht. De steunblaadjes zijn smal, met wimpers, die langer zijn dan de breedte van het steunblaadje.

141. ...

142. Hondsviooltje (*Viola canina* L.)

5 tot 35 cm groot. De stengels zijn liggend of opstijgend; de bladen alleen aan de stengels, en hebben ongevleugelde stelen. De bladen zijn eivormig-langwerpig, meestal met hartvormige voet; de steunblaadjes zijn klein, en getand; de bloemen hebben een vrij lange spoor, zijn blauw gekleurd, de kroonbladen aan de voet soms wit met blauwe strepen. Bloeitijd in mei en juni. Op heiden, in bossen en in kalkarme duinen.

142. ...

143. Stokroos (*Althea rosea* Cav.)

Een 2 tot 3 m hoge plant, die stijf rechtop staat, het blad is ruw viltig. De bloemen zijn licht- of donkerrood, geel, wit of verschillend gekleurd, dikwijls "gevuld".

143. ...

144. Gewone geranium (*Pelargonium zonale* (L.) Ait.)

Bladeren met enige ondiepe insnijdingen (gelobd) en gekartelde rand, in omtrek niervormig. Evenwijdig met de bladeren loopt midden op het blad een donkere band (zone). De bloemen zijn rood of anders van kleur, vele bloemen in een scherm.

144. ...

145. Hanggeranium (*Pelargonium peltatum* (L.) Ait.)

De bladeren zijn duidelijk 3- of 5-lobbig, de lobben zijn gaafrandig. De plant heeft liggende stengels, die vaak over de rand van de bloempot heen hangen. De bloemen zijn lichtrood of wit van kleur en groeien in schermen.

145. ...

146. Oostindische kers (*Tropaeolum majus* L.)

De bladeren zijn roodachtig met 5 zeer stompe hoeken, ze zijn iets grijsgroen. De kelk is geel. De kroonbladeren zijn oranje tot lichtgeel, aan hun voet met franje. De onrijpe vruchten worden in aziën ingemaakt, en gegeten.

146. ...

147. Balsemien (*Impatiens balsamina* L.)

De bovenste bladeren niet in kransen om de stengel. De stengel groeit rechtopstaand, meestal weinig vertakt en ongeveer 1 m hoog of lager. De bloemen zijn rood, wit of gevlekt, haast altijd "gevuld", alleenstaand of in groepjes in de bladoksels. De spoor is recht en langer dan de kroon.

147. ...

148. Vlijtig liesje (*Impatiens walleriana* Hook. f.)
De bovenste bladeren meest tegenoverstaand. De stengel is niet zeer fors. De bloemen zijn rood of wit, tamelijk vlak, met zeer lange dunne, gebogen spoor. Vaak als kamerplant.

148. ...

149. Kruisbladige wolfsmelk (*Euphorbia lathyris* L.)
Forse plant van 1 m hoogte, met grote vaak 6-8 cm lange en omstreeks 2 cm brede, grijsachtige groene bladeren.

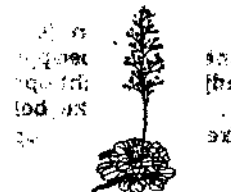
149. ...

150. Moederplant (*Saxifraga stolonifera* Meerb.)
De plant heeft grote ronde bladeren, en wijdvertakte trossen van fijne witte bloempjes met rode puntjes, twee van de bloemblaadjes zijn soms langer dan de overige. Wellicht zo genoemd omdat de uitlopers of stekjes als kindertjes rondom de moeder heen blijven groeien.

150. ...

151. Hoe-langer-hoe-liever (*Saxifraga umbrosa* L.)
Dit bloempje, ook schildersverdriet of porseleinbloempje geheten, doet dienst als dankbaar zaadplantje in niet al te natte en donkere tuinen, dat bij ons goed voort wil, maar bij strenge vorst, zonder sneeuwbedekking, meestal afsterft.

151. ...

152. *Fuchsia (Fuchsia L.)*

Halfheesters of heesters, soms zelfs boompjes met meestal kruisgewijs staande bladeren. De bloemen zijn kelkvormig en scharlakenrood.

152. ...

153. Goudenregen (*Laburnum anagyroides* Med.)

Goudgele bloemen in rijke, hangende trossen. De blaadjes zijn 3-tallig. Op de vlag (dit is het grootste kroonblad) zit een bruin honingmerk. De bloem heeft geen honing, maar wel een vlezig ring met voedsel voor insecten. De bloemen van de tros keren zich voor het openen om, zodat de vlag boven komt.

153. ...

154. Kruidje-roer-me-niet (*Mimosa pudica* L.)

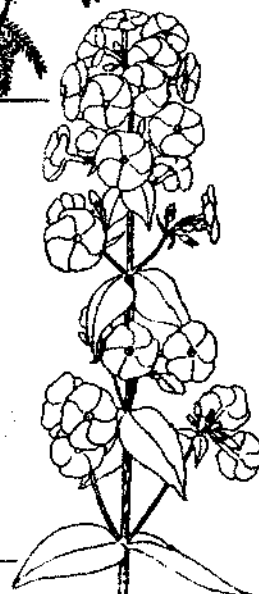
Kruidachtige plant of halfheester, enigszins stekelig; de bladeren zijn dubbel samengesteld, eerst uit 4 delen en deze elk weer uit 15 tot 20 paar kleine, smalle blaadjes. De bloemen zijn licht roodachtig van kleur.

154. ...

155. Herfstsering (*Phlox paniculata* L.)

De bladeren zijn alle breed, meestal 2 cm of meer. De stengel is hoog, veelal 1 m of meer, tevens gevlekt, met talrijke, tot een dichte tros verenigde bloemen. De kelk-slippen zijn spits. De kroon heeft een lange buis en een uitgespreide in ronde slippen verdeelde zoom, wit, rood, paars of anders gekleurd.

155. ...

156. Vlambloem (*Phlox drummondii* Hook.)

De bladeren zijn langwerpig, de hogere met hun voet de stengel half omvattend. De plant is met klierharen bezet, meestal minder dan een halve meter hoog. De kelk en de slippen zijn omgekruld. Purper, rose, lila en ook anders van kleur.

156. ...

157. Dagschone (*Convolvulus tricolor* L.)

De stengel is recht opstaand, behaard. Bladeren zeer langwerpig. De twee steelblaadjes zitten ver onder de bloem en zijn zeer smal. De kroon is aan de rand blauw, en in het midden wit, nog lager geel.

157. ...

158. Petunia (*Petunia* Juss.)

Paarse, blauwe, rode, witte of gestreepte bloemen, ze worden als sierplanten gekweekt. De bloemkroon is groot, trechtervormig. Het zijn behaarde kruiden, klieverig op het gevoel door de talrijke klierharen.

158. ...

159. Pantoffeltje (*Calceolaria scabiosifolia* Sims)

De twee meeldraden zijn beweegbaar, ongeveer als bij salie. Bladeren tegenoverstaand of verspreid, de onderste samengesteld, de bovenste alleen meer of minder ingesneden; de bladrand is dubbel gezaagd. De zwavelgele bloemen staan in trossen aan de stengeltoppen.

159. ...

160. Grote leeuwenbek (*Antirrhinum majus* L.)

De onderste bladeren staan bijna altijd kruisgewijs, de bovenste verspreid. Grote (ruim 3 cm), verschillend gekleurde bloemen met korte brede keikbladeren. De bloemen staan in trossen aan de stengeltoppen.

160. ...

161. Kaapsviooltje (*Saintpaulia ionantha*)

Kas- en kamerplant met violette of roze bloemen.

161. ...

162. Muskusplantje (*Mimulus moschatus* Dougl. ex Lindl.)

De bloempjes zijn klein, en bleekgeel. De plant is klevendig behaard, soms naar muskus ruikend. De stengels worden niet hoger dan 20 cm. De bladen zijn klein, en spits ovaal.

162. ...

163. Sinningia (*Gloxinia*)

Kasplanten, ook wel als kamerplanten gehouden, met een knolvormige wortelstok in de grond en langwerpige bladeren.

163. ...

164. Marjolein (*Origanum hortensis* Moench)

Kleine witte bloempjes, half verscholen tussen groene blaadjes, die dicht opeen staan, en tot bolletjes verenigd zijn, 3 of 4 zulke bolletjes op lange stelen in de bladhoecken en aan de top.

164. ...

165. Klokjesbloem (*Campanula*)

50 tot 100 cm groot. De plant is ruw behaard. De stengel heeft scherpe kanten; de onderste bladeren zijn hartvormig en lang gesteeld, de bovenste zijn smal en kort of niet gesteeld, de bladrand is gezaagd. De bloemen staan in losse trossen, en zijn vrij groot, ze zijn blauwviolet gekleurd. Bloeitijd van juli tot september.

165. ...

166. Ster van Bethlehem (*Campanula isophylla* Moretti)

166. ...

167. Tuinkamperfoelie (*Lonicera caprifolium* L.)

Klimmend tot 5 m. De bovenste bladeren zijn samengegroeid en vaak donzig behaard aan de onderzijde; de bloemen zijn geel en talrijk, en bevinden zich in 4 of 5 kransen dicht bijeen.

167. ...

168. Wilde kamperfoelie (*Lonicera periclymenum* L.)

150 tot 300 cm grote klimplant met houtige stengels; de bladen zijn tegenoverstaand, en meestal gaafrandig; de bloemen staan in (schijn)kransen of hoofdjes met een lange kroonbuis, geelachtig wit of purperrood van kleur, sterk geurend. Bloeitijd van juni tot september.

168. ...

169. Weverskaarde (*Dipsacus sativus* (L.) Honck.)

120 tot 150 cm groot. De plant heeft een krans van lange rechtopstaande schutbladen. De schutblaadjes steken uit boven het purperen blad en eindigen in buigzame of stijve stekels. Vroeger in Limburg gekweekt en daar wel eens verwilderd, elders zeldzaam. Bloeitijd in juli en augustus.

169. ...

170. Gele ganzebloem (*Chrysanthemum segetum* L.)

20 tot 60 cm groot. De stengel is kaal, en blauwgroen gekleurd. De bladen zijn omgekeerd eivormig tot langwerpig, ze zijn kaal en blauwgroen, de bovenste zijn vrijwel ongedeeld, getand en iets stengel-omvattend, de onderste zijn vaak sterk gedeeld. De bloemhoofdjes zijn heldergeel. Bloeitijd van juni tot september.

170. ...

171. Chrysant (*Chrysanthemum frutescens*)

171. ...

172. Alsem (*Artemisia*)

De gehele plant is witviltig behaard; de stengels zijn onderaan houtig; de bladen zijn zeer diep ingesneden met draaddunne slippen; de bloemen staan in kleine gesteelde hoofdjes aan meestal overhangende takken, de kleur van de bloemen is geel met wat rood, de geur is sterk kruidig. Bloeitijd van juli tot oktober.

172. ...

173. Voorjaars zonnebloem (*Doronicum orientale*)

De stengel is soms wel 1 m hoog. De bladeren zijn toegespitst eivormig, de stengel omvattend; de korfjes 37 tot 50 mm, en geel gekleurd.

173. ...

174. Gewone zonnebloem (*Helianthus annuus L.*)

Eenjarige, 1 tot 4 meter hoge plant met grote gele schijf-bloem.

174. ...

175. Goudsbloem (*Calendula officinalis L.*)

Grote oranje-keurige bloemen. Bijna alle vruchten zijn sikkelvormig gekromd. Gekweekt, ook in blekere kleuren en vaak verwilderd. Bloeitijd van mei tot november.

175. ...

176. *Zinnia elegans* (Jacq.)
 Gave, ongesteelde bladeren met kromme nerven. De
 bloemstelen zijn aan hun top opgezwollen. De bloemkorf-
 jes zijn gevuld of enkel, met zeer brede lintbloemen van
 allerlei kleur.

176. ...

177. *Dahlia* (Dahlia Cav.)
 De buitenste omwindselblaadjes, 5 in getal, zijn neerge-
 bogen of geheel omgeslagen. De bladeren zijn in brede
 slippen verdeeld. Bij sommige variëteiten zijn de lint-
 bloemen in de lengte opgerold, of opgerold met een punt,
 daardoor krijgt de hele bloem een enigszins stekelig aan-
 zien.

177. ...

181. *Flamingo*
 ...

181. *Flamingo*
 ...

181. ...

178. Klein afrikaantje (*Tagetes patula* L.)

De bladeren zijn samengesteld en tevens ovaal. De bloemkorfjes staan op zeer verdikte stelen. Het zijn lage plantjes, die vaak gebruikt worden voor randen en mozaïekperken. De sterk riekende bloemen zijn donkergeel, meest met bruin gekleurd.

178. ...

179. Gele morgenster (*Tragopogon pratensis* L.)

30 tot 70 cm groot. De stengels zijn meestal onvertakt; de bladeren hebben een brede stengel-omvattende voet; ze zijn lancetvormig, naar boven versmald. De bloemhoofdjes hebben omwindselblaadjes die even lang of langer zijn dan de buitenste bloempjes; de bloemen zijn geel en alleen geopend bij zonnig weer en meestal 's morgens; de vruchten hebben een lange snavel en een veervormige haarkroon. Bloeitijd van mei tot augustus.

179. ...

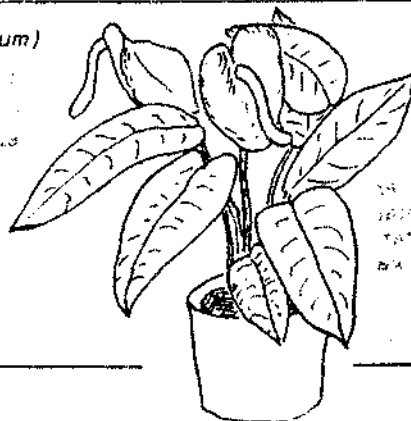
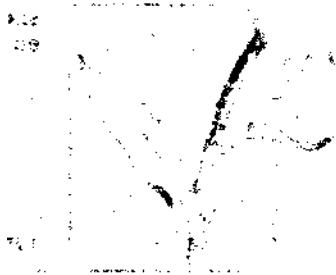
180. Moederkruid (*Chrysanthemum parthenium* (L.) Bernh.)

Overblijvende plant. De stengel is ongeveer 45 cm hoog. De bladeren zijn geveerd; veelbladhoofdjes. De plant heeft een onaangename geur.

180. ...

plant (*Anthurium scherzerianum*)

181. ...
182. ...
183. ...
184. ...
185. ...
186. ...
187. ...
188. ...
189. ...
190. ...
191. ...
192. ...
193. ...
194. ...
195. ...
196. ...
197. ...
198. ...
199. ...
200. ...

KONINKLIJKE NEDERLANDSE AKADEMIE VAN WETENSCHAPPEN

P. J. Meertens-Instituut

Dialectologie Volkskunde Naamkunde

AMSTERDAM (C.), datum poststempel.

Keizersgracht 569-571, 1017 DR Amsterdam

Telefoon 020-23 48 98

Postbus 19888, 1000 GW Amsterdam

Geachte mevrouw, geachte heer,

Voor het invullen van onze jaarlijkse dialectvragenlijsten mogen wij beschikken over een aantal vrijwillige medewerkers. In de lijst die deze medewerkers vorig jaar ontvingen stond de vraag of men eventueel bereid zou zijn om in de loop van dit jaar een vragenlijst in te vullen die geheel gericht was op namen van planten. De bedoeling was van zo veel mogelijk planten de dialectnaam in te vullen. Als men van mening was zelf niet voldoende kennis van planten te hebben om dit te doen, was het ook mogelijk iemand anders op te geven, waarvan men vond dat die daar beter geschikt voor was.

Op die manier zijn wij aan uw naam en adres gekomen en de bedoelde lijst heeft u inmiddels voor u. Wij nemen aan, dat de medewerker van wie wij uw naam hebben opgekregen dit destijds met u heeft overlegd, zodat u er niet helemaal vreemd tegenaan zit te kijken.

Wij hopen, dat u aan dit onderzoek zult willen meewerken voor zover uw kennis reikt. In ieder geval danken wij u heel hartelijk voor uw bereidwilligheid en wij zien de ingevulde lijst t.z.t. met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Herman J. Beekveldt
medewerkerskontakt

VRAGENLIJST No. 61 (1986)

AFDELING DIALECTOLOGIE
van het P.J.MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
 1017 DR AMSTERDAM
 tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
 Postbus 19888
 1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van _____ gemeente _____ provincie _____
 (naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
 woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
 van de vader:

Geboorteplaats
 van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:
 GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
 woonplaats:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
 van de vader:

Geboorteplaats
 van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang. Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Hoe noemt men in uw dialect de volgende kinderziekten?

1. De bof: een besmettelijke virusinfectie gekenmerkt door zwelling van de speekselklieren, meestal van de oorspeekselklieren. De patiënt krijgt een opgezet gezicht.

1.

2. <i>Difterie</i> : slijmvliesontsteking (grijswitte plekken) voornamelijk in de keelholte en het strottehoofd.	2.
3. <i>Kinderverlamming</i> : ziekte van het ruggemerg, gepaard gaande met soms zeer ernstige verlamningsverschijnselen.	3.
4. <i>Kinkhoest</i> : door bacillen veroorzaakte, besmettelijke ziekte gekenmerkt door een ontsteking van de luchtpijp die leidt tot krachtige en verstikkende hoestaanvallen met gierend inademen, opgeven van slijm en braken.	4.
5. <i>Mazelen</i> : besmettelijke virusziekte die gepaard gaat met koorts en huidverschijnselen: witte stipjes aan de binnenkant van de wang en onregelmatige rode vlekken, beginnend bij hals en hoofd, dan verder over het gehele lichaam.	5.
6. <i>Pseudo-kroep</i> of <i>valse kroep</i> : gewone verkoudheid met een hese, scheurende hoest, zgn. blaffende "hondehoest".	6.
7a. <i>Waterpokken</i> : goedaardige besmettelijke ziekte waarbij rode vlekjes op de huid ontstaan die in blaasjes overgaan.	7a.
7b. Hoe heten die rode vlekjes en blaasjes?	7b.
8. <i>Waterpokken</i> wordt vaak verward met <i>gordelroos</i> , een huiduitslag waarbij rond het middel en op de borst een band van rode puistjes verschijnt. Hoe wordt die ziekte genoemd?	8.
9. <i>Vierde ziekte</i> : besmettelijke ziekte met onverklaarbaar hoge koorts gedurende 3 dagen; daarna kleine roze vlekjes over het hele lichaam die zo snel weer verdwijnen dat ze vaak niet eens opgemerkt worden.	9.
10. <i>Vijfde ziekte</i> : onschuldige, vluchtige infectieziekte gepaard gaande met rode uitslag (eerst op gezicht, daarna op romp en ledematen) en enige koorts.	10.
11. <i>Groeistuipen</i> : spierbewegingen bij zuigelingen: onwillekeurige trekkingen in het gezichtje – van onschuldige aard.	11.

2. In veel dialecten komen voor allerlei moderne begrippen andere woorden voor, soms is er alleen een uitspraakverschil. Hieronder staat een aantal van die moderne begrippen; wilt u opgeven welk woord men in uw dialect gebruikt of hoe de uitspraak in uw dialect is?

a. wasmiddel	a.
b. afwasmiddel	b.
c. afwasmachine	c.
d. vulpen	d.

- 3A Een man uit Haarlem wordt een Haarlemmer genoemd, een vrouw een Haarlemse, en koekjes uit Haarlem duidt men aan als Haarlemse koekjes. Wilt u van uw woonplaats dezelfde vormen geven:

a. een man uit	is een	
b. een vrouw uit	is een	
c. koekjes uit	zijn	koekjes

3B Wilt u die vormen ook geven voor de volgende (verzonnen) plaatsen:

1. Grunnik:	a. een man uit	Grunnik	is een	
	b. een vrouw uit	Grunnik	is een	
	c. koekjes uit	Grunnik	zijn	koekjes
2. Stiel:	a. een man uit	Stiel	is een	
	b. een vrouw uit	Stiel	is een	
	c. koekjes uit	Stiel	zijn	koekjes
3. Gradem:	a. een man uit	Gradem	is een	
	b. een vrouw uit	Gradem	is een	
	c. koekjes uit	Gradem	zijn	koekjes
4. Dreek:	a. een man uit	Dreek	is een	
	b. een vrouw uit	Dreek	is een	
	c. koekjes uit	Dreek	zijn	koekjes

4. De *g* in woorden als *goed* en *dag* kan als een "zachte *g*" of als een "scherpe of harde *g*" worden uitgesproken. Voor veel Nederlanders is die "zachte *g*" typisch zuidelijk en die "harde *g*" weer typisch Hollands.

Kunt u aangeven hoe de situatie is in de plaats waarvoor u deze lijst invult?

1. Is de *g* van *goed* een: a. zachte *g*
b. harde *g*
c. een andere klank:

2. Is de *g* van *dag* een: a. zachte *g*
b. harde *g*
c. een andere klank:

3. hoe wordt *zacht* uitgesproken:
a. met een zachte *g*-klank
b. met een harde *g*-klank
c. met een andere klank?

4. In het standaard Nederlands is er een duidelijk hoorbaar verschil tussen de woorden 'blaar' en 'blaag' en tussen 'waar' en 'waag'. Kunt u aangeven hoe de 'r' en de 'g' in de plaats waarvoor u invult klinken:

- a. bijna hetzelfde
b. totaal verschillend

Als u dat kunt, wilt u die uitspraak dan opschrijven?

5. Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

I. Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te omcirkelen?

II. Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?

III. Wilt u tenslotte op de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

- 1a. Het is te mooi om waar te zijn
 1b. Het is te mooi voor waar te zijn
 1c. Het is te mooi van waar te zijn
 1d. Het is te mooi waar te zijn
 1e. Het is te mooi om waar zijn
 1f. Het is te mooi voor waar zijn
 1g. Het is te mooi van waar zijn
 1h. Het is te mooi waar zijn

I Komt voor			II Meest gewoon
1a.	ja	neen	1a.
1b.	ja	neen	1b.
1c.	ja	neen	1c.
1d.	ja	neen	1d.
1e.	ja	neen	1e.
1f.	ja	neen	1f.
1g.	ja	neen	1g.
1h.	ja	neen	1h.

Vertaling III ...

- 2a. Het is goed te weten dat het gaat regenen
 2b. Het is goed om te weten dat het gaat regenen
 2c. Het is goed van te weten dat het gaat regenen
 2d. Het is goed voor te weten dat het gaat regenen
 2e. Het is goed weten dat het gaat regenen
 2f. Het is goed om weten dat het gaat regenen
 2g. Het is goed van weten dat het gaat regenen
 2h. Het is goed voor weten dat het gaat regenen

2a.	ja	neen	2a.
2b.	ja	neen	2b.
2c.	ja	neen	2c.
2d.	ja	neen	2d.
2e.	ja	neen	2e.
2f.	ja	neen	2f.
2g.	ja	neen	2g.
2h.	ja	neen	2h.

Vertaling III ...

- 3a. Het is een boek om in een adem uit te lezen
- 3b. Het is een boek voor in een adem uit te lezen
- 3c. Het is een boek van in een adem uit te lezen
- 3d. Het is een boek in een adem uit te lezen
- 3e. Het is een boek om in een adem uit te lezen
- 3f. Het is een boek voor in een adem uit te lezen
- 3g. Het is een boek van in een adem uit te lezen
- 3h. Het is een boek in een adem uit te lezen

3a.	ja	neen	3a.
3b.	ja	neen	3b.
3c.	ja	neen	3c.
3d.	ja	neen	3d.
3e.	ja	neen	3e.
3f.	ja	neen	3f.
3g.	ja	neen	3g.
3h.	ja	neen	3h.

Vertaling III ...

- 4a. Zij koesterden de hoop ooit weer thuis te komen
- 4b. Zij koesterden de hoop voor ooit weer thuis te komen
- 4c. Zij koesterden de hoop om ooit weer thuis te komen
- 4d. Zij koesterden de hoop van ooit weer thuis te komen
- 4e. Zij koesterden de hoop ooit weer thuis komen
- 4f. Zij koesterden de hoop voor ooit weer thuis komen
- 4g. Zij koesterden de hoop om ooit weer thuis komen
- 4h. Zij koesterden de hoop van ooit weer thuis komen

4a.	ja	neen	4a.
4b.	ja	neen	4b.
4c.	ja	neen	4c.
4d.	ja	neen	4d.
4e.	ja	neen	4e.
4f.	ja	neen	4f.
4g.	ja	neen	4g.
4h.	ja	neen	4h.

Vertaling III ...

6. Bij de volgende zinnen gaat het om het gebruik van *zo'n* en *zulk(e)*. Wilt u de zinnen in uw dialect vertalen en daarbij het woord invullen dat bij u gebruikelijk is? Als de woorden allebei gebruikt worden, kunt u ze natuurlijk allebei invullen.

- (a) dingen gebeuren hier niet.
 (b) Vind je donker hout mooi?
 (c) Met weer kun je beter binnen blijven.

Als u in een of meer zinnen twee woorden ingevuld hebt, en u hebt een voorkeur voor één van beide, wilt u dat dan hieronder aangeven?

- (a) voorkeur:
 (b) voorkeur:
 (c) voorkeur:

7. Bij de volgende zinnen gaat het om het gebruik van de persoonlijke voornaamwoorden *zij*, *ze*, *haar*, *d'r*, *'r*, *hun*, *hen*, of wat daar in uw dialect mee overeenkomt. Het is *niet* de bedoeling dat u een aanwijzend voornaamwoord als *die* gebruikt. In de zinnen wordt aangegeven of het bedoelde voornaamwoord nadruk (klemtoon) heeft of niet. Wilt u de zinnen vertalen en daarbij de uitspraak van de persoonlijke voornaamwoorden zo goed mogelijk weergeven? Zijn er meer mogelijkheden, dan kunt u natuurlijk meer dan één woord invullen. Het tussen haakjes geplaatste mag u overslaan.

[Voor de duidelijkheid eerst twee voorbeelden in het algemeen Nederlands:

Er staat: (Waar is Karel?) Heb je [zonder nadruk] gezien?

U vult in: *Heb je 'm gezien?*

Er staat: (Ik dacht dat je Karel gezien had.) Nee, ik heb [met nadruk] niet gezien (maar z'n broer).

U vult in: *Nee, ik heb h  m niet gezien.*]

- (a) (Waar is Mieke?) Heb je [zonder nadruk] gezien?

(a) ...

- (b) (Ik dacht dat je Mieke gezien had) Nee, ik heb [met nadruk] niet gezien (maar haar zusje).

(b) ...

(c) (Heb je die mensen nog gezien?) Ja, ik heb [zonder nadruk] gezien.

(c) ...

(d) (Ik dacht dat je die mensen zelf gezien had.) Nee, ik heb [met nadruk] niet gezien (maar hun burenen).

(d) ...

(e) (Heb je nog iets van Karel en Mieke gehoord?) Ja, ... [zonder nadruk] hebben opgebeld.

(e) ...

(f) [met nadruk] hebben tenminste opgebeld (van de anderen hoor je nooit wat).

(f) ...

Als u hier of daar meer dan één woord ingevuld hebt, en u hebt een voorkeur voor één daarvan, wilt u dat dan hieronder aangeven?

(a) voorkeur:

(b) voorkeur:

(c) voorkeur:

(d) voorkeur:

(e) voorkeur:

(f) voorkeur:

8. Wilt u onderstaande zinnen in uw dialect vertalen, met gebruikmaking van een vorm van *hebben* en/of *zijn*? Als vertaling met *hebben* of *zijn* voor u niet mogelijk is, slaat u de zin maar over.

(a) Hij heeft/is niet langer dan een uur durven blijven.

(a) ...

(b) Door de gladheid hebben/zijn vader en moeder niet kunnen komen.

(b) ...

(c) Daarna heb/ben ik daar nooit meer naar toe willen gaan.

(c) ...

(d) De arrestant heeft/is proberen te ontsnappen.

(d) ...

(e) Zijn huis heeft/is verkocht moeten worden.

(e) ...

(f) Als ik geweten had dat hij weg moest, had/was ik niet zo lang durven blijven.

(f) ...

(g) Als het glad geweest was, hadden/waren vader en moeder niet kunnen komen.

(g) ...

(h) Als hij zijn schuld niet betaald had, had/was zijn huis verkocht moeten worden.

(h) ...

Als u in een of meer zinnen hebben én zijn hebt ingevuld, en u hebt een voorkeur voor één van beide, wilt u dat dan hieronder aangeven?

(a) voorkeur:

(b) voorkeur:

(c) voorkeur:

(d) voorkeur:

(e) voorkeur:

(f) voorkeur:

(g) voorkeur:

(h) voorkeur:

D 61 (1986), 9

Naam + voorletters:

Dialekt van:

9. I In Nederland (inclusief Friesland) en België worden zeer verschillende dialecten gesproken. Ook niet-taalkundigen hebben wel enig idee waar wat gesproken wordt en hoe ongeveer de grenzen van die dialecten lopen. We zijn geïnteresseerd in deze ideeën. Om daar een beeld van te krijgen vragen wij u om op bijgaande kaart de grenzen te trekken van de belangrijkste dialectgebieden die u kent. Wilt u binnen deze grenzen de naam schrijven van die dialectgroepen (of dialecten)? Als u voor hetzelfde gebied meerdere namen kent, mag u die ook opgeven.

N.B. Het gaat bij deze vraag om UW (algemene) indruk. Het is dus niet de bedoeling dat u schoolboeken of encyclopedieën gebruikt. Als de kaart niet groot genoeg is naar uw zin, mag u gerust een grotere schets van een bepaald gebied meesturen.

- II Wilt u de door u gebruikte namen van dialectgroepen op een rijtje zetten en met een volgnummer aangeven hoe die dialecten hoe langer hoe meer van uw eigen dialect afwijken. Begin met de dialectgroep die het meest met uw eigen dialect overeenkomt (volgnummer 1). Daarna de dialectgroep die minder overeenkomst met uw dialect vertoont (volgnummer 2), daarna de groep die nog minder gelijkenis met uw dialect heeft (volgnummer 3), enzovoort. Tenslotte komt u uit bij de groep die het sterkst van uw dialect afwijkt (hoogste volgnummer). Ook hier gaat het om een algemene indruk.

	<u>Naam dialectgroep</u>	<u>volgnummer</u>	
A:	...	...	(1 = zeer gelijkend)
B:	...	...	
C:	...	...	
D:	...	...	
E:	...	...	
F:	...	...	
G:	...	...	
H:	...	...	
I:	...	...	
K:	...	...	
L:	...	...	
M:	...	...	(12 = meest afwijkend)

- III Wilt u de door u gebruikte namen van dialectgroepen nog eens op een andere manier op een rij zetten? Het gaat er nu om dat er een volgnummer gegeven wordt dat aangeeft hoe die dialecten hoe langer hoe meer afwijken niet van uw dialect, maar van het Algemeen Nederlands (Standaardnederlands, ABN).

Bijv.	dialect	A	1	(1 = sterk gelijkend op het ABN)
	dialect	B	2	
	dialect	C	3	
	dialect	D	4	(hoe langer hoe afwijkender van het ABN)

	<u>Naam dialectgroep</u>	<u>volgnummer</u>	
A:	...	...	(1 = zeer gelijkend)
B:	...	...	
C:	...	...	
D:	...	...	
E:	...	...	
F:	...	...	
G:	...	...	
H:	...	...	
I:	...	...	
K:	...	...	
L:	...	...	
M:	...	...	(12 = meest afwijkend)

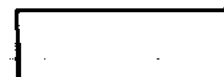
Als u meer dan 12 regels nodig heeft dan graag een apart vel gebruiken.

VRAGENLIJST No. 62 (1987)

AFDELING DIALECTOLOGIE
van het P.J.MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialect van _____ gemeente _____ provincie _____
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboortejaar:

Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.
Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

1. Wat is in uw dialect het algemene woord voor kleding heel in het algemeen?

1.

2. Wat is de verzamelnaam voor:

- a. vrouwenkleden?
- b. mannenkleden?
- c. kinderkleden?

3. Hoe noemt men:

- a. de kleden die men 's zondags draagt?
- b. de kleden die men in de week draagt?
- c. de kleden die men draagt als men uit gaat?
- d. de kleden die men draagt als men vuil werk of klusjes doet?

4. Wat is het algemene woord voor:

- a. zomerkleden?
- b. winterkleden?

2.

- a.
- b.
- c.

3.

- a.
- b.
- c.
- d.

4.

- a.
- b.

5. Wilt u de volgende zinnen in uw dialect vertalen?

- a. de kleden hangen in de kast.
- a. ...
- b. haar kleden lagen op bed.
- b. ...
- c. zijn kleden zaten onder de modder.
- c. ...
- d. kinderkleden zijn erg duur.
- d. ...

6. Wat is in uw dialect het gewone woord voor onderkleding?

6.

7. Hoe noemt men:
- ondergoed bestemd voor mannen?
 - ondergoed voor vrouwen?
 - ondergoed voor kinderen?
 - ondergoed voor meisjes?
 - ondergoed voor jongens?
8. Wat is in uw dialect het gewone woord voor:
- onderbroek voor vrouwen?
 - korte onderbroek voor mannen?
 - lange onderbroek voor mannen?
 - onderbroek voor meisjes?
 - onderbroek voor jongens?
9. Hoe noemt men in uw dialect het hemd dat onder de bovenkleding wordt gedragen, direct op het lichaam:
- van vrouwen?
 - van mannen?
 - van meisjes?
 - van jongens?
 - van kinderen?
10. Als er in uw dialect verschillende woorden bestaan voor hemden en onderbroeken, wilt u die dan opgeven op een apart vel papier, zo mogelijk met een schets van de verschillende modellen? Wilt u ook opgeven wat vroeger – voor de oorlog – gedragen werd en wat modern is?
11. Is in uw dialect een algemeen woord bekend voor borstrok? Bedoeld wordt het warme kledingstuk dat over het hemd wordt gedragen.
12. Als de borstrok nog wordt gedragen, is dat dan:
- algemeen gebruikelijk?.....[ja] [neen]
 - alleen door vrouwen vanaf.....jaar?
 - alleen door mannen vanaf.....jaar?

- 7.
- -
 -
 -
 -
- 8.
- -
 -
 -
 -
- 9.
- -
 -
 -
 -
- [apart vel s.v.p.]
- 11.
- 12.
- ja / nee
 - vanaf jaar
 - vanaf jaar

13. Hoe wordt de borstrok genoemd :

- a. de mannenborstrok?
- b. de vrouwenborstrok?

14. Van welke stof is de borstrok gemaakt?

15. Kunt u op een apart vel papier een tekeningetje geven van de verschillende modellen?

13.

a.

b.

14.

[apart vel s.v.p.]

16. In het Nederlands kan men met behulp van het achtervoegsel *-baar* en de stam van een werkwoord nieuwe woorden maken, zoals *betaal-baar* van *betalen*, *verteer-baar* van *verteren* en *manoeuvreeer-baar* van *manoeuvreren*.

a. Kent uw dialect deze mogelijkheid om woorden op *-baar* te vormen ook?

b. Zo ja, noemt u eens een aantal woorden op *-baar* die in uw dialect voorkomen.

c. Zo ja, hoe zou in uw dialect de afleiding op *-baar* luiden van de volgende werkwoorden:

1. bezaaien

2. plukken

3. schaatsen

4. vermalen

5. melken

6. ploegen

7. glimlachen

8. bemesten

9. schaven

10. verplanten

16 a. ja / nee

b.

c. 1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

10.

17. Hieronder worden telkens twee of meer mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We willen graag weten welke van die mogelijkheden in u dialect voorkomen, en welke het meest gebruikelijk zijn.

Wilt u daarbij op de volgende dingen letten:

- De verschillen zijn soms maar heel klein. Let u dus goed op hoe de zin die er staat, in uw dialect zou klinken.
- De zinnen met hetzelfde nummer (1 a en b; 2 a, b en c, enz.) hebben dezelfde betekenis. Dus b.v. met 1 a en 1 b is allebei bedoeld dat de hond de kamer binnenloopt.
- Soms staat er vóór een paar zinnen iets tussen haakjes. Dat hoort bij alle zinnen van dat nummer. Het is bedoeld om duidelijk te maken in welke situatie die zinnen gezegd zouden kunnen worden.

Naast de zinnen staan twee kolommen. Wilt u in kolom I doorhalen wat niet van toepassing is en in kolom II aankruisen wat bij u het meest gewoon is?

Onder de zinnen met hetzelfde nummer staat: Vertaling. Wilt u daar de zin die bij u het meest gewoon is, in uw dialect vertalen? Als die vertaling toch nog anders is dan de aangegeven mogelijkheden, is dat natuurlijk geen bezwaar!

I**II****Komt voor****Meest gewoon**

1 a. Ineens liep de hond de kamer in.

1 b. Ineens liep de hond in de kamer

Vertaling: ...

2 a. Hij holde de trap af.

2 b. Hij holde van de trap.

2 c. Hij holde af de trap.

Vertaling: ...

3 a. Ga jij maar de klas uit!

3 b. Ga jij maar uit de klas!

Vertaling: ...

4 a. Ik vind, dat hij dat toch had kunnen weten.

4 b. Ik vind, dat hij dat toch geweten kon hebben.

4 c. Ik vind, dat hij dat toch kon geweten hebben.

4 d. Ik vind, dat hij dat toch kon hebben geweten.

Vertaling: ...

1 a.	ja / nee	1 a.
1 b.	ja / nee	1 b.

2 a.	ja / nee	2 a.
2 b.	ja / nee	2 b.
2 c.	ja / nee	2 c.

3 a.	ja / nee	3 a.
3 b.	ja / nee	3 b.

4 a.	ja / nee	4 a.
4 b.	ja / nee	4 b.
4 c.	ja / nee	4 c.
4 d.	ja / nee	4 d.

(We zouden om twaalf uur ophouden; het is nu kwart over twaalf)

- 5 a. Ik merk, dat ik al had moeten eindigen.
 5 b. Ik merk, dat ik al geëindigd moest hebben.
 5 c. Ik merk, dat ik al moest geëindigd hebben.
 5 d. Ik merk, dat ik al moest hebben geëindigd.

5 a.	ja / nee	5 a.
5 b.	ja / nee	5 b.
5 c.	ja / nee	5 c.
5 d.	ja / nee	5 d.

Vertaling: ...

- 6 a. Wat voor vogel is dat?
 6 b. Wat voor 'n vogel is dat?
 6 c. Wat is dat voor vogel?
 6 d. Wat is dat voor 'n vogel?

6 a.	ja / nee	6 a.
6 b.	ja / nee	6 b.
6 c.	ja / nee	6 c.
6 d.	ja / nee	6 d.

Vertaling: ...

- 7 a. Wat voor weer zou het morgen zijn?
 7 b. Wat voor 'n weer zou het morgen zijn?
 7 c. Wat zou het morgen voor weer zijn?
 7 d. Wat zou het morgen voor 'n weer zijn?

7 a.	ja / nee	7 a.
7 b.	ja / nee	7 b.
7 c.	ja / nee	7 c.
7 d.	ja / nee	7 d.

Vertaling: ...

- 8 a. Wat voor planten groeien hier zoal?
 8 b. Wat voor 'n planten groeien hier zoal?
 8 c. Wat groeien hier zoal voor planten?
 8 d. Wat groeien hier zoal voor 'n planten?

8 a.	ja / nee	8 a.
8 b.	ja / nee	8 b.
8 c.	ja / nee	8 c.
8 d.	ja / nee	8 d.

Vertaling: ...

- 9 a. Ik wil alleen koffie met suiker erin.
 9 b. Ik wil alleen koffie met suiker in.

9 a.	ja / nee	9 a.
9 b.	ja / nee	9 b.

Vertaling: ...

- 10 a. Op de hoek van onze straat is een bloemenwinkel.
10 b. Op de hoek van onze straat is er een bloemenwinkel.

10 a.	ja / nee	10 a.
10 b.	ja / nee	10 b.

Vertaling: ...

- 11 a. Vanmiddag komt iemand een pakje brengen.
11 b. Vanmiddag komt er iemand een pakje brengen.

11 a.	ja / nee	11 a.
11 b.	ja / nee	11 b.

Vertaling: ...

(Heb je de laatste tijd nog karpers gevangen?)

- 12 a. Ja, die heb ik gevangen
12 b. Ja, ik heb er gevangen.
12 c. Ja, ik heb ze gevangen.

12 a.	ja / nee	12 a.
12 b.	ja / nee	12 b.
12 c.	ja / nee	12 c.

Vertaling: ...

(Ik dacht dat je de laatste tijd helemaal geen karpers meer gevangen had.)

- 13 a. O ja, die heb ik wél gevangen.
13 b. O ja, ik heb er wél gevangen.
13 c. O ja, ik heb ze wél gevangen.

13 a.	ja / nee	13 a.
13 b.	ja / nee	13 b.
13 c.	ja / nee	13 c.

Vertaling: ...

(Wil je nog thee?)

- 14 a. Nee, dank je, ik heb nog.
14 b. Nee, dank je, ik heb er nog.
14 c. Nee, dank je, dat heb ik nog.
14 d. Nee, dank je, die heb ik nog.

14 a.	ja / nee	14 a.
14 b.	ja / nee	14 b.
14 c.	ja / nee	14 c.
14 d.	ja / nee	14 d.

Vertaling: ...

(A. Je hebt een mooie postzegelverzameling, maar verkoop je ook wel eens postzegels?)

- 15 a. B. Ja, ik verkoop ze wel eens.
15 b. B. Ja, ik verkoop er wel eens.
15 c. B. Ja, die verkoop ik wel eens.

Vertaling: ...

15 a.	ja / nee	15 a.
15 b.	ja / nee	15 b.
15 c.	ja / nee	15 c.

(A. Hebt u nog rozen?)

- 16 a. B. Ja, ik heb nog hele mooie.
16 b. B. Ja, ik heb er nog hele mooie.

Vertaling: ...

16 a.	ja / nee	16 a.
16 b.	ja / nee	16 b.

(A. Hebt u nog rozen?)

- 17 a. B. Ja, ik heb er nog tien.
17 b. B. Ja, ik heb nog tien.

Vertaling: ...

17 a.	ja / nee	17 a.
17 b.	ja / nee	17 b.

(A. U hebt zeker geen andere rozen?)

- 18 a. B. Ja, ik heb andere.
18 b. B. Ja, ik heb er andere.

Vertaling: ...

18 a.	ja / nee	18 a.
18 b.	ja / nee	18 b.

18. In sommige dialecten kan men, als men tegen iemand spreekt, een zelfstandig naamwoord (b.v. *vader*, *oma*, *dokter*) gebruiken in plaats van een voornaamwoord (b.v. *u*, *jij*, *gij*, *ie*, *dich*). Zo kan een kind zijn vader om toestemming vragen met de woorden: "Vindt vader dat goed?" Men kan zijn grootmoeder iets laten uitzoeken met: "Oma moet zelf zeggen wat ze het liefste heeft". Als de dokter komt op het moment dat er koffie gedronken wordt, zal men vragen: "Wil dokter ook een kopje koffie?"

Over deze manier van spreken willen we u een paar vragen stellen. Wilt u doorhalen wat niet van toepassing is, en eventueel iets aanvullen?

- Komt deze manier van spreken bij u voor? ja / nee
- Zo ja, spreekt men dan op die manier: dikwijls / soms / zelden ?
- Kan men zo spreken: tegen iedereen / tegen min of meer hooggeplaatste personen (b.v. dokter, dominee, pastoor) / tegen oudere familieleden (b.v. vader, grootmoeder) / tegen kleine kinderen / tegen anderen, namelijk ...

AFDELING DIALECTOLOGIEvan het **P.J. MEERTENS-INSTITUUT**voor **Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde**van de **Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen****Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98****Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM****Dialect van** _____ **gemeente** _____
(naam van stad, dorp of gehucht)**provincie** _____**OPGETEKEND DOOR:** _____**Indien u niet zelf de spreker bent: GESPROKEN DOOR:** _____**Naam:** _____**Naam:** _____**Straat:** _____**Straat:** _____**Postcode en
woonplaats:** _____**Postcode en
woonplaats:** _____**Telefoon:** _____**Geboortejaar:** _____**Geslacht:** _____**Geboortejaar:** _____**Geslacht:** _____**Geboorteplaats:** _____**Geboorteplaats:** _____**Beroep of
vroeger beroep:** _____**Beroep of
vroeger beroep:** _____**Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):** _____**Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):** _____**Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):** _____**Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):** _____**Geboorteplaats
van de vader:** _____**Geboorteplaats
van de vader:** _____**Geboorteplaats
van de moeder:** _____**Geboorteplaats
van de moeder:** _____*Geachte medewerker,**Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.**Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.***1. Aan koffie kan men een klein schepje bruin poeder toevoegen ter verbetering van de smaak of om er een donkerder kleur aan te geven Hoe noemt men dat poeder?****1.**

063/002

2. Hieronder worden telkens twee of meer mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. Soms gaat het om verschillende woorden, soms alleen om de volgorde van de woorden. We willen graag weten welke van de mogelijkheden in uw dialect voorkomen (als ze voorkomen), én welke het meest gewoon zijn.

Naast de zinnen staan twee kolommen. Wilt u in kolom I *doorhalen* wat niet van toepassing is en in kolom II *aankruisen* wat bij u het meest gewoon is?

Onder de zinnen met hetzelfde nummer staat: Vertaling. Wilt u daar de zin die bij u het meest gewoon is, in uw dialect vertalen? Als die vertaling toch nog anders is dan de aangegeven mogelijkheden, is dat natuurlijk geen bezwaar! (Wat tussen haakjes staat, hoeft u niet te vertalen.)

Het is de bedoeling dat de zinnen met hetzelfde nummer dezelfde betekenis hebben. Als de b-zin (of c-, of d-zin) door de verandering een andere betekenis krijgt, wilt u dat dan erbij zetten?

002.01

I **II**
Komt voor Meest gewoon

1. a. Je laat me schrikken!

1. a. ja/nee	1. a.

1. b. Je doet me schrikken!

1. b. ja/nee	1. b.

Vertaling: ...

2. a. Ze denken erover een nieuw huis te laten bouwen.

2. a. ja/nee	2. a.

2. b. Ze denken erover een nieuw huis te doen bouwen.

2. b. ja/nee	2. b.

Vertaling: ...

3. a. Je moet meegaan ofwel je moet je werk hier afmaken.

3. a. ja/nee	3. a.

3. b. Je moet meegaan ofwel moet je je werk hier afmaken.

3. b. ja/nee	3. b.

Vertaling: ...

4. a. Je gaat mee ofwel je maakt je werk hier af.

4. a. ja/nee	4. a.

4. b. Je gaat mee ofwel maak je je werk hier af.

4. b. ja/nee	4. b.

Vertaling: ...

002.05

5. a. (Of ik Piet ken?) Daar heb ik als kind al mee gespeeld!

5. a. ja/nee	5. a.

5. b. (Of ik Piet ken?) Daarmee heb ik als kind al gespeeld!

5. b. ja/nee	5. b.

5. c. (Of ik Piet ken?) Met die heb ik als kind al gespeeld!

5. c. ja/nee	5. c.

Vertaling: ...

I
Komt voorII
Meest gewoon

7. a. Dat is een man waar je niet op kunt rekenen.

7.a. ja/nee

7.a.

7. b. Dat is een man waarop je niet kunt rekenen.

7.b. ja/nee

7.b.

7. c. Dat is een man op wie je niet kunt rekenen.

7.c. ja/nee

7.c.

Vertaling: ...

8. a. De agent waar ik het aan vroeg (wist het niet).

8.a. ja/nee

8.a.

8. b. De agent waaraan ik het vroeg (wist het niet).

8.b. ja/nee

8.b.

8. c. De agent aan wie ik het vroeg (wist het niet).

8.c. ja/nee

8.c.

Vertaling: ...

9. a. (Dit is alleen voor) ouders wier kinderen jonger zijn (dan 12 jaar).

9.a. ja/nee

9.a.

9. b. (Dit is alleen voor) ouders van wie de kinderen jonger zijn (dan 12 jaar).

9.b. ja/nee

9.b.

9. c. (Dit is alleen voor) ouders waarvan de kinderen jonger zijn (dan 12 jaar)

9.c. ja/nee

9.c.

Vertaling: ...

10. a. Ze weten niet van ophouden.

10.a. ja/nee

10.a.

10. b. Ze weten van geen ophouden.

10.b. ja/nee

10.b.

Vertaling: ...

11. a. Dat was zeker niet met potlood geschreven.

11.a. ja/nee

11.a.

11. b. Dat was zeker niet met een potlood geschreven.

11.b. ja/nee

11.b.

11. c. Dat was zeker met geen potlood geschreven.

11.c. ja/nee

11.c.

Vertaling: ...

12. a. Dat hol kan niet van een konijn zijn.

12.a. ja/nee

12.a.

12. b. Dat hol kan van geen konijn zijn.

12.b. ja/nee

12.b.

Vertaling: ...

I Komt voor	II Meest gewoon

13. a. 't Was niet in een doos te krijgen.

13.a. ja/nee

13.a.

13. b. 't Was in geen doos te krijgen.

13.b. ja/nee

13.a.

Vertaling: ...

14. a. (Moeder zei altijd) dat hij niet met vreemde mensen moest meegaan.

14.a. ja/nee

14.a.

14. b. (Moeder zei altijd) dat hij niet met vreemde mensen mee moest gaan.

14.b. ja/nee

14.b.

14. c. (Moeder zie altijd) dat hij met geen vreemde mensen moest meegaan.

14.c. ja/nee

14.c.

14. d. (Moeder zei altijd) dat hij met geen vreemde mensen moest gaan.

14.d. ja/nee

14.d.

Vertaling: ...

15.a. Dat hoeft niet ondertiteld.

15.a. ja/nee

15.a.

15.b. Dat hoeft niet te worden ondertiteld.

15.b. ja/nee

15.b.

15.c. Dat hoeft niet ondertiteld te worden.

15.c. ja/nee

15.c.

Vertaling: ...

D063/0216

16.a. Dat kan worden weggegooid.

02161

16.a. ja/nee

16.a.

02162

16.b. Dat kan weggegooid.

16.b. ja/nee

16.b.

16.c. Dat kan weggegooid worden.

16.c. ja/nee

16.c.

02163 Vertaling: ...

17.a. De muren moeten nog worden geverfd.

17.a. ja/nee

17.a.

17.b. De muren moeten nog geverfd worden.

17.b. ja/nee

17.b.

17.c. De muren moeten nog geverfd.

17.c. ja/nee

17.c.

Vertaling: ...

02163/02164

	I Komt voor	II Komt voor
18.a. Hierbij dient te worden aangetekend.	18.a. ja/nee	18.a.
18.b. Hierbij dient aangetekend.	18.b. ja/nee	18.b.
18.c. Hierbij dient aangetekend te worden.	18.c. ja/nee	18.c.

Vertaling: ...

19.a. Accessoires mogen niet geruild.	19.a. ja/nee	19.a.
19.b. Accessoires mogen niet worden geruild.	19.b. ja/nee	19.b.
19.c. Accessoires mogen niet geruild worden.	19.c. ja/nee	19.c.

Vertaling: ...

20.a. Zij wil in het zonnetje gezet worden.	20.a. ja/nee	20.a.
20.b. Zij wil in het zonnetje gezet.	20.b. ja/nee	20.b.
20.c. Zij wil in het zonnetje worden gezet.	20.c. ja/nee	20.c.

Vertaling: ...

D063/003

3. Hoe noemt men in uw dialect het meubelstuk dat, voorzien van een matras en beddegoed, dient tot slaappleats:

I. van één persoon

- a. als het van hout gemaakt is
- b. als het van metaal gemaakt is

II. als slaappleats van twee personen:

- a. als het van hout gemaakt is
- b. als het van metaal gemaakt is

3.

I. a.

b.

II. a.

b.

4. Veel getrouwde mensen slapen in twee afzonderlijke bedden, die tegen elkaar aangezet zijn en vaak een gemeenschappelijk hoofd- en voeteneinde hebben. Hoe noemt men in uw dialect een dergelijk bed?

4.

5. In zinnen als de volgende zijn twee volgordes mogelijk: {
- a. ik denk niet dat ie is komen kijken
b. ik denk niet dat ie komen kijken is

Gebruikt u in uw dialect: {

1. uitsluitend volgorde a
2. uitsluitend volgorde b
3. bij voorkeur volgorde b
4. beide volgordes, om het even

(wilt u uw keuze aankruisen?)

6. Kent uw dialect *zo* als vervanger van *als* in zinnen als:
je kunt komen *zo* je wilt
zo je komt ben je welkom

6.

7. Hoe spreekt men de beginklank van *JAMIN* uit:

- a. als een *J*
b. als een *sj*
c. als een *zj*

8. Zegt men bij u:

- a. ik kwam Piet *bij de bakker* tegen
b. ik kwam Piet *in de bakker* tegen

- a.
b.

9. Is dat ook zo bij de volgende plaatsaanduidingen (*graag invullen*):

a. de drogist:	ik zag Piet ...	drogist
b. de slager:	ik zag Piet ...	slager
c. de groenteman:	ik zag Piet ...	groenteman
d. de dokter:	ik zag Piet ...	dokter

10. Groenten en vruchten kan men vers kopen, diep gevrozen, in glazen potten, maar ook ingeblikt. Hiernaast ziet u de afbeelding van

- a. een ... sperciebonen en
b. een ... erwtensoep

(wilt u op de ... het ontbrekende woord invullen?)

11. In een vroegere vragenlijst hebben we een aantal voetbalwoorden gevraagd. Uw antwoorden waren zo interessant dat we nog meer hierover willen weten. (We gaan uit van de klassieke opstelling.)

Hoe noemt men in uw dialect:

a. de linksbinnen b. de rechtsbinnen c. de linksbuiten d. de rechtsbuiten e. de spil	a. b. c. d. e.
12.a. Hoe noemt men de onpartijdige functionaris die het spel leidt? b. Hoe de grensrechters?	a. b.
13.a. De bal met het voorhoofd stoten? b. Een met het voorhoofd gestoten bal?	a. b.
14.a. Hoe noemt men de speciale schoenen die bij het voetballen worden gedragen? b. De noppen onder deze schoenen?	a. b.
15.a. Hoe noemt men de korte broek van een voetballer? b. Hoe zijn blouse?	a. b.
16. Het is ons opgevallen dat in sommige streken en plaatsen van het land niet <i>V&D</i> en <i>C&A</i> gezegd wordt, maar <i>Vroom</i> in het eerste en <i>Brenninkmeijer</i> in het tweede geval. a. Hoe is dat bij u? b. Is er verschil bij ouderen (boven de vijftig) en jongeren (onder de vijftig)? c. spreekt men van <i>de</i> enz. ...?	a. b. c.

17. In de vragenlijst van 1986 is o.a. gevraagd hoe u een inwoner noemt uit uw plaats. De hierna volgende vragen sluiten hierbij aan.

Een man uit Haarlem wordt een Haarlemmer genoemd, een vrouw een Haarlemse, en koekjes uit Haarlem duidt men aan als Haarlemse koekjes. Wilt u van de volgende (gedeeltelijk verzonnen) plaatsen deze vormen geven voor uw dialect:

1. Westerwolde	a. een man uit Westerwolde	is een	
	b. een vrouw uit Westerwolde	is een	
	c. koekjes uit Westerwolde	zijn	koekjes
2. IJsseldam	a. een man uit IJsseldam	is een	
	b. een vrouw uit IJsseldam	is een	
	c. koekjes uit IJsseldam	zijn	koekjes
3. Nieuwenbos	a. een man uit Nieuwenbos	is een	
	b. een vrouw uit Nieuwenbos	is een	
	c. koekjes uit Nieuwenbos	zijn	koekjes
4. Maasbracht	a. een man uit Maasbracht	is een	
	b. een vrouw uit Maasbracht	is een	
	c. koekjes uit Maasbracht	zijn	koekjes
5. Atrecht	a. een man uit Atrecht	is een	
	b. een vrouw uit Atrecht	is een	
	c. koekjes uit Atrecht	zijn	koekjes

18. Wilt u het volgende zinnetje in zijn geheel in uw dialect vertalen:

We hebben op zolder nog een oud houten ledikant staan.

PROEFLIJST No. 63A (1988)

1007 1180 (

AFDELING DIALECTOLOGIE
van het P.J.MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen
Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 1988
1000 GW AMSTERDAM

Dialekt van _____ gemeente _____ provincie _____
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam: _____
straat: _____
Postcode en
woonplaats: _____
Telefoon: _____
geboortejaar: _____ geslacht: _____
Geboorteplaats: _____
Beroep of vroeger beroep: _____

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam: _____
Straat: _____
Postcode en
woonplaats: _____
geboortejaar: _____ geslacht: _____
Geboorteplaats: _____
Beroep of vroeger beroep: _____

Geachte medewerker,

Op verzoek van prof.Dr.P.C.Paardekooper leg ik u een aantal vragen voor over verschijnselen waarvan we niet weten waar ze bekend zijn en of ze nu vandaag de dag nog voorkomen. Het zijn geen makkelijke vragen. Ik verzoek u daarom vriendelijk de lijst eerst eens rustig door te lezen en dan pas tot beantwoording over te gaan. Voor uw medewerking ben ik u zeer dankbaar.

Dr.J.B.Berns,
Hoofd van de Afdeling Dialectologie.

I

1. Kent u in uw dialect een woord me of m'n in de betekenis 'men'? (Nederlandse voorbeelden: men zegt; zoiets doet men niet.).

1.

2. Zo ja, welke vormen komen dan voor
(Steeds met de klinker van de):
- me
m'n
m'r
3. Als er meer als één vorm is, zijn die vormen
dan beperkt door de klank van het woord dat
erop volgt? Bijvoorbeeld m'n vóór een klinker
(m'n antwoordt niet); me vóór een medeklinker (me zegt.)
4. Wordt met dit me (enz.) bedoeld: 'de spreker
en andere mensen' of alleen 'andere mensen'?
Kunt bijvoorbeeld in uw dialect zeggen:
zoiets doet me niet (ja / nee)
me moet mij antwoorden als ik wat vraag (ja / nee)
5. Betekent me soms ook heel speciaal 'ik' Voorbeeld:
me zal jou es een pak slaag geven (kan dat of zeg je dat anders?)
6. Betekent me soms ook 'jullie'? Voorbeeld:
me moet mij nu met rust laten (kan dat of zeg je dat anders?)
7. Kun je in het dialect zeggen: stil es even: me klopt op de deur?

II

- In sommige dialecten antwoorden de mensen op een vraag
als kom je? niet of niet altijd met ja of nee, maar soms met
ja 'k of nee 'k.
Een ander voorbeeld: doet ze het?
Antwoord: ja's of ne's (of ja't of ne't).
8. Kent uw dialect als antwoord op vragen naast ja of nee,
ook vormen als jadek, needek of ja 'k, nee 'k (neen 'k)
of ja 't, nee(n) 't? Welke vormen kent u?
9. Is er precies hetzelfde antwoord mogelijk op
de twee volgende vragen:
- a. doet Mieke het (b.v.) ja 's
b. doen de jongens het (b.v.) ja 's
- Misschien zit er een n-klank in het antwoord onder b,
misschien is de klinker in dat antwoord iets langer,
misschien zijn de twee antwoorden precies gelijk.

10. Kunt u ja 't, nee 't of jadek, needek, of ja 'k,
nee 'k als antwoord gebruiken (in plaats van ja of nee)
 ongeacht het onderwerp van de vraagzin?

Als u een of meer van deze vormen kent, wilt u die
 dan gebruiken als antwoord op de volgende vragen
 (als dat mogelijk is):

kun je dat doen?	_____
zullen we stoppen?	_____
zou ik dat kunnen?	_____
willen jullie koffie?	_____
zou hij komen?	_____
zouden ze komen?	_____
zou ze komen?	_____
zou het gaan?	_____

11. Is het gebruik van de vormen die u opgegeven
 heeft springlevend of zijn ze aan het uitsterven?

12. Worden alléén deze vormen gebruikt of ook
 wel ja en nee zonder meer?

13. Als beide mogelijkheden bestaan, is er dan
 betekenisverschil tussen

kom je	<u>ja</u> (<u>nee</u>)	en
kom je	<u>ja 'k</u> (<u>nee 'k</u>)?	

Zo ja, welk verschil is er dan? (Misschien meer nadruk bij ja 'k enz.?)

III

14. In zinnen als de volgende zijn twee volgordes mogelijk:

a. ik denk niet dat ie is komen kijken

b. ik denk niet dat ie komen kijken is

Gebruikt u in uw dialect uitsluitend volgorde a

bij voorkeur volgorde a

uitsluitend volgorde b

bij voorkeur volgorde b

beide volgordes, om het even.

(onderstreep alstublieft uw keus)

IV

15. Kent uw dialect zo als vervanger van als in zinnen als:

je kunt komen zo je wilt

zo je komt ben je welkom

AFDELING DIALECTOLOGIE

van het P.J. MEERTENS-INSTITUUT

voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde

van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialect van _____ gemeente _____
(naam van stad, dorp of gehucht)

provincie _____

Indien u niet zelf de spreker bent:

OPGETEKEND DOOR: _____

GESPROKEN DOOR: _____

Naam: _____

Naam: _____

Straat: _____

Straat: _____

Postkode en
woonplaats: _____

Postkode en
woonplaats: _____

Telefoon: _____

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. De vragen naar uw persoonlijke gegevens hebben we dit keer achterwege gelaten, omdat die in een aparte enquête aan de orde komen.

Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

In veel dialecten komen voor allerlei moderne begrippen andere woorden voor, soms is er alleen een uitspraakverschil. Hieronder staat een aantal van die moderne begrippen; wilt u opgeven welk woord men in uw dialect gebruikt en hoe de uitspraak in uw dialect is?

1. Schrijfmachine

1. _____

2. Koelkast

2. _____

3. Broodrooster

3. _____

4. Scooter

4. _____

5. Motor

5. _____

6. Auto

6. _____

7. Bromfiets

7. _____

8. Ritssluiting

8. _____

9. Badkamer	9.
10. Doucheceel	10.
11. Electrisch scheerapparaat	11.
12. Condoom	12.
13. Tandeborstel	13.
14. Tandpasta	14.
15. Hoe noemt u in uw dialect een houten bedje bestemd voor een baby?	15.

Wilt u van de volgende zinnen alleen het vet gedrukte deel vertalen in uw dialect en eventueel aanvullen?

16. Ik heb hard gewerkt, **ik ga even douchen.**

16. ...

17. Ik scheer me niet meer nat, **ik neem liever ...** (het electrisch scheerapparaat).

17. ...

18. Elke avond **poets ik mijn tanden.**

18. ...

19. **Draai eens een nieuwe ...** (gloeilamp) in de schemerlamp.

19. ...

20. **De vuilniszakken zijn op.**

20. ...

21. Hoe noemt men in uw dialect behangpapier.	21.
22. Hoe noemt men in uw dialect een meestal rubberen beschermkapje over een verbonden wond aan een vinger.	22.
23. En hoe een dergelijk voorwerp bij het aardappelschillen?	23.

Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

- I Welke van deze mogelijkheden komt (of komen) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'neen' in kolom I te **omcirkelen**?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een **kruisje** in kolom II?
- III Wilt u tenslotte achter de stippellijn achter III de meest gewone zin, die u in kolom II hebt aangekruist, in uw dialect vertalen? Het is heel goed mogelijk dat men in uw dialect toch nog een heel andere manier van uitdrukken heeft dan de hier aangegeven mogelijkheden. Wilt u dat dan in de vertaling laten uitkomen?

	I Komt voor	II Meest gewoon
24. Ik liet het aan mijn buurman doen	24. ja/neen	24.
25. Ik liet het door mijn buurman doen	25. ja/neen	25.
26. Ik liet het mijn buurman doen	26. ja/neen	26.
27. III Vertaling ...		
28. Die stoel is te laag om er op te zitten	28. ja/neen	28.
29. Die stoel is te laag voor er op te zitten	29. ja/neen	29.
30. Die stoel is te laag om op te zitten	30. ja/neen	30.
31. Die stoel is te laag voor op te zitten	31. ja/neen	31.
32. Die stoel is te laag om er op zitten	32. ja/neen	32.
33. Die stoel is te laag voor er op zitten	33. ja/neen	33.
34. Die stoel is te laag om op zitten	34. ja/neen	34.
35. Die stoel is te laag voor op zitten	35. ja/neen	35.
36. III Vertaling ...		
37. Dat was te veel voor die kerel en mij	37. ja/neen	37.
38. Dat was te veel voor die kerel en ik	38. ja/neen	38.
39. III Vertaling ...		
40. Gisteren heb ik nog in de plas gezwommen	40. ja/neen	40.
41. Gisteren zwom ik nog in de plas	41. ja/neen	41.
42. III Vertaling ...		
43. Eergisteren was ik in Amsterdam	43. ja/neen	43.
44. Eergisteren ben ik in Amsterdam geweest	44. ja/neen	44.
45. III Vertaling ...		

46. Kunt u één of meer namen noemen van mensen die volgens u het beste standaard Nederlands, ook wel ABN genoemd, schrijven ?	a. b. c.
47. Waarom vindt u hun taal zo goed?	a. b. c.
48. Kunt u één of meer namen noemen van mensen die volgens u het beste standaard Nederlands spreken ?	a. b. c.
49. Waarom vindt u hun taal zo goed?	a. b. c.
50. Welke beroepsgroep moet volgens u het standaard Nederlands het beste beheersen?	50.
51. Waarom?	51.

Veel middenstanders prijzen en prezen hun waren aan doormiddel van een kort en kernachtig rijmpje waarin hun voor- of achternaam en hun produkt verwerkt is.

Een Amsterdams voorbeeld is het volgende:

*De beste bomen van het bos
vindt men als hout bij Jongevos*

Andere (verzonnen) voorbeelden zijn:

*voor verse groenten en vers fruit
moet u zijn bij Henkie Spruit*

en (van de firma Marijnissen):

*Firma Marijn
service heel fijn*

(van een slager):

*Wat Karel snijdt
is Kwaliteit*

en (van een zuivelhandelaar):

*met verse boter en lekkere kaas
is H. de B. ieder de baas.*

52. Onze vraag is kent u in uw woonplaats dergelijke reclamerijmen?
Zo ja, wilt u ze hiernaast of op een apart vel opgeven.

52.

53. Komen deze rijmen nu niet meer voor, maar kent u er nog van vroeger, wilt u die dan ook opgeven en wilt u erbij zetten uit welke tijd ze ongeveer zijn.

53.

AFDELING DIALECTOLOGIE
van het P.J. MEERTENS-INSTITUUT
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 23 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geachte medewerker,

Wilt u de antwoorden invullen voor het dialect van één dorp of stad, niet voor een groter gebied dus. Wilt u ook de bovenstaande gegevens volledig invullen, ook deze zijn voor het onderzoek van belang.

Wij wensen u veel succes bij het invullen en danken u hartelijk voor uw medewerking.

We willen graag weten met welke voornaamwoorden u in uw dialect vrouwelijke dieren aanduidt. Wilt u daarom de volgende zinnestelsels vertalen en *heml'm* of *haarl'r/d'r/ze* invullen (of wat in uw dialect aan die woordjes beantwoordt)? Wat tussen haakjes staat mag u weglaten. N.B. het is niet de bedoeling dat u het woordje *die* gebruikt!

1. (Ik hoor buiten de poes miauwen.) Wil je ... even binnen laten?

2. (Sprekend over één roodbonte koe:) Ik vind ... mooier dan die zwartbonte.

Hetzelfde willen we weten over een paar andere woorden (stofnamen):

3. (De koffie is vers,) ik heb ... pas gezet.

4. (Die melk is erg koud,) ik heb ... net uit de koelkast gehaald.

5. (Sprekend over thee:) Ik vind ... veel te sterk!

Vertaal in uw dialect en vul in: *ze, 'r/d'r/l'r (haar)* of een ander voornaamwoord dat naar één (vraag 6) of meer (vraag 7) vrouwelijke personen verwijst (wat tussen haakjes staat, mag u weer weglaten):

6. (Is dat Mieke niet, die daar aankomt?) Ja, het is ...!

7. (Je hebt gisteren toch je vriendinnen gezien?) Heb je ... nou gevraagd of ze komen?

Vertaal en vul het betreffende voornaamwoord in (*dat, wat, enz.*), zoals dat in uw dialect (het meest) gezegd wordt:

8. Dit is alles ... ik heb.

9. Het paard ... daar in de wei loopt, is van onze buurman.

10. Dat is het gekste/zotste ... ik ooit gehoord heb.

11. Er is niets ... ik zó vervelend vind.

12. Het dikke boek ... daar ligt, heeft mijn oom geschreven.

Wilt u de onderstaande tijdsaanduidingen in uw dialect weergeven (in letters a.u.b.!)? Zijn er twee of meer mogelijkheden, b.v. *twintig over vijf* en *tien voor half zes*, geeft u die dan allebei op.

13. Het is 5 uur.

14. 5.10 uur.

15. 5.15 uur.

16. 5.20 uur.

17. 5.30 uur.

18. 5.40 uur.

19. 5.45 uur.

20. 5.50 uur.

21. Hoe heet in uw dialect het eerste deel van de dag, tot ongeveer twaalf uur (*morgen, ochtend, voormiddag, enz.*)?

22. Hoe heet het daarop volgende deel van de dag, van ongeveer twaalf tot zes uur (*middag, namiddag, enz.*)?

23. Hoe geeft u een deel van dezelfde dag aan, met de woorden van 21 en 22 (b.v. *vanmorgen, deze namiddag*)?

24. Hoe geeft u aan, dat een dag die u noemt (b.v. *maandag*), de eerstvolgende is (b.v. *aanstaande, komende, volgende*)? Als er meer mogelijkheden zijn, dit graag vermelden. Vertaalt u als voorbeeld het volgende zinnetje: (U zegt op een dinsdag:) Hij komt ... maandag.

25. Kunt u in plaats van wat u onder 24 hebt opgeschreven, ook alleen zeggen: *Hij komt maandag*?

Een *dikkerd* is iemand die dik is, een *gierigaard* iemand die gierig is, enzovoort. Met de uitgangen *-erd* en *-aard* kunnen we ook nieuwe woorden ('afleidingen') maken, die iedereen begrijpt, b.v. *Dat is geen dikkerd maar een dunnerd*, en *Hij is geen gierigaard, maar wel een nieuwsgierigaard*. Hoe luiden in uw dialect zulke afleidingen met *-erd* of *-aard* (of hoe zouden ze luiden) van:

26. lelijk.....
 27. voorzichtig.....
 28. kaal.....
 29. gezellig.....
 30. vuil.....
 31. vrolijk.....

We gebruiken in de algemene taal niet alleen oorspronkelijk Nederlandse, maar ook zgn. vreemde woorden. Dat geldt voor de dialecten misschien niet in dezelfde mate, maar toch wel enigszins. Vandaar dat we u nu enkele 'vreemde' woorden willen vragen. Wilt u ze hieronder invullen in de vorm die bij u (het meest) gebruikelijk is? Het gaat ons hier vooral om de uitgangen. Als u het bedoelde woord nooit in uw dialect gebruikt, kunt u het natuurlijk overslaan.

32. In de vorige eeuw was er nog geen elektr... licht.....
 33. Een vreemd woord voor 'zwaarmoedig' of 'droefgeestig' is melanchol.....
 34. Iemand die van politiek zijn beroep maakt, is een polit.....
 35. Iemand die heel fanatiek is, noemen we een fanat.....
 36. Als we iets constateren, doen we een constat.....
 37. Als een land een industrieland wordt, vindt er industrial... plaats.....
 38. De kust van Bretagne (Frankrijk), heet de Bret... kust.....
 39. De ham die (naar men zegt) uit de Ardennen komt, is Ard... ham.....
 40. Als er in de buurt van uw woonplaats geregeld een kermis is, hoe duidt u die dan aan, mét de plaats waar de kermis gehouden wordt (b.v. *de Zaanse/Leuvense kermis, de kermis in Zaandam/Leuven* of nog anders)? Vertaalt u als voorbeeld: Wij gaan altijd naar ...

Vertaal in uw dialect:

41. Heb je een tas bij (je)/mee?
42. Meneer, ik heb mijn boeken niet bij (me)/mee.

Vertaal in uw dialect (als het mogelijk is zonder *moeten* te gebruiken):

43. Hij weet niet wat hij moet doen.
44. Ze wist niet wat ze zeggen moest.

De volgende vragen worden gesteld op verzoek van een student uit België. Hij wil een studie maken van de verschillende woorden die in het Nederlandse taalgebied gebruikt worden ter aanduiding van de WC. Wilt u proberen de vragen zo precies mogelijk te beantwoorden?

45. Wat is in het dialect van uw woonplaats het gewone woord voor WC?	45.
46. Als u bij u thuis een ander woord gebruikt, welk woord is dat dan?	46.
47. Als u bij mensen op bezoek bent die u niet goed kent, hoe zegt u dan: <i>waar is de WC</i> ?	47.
48. Wat is in het dialect van uw woonplaats het platte woord voor WC?	48.
49. Hoe zegt men in het dialect van uw woonplaats <i>naar de WC gaan</i> ?	49.
50. Als u bij u thuis voor <i>naar de WC gaan</i> iets anders zegt, hoe luidt dat dan?	50.
51. Wat is in het dialect van uw woonplaats het platte woord voor <i>naar de WC gaan</i> ?	51.
52. Als u bij mensen op bezoek bent die u niet zo goed kent, hoe zegt u dan: <i>ik moet naar de WC</i> ?	52.
53. Kent u ook verhullende uitdrukkingen, zoals bijvoorbeeld <i>Ik moet de aardappels afgieten</i> ? Wilt u die hiernaast noteren.	53.
54. Wat is in het dialect van uw woonplaats het gewone woord voor urineren of plassen?	54.

5, D 65 (1990)

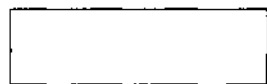
55. Wat is bij u thuis het gewone woord?	55.
56. Wat is het platte woord?	56.
57. Gebruiken mannen andere woorden als vrouwen? Zo ja,	57.
58. Welk woord gebruiken mannen?	58.
59. Welk woord gebruiken vrouwen?	59.
60. Welke woorden gebruiken kinderen tot ongeveer zes jaar zelf?	60.
61. Welke woorden gebruikt u tegen kinderen tot onge- veer zes jaar?	61.
62. U gaat naar de dokter, omdat u problemen heeft met de ontlasting. Hoe zegt u tegen hem:	62.
63. Dokter, ik kan niet ... (urineren)	63.
64. Dokter, ik kan niet ... (gevoeg doen)	64.

Hieronder staat een aantal afbeeldingen, wilt u van die voorwerpen opgeven wat daarvoor de gewone benaming is in uw dialect?

65.

65.

66. *Handspülung*

Handspülung

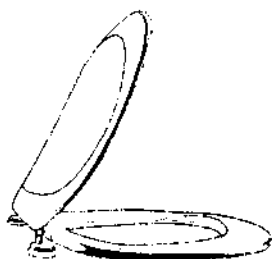
Handspülung

Handspülung

Handspülung

Handspülung

Handspülung

66.

67. *Handspülung*

Handspülung

Handspülung

Handspülung

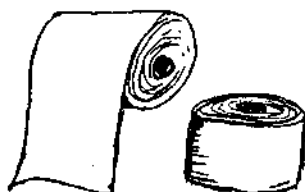
Handspülung

Handspülung

Handspülung

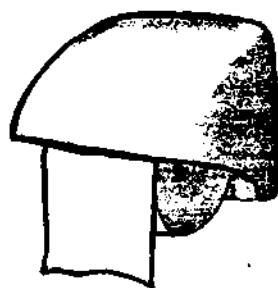
Handspülung

Handspülung

67.

68. *Handspülung*

68.

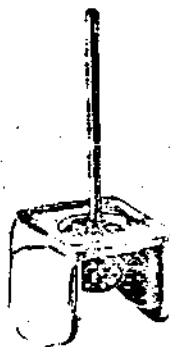
69. *Handspülung*

69.

70.

70.

71. Hoe wordt de po of nachtspiegel genoemd?

71.

71. Hoe noemt men in uw dialect de forse aromatische plant, die vroeger dikwijls op boerenerven gekweekt werd maar tegenwoordig ook wel als keukenkruid in tuinen geplant wordt. Het gaat hier om een kruidachtige plant met groene, ingesneden bladeren die zeer kruidig van smaak zijn. De plant komt ieder voorjaar weer terug, kan meer dan anderhalve meter hoog worden en bloeit in de zomer met bleekgele bloemschermen. (*Levisticum officinale* Koch).

71.

Welke benaming(en) kent men in uw dialect voor de koolsoort met kleine koolvormige spruiten (Spruitkool; *Brassica oleracea gemnifera*)?

72. Als plant of gewas in de zin: De boer teelt op zijn land

72.

73. Als gerecht in de zin: We eten morgen

73.

DIALECTOLOGIE

Afdeling Dialectologie
van het P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR AMSTERDAM
tel. (020) - 623 46 98

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW AMSTERDAM

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

**Indien u niet zelf de spreker bent:
GESPROKEN DOOR:**

Naam:

Straat:

Postcode en
woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Voor ons onderzoek is het van belang dat u de antwoorden invult voor het dialect van één plaats (dorp of stad, gehucht) en niet van een groter gebied. We vragen dit jaar vooral doodgewone alledaagse zaken, maar die kunnen juist heel interssant zijn, omdat ze vaak minder vreemde invloeden hebben ondergaan.

Wij wensen u veel sukses bij het invullen en danken u hartelijk voor uw zeer gewaardeerde medewerking.

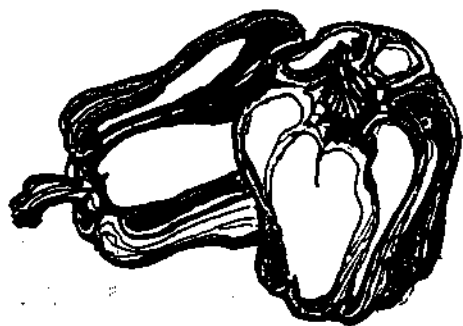
1. Bij de slager kunt u fijn gemalen vlees kopen. Wat is de algemene naam voor deze vleeswaar?
2. Wilt u in de volgende zin het ontbrekende woord invullen: slager, mag ik een pond (fijn gemalen vlees).
3. Hoe noemt u fijn gemalen vlees als het van een rund is?
4. Hoe noemt u fijn gemalen vlees als het van een varken is?
5. Hoe noemt u fijn gemalen vlees als het van een kalf is?

1.
2.
3.
4.
5.

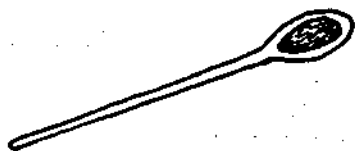
6. Hoe noemt u fijn gemalen vlees dat zowel van het rund- als kalfs- vlees gemaakt is?	6.
7. Hoe heet een toestel om vlees fijn te malen?	7.
8. Van dit fijn gemalen vlees worden, nadat het aangemaakt is klei- ne balletjes gedraaid die in de soep gedaan worden. Hoe noemt u dergelijke balletjes?	8.
9. Ook draait men wel grotere ballen om gebraden te worden. Hoe noemt men deze?	9.
10. Hoe heet één zo'n bal?	10.
11. Hoe zegt u fijn gemalen vlees klaar maken om er ballen of bal- letjes van te maken?	11.
12. Hoe noemt u een stuk gebraden rundvlees?	12.
13. In lappen gesneden rundvlees om te stoven of te bakken?	13.
14. Fijn gehakte biefstuk?	14.
15. Fijn gehakte biefstuk met gesnipperde ui, geraspte zure augurk, eidooier, zout, peper, paprika en peterselie?	15.
16. Beschuit?	16.
17. Hoe heet het voorwerp waarin beschuit bewaard wordt?	17.
18. Hoe noemt u een gerookte haring?	18.
19. Een haring die ingelegd is in het zuur?	19.
20. Een om een augurk gerolde halve zure haring?	20.
21. Vers aangevoerde, licht gerookte haring, die geschikt is om ge- bakken te worden?	21.
22. Verse groene haring, geschikt om in een pan gebakken te wor- den?	22.
23. Een grote vette bokking?	23.
24. De tafel dekken voor de maaltijd?	24.
25. De tafel afruimen na de maaltijd?	25.
26. Een oud bouwvallig huis?	26.
27. Een kastje met gaten in het bovenstuk, geschikt om er een test of een vuurpotje in te plaatsen als voetensteun en voetverwarmer?	27.
28. Een toestelletje om iets, bijvoorbeeld thee op warm te houden, voorzien van een spiritusbrander?	28.
29. Bankje dat dient tot steun van de voeten?	29.

30. Welk woord gebruikt men in uw dialect om uit te drukken: rusteloos en met ongeduld naar iets verlangen?

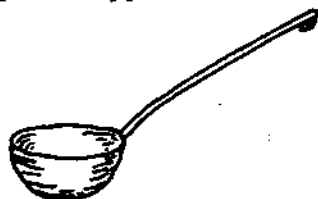
31. Hoe noemt men de Hongaarse rode peper, een vrucht die tot de familie der nachtschaden behoort en die, al naar gelang hij meer of minder rijp is eerst als groene, vervolgens als gevlamde en tenslotte als rijpe rode vrucht te koop is? Er zijn tegenwoordig ook paarse, blauwe en gele variëteiten. (Zie de afbeelding). Wilt u de uitspraak zo nauwkeurig mogelijk noteren?

32. Hoe noemt men in uw dialect een ondiepe houten lepel die men tijdens het koken gebruikt om bijv. in sausen te roeren?

33. Hoe noemt men in uw dialect een diepe metalen lepel om het eten uit de pan mee op te scheppen?

34. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect het huisdier aan dat blaft?

35. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?

36. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?

37. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?

38. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?

39. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect het huisdier aan dat miauwt?

40. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?

41. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?

42. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?

43. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?

30.

31.

32.

33.

34.

35.

36.

37.

38.

39.

40.

41.

42.

43.

44. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect een konijn aan?	44.
45. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?	45.
46. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?	46.
47. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?	47.
48. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?	48.
49. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect een eend aan?	49.
50. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?	50.
51. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?	51.
52. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?	52.
53. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?	53.
54. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect een gans aan?	54.
55. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?	55.
56. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?	56.
57. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?	57.
58. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?	58.
59. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect een geit aan?	59.
60. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?	60.
61. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?	61.
62. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?	62.
63. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?	63.
64. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect een schaap aan?	64.
65. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?	65.
66. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?	66.
67. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?	67.
68. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?	68.
69. Met welke algemene benaming duidt men in uw dialect een varken aan?	69.
70. Welke benaming wordt gebruikt voor de mannelijke soort?	70.
71. Welke benaming wordt gebruikt voor de vrouwelijke soort?	71.
72. Welke benaming wordt gebruikt voor het jong van dit dier?	72.
73. Zijn er verschillende namen voor een mannelijk en een vrouwelijk jong?	73.

Vragenlijst No. 67 (1992)

Afdeling Dialectologie
van het P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam
Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postkode en
woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postkode en
woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van de
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Het is een gemengde vragenlijst die we U dit jaar voorleggen. Er worden vragen gesteld over de manier waarop zinnen gemaakt kunnen worden, maar ook willen we een en ander weten over naamgeving en de variatie die zich daarbij in verschillende streken voordoet. Het is voor het onderzoek van belang dat U de antwoorden invult voor het dialect van één plaats (dorp, gehucht of stad) en niet voor een groter gebied.

Wij wensen U veel succes bij het invullen en wij danken U hartelijk voor uw zeer gewaardeerde hulp.

I Over de manier waarop in de dialecten zinnen gemaakt kunnen worden hebben we U in het verleden al heel wat vragen gesteld. Telkens blijkt weer hoe verrassend groot de mogelijkheden zijn en hoe rijk de variatie is. Hieronder staat een aantal zinnen en daarover willen we van U iets weten. Misschien vindt U deze zinnen erg vreemd, maar ze komen toch echt in sommige dialecten voor en met behulp van deze vragenlijst proberen we er achter te komen in welke dialecten dat precies is.

Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We willen van U graag het volgende weten:

Welke van deze mogelijkheden komen in uw dialect voor?

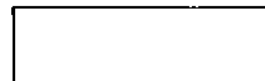
Wilt u dat aangeven door telkens "ja" of "nee" in kolom I te omcirkelen?

II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect?

Wilt u dat aangeven door die mogelijkheid te omcirkelen in kolom II? U omcirkelt niets als geen enkele mogelijkheid in uw dialect voorkomt.

III Wilt u op de stippellijn achter III de meest gewone zin in uw dialect vertalen?

	I <i>komt voor</i>	II <i>meest gewoon</i>
1a De fabriek is door hen schoon laten maken.	ja nee	1a
1b De fabriek is door hen laten schoonmaken.	ja nee	1b
1c De fabriek is door hen schoonmaken laten.	ja nee	1c
III. Vertaling		
.....		
2a Het eten is door de kok laten aanbranden.	ja nee	2a
2b Het eten is door de kok aan laten branden.	ja nee	2b
2c Het eten is door de kok aanbranden laten.	ja nee	2c
III. Vertaling		
.....		
3a De arbeiders zijn door de baas de fabriek laten verven.	ja nee	3a
3b De arbeiders zijn door de baas de fabriek verven laten.	ja nee	3b
III. Vertaling		
.....		

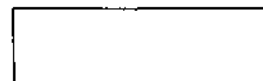

	I <i>komt voor</i>	II <i>meest gewoon</i>
4a De kinderen zijn uren lang laten rennen.	ja nee	4a
4b De kinderen zijn uren lang rennen laten.	ja nee	4b
III. Vertaling		
.....		
5a Het feit dat nooit is het mooi weer ergert me.	ja nee	5a
5b Het feit dat mooi weer is het nooit ergert me.	ja nee	5b
III. Vertaling		
.....		
6a Het dienblad is door hen laten vallen.	ja nee	6a
6b Het dienblad is door hen vallen laten.	ja nee	6b
III. Vertaling		
.....		
7a Jan is laten doorgaan met werken.	ja nee	7a
7b Jan is door laten gaan met werken.	ja nee	7b
7c Jan is doorgaan laten met werken.	ja nee	7c
III. Vertaling		
.....		
8a Wie denk je of dat er komt.	ja nee	8a
8b Wie denk je of er komt.	ja nee	8b
8c Wie denk je of dat komt.	ja nee	8c
8d Wie denk je of komt.	ja nee	8d
III. Vertaling		
.....		

	I <i>komt voor</i>	II <i>meest gewoon</i>
9a Wie denk je of dat ik daar zag.	ja nee	9a
9b Wie denk je of ik daar zag.	ja nee	9b
III. Vertaling		
.....		
10a Deze jongen denk ik of dat ik gezien heb.	ja nee	10a
10b Deze jongen denk ik of ik gezien heb.	ja nee	10b
III. Vertaling		
.....		
11 Doe jij deze appels even schillen?	ja nee	
III. Vertaling		
.....		
12 Ik ben van plan om morgen naar Leiden toe.	ja nee	
III. Vertaling		
.....		

Hieronder staan vier zinnen. Als dit type zinnen in uw dialect voorkomt, wilt U dan in de eerste kolom "ja" omcirkelen; als ze niet voorkomen, "nee". Bent U van mening dat deze zinnen tot het officiële Algemene Nederlands behoren, wilt U dan in de tweede kolom "ja" omcirkelen; vindt U dat ze daar niet kunnen, wilt U dan "nee" omcirkelen.

	<i>Kan in dialect</i>	<i>Kan in ABN</i>
13. De boeken zijn door hen in de modder laten vallen.	ja nee	ja nee
14. De huizen zijn door een slecht schildersbedrijf laten verven.	ja nee	ja nee
15. Ik weet wie of dat je gezien heeft.	ja nee	ja nee
16. Doe jij de appels even schillen?	ja nee	ja nee

Graag willen we iets weten over voornamen en voornaamgeving.

Bij veel mensen van boven de dertig of veertig wijkt de officiële naam af van de naam waarmee hij of zij wordt aangesproken. Zo kan het zijn dat iemand bij de kerk (doopnaam) en de Burgelijke Stand (officiële naam) staat ingeschreven als Catharina of Trijntje en als Petrus of Pieter, maar in het dagelijks leven altijd Tiny respectievelijk Piet wordt genoemd. Verder komt het voor dat mensen meer dan één roepnaam hebben (gehad), bijvoorbeeld omdat ze als kind anders werden genoemd of omdat ze door broers en zussen of door hun partner anders worden aangesproken. Over deze en enkele andere aspecten van voornaamgeving en -gebruik willen wij u een aantal vragen stellen.

17. Hoe luidt uw voornaam voluit? Ook eventuele tweede en volgende namen graag voluit aangeven.
.....
18. Met welke voornaam wordt u aangesproken (roepnaam)?
.....
19. Was die voornaam anders toen u kind was? Zo ja, hoe was die toen?
.....
20. Op welke leeftijd raakte u die 'kindernaam' kwijt?
.....
21. Zijn er nu nog andere namen voor u in gebruik en zo ja, wie gebruikt ze tegen u en in welke situaties?
.....
22. Als u een partner heeft, wilt u dan de volgende vragen voor hem of haar beantwoorden?
.....
23. Hoe luidt zijn/haar voornaam voluit? Ook eventuele tweede en volgende namen graag voluit aangeven.
.....
24. Met welke voornaam wordt hij/zij aangesproken (roepnaam)?
.....
25. Was die voornaam anders toen hij/zij kind was? Zo ja, hoe was die toen?
.....
26. Op welke leeftijd raakte hij/zij die 'kindernaam' kwijt?
.....

Het verschijnsel dat de officiële naam, en in veel gevallen de doopnaam, niet overeenkomt met de roepnaam geldt voor veel mensen nu nog, maar de laatste decennia is het steeds gebruikelijker om een kind met de roepnaam in te schrijven. Ook bij de jongste generaties komt het echter wel voor dat ze in het gezin of door leeftijdsgenootjes anders worden genoemd.

Als u kinderen heeft, wilt u dan de volgende gegevens verstrekken?

27. De officiële voornaam/voornamen met daarachter het geslacht en de geboortedatum per kind:

-
-
-
-
-

28. Kunt u kort omschrijven waarom u de kinderen deze namen gegeven heeft?

-
-
-
-
-

29. Wanneer de roepnaam bij uw kinderen afwijkt van de officiële naam wilt u ze dan per kind aangeven:

-
-
-
-
-

30. Zijn er eventueel andere namen voor het kind in gebruik, en zo ja wie gebruikt ze en in welke situaties?

-
-
-
-
-

31. Hebben uw ouders u ooit verteld waarom ze u de naam hebben gegeven die u draagt? Als u de motivering weet, wilt u die dan geven.

-
-

Dan komen nu enkele vragen van algemene aard.

32. In sommige streken komt het wel eens voor dat jongensnamen aan meisjes worden gegeven en meisjesnamen aan jongens.
- a. Kent u dit gebruik?
- b. Heeft het te maken met vernoeming naar familieleden?
- c. Om welke naam gaat het: de eerste, tweede of volgende?
33. Bij katholieken was het in sommige streken gebruikelijk aan de jongens als laatste of voorlaatste naam die van Maria te geven. Komt het in uw plaats ook voor en zo ja, komt het in bepaalde maanden vaker voor?
-
34. Kregen ook meisjes als extra naam Maria en zo ja, komt het in bepaalde maanden vaker voor?
-

In sommige streken wordt de roepnaam niet afgeleid van de eerste officiële naam, maar van de tweede of volgende. Iemand heet bijvoorbeeld officieel Antonius Karel Franciscus en wordt in het dagelijks leven Frans genoemd.

35. Komt dit verschijnsel ook in uw plaats voor?
-
36. Als u dit gebruik kent, kan de laatste naam dan toch Maria zijn?
-

In sommige plaatsen was het gebruikelijk een kind Broer of Zus te noemen, terwijl het ook een officiële naam had gekregen.

37. Kwam dat bij u in de plaats ook voor en zo ja, hoe vaak (in vrijwel elk gezin, in sommige gezinnen, het komt zelden voor)?
-
38. Welk kind werd dan zo genoemd: het eerste, het tweede, het jongste kind? Het antwoord is voor 'zus' mogelijk anders dan voor 'broer', in dat geval voor beide apart aangeven.
-
39. Is het nu nog gebruikelijk?
-
40. De naam Zus werd altijd gebruikt, zodat de tantezeggettjes altijd van tante Zus spraken, is dat bij u ook zo?
-

41. De naam Broer werd wel gebruikt door de eigen broers en zussen, maar de oomzeggertjes zeiden nooit oom/ome Broer. Is dat bij u ook het geval?

.....

Bij de naamkeuze speelde vernoeming naar familieleden een belangrijke rol. In het verre verleden en mogelijk tot in deze eeuw waren ook heiligen van invloed op de naamgeving.

42. Hoe streng waren de vernoemingsregels in uw plaats en wat gebeurde er als ouders ervan afweken?

.....

43. Kent u het gebruik kinderen te vernoemen naar de plaatselijk vereerde heilige en zo ja, welke kinderen kregen dan deze naam?

.....

44. Ging het dan om de eerste, tweede of volgende naam van het kind?

.....

Alle verdere informatie over uw eigen voornaam en de voornamen van uw directe omgeving en over de manier van namen geven en gebruiken is van harte welkom.

Vragenlijst No. 68 (1993)

Afdeling Dialectologie van het P.J. Meertens-Instituut voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571

1017 DR Amsterdam

Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:

Postbus 19888

1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

blyft...

Indien u niet zelf de spreker bent:

OPGETEKEND DOOR:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode:

Postcode:

Woonplaats:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep: Beroep of
vroeger beroep: Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van
de echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van
de echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de moeder: Geboorteplaats
van de moeder:*Geachte medewerker,*

De vragenlijst die we u dit jaar voorleggen is de 68ste in de reeks; hij is weer van gemengde samenstelling, al nemen de zinnnetjes ter beoordeling en vertaling een belangrijke plaats in, maar er zijn ook vragen naar insecten en planten. Voor ons onderzoek is het van belang dat u de antwoorden invult voor het dialect van één plaats (gehucht, dorp, stad) en niet voor een groter gebied.

Wij wensen u succes bij het invullen en wij danken u hartelijk voor uw hulp bij ons onderzoek.

- I Over de manier waarop in de dialecten zinnen gemaakt kunnen worden hebben we u in het verleden al heel wat vragen gesteld. Telkens blijkt weer hoe verrassend groot de mogelijkheden zijn en hoe rijk de variatie is. Hieronder staat een aantal zinnen en daarover willen we van u iets weten. Misschien vindt u deze zinnen erg vreemd, maar ze komen toch echt in sommige dialecten voor en met behulp van deze vragenlijst proberen we er achter te komen in welke dialecten dat precies is. Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We willen van u graag het volgende weten:
Welke van deze mogelijkheden komen in uw dialect voor?
Wilt u dat aangeven door telkens "ja" of "nee" in kolom I te omcirkelen?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect?
Wilt u dat aangeven door die mogelijkheid te omcirkelen in kolom II? u omcirkelt niets als geen enkele mogelijkheid in uw dialect voorkomt.
- III Wilt u op de stippellijn achter III de zin die u het meest gewoon vindt, waarvan u het nummer omcirkeld heeft, in uw dialect vertalen?

	I <i>komt voor</i>		II <i>meest gewoon</i>
1.a Met tien mensen erin zullen de kabels waaraan de lift hangt vast breken.	ja	nee	1a
1.b Met er tien mensen in zullen de kabels waaraan de lift hangt vast breken.	ja	nee	1b
1.c Met er tien mensen in de lift zullen de kabels waaraan hij hangt vast breken.	ja	nee	1c
III. Vertaling			
.....			
2.a Met er zoveel mensen op de stoep is de ingang geblokkeerd.	ja	nee	2a
2.b Met zoveel mensen op de stoep is de ingang geblokkeerd.	ja	nee	2b
III. Vertaling			
.....			
3.a Het vliegtuig is door velen zien neerstorten.	ja	nee	3a
3.b Het vliegtuig is door velen neer zien storten.	ja	nee	3b
3.c Het vliegtuig is door velen neerstorten zien.	ja	nee	3c
III. Vertaling			
.....			

3	D 68 (1993)	
	I <i>komt voor</i>	II <i>meest gewoon</i>
4.a Jan is niet meer op tijd kunnen komen.	ja nee	4a
4.b Jan heeft niet meer op tijd kunnen komen.	ja nee	4b
III. Vertaling		
5. Wat voor wijn houdt je het meeste van?	ja nee	
III. Vertaling		
6. Rode wijn houd ik het meeste van.	ja nee	
III. Vertaling		
7. Het was zo koud dat mijn handen waren stijf bevroren.	ja nee	
III. Vertaling		
8. Met de hermelijnen mantel om de schouders hangen kwam de koningin de troonzaal in.	ja nee	
III. Vertaling		
9.a Met er zoveel stemmen tegen wordt het voorstel niet aangenomen.	ja nee	9a
9.b Met zoveel stemmen ertegen wordt het voorstel niet aangenomen.	ja nee	9b
9.c Met zoveel stemmen tegen wordt het voorstel niet aangenomen.	ja nee	9c
10. Ik ben niet van plan en bel hem op.	ja nee	
III. Vertaling		

	I <i>komt voor</i>	II <i>meest gewoon</i>
11. Zulke dingen wordt niet over gesproken. III. Vertaling	ja nee	
12. Ook jij gaat dus morgen naar huis. III. Vertaling	ja nee	
13. Morgen ga ook jij dus naar huis. III. Vertaling	ja nee	
14. Zelfs jij bent vandaag gekomen! III. Vertaling	ja nee	
15. Vandaag ben zelfs jij gekomen! III. Vertaling	ja nee	
16. Over gesproken heb ik er/d'r niet. III. Vertaling	ja nee	
17. Ik ben dat altijd binnen te zitten zat. III. Vertaling	ja nee	

18. Hoe noemt men in uw dialect de kleine, zwarte insectjes die bij planten in groepen op stengels, bloemknoppen of bladerende onderkant van bladeren gaan zitten?

.....

19. Hoe luidt dit woord in het meervoud?

.....

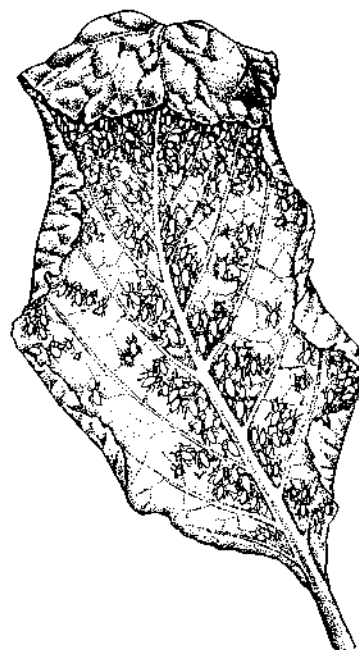

20. Hoe noemt men in uw dialect de kleine, lichtgroenige insectjes die bij planten in groepen op de onderkant van bladeren van rozen, fruitbomen e.d. gaan zitten?

.....

21. Hoe luidt dit woord in het meervoud?

.....

22. Hoe noemt men in uw dialect de hoge, altijd groene klimplant met stevige tot stammen groeiende stengels, leerachtige donkergroene bladeren, die zich hecht aan muren of bomen? Hij bloeit van september tot december met een soort groenachtig gele bloemschermen en heeft zwarte bessen. (*Hedera helix* L.)

.....

a Blad van een niet bloeiende tak;
 b vrucht; c bloem.

23. Hoe noemt men in uw dialect de hoge klimplant met minder stevige stengels en lichtgroene, diep ingesneden bladeren, die zich omhoog vlecht tegen muren of bomen? Voor ze afvallen verkleuren de bladeren in de herfst tot dieprood. (*Parthenocissus tricuspidata* veitchii).
-
-

24. Hoe noemt men in uw dialect de donzig grijze bloeiwijze van bijv. wilgen?
-
-

25. Hoe noemt men in uw dialect de eenjarige en snel tot 2 meter hoog groeiende tuinplant met dikke, maar niet houtige lichtgroene stengels en rozerode, lila of soms witte bloemen in pluimen? De langwerpige groene vrucht springt bij aanraking met kracht open, waardoor het zaad verspreid wordt. (*Impatiens glandulifera* Royle).
-
-

26. Als iemand niet zijn mening geeft en net doet of hij van niets weet, zegt men *hij houdt zich gedeisd*. Kent u in dit verband ook de uitdrukking *hij houdt zich luthers*? Zo ja, hoe luidt die uitdrukking dan precies in uw dialect?

.....

In sommige dialecten gebeurt er iets met de onbepaalde vorm van het werkwoord, dat hangt samen met de rol die zo'n onbepaalde wijs in de zin speelt. Om een voorbeeld te geven, in het zinnetje *hij is vissen* krijgt *vissen* geen *n* aan het eind, maar zegt men *hij is aan 't vissen*, dan wordt die *n* wel gezegd; in andere dialecten kan er zelfs nog een *-e* achter komen: *hij is aan 't vissene*.

Hieronder staat een reeks zinnetjes. Onze vraag is, wilt u ze zo letterlijk mogelijk vertalen en daarbij vooral letten op de vorm van de onbepaalde wijs. Ook als het bedoelde verschijnsel bij u niet bekend is, zijn uw gegevens voor ons toch van belang.

27. Daar is niets aan te doen.

.....

28. Ik heb vandaag nog veel te doen.

.....

29. Hij dacht dat er misschien wel iets aan te doen was.

.....

30. Ik kan niets doen met die regen.

.....

31. Het is haar om zijn geld te doen.

.....

32. Er is hier niets te zien.

.....

33. Hij stond naar haar uit te zien.

.....

34. Zij stonden lang te praten

.....

35. En maar praten en maar praten, zijn mond stond niet stil

.....

36. Zij stonden te proesten van het lachen

.....

37. Hij begint alles te vergeten

.....

38. Die appels zijn niet te eten

.....

39. De appels hangen te rijpen aan de boom.

.....

40. Het begon vreselijk te waaien.

.....

41. Breng gauw de beste kleren hier om aan te doen.

.....

42. Vissen, vond hij niets aan.

.....

43. Voetballen was zijn lust en zijn leven.

.....

44. De trap opgaan viel haar zwaar.

.....

45. Kaarten is haar liefhebberij.

.....

46. Zingen gaat hem niet goed meer af.

.....

Graag willen ik uw medewerking vragen voor een bijzonder onderzoek. Omdat het om een zaak gaat die gevoelig ligt, wil ik eerst van u weten of u hieraan mee wil doen.

Het gaat om een onderzoek naar de in Nederland voorkomende krachttermen en vloekwoorden. Vloeken is een slechte zaak, daarover zijn we het eens. Maar het gebeurt en vaak in een taalkundig heel bijzondere vorm. Vanwege het onderwerp vragen we dat liever in een aparte lijst af. Mijn vraag is, wilt u zo'n lijst invullen? Als u daartoe bereid bent, zet u dan hieronder uw naam:

..... (naam) wil de lijst krachttermen invullen.

U kunt ervan verzekerd zijn dat uw medewerking zeer op prijs gesteld wordt.

Dr. J.B. Berns,
Hoofd Afdeling Dialectologie.

Afdeling Dialectologie
van het P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam
Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

PERSOONLIJKE GEGEVENS:

Naam:
Straat:
Postcode:
Woonplaats:
Geboortejaar: Geslacht:

ZINNETJES

Zet de volgende zinnestelsels als het ware woord voor woord om in *Uw eigen* streektaal. Als er tussen twee woorden een streepje staat (het/de, ajuinen/uien e.d.), kies dan dat woord dat U het beste vindt passen.

1. Het schaap en zijn lammetje stonden samen met het veulen erwteschillen te eten achter het/de prikkeldraad bij de molen.	1.
2. We gaan de zeug aan haar/d'r/zijn staart trekken.	2.
3. De ham hing te drogen in de schouw/haard van het boerenhuis	3.
4. Ik vroeg U om een kopje thee, maar ik kreeg zure azijn.	4.

5. Hij bracht een foto van de koning en de koningin mee uit de lade van zijn kast. <i>a</i>	5.
6. Het mannetje hield zich wel vast, maar viel en brak z'n armpje.	6.
7. Haar twee zonen wassen vaak/dikwijls zelf hun broeken.	7.
8. Ik zie jullie wèl, maar jullie zien mij niet.	8.
9. Ze eten met een vork de aardappelen en uien van hun bord.	9.
10. Hij was <i>a</i> moe van het <i>b</i> zaaïen en had eelt op zijn handen.	10.
11. Bijna viel 'ie van de schommel in een nest mieren.	11.
12. In de schaduw van het <i>a</i> bosje <i>b</i> zit een kikker te kwaken.	12.
13. Er vloog een vlinder door de lucht en die kwam op mijn aardbeien zitten.	13.
14. Eén lucifer volstaat om een groot vuur te maken.	14.
15. Toen hij bedreigd werd, stak de egel zijn neus weg onder zijn/de buik.	15.

WERKWOORDSVORMEN

Net een oefening als op school: zet de gegeven woorden om in *Uw eigen* streektaal.

[16]

ik ga - jij gaat

wij gaan - gingen - gegaan

17

ik sta - jij staat

wij staan - stonden - gestaan

18

ik word - jij wordt

wij worden - werden - geworden

19

ik zoek - jij zoekt

wij zoeken - zochten - gezocht

20

sterven - stierf - gestorven

OVERIGENS

Een makkelijk besluit: zet het Nederlandse woord om in *Uw eigen* streektaal

21

schapen - schaapje

22

voet - voetje

23

laag - laagste

24

staart - staartje

25

[zand] strooien

26 ik hield stevig vast

27 schreien [meer woorden mogen worden ingevuld]

OPEN VRAGEN

28 Als u wel eens in Uw dialect leest, welke auteur
(m/v) leest U 't liefst?
(hooguit drie noemen, in volgorde van voorkeur)

1

2

3

29 Is er een boek in de streektaal dat U het mooiste zou
willen noemen?
(hooguit drie noemen, in volgorde van voorkeur)

1

2

3

30 Als U wel eens luistert naar streektaalmuziek, wie
(zanger, zangeres, groep) is voor U dan de top?
(hooguit drie noemen, in volgorde van voorkeur)

1

2

3

31 Als U in één woord moet karakteriseren wat Uw
dialect doet, dan is dat:

32 Ruimte voor eventuele opmerkingen:

Vragenlijst No. 68B (1994)

Afdeling Dialectologie
van het P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam
Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of vroeger beroep:

Bent u gelovig? Ja / Nee

Geachte medewerker,

Mag ik vlak voor het uitkomen van de jaarlijkse lijst een extra beroep doen op Uw medewerking. Professor Van Bree uit Leiden doet samen met zijn studenten onderzoek naar dialectverschijnselen. Zij hebben dringend behoefte aan Uw informatie; in verband met de voortgang van de studie is er zelfs enige haast bij. Wilt U de ingevulde enquête zo snel mogelijk terugsturen?
Namens Professor Van Bree en zijn studenten dank ik U hartelijk.

Dr. J.B. Berns

Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

- I Welke van deze mogelijkheden komt of komen (uiteraard daarin vertaald) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens ja of nee in kolom I te onderstrepen?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in kolom II?
- III Wilt u tenslotte achter Vertaling de mogelijkheid van uw voorkeur in uw dialect vertalen? (Die hoeft niet dezelfde te zijn als de mogelijkheid die u aangekruist hebt. Er is misschien nog een manier van uitdrukken in uw dialect die we over het hoofd gezien hebben.)

		I		II
		Komt voor		Meest gewoon
1a	Hij liep door de poort de tuin in	1a	ja nee	1a
1b	Hij liep door de poort in de tuin	1b	ja nee	1b
III.	Vertaling:			
				
2a	Ik heb een hele tijd in de tuin gelopen	2a	ja nee	2a
2b	Ik heb een hele tijd de tuin in gelopen	2b	ja nee	2b
2	Vertaling:			
				
3a	De leraar liep boos uit de klas	3a	ja nee	3a
3b	De leraar liep boos de klas uit	3b	ja nee	3b
3c	De leraar liep boos uit de klas uit	3c	ja nee	3c
3d	De leraar liep boos uit de klas weg	3d	ja nee	3d
III.	Vertaling:			
				

		I		II
		Komt voor		Meest gewoon
4a	In een uur voeren we het kanaal door	4a	ja nee	4a
4b	In een uur voeren we door het kanaal	4b	ja nee	4b
4c	In een uur voeren we door het kanaal heen	4c	ja nee	4c
4d	In een uur voeren we doorheen het kanaal	4d	ja nee	4d
III.	Vertaling:			
				
5a	Gedurende een uur voeren we het kanaal door	5a	ja nee	5a
5b	Gedurende een uur voeren we door het kanaal	5b	ja nee	5b
5c	Gedurende een uur voeren we door het kanaal heen	5c	ja nee	5c
5d	Gedurende een uur voeren we doorheen het kanaal	5d	ja nee	5d
III.	Vertaling:			
				
6a	In een paar minuten stuurde hij de boot de sluis door	6a	ja nee	6a
6b	In een paar minuten stuurde hij de boot door de sluis	6b	ja nee	6b
6c	In een paar minuten stuurde hij de boot door de sluis heen	6c	ja nee	6c
6d	In een paar minuten stuurde hij de boot doorheen de sluis	6d	ja nee	6d
III.	Vertaling:			
				
7a	Hij sprong plotseling het water in	7a	ja nee	7a
7b	Hij sprong plotseling in het water	7b	ja nee	7b
III.	Vertaling:			
				
8a	We liepen een eind langs de sloot	8a	ja nee	8a
8b	We liepen een eind de sloot langs	8b	ja nee	8b
8c	We liepen een eind bij de sloot langs	8c	ja nee	8c
8d	We liepen een eind langs de sloot heen	8d	ja nee	8d
8e	We liepen een eind langsheen de sloot	8e	ja nee	8e
III.	Vertaling:			
				

		I		II
		Komt voor		Meest gewoon
9a	In een kwartier liepen wij de sloot langs	9a	ja nee	9a
9b	In een kwartier liepen wij langs de sloot	9b	ja nee	9b
9c	In een kwartier liepen wij bij de sloot langs	9c	ja nee	9c
9d	In een kwartier liepen wij langs de sloot heen	9d	ja nee	9d
9e	In een kwartier liepen wij langsheen de sloot	9e	ja nee	9e
III.	Vertaling:			
				
10a.	De wind waait uit het zuiden	10a	ja nee	10a
10b	De wind waait van het zuiden uit	10b	ja nee	10b
10c	De wind waait vanuit het zuiden	10c	ja nee	10c
10d	De wind waait uit het zuiden weg	10d	ja nee	10d
III.	Vertaling:			
				
11a	Er stond een rij bomen langs de weg	11a	ja nee	11a
11b	Er stond een rij bomen langs de weg heen	11b	ja nee	11b
11c	Er stond een rij bomen langsheen de weg	11c	ja nee	11c
11d	Er stond een rij bomen de weg langs	11d	ja nee	11d
III.	Vertaling:			
				
12a	Hij reed met zijn fiets tegen de boom	12a	ja nee	12a
12b	Hij reed met zijn fiets tegen de boom aan/op	12b	ja nee	12b
12c.	Hij reed met zijn fiets de boom tegen	12c	ja nee	12c
III.	Vertaling:			
				
13	Uit de Griekse godenleer is bekend dat de oppergod Zeus op de berg Olympus woonde en er zich daar mee bezig hield zijn donderslagen en bliksems de wereld in te slingeren. Beoordeel nu de volgende mogelijkheden:			
13a	Zeus donderde vanaf de Olympus	13a	ja nee	13a
13b	Zeus donderde van de Olympus af	13b	ja nee	13b

Eventuele opmerkingen:

Afdeling Dialectologie
 van het P.J. Meertens-Instituut
 voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
 van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
 1017 DR Amsterdam
 Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
 Postbus 19888
 1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
 (naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van
 de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
 van de vader:

Geboorteplaats
 van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van
 de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
 van de vader:

Geboorteplaats
 van de moeder:

Geachte medewerker,

Dit jaar hebben we al verschillende keren een beroep gedaan op Uw hulp en medewerking en nooit was dat tevergeefs. Wij waarderen dat zeer. De lijst die wij U nu aanbieden, de negenenzestigste in de reeks, is van een zeer gemengde inhoud. Wij hopen dat U de lijst met plezier invult; wij wensen U daarbij succes en we danken U alvast van harte.

Over de manier waarop in de dialecten zinnen gemaakt kunnen worden hebben we U in het verleden al heel wat vragen gesteld. Telkens blijkt weer hoe verrassend groot de mogelijkheden zijn en hoe rijk de variatie is. Hieronder staat een aantal zinnen en daarover willen we van U iets weten. Misschien vindt U deze zinnen erg vreemd, maar ze komen toch echt in sommige dialecten voor en met behulp van deze vragenlijst proberen we er achter te komen in welke dialecten dat precies is.

Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We willen van U graag het volgende weten:

- I Welke van deze mogelijkheden komen in uw dialect voor of hoort u wel eens?
 Wilt u dat aangeven door telkens 'ja' of 'nee' in kolom I te omcirkelen?
- II Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect?
 Wilt u dat aangeven door die mogelijkheid te omcirkelen in kolom II? U omcirkelt niets als geen enkele mogelijkheid in uw dialect voorkomt.
- III Wilt u op de stippellijn achter III de zin die u het meest gewoon vindt, waarvan u het nummer omcirkeld heeft, in uw dialect vertalen?

	I <i>komt voor</i>		II <i>meest gewoon</i>
1a Hij is zich het hoofd ingevallen	ja	nee	1a
1b Hem is het hoofd ingevallen	ja	nee	1b
1c Hij heeft zich het hoofd ingevallen	ja	nee	1c
1d Hij heeft zijn hoofd ingevallen	ja	nee	1d
1e Hij is zijn hoofd ingevallen	ja	nee	1e
III Vertaling			
.....			
2a Deze stoel zit lekker	ja	nee	2a
2b Deze stoel zit zich lekker	ja	nee	2b
2c Het zit zich lekker op deze stoel	ja	nee	2c
2d Het zit lekker op deze stoel	ja	nee	2d
III Vertaling			
.....			
3a Hij gaat zich wat fietsen	ja	nee	3a
3b Hij gaat wat fietsen	ja	nee	3b
3c Hij gaat fietsen	ja	nee	3c
III Vertaling			
.....			
4a Er wordt gewassen	ja	nee	4a
4b Er wordt zich gewassen	ja	nee	4b
III Vertaling			
.....			

	I <i>komt voor</i>		II <i>meest gewoon</i>
5a Jan handenwast nu al de hele dag	ja	nee	5a
5b Jan tandepoetst wel vier keer per dag	ja	nee	5b
5c Wij koffiedrinken altijd om 11 uur	ja	nee	5c
III Vertaling			
.....			
6a Deze kip eet makkelijk met de vingers	ja	nee	6a
6b Deze kip eet zich makkelijk met de vingers	ja	nee	6b
III Vertaling			
.....			
7a De straten zijn nat, zei Sherlock Holmes, dus het zou wel eens kunnen hebben geregend	ja	nee	7a
7b De straten zijn droog maar er waren net wolken in de lucht dus het zou hebben kunnen regenen	ja	nee	7b
III Vertaling			
7a			
.....			
7b			
.....			
8a Deze inkt schrijft zich plezierig	ja	nee	8a
8b Deze inkt schrijft plezierig	ja	nee	8b
III Vertaling			
.....			
9 Als Nederland toen in de finale toch eens van Duitsland			
9a winnen had kunnen!	ja	nee	9a
9b kunnen had winnen!	ja	nee	9b
9c winnen kunnen had!	ja	nee	9c
9d had winnen kunnen!	ja	nee	9d
9e kunnen winnen had!	ja	nee	9e
III Vertaling			
.....			

	I <i>komt voor</i>		II <i>meest gewoon</i>
10a Er wordt zich gelachen	ja	nee	10a
10b Er wordt gelachen	ja	nee	10b
III Vertaling			
.....			
11a Het/Er drinkt zich lekker bier vanavond	ja	nee	11a
11b Bier drinkt lekker vanavond	ja	nee	11b
11c Het/Er drinkt lekker bier vanavond	ja	nee	11c
11d Bier drinkt zich lekker vanavond	ja	nee	11d
III Vertaling			
.....			
12a Deze krant leest zich gemakkelijk	ja	nee	12a
12b Deze krant leest gemakkelijk	ja	nee	12b
III Vertaling			
.....			
C 13a Zou hij tevreden zijn geweest als hij dat geweten had?	ja	nee	13a
13b Zou hij tevreden geweest zijn als hij dat geweten had	ja	nee	13b
13c Zou hij tevreden geweest hebben als hij dat geweten had	ja	nee	13c
13d Zou hij tevreden hebben geweest als hij dat geweten had	ja	nee	13d
III Vertaling			
.....			
14a Hij is het/zijn been gebroken	ja	nee	14a
14b Hem is het/zijn been gebroken	ja	nee	14b
III Vertaling			
.....			
15 Als we nu eens niet van Duitsland			
15a hebben zouden verloren!	ja	nee	15a
15b verloren hebben zouden!	ja	nee	15b
15c hebben verloren zouden!	ja	nee	15c
15d zouden verloren hebben!	ja	nee	15d
III Vertaling			
.....			

- I Als volgens U de volgende zinnen alleen maar kunnen als men er ook werkelijk bij *ligt* wilt U dan *ja* onderstrepen / als dat niet het geval is, wilt U dan *nee* onderstrepen.
- II Als U in Uw dialect geen *liggen* gebruikt zoals in de zinnen hieronder is gebeurd, wilt U dan op de stippellijn de vertaling van de zin in Uw dialect geven?

Lichaamshouding?

16 Hij ligt te drammen.	ja nee
II Vertaling	
17 Ik heb me daar liggen rennen!	ja nee
II Vertaling	
.....	
18 Voor het gemeentehuis hebben ze allerlei leuzen liggen roepen.	ja nee
II Vertaling	
.....	
19 Op het eind van de van de hardloopwedstrijd gaat hij net liggen vallen!	ja nee
II Vertaling	
.....	
20 De minister, die de hele zomer over de zaak had liggen denken, heeft de knoop eindelijk doorgehakt.	ja nee
II Vertaling	
.....	
21 Wat liggen jullie elkaar in het oor te fluisteren?	ja nee
II Vertaling	
.....	
22 Het zijn vervelende lui die op die aardige mensen liggen te schimpen.	ja nee
II Vertaling	
.....	
23 Die liggen daar de hele dag te spelen in plaats van huiswerk te maken!	ja nee
II Vertaling	
.....	

Lichaamshouding?

24 Lig niet te zaniken!

ja nee

II Vertaling

25 Zij liggen op straat te zeuren.

ja nee

II Vertaling

26 Ik lig altijd nog even te lezen voordat ik ga slapen.

ja nee

II Vertaling

27 De minister ligt maar te beweren dat we moeten bezuinigen.

ja nee

II Vertaling

28 Iedereen ligt tegenwoordig te roepen dat ze benadeeld worden.

ja nee

II Vertaling

29 Ik heb je urenlang liggen zoeken!

ja nee

II Vertaling

-ZO, -O, DAT en DAN

Bijlage 1

Soms krijgt een woord wat extra nadruk in een zin. Dit kan gebeuren door aan het betreffende woord een ander woord of een bepaalde klank te koppelen. Zo is het in bepaalde streken gebruikelijk om aan woorden iets als *-o*, *-zo*, *dat* of *dan* toe te voegen.

Voorbeeld:

- a) Waro/Waarzo ligt mijn pijp? Nou, hierzo! (of: hiero, daarzo, daro)
- b) Ik heb de geranium op een zonnig plekje gezet. Waar dat?

- I Wilt u op de stippelijntjes aangeven welke toevoeging er in uw dialect geplaatst wordt? Denk hierbij aan *-o*, *-zo*, *dat*, *dan* of iets anders. Bij de vragen 6 tot en met 9 dient u niet te kiezen uit de antwoorden, maar, indien in uw dialect gebruikelijk, in beide gevallen iets in te vullen.
- II Wanneer er in uw dialect op de plaats van de stippelijntjes niets gezegd wordt, wilt u dan per geval op het betreffende stippelijntje een streepje zetten?
- III Als het in uw dialect gebruikelijk is om *wat ding* of *wat goed* te zeggen waar in het Algemeen Nederlands *wat* gezegd wordt, wilt u dit dan even vermelden bij de opmerkingen?

30 Er is al iemand om het paard geweest.

Wie ?

31 Hij heeft de pastoor al eerder gezien.

Waar ?

32 Hij heeft de moeilijke opdracht vervuld.

Hoe ?

33 Een van mijn honden is ziek.

Welke ?

34 Één ding hindert me.

Wat ?

35 Wáár is hij?

Dáár !

of: Híér !

36 Wannéér gaat het beginnen?

Nú !

of: Stráks !

37 Wié heeft het gedaan?

Hij !

of: Zij !

38 Wélke is de juiste?

Dié !

of: Déze !

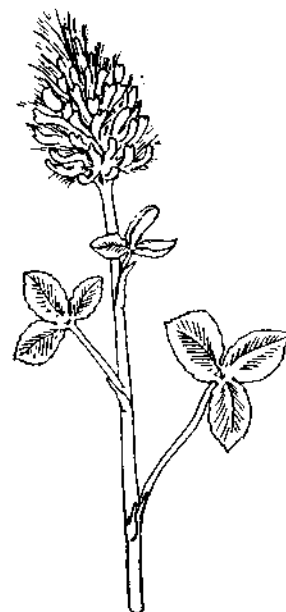
39 Hóé heeft hij het gedaan?

Zó !

Plantnamen

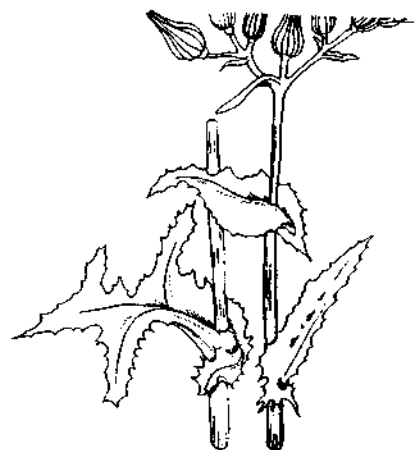
- 40 Hoe noemt men in uw dialect de 15 tot 60 cm. hoge klaversoort met heldere scharlakenrode bloemen, die wel als groenvoer wordt geteeld (*Trifolium incarnatum* L.)?

.....

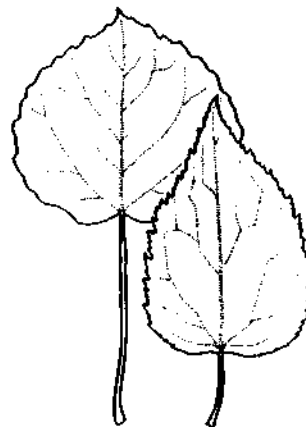
- 41 Hoe noemt men in uw dialect in het algemeen een distel, dat wil zeggen een onkruid met harde, stekelige bladranden (*Carduus* L.)?

.....

- 42 Hoe noemt men in uw dialect de tot wel 20 meter hoge, rechtopgaande boom met enkele stam en driehoekige bewegelijke blaadjes. Ze komen vaak aangeplant voor langs wegen en rivieren en als windscherm. Van het hout werden vroeger klompen gemaakt (*Populus* L.)

.....

- 43 Hoe noemt men in uw dialect de altijd groene heester met tegenoverstaande kleine palmachtige blaadjes, van boven donker- en van onderen lichtgroen, waarvan op Palmzondag takken in de kerk gewijd worden? Deze heesters die tot 3 meter hoog kunnen worden zijn vaak in gebruik als sierstruik, speciaal voor heggen. Kleine exemplaren worden gebruikt voor het afboorden van tuinpaden en perken (*Buxus sempervirens* L.).
-

- 44 Hoe noemt men in uw dialect de struik met bladeren die op beukebladeren lijken en die als ze verdord zijn de hele winter aan de plant blijven hangen. Ze worden vooral aangeplant als hagen en in parken (*Carpinus betulus* L.)?
-

- 45 Hoe noemt men in uw dialect de besachtige, rode vruchtjes in trosjes met steenachtige pitjes van de mei- of haagdoorn (*Crataegus* L.)?
-

- 46 Hoe noemt men in uw dialect de langs wegen, in heggen, bossen en ook in duinen vrij algemeen voorkomende heester met korte takken, op rozen lijkende roze bloemen, welriekende bladeren en ongelijke stekels? Het zaad zit in kleine ronde vruchten of rozebottels (*Rosa rubiginosa* / *eglantaria* L.)
-

- 47 Hoe noemt men in uw dialect de tot wel 30 meter hoge, zeer veel aangeplante en massaal verwilderde boom in loofbossen met handnervige bladeren en sterkriekende geelgroene bloemen in hangende trossen? De vrucht is van twee vleugels voorzien, zodat de wind ze doet neerduwelen (*Acer pseudoplatanus* L.)
-

- 48 Hoe spreekt men in uw dialect de plantnaam *andijvie* uit (*Cichorium endivia* L.)?
-

- 49 Bestaat er bij u nog een andere naam voor deze groente? Zo ja, welke?
-

- 50 Hoe spreekt men in uw dialect de plantnaam *peterselie* uit (*Petroselinum crispum*)?
-

- 51 Bestaat er bij u nog een andere naam voor deze plant? Zo ja, welke?
-

- 52 Hoe noemt men in uw dialect de ouderwetse groente met kleine dikke vlezige blaadjes en kleine, gele bloempjes (*Portulaca oleracea* L.)?
-

Geheimtaal

Voor de Tweede Wereldoorlog is in IJmuiden door grote groepen jongeren een geheimtaal gesproken, die ondermeer bestond uit het omkeren van lettergrepen. In die geheimtaal werd bijvoorbeeld *vis* omgekeerd tot *sif* en *stelen* tot *leesten*. Ook in andere plaatsen in Noord-Holland werd, weliswaar op kleinere schaal, op deze manier met elkaar gesproken. Om inzicht te krijgen in de verspreiding van dit verschijnsel, bevat deze vragenlijst een aantal vragen over geheimtaal. Als u de eerste twee vragen met *nee* beantwoordt, hoeft u niet naar de andere te kijken.

53 Heeft uzelf ooit een vorm van geheimtaal gesproken? ja nee

54 Kent/kende u mensen in uw omgeving die een geheimtaal spraken? ja nee

55 Bestond die geheimtaal uit afwijkende woorden? ja nee

56 Bestond die geheimtaal uit het principe van omkering van woorden of lettergrepen?

.....
.....

57 Kunt U daar voorbeelden van geven?

.....
.....
.....

58 Hoe groot was de groep die zo sprak?

.....

59 Deden alleen schoolkinderen het of ook volwassenen?

.....

60 Deden alleen meisjes het, of alleen jongens?

.....

61 Wanneer gebruikte men deze geheimtaal?

.....
.....
.....

Toneel en Dialect

62 Worden in Uw woonplaats of in Uw regio geregeld toneelstukken in dialect opgevoerd?

.....

.....

.....

63 Zijn er ook andere theatervormen waarin de streektaal een belangrijke rol speelt zoals cabaret, bonte avonden?

.....

.....

.....

64 Zijn er in Uw woonplaats of regio groepen die popmuziek in dialect maken?

.....

.....

.....

Vragenlijst No. 70 (1995)

Afdeling Dialectologie
 van het P.J. Meertens-Instituut
 voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
 van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
 1017 DR Amsterdam
 Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
 Postbus 19888
 1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
 (naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van
 de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
 van de vader:

Geboorteplaats
 van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
 echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van
 de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
 van de vader:

Geboorteplaats
 van de moeder:

Geachte medewerker,

De nieuwe vragenlijst die voor U ligt is niet moeilijk. Dit keer vragen we geen ingewikkelde zinnen en lastige vertalingen. Deze lijst is voor een belangrijk deel gewijd aan een tamelijk modern vervoersmiddel, de fiets. Deze deed zijn intrede in onze samenleving toen er nog veel meer dialect werd gesproken. We willen graag weten of dat zijn weerslag heeft gevonden in de woorden die gebruikt worden voor de fiets en onderdelen. Wij hopen dat U deze lijst met plezier zult invullen en danken U nu al van harte.

1. Hoe noemt U een fiets heel in het algemeen?
2. Wilt U het volgende zinnetje in uw dialect vertalen en dat woord gebruiken:
3. Hoe noemt U een fiets bestemd voor mannen?
4. Hoe noemt U een fiets bestemd voor vrouwen?

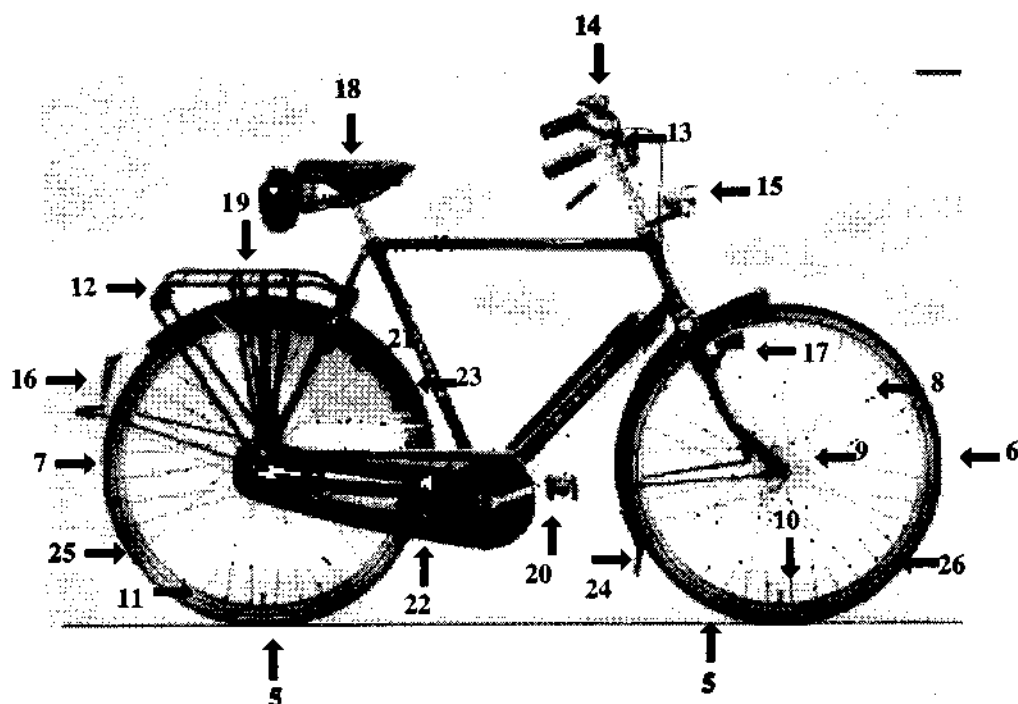
.....

de staan in de schuur

.....

.....

Op deze tekening is een fiets afgebeeld waarop met cijfers naar de verschillende onderdelen wordt verwezen, die cijfers zijn hetzelfde als de nummers van de vragen. Wij willen graag de woorden weten die U in uw dialect gebruikt voor de verschillende onderdelen. Om het niet te moeilijk te maken staat bij elke vraag tussen haakjes het Nederlandse woord voor het bedoelde onderdeel.

5. (de wielen)
6. (voorwiel)
7. (achterwiel)
8. (spaak)
9. (naaf van het wiel)
10. (ventiel)
11. (velg)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. (bagagedrager)

13. (stuur)

14. (de bel)

15. (licht, voor)

16. (licht, achter)

17. (dynamo)

18. (zadel)

19. (snelbinder)

20. (pedaal)

21. (jasbeschermer)

22. (kettingkast)

23. (spatbord)

24. (spatlap)

25. (buitenband)

26. Hoe noemt U de binnenband?

Wilt U de volgende zinnen in uw dialect vertalen:

27. Er zijn twee spaken kapot.

28. De pedalen zitten vast.

29. Ik moet een nieuwe fietstas hebben.

30. Kinderen wezen jullie nu eens stil!

31. Zijn jullie brave kinderen?

Met de volgende vragen proberen we inzicht te krijgen in de manier waarop dialect wordt verworven of aangeleerd. Uit veel onderzoekingen en interviews met dialectsprekers komt een beeld naar voren dat ouders hun kinderen bij voorkeur opvoeden in het Algemeen Nederlands en niet in dialect. Toch moeten we vaststellen dat er nog steeds veel kinderen zijn die van jongsaf dialect spreken en het in de basisschoolperiode ook weer doorgeven aan leeftijdgenootjes.

We doen nu een beroep op uw herinnering en vragen naar uw eigen persoonlijke taalgeschiedenis.

Als U graag uitvoeriger op deze problematiek zou willen ingaan, is dat zeer welkom.

32. Toen U nog klein was en nog niet naar school ging en leerde praten, spraken uw ouders toen tegen U dialect?

.....

33. Of Algemeen Nederlands?

.....

34. Als U eerst dialect leerde spreken, waar leerde U dan voor het eerst Algemeen Nederlands, was dat op de kleuterschool?

.....

35. Was dat op de lagere school?

.....

36. Werd er op de kleuterschool door de kinderen op de speelplaats dialect gesproken?

.....

37. Werd er op de kleuterschool door de kinderen in de klas dialect gesproken?

.....

38. Werd er door de leerkrachten op de kleuterschool dialect gesproken tegen de kleuters?

.....

39. Spraken uw ouders met elkaar dialect?

.....

40. Spraken ze Algemeen Nederlands?

.....

41. Spraken ze met U dialect?

.....

42. Spraken ze met U algemeen Nederlands?

.....

Tenslotte nog dit. De ontwikkelingen op het gebied van tekstverwerking nemen een enorme vlucht. Tal van mensen hebben de oude vertrouwde schrijfmachine ingeruild voor een computer. Misschien zijn er onder U wel enthousiaste PC-gebruikers. Wij willen daarop inspelen en U de mogelijkheid bieden de vragenlijst op diskette in te vullen. Aan degenen die dat willen, verzoeken we de volgende vragen in te vullen. We nemen dan later contact met U op.

43. Heeft u thuis een Dos/Windows- of een Macintosh-computer?

.....

44. Heeft uw computer minimaal 4 MB werkgeheugen (RAM)?

.....

45. Voor de Mac gebruiker: is uw systeem software 7.1 of hoger?

.....

46. Voor de DOS/Window gebruiker: gebruikt u Windows?

.....

Vragenlijst No. 70A (1996)

P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam
Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van
de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Burgerlijke staat: ☐ gehuwd
☐ samenwonend
☐ alleenstaand
☐ weduwe/weduwnaar
☐ gescheiden

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats van
de echtgeno(o)t(e):

Geboorteplaats
van de vader:

Geboorteplaats
van de moeder:

Religie: ☐ rooms katholiek
☐ nederlands hervormd
☐ gereformeerd
☐ andere godsdienst
☐ zonder godsdienst

Wat is uw hoogst voltooide opleiding? ☐ lager onderwijs
☐ voortgezet lager onderwijs: lts, huishoudschool, leao
☐ middelbaar onderwijs: mulo, mavo
☐ middelbaar onderwijs: havo, vwo, hbs, meao
☐ hoger beroepsonderwijs
☐ universitair onderwijs

Geachte correspondenten in Limburg,

Op het P.J. Meertens-Instituut is onlangs een onderzoeksproject van start gegaan waarin de afdelingen Volkskunde en Dialectologie nauw samenwerken. Het onderwerp van onderzoek is *Regionale identiteit in Limburg*. In het kader van dit project vragen wij uw medewerking bij de beantwoording van een aantal vragen rondom Limburg en de Limburgse identiteit. De vragenlijst die we u in dit verband toesturen staat los van de gebruikelijke vragenlijst die u in de loop van dit najaar zult ontvangen. Wat betreft de persoonsgegevens zouden we ook uw burgerlijke staat, uw hoogst voltooide opleiding en uw religie willen weten. De informatie is uiteraard vertrouwelijk, en wordt alleen gebruikt voor wetenschappelijk onderzoek. Aangezien we in de loop van dit najaar de eerste onderzoeksresultaten willen presenteren, zouden we het zeer op prijs stellen wanneer u de vragen zo spoedig mogelijk beantwoordt en terugstuurt, in ieder geval voor 1 juli. Wij danken u alvast voor uw medewerking.

Caroline Smits en Carla Wijers
(uitvoerders van het project *Regionale identiteit in Limburg*)

Limburg, taal en cultuur

1. Als u niet in Limburg bent geboren, sinds wanneer woont u dan in Limburg?

.....

2. Hoe sterk voelt u zich met Limburg verbonden?

- ☐ sterk
☐ enigszins
☐ niet

3. Voelt u zich Limburger?

- ☐ ja
☐ nee

4. Als u op vraag 3 *ja* heeft geantwoord, wilt u dan in korte bewoordingen uitleggen waarom u zich Limburger voelt?

.....
.....
.....

Als u op vraag 3 *nee* heeft geantwoord, wilt u dan kort uitleggen waarom niet?

.....
.....
.....

5. Zijn Limburgers anders dan andere Nederlanders?

☐ ja
☐ nee

6. Als u op vraag 5 *ja* heeft geantwoord, wilt u dan omschrijven hoe dat anders-zijn van Limburgers tot uiting komt?

.....
.....
.....

7. Spreekt u een Limburgs dialect?

☐ ja
☐ nee

8. Was dit de eerste taal die u als kind leerde?

☐ ja
☐ nee

9. Als u op vraag 8 *nee* heeft geantwoord, welke taal leerde u dan als kind?

.....

10. Hoe sterk bent u aan uw Limburgs gehecht?

☐ sterk
☐ enigszins
☐ niet

11. In de volgende lijst zijn enkele aspecten genoemd die van belang zouden kunnen zijn bij uw beleving van het Limburgerschap. Er is ook ruimte opengelaten, zodat u zelf eventueel de lijst kunt aanvullen met andere, niet genoemde aspecten. Wilt u bij die aspecten die voor uw beleving van het Limburgerschap belangrijk zijn, met behulp van cijfers tussen de haakjes aangeven hoe belangrijk deze aspecten voor u zijn (waarbij 1 het meest belangrijk is, 2 iets minder, enzovoorts)?

(...) Het rooms katholieke geloof
(...) Feesten in Limburg (zoals carnaval, processies, schutterijfeest enz.)
(...) De Limburgse mentaliteit (gezellig, gastvrij, Bourgondisch)
(...) Dialect spreken
(...) De Limburgse geschiedenis

Een ander aspect/andere aspecten, namelijk

(...)
(...)
(...)

12. Bent u actief op volkscultureel en/of dialectologisch terrein in Limburg?
Zo ja, welke werkzaamheden verricht u op (een van) deze terreinen?

.....

13. Hoe zou u Limburgers omschrijven?
Limburgers zijn

[illegible]

Hebt u nog opmerkingen over Limburg of over Limburgers, dan kunt u deze hieronder kwijt.

[illegible]

Vragenlijst No. 71 (1996)

Afdeling Dialectologie
van het P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam
Telefoon: 020 - 6234698

Korrespondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp of gehucht)

OPGETEKEND DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep: Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van
de echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de moeder:

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep: Beroep of vroeger beroep
echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats van
de echtgeno(o)t(e): Geboorteplaats
van de vader: Geboorteplaats
van de moeder:

Geachte medewerker,

Deze korte vragenlijst wordt U toegestuurd op verzoek van Professor Dr. C. van Bree uit Leiden ten behoeve van twee van zijn studenten die een doctoraalscriptie willen schrijven over de manier waarop in de Nederlandse dialecten de toekomstige tijd wordt uitgedrukt en over de woorden voor het weggetje achter de huizen langs of tussen twee huizen. Wij hopen dat U, zo kort na de vorige lijst, toch gelegenheid vindt aan dit onderzoek mee te werken. We voelen ons zeer aan U verplicht en danken U hartelijk.

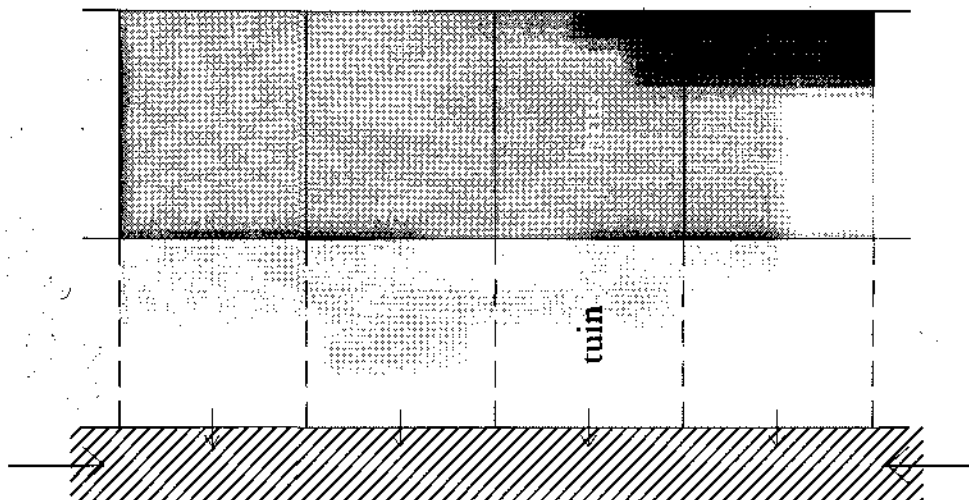
A. Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. We zouden graag het volgende willen weten:

- * Welke van deze mogelijkheden komt of komen (uiteraard vertaald) in uw dialect voor? Wilt u dat aangeven door telkens ja of nee in kolom I door te strepen?
- * Welke mogelijkheid is het meest gewoon in uw dialect? Wilt u dat aangeven door middel van een kruisje in Kolom II?
- * Wilt u tenslotte achter Vertaling de mogelijkheid van uw voorkeur in uw dialect vertalen? (Die hoeft niet dezelfde te zijn als de mogelijkheid die u aangekruist hebt. Er is missien een manier van uitdrukken in uw dialect die we niet vermeld hebben en waaraan u toch de voorkeur geeft.)

	I Komt voor	II Meest gewoon
1a. Ik voel druppels: het gaat regenen. 1b. Ik voel druppels: het zal regenen. 1c. Ik voel druppels: het begint te regenen Vertaling:	1a. ja/nee 1b. ja/nee 1c. ja/nee	1a. 1b. 1c.
2a. Mijn broer Jan zal over een maand trouwen. 2b. Mijn broer Jan gaat over een maand trouwen. Vertaling:	2a. ja/nee 2b. ja/nee	2a. 2b.
3. Als het heet wordt, 3a. gaat de werkman flink zweten. 3b. begint de werkman flink te zweten. 3c. zal de werkman flink zweten. Vertaling:	3a. ja/nee 3b. ja/nee 3c. ja/nee	3a. 3b. 3c.
4a. Op deze plek zullen huizen gebouwd worden. 4b. Op deze plek gaan huizen gebouwd worden. Vertaling:	4a. ja/nee 4b. ja/nee	4a. 4b.
5a. Jan zal met ons meegaan op vakantie. 5b. Jan gaat met ons meegaan op vakantie. Vertaling:	5a. ja/nee 5b. ja/nee	5a. 5b.
6a. Beide presidenten gaan elkaar in Parijs ontmoeten. 6b. Beide presidenten zullen elkaar in Parijs ontmoeten. Vertaling:	6a. ja/nee 6b. ja/nee	6a. 6b.

- B. Op tekening 1 ziet u schematisch een rij huizen met daarachter de tuinen. De tuinen grenzen aan een smalle doorgang, die vanuit de tuin te bereiken is. Via doorgang en tuin kunt u achterom het huis binnenkomen.

Tekening 1

7a. Hoe noemt u zo'n doorgang?

7a.

7b. Woont u zelf in een dergelijke situatie waarin u vanuit de tuin toegang hebt tot zo'n doorgang?

7b.

7c. Kent u, uit uw omgeving, nog andere benamingen hiervoor?

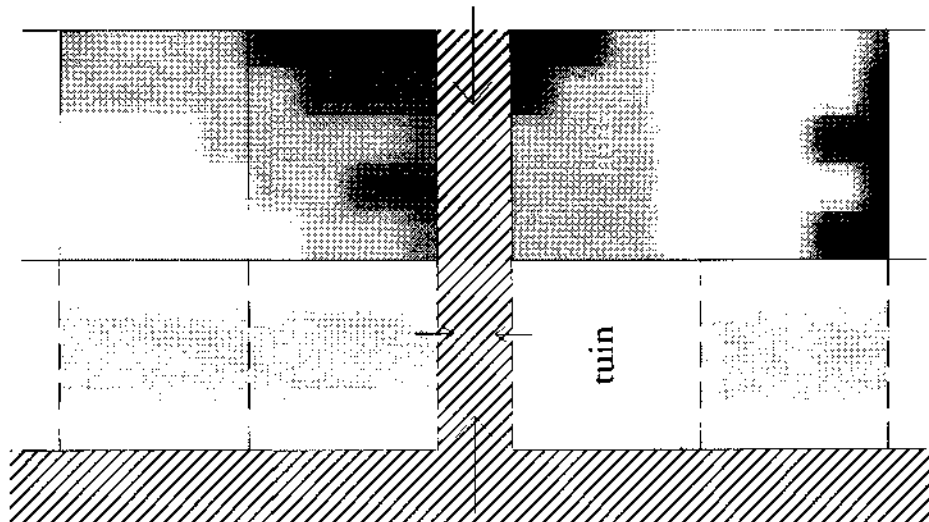
7c.

7d. Eventuele opmerkingen die van belang kunnen zijn:

7d.

Op tekening 2 ziet u twee rijen huizen die door een smalle doorgang, al dan niet overdekt, gescheiden worden. Ook deze doorgang is vanuit de tuinen te bereiken. Weer is er de mogelijkheid om achterom het huis binnen te komen. (Soms bevindt de doorgang zich slechts tussen twee huizen en is er geen doorgang achter de huizen. "Overdekt" kan inhouden dat een deel van het huis zich boven de doorgang bevindt.)

Tekening 2

8a. Hoe noemt u zo'n doorgang (al dan niet overdekt) *tussen* de huizen?

8a.

8b. Woont u zelf in zo'n situatie, waarin naast uw huis zo'n smalle doorgang is?

8b.

8c. Kent u, uit uw omgeving, nog andere benamingen hiervoor?

8c.

8d. Eventuele opmerkingen die van belang kunnen zijn:

8d.

C. Hieronder worden weer verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen (als onder A).

9a. Er pakken donkere wolken samen: het zal gaan regenen.	9a. ja/nee	9a.
9b. Er pakken donkere wolken samen: het gaat regenen.	9b. ja/nee	9b.
9c. Er pakken donkere wolken samen: het begint te regenen.	9c. ja/nee	9c.

Vertaling:

.....

10a. Je moet de verwarming lager draaien, anders gaat het hier veel te warm worden.	10a. ja/nee	10a.
10b. Je moet de verwarming lager draaien, anders zal het hier veel te warm worden.	10b. ja/nee	10b.

Vertaling:

.....

11a. De conducteur riep om: dames en heren, we gaan aankomen te Amsterdam centraal.	11a. ja/nee	11a.
11b. De conducteur riep om: dames en heren, we zullen aankomen te Amsterdam centraal.	11b. ja/nee	11b.
11c. De conducteur riep om: dames en heren, we komen aan te Amsterdam centraal.	11c. ja/nee	11c.

Vertaling:

.....

12a. Het zal nog wel even duren voordat de regering valt.	12a. ja/nee	12a.
12b. Het gaat nog wel even duren voordat de regering valt.	12b. ja/nee	12b.

Vertaling:

.....

13a. De dokter heeft de patiënte verteld dat ze gaat sterven.	13a. ja/nee	13a.
13b. De dokter heeft de patiënte verteld dat ze zal sterven.	13b. ja/nee	13b.

Vertaling:

.....

14a. Volgens het weerbericht gaat het morgen regenen.	14a. ja/nee	14a.
14b. Volgens het weerbericht zal het morgen regenen.	14b. ja/nee	14b.
14c. Volgens het weerbericht begint het morgen te regenen.	14c. ja/nee	14c.

Vertaling:

.....

Vragenlijst No. 72 (1996)

Afdeling Dialectologie
van het P.J. Meertens-Instituut
voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
1017 DR Amsterdam
Telefoon: 020 - 6234698

Correspondentie-adres:
Postbus 19888
1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp, wijk of buurtschap)

Indien u niet zelf de spreker bent:

OPGETEKEND DOOR:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode:

Postcode:

Woonplaats:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboortjaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

Geachte informant,

Traditiegetrouw ontvangt u deze lijsten aan het eind van het jaar. Dat is voor veel mensen een drukke periode en het is mogelijk dat de lijsten dan enige tijd blijven liggen tot rustiger tijden. Het gevaar is groot dat men op een zeker moment denkt: ze zijn nu al zo laat, ze zullen ze wel niet meer nodig hebben. Dat is dus niet zo! U kunt nog het hele jaar de lijsten ter verwerking terugsturen.

Wèl denken wij er over de traditie te doorbreken en in de toekomst de lijsten op een vroeger moment, bij voorbeeld in september of oktober, te versturen. Wij kunnen dan de drukke tijd voor u en voor ons misschien omzeilen en tegen het eind van het jaar al beschikken over een groot deel van de antwoorden.

Wij danken u bij voorbaat voor het invullen van deze lijsten.

Tenslotte ... mocht u in uw omgeving jonge mensen kennen die onze lijsten zouden willen invullen, wilt u ons dan hun naam en adres doorgeven? Wij zullen graag met deze mensen contact opnemen, ook al zeggen zij misschien dat zij geen dialectspreker (meer) zijn of althans een ander dialect spreken dan hun ouders. Deze veranderingen vormen juist een bron van onderzoek, maar eventuele verschillen kunnen alleen voor de dag komen als wij lijsten van oudere en jongere dialectsprekers naast elkaar kunnen leggen.

1. Hoe noemt men in uw dialect het in moestuinen gekweekte zeer fijnbladige keukenkruid, dat ook als soepgroente gebruikt wordt (*Anthriscus cerefolium* (L.) Hoffm.)
Het wordt ook gedroogd in strooibusjes verkocht.

1.

2. Hoe noemt men in uw dialect in het algemeen het hele kleine insectje dat in onhygiënische omstandigheden als parasiet leeft op mensen en dieren, meer bepaald in het haar en de kleren? Het is zwart van kleur en het kan niet springen.

2.

3. Hoe noemt men in uw dialect het raamwerk dat met een fijn gaas is bespannen en dat in een open venster wordt geplaatst om insecten buiten te houden?

3.

4. Hoe noemt men in uw dialect de witte naar kamfer ruikende ballen die in de klerenkast worden gelegd om motten weg te houden?

4.

5. Hoe noemt men in uw dialect de hele kleine zwarte vliegjes die in zwermen voorkomen en in verband gebracht worden met naderend onweer?

5.

In sommige delen van ons taalgebied kan het woord *hemel* twee begrippen aanduiden:

1. Het godsdienstige begrip ('hiernamaals')
2. Het niet-godsdienstige, waarneembare begrip ('uitspansel')

Mogelijk zijn er dialecten, waarin de tweede betekenis van '*hemel*' niet gebruikelijk is, en waarin men de voorkeur geeft aan '*lucht*'.

Wilt u van de volgende zinnen aangeven, welke in uw dialect (in de dialectische uitspraak natuurlijk) het meest gebruikelijk is, en die zin dan ook in het dialect vertalen? Als u geen voorkeur heeft, wilt u dan beide zinnen vertalen?

6. I. Als ik zo eens naar de hemel kijk, denk ik dat we ander weer krijgen.
- II. Als ik zo eens naar de lucht kijk, denk ik dat we ander weer krijgen.

Wilt u hieronder het goede antwoord aankruisen

a. duidelijke voorkeur voor zin I	a.
b. duidelijke voorkeur voor zin II	b.
c. lichte voorkeur voor zin I	c.
d. lichte voorkeur voor zin II	d.
e. in het geheel geen voorkeur	e.

Vertaling van de gekozen zin (of van beide zinnen) in uw dialect.

- f.
- of
- g.

7. I. De hemel is stralend blauw, we hebben prachtig weer.
- II. De lucht is stralend blauw, we hebben prachtig weer.

Wilt u hieronder het goede antwoord aankruisen

a. duidelijke voorkeur voor zin I	a.
b. duidelijke voorkeur voor zin II	b.
c. lichte voorkeur voor zin I	c.
d. lichte voorkeur voor zin II	d.
e. in het geheel geen voorkeur	e.

Vertaling van de gekozen zin (of van beide zinnen) in uw dialect.

- f.
- of
- g.

8. I. De zon staat al hoog aan (of: in) de hemel.
 II. De zon staat al hoog in (of: aan) de lucht.

Wilt u hieronder het goede antwoord aankruisen

a. duidelijke voorkeur voor zin I	a.
b. duidelijke voorkeur voor zin II	b.
c. lichte voorkeur voor zin I	c.
d. lichte voorkeur voor zin II	d.
e. in het geheel geen voorkeur	e.

Vertaling van de gekozen zin (of van beide zinnen) in uw dialect.

- f.
 of
 g.

9. I. De hemel is bewolkt.
 II. De lucht is bewolkt.

Wilt u hieronder het goede antwoord aankruisen

a. duidelijke voorkeur voor zin I	a.
b. duidelijke voorkeur voor zin II	b.
c. lichte voorkeur voor zin I	c.
d. lichte voorkeur voor zin II	d.
e. in het geheel geen voorkeur	e.

Vertaling van de gekozen zin (of van beide zinnen) in uw dialect.

- f.
 of
 g.

10. I. De hemel is vanavond vol sterren.
 II. De lucht is vanavond vol sterren.

Wilt u hieronder het goede antwoord aankruisen

a. duidelijke voorkeur voor zin I	a.
b. duidelijke voorkeur voor zin II	b.
c. lichte voorkeur voor zin I	c.
d. lichte voorkeur voor zin II	d.
e. in het geheel geen voorkeur	e.

Vertaling van de gekozen zin (of van beide zinnen) in uw dialect.

- f.
 of
 g.

De volgende woorden hebben betrekking op diverse soorten *olie*.

11. Hoe luidt in uw dialect <i>petroleum</i> ?	11.
12. Kent u het woord <i>bron-olie</i> ?	12.
a. Zo ja, wat betekent het?	12.a.
b. Hoe wordt het dan precies uitgesproken?	12.b.
13. Kent u het woord <i>gas-olie</i> ?	13.
a. Zo ja, wat betekent het?	13.a.
b. Hoe wordt het dan precies uitgesproken?	13.b.
14. Kent u nog meer woorden met <i>olie</i> , en kunt u daarvan de betekenis (zo mogelijk met gebruik) geven?.	14.
15. Komen in uw dialect zinnen als de volgende voor?	
a. omdat ik hier nog maar net komen wonen ben	a. ja nee
b. omdat hij dat op tijd moeten inleveren had	b. ja nee
c. omdat ze in Rotterdam gaan wonen wilden	c. ja nee
d. omdat ik net op die stoel gaan zitten zou	d. ja nee
e. omdat hij het me moeten zeggen had	e. ja nee

Wilt u de volgende zinnen in uw dialect vertalen?

16. Toen je vanochtend naar de bakker rende, regende het.

.....

17. Ik vroeg waar je het brood had gelegd.

.....

18. Is al bekend hoe lang jullie blijven ?

.....

.....

19. Hoe en wanneer hij is gekomen weet ik niet.

.....

.....

20. Het zou fijn zijn wanneer ook hij komt.

.....

.....

21. Weten jullie al of jullie volgende week komen ?

.....

.....

22. Of Piet en jij blijven is nog niet zeker.

.....

.....

23. Nu jij gaat, blijf ik thuis.

.....

.....

24. Het is nog niet bekend waar ik en Piet heengaan.

.....

.....

25. Hij vraagt hoeveel bier jullie hebben verkocht.

.....

.....

26. Hij vroeg waar jullie gisteren heen wandelden.

.....

.....

27. Weet je al of je morgen gaat zwemmen?

.....

.....

28. Hij wil weten waarom jullie er vorige week niet waren.

.....

.....

29. Waar jij en Piet heen gaan is nog onbekend.

.....

.....

30. Weet je al hoe lang je blijft?

.....

.....

31. Nu jullie er zijn, wordt het nog gezelliger.

.....

.....

32. Ik ben benieuwd hoeveel geld je hebt gewonnen.

.....

.....

33. Ik weet niet hoe en wanneer je bent gekomen.

.....

.....

34. Piet stelt het op prijs dat ook jij er bent.

.....

.....

35. Toen jullie een taart bakten, heb ik moeder gebeld.

.....

.....

36. Ik vraag me af waarom je met de fiets bent gekomen.

.....

.....

37. Het is onzeker of Piet en ik blijven.

.....

.....

Vragenlijst No. 73 (1997)

Afdeling Dialectologie
 van het P.J. Meertens-Instituut
 voor Dialectologie, Volkskunde en Naamkunde
 van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen

Keizersgracht 569-571
 1017 DR Amsterdam
 Telefoon: 020 - 6234698

Correspondentie-adres:
 Postbus 19888
 1000 GW Amsterdam

Dialect van gemeente provincie
 (naam van stad, dorp, wijk of buurtschap)

Indien u niet zelf de spreker bent:

OPGETEKEND DOOR:

GESPROKEN DOOR:

Naam:

Naam:

Straat:

Straat:

Postcode:

Postcode:

Woonplaats:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Geboorteplaats:

Beroep of
 vroeger beroep:

Beroep of
 vroeger beroep:

Geachte medewerker(s),

Hierbij doen wij U weer onze jaarlijkse dialectvragenlijst toekomen. U zult merken dat het weer een afwisselende lijst is geworden: naast een aantal te vertalen werkwoordsvormen, zijn er ook wat woorden waarvan U alleen maar hoeft te zeggen of U ze kent of niet (soms wordt er echter ook een vertaling gevraagd!). Verder zijn er nog wat vragen die niet direct betrekking hebben op het dialect, maar op het Nederlands dat in Uw omgeving gesproken wordt. De ene vraag is eenvoudiger dan de andere, en we wensen U veel succes maar zeker ook genoeg toe bij het beantwoorden van deze vragen. Als altijd kunt U er weer vanuit gaan, dat Uw medewerking onmisbaar is voor het dialectonderzoek in Nederland en Vlaanderen.

In de volgende negen vragen wordt een dialectvertaling gevraagd.

1. Hoe noemt U een *naaister*?
2. Hoe spreekt U de laatste lettergreep van *vriendschap* uit in een zinnetje als: 'de vriendschap duurde niet lang'?
3. Vertaal: *een houten schutting*.
.....
.....
4. Wat is Uw woord voor *achting*?
5. Wat is Uw woord voor *verzameling*?
6. Wilt U vertalen: *al zingende*?
7. Hoe noemt U een ongehuwde moeder (bijv. *haagweeuw* of *hegweeuw*)?
8. Hoe noemt U een schrift of cahier, dat de schoolkinderen bijvoorbeeld gebruiken om hun huiswerk in te maken?
9. Hoe noemt men het hoge speeltuig in speeltuinen (en zwembaden), waarvan kinderen via een gladde baan naar beneden glijden?

*Kunt U in Uw dialect het volgende zeggen? (Graag ja of nee omcirkelen).
Wilt U de zin(nen) waarachter U 'ja' omcirkelt heeft vertalen?*

10. a. Ik heb het zo koud.
b. Ik ben zo koud.
c. Vertaling:
.....
11. a. Ik blijf thuis, omdat ik dat boek probeer om te lezen.
b. Ik blijf thuis, omdat ik dat boek probeer van te lezen.
c. Vertaling:
.....

ja	nee
ja	nee

ja	nee
ja	nee

22. Kent U in Uw dialect <i>wipken</i> voor 'gedurig wippen'?	ja	nee
23. Kent Uw dialect <i>tuksen</i> voor een bepaalde manier van springen?	ja	nee
24. Zegt men wel in plaats van 'sjokken': <i>sjoksen</i> ?	ja	nee
25. Kent U <i>teutjen</i> voor zeurderig praten?	ja	nee
26. Kent U vormen als <i>al dat geloopte</i> en <i>al dat gedoete</i> (dus <i>ge</i> + <i>werkwoordstam</i> + <i>te</i> ; vergelijk Ned. <i>al dat geloop</i> , <i>al dat gedoe</i>)?	ja	nee
27. Kent Uw dialect <i>zabken</i> of <i>sabken</i> voor 'sabbelen'?	ja	nee
28. Gebruikt men voor 'het boerenbedrijf uitoefenen' <i>boerken</i> ?	ja	nee
29. Kent U een woord dat 'stukbreken' betekent, en dat met <i>te</i> -begint? Hoe luidt dit woord?	ja	nee
30. Zegt men <i>pakkiese</i> voor 'pakjes maken'?	ja	nee
31. Kent U het woord <i>belopen</i> in de betekenis van a. al maar door heen en weer lopen? b. te vaak bezoeken?	ja ja	nee nee
32. Kent U a. <i>roodwillig</i> voor 'roodachtig'? b. <i>blauwillig</i> voor 'blauwachtig'?	ja ja	nee nee
33. Kent U het werkwoord <i>snitjen</i> ? Wat betekent het?	ja	nee
34. Kan men in Uw dialect achter een bijvoeglijk naamwoord dat eindigt op <i>-ig</i> nog een tweede <i>-ig</i> toevoegen, bijv. <i>deftigig</i> ?	ja	nee
35. Kan men met behulp van <i>sten</i> bijwoorden maken zoals <i>altijsten</i> 'altijd', <i>nieversten</i> 'nergens', <i>alhiersten</i> 'hier'? Geef zo mogelijk enkele vormen met hun betekenis	ja	nee

36. Kent Uw dialect voor 'torsen'?

a. *tosken*?

ja

nee

b. *torsken*?

ja

nee

Hieronder volgen 18 werkwoorden, waarvan U telkens vier verschillende vervoegingen gevraagd worden:

- a. Het hele werkwoord (lopen)
- b. De tegenwoordige tijd (hij loopt)
- c. De verleden tijd (hij liep)
- d. Het voltooid deelwoord (gelopen)

37. Zingen

- a. Zingen
- b. Hij zingt
- c. Hij zong
- d. Hij heeft gezongen

38. Schrikken

- a. Schrikken
- b. Hij schrikt
- c. Hij schrok
- d. Hij is geschrokken

39. Blijven

- a. Blijven
- b. Hij blijft
- c. Hij bleef
- d. Hij is gebleven

40. Grijpen

- a. Grijpen
- b. Hij grijpt
- c. Hij greep
- d. Hij heeft gegrepen

41. Spreken

- a. Spreken
- b. Hij spreekt
- c. Hij sprak
- d. Hij heeft gesproken

42. Helpen

- a. Helpen
- b. Hij helpt
- c. Hij hielp
- d. Hij heeft geholpen

43. Vallen

- a. Vallen
- b. Hij valt
- c. Hij viel
- d. Hij is gevallen

44. Wassen

- a. Wassen
- b. Hij wast
- c. Hij waste
- d. Hij heeft gewassen

45. Laten

- a. Laten
- b. Hij laat
- c. Hij liet
- d. Hij heeft gelaten

46. Vragen

- a. Vragen
- b. Hij vraagt

- c. Hij vroeg
- d. Hij heeft gevraagd

47. Kruipen

- a. Kruipen
- b. Hij kruipt
- c. Hij kroop
- d. Hij heeft gekropen

48. Schuiven

- a. Schuiven
- b. Hij schuift
- c. Hij schoof.....
- d. Hij heeft geschoven

49. Kopen

- a. Kopen
- b. Hij koopt
- c. Hij kocht
- d. Hij heeft gekocht

50. Komen

- a. Komen
- b. Hij komt
- c. Hij kwam
- d. Hij is gekomen

51. Zoeken

- a. Zoeken
- b. Hij zoekt
- c. Hij zocht
- d. Hij heeft gezocht

52. Doen

- a. Doen
- b. Hij doet
- c. Hij deed
- d. Hij heeft gedaan

53. Gieten

- a. Gieten
- b. Hij giet
- c. Hij goot
- d. Hij heeft gegoten

54. Vriezen

- a. Vriezen
- b. Het vriest
- c. Het vroom
- d. Het heeft gevoren

De laatste twee vragen gaan over Uw Nederlands (Algemeen Nederlands; A.N.). Graag ja of nee omcirkelen.

55. Kunt U in Uw A.N. het volgende zeggen:

- a. U hebt gelijk
- b. U heeft gelijk

ja	nee
ja	nee

56. Kunt U in Uw A.N. het volgende zeggen:

- a. U bent een groot man!
- b. U is een groot man!

ja	nee
ja	nee

Plaats:

Betreft: Dialectvragenlijst D73, vraag 26

Amsterdam, 5 november 1999

Geachte heer, mevrouw,

Twee jaar geleden is u door het Meertens Instituut de Dialectvragenlijst D73 toegezonden met o.a. de volgende vraag:

Kent u vormen als *al dat geloopte* en *al dat gedoete* (dus *ge* + werkwoordstam + *te*, vergelijk Ned. *al dat geloop*, *al dat gedoe*)?

U hebt de vraag met *ja* beantwoord. Maar wij verwachtten voor uw dialect als antwoord *nee*. Mogelijk is de vraag door ons niet geheel duidelijk gesteld en misschien hebben wij u op een dwaalspoor gebracht door onze suggestie (".....vergelijk Ned. *al dat geloop*, *al dat gedoe*").

Op dit moment wordt er over uitingen als *al dat geloopte* een publicatie voorbereid en wij zouden graag zeker weten of wij de vraag wel goed gesteld hebben.

In bepaalde dialecten is het inderdaad zo dat zinswendingen als *al dat geloopte* bestaan.

Onze vraag is nu: gaat in uw dialect het laatste woord van die zinswending inderdaad op *-te* uit?

Als dat niet het geval is verwachten we *neen* als antwoord.

Uw antwoord:

Uw hoeft op de antwoordenenvelop geen postzegel te plakken.
Met belangstelling zien we uw reactie tegemoet.

BEZOEKADRES:

Joan Muyskenweg 25
1096 CJ Amsterdam

POSTADRES:

Postbus 94264
1090 GG Amsterdam

TELEFOON:

(020) 462 85 00
(020) 462 85 10

FAX:

(020) 462 85 55

E-MAIL:

info@meertens.knaw.nl

Dr. H.J. Bennis,
Directeur

BEZOEKADRES:

Joan Muyskenweg 25
1096 CJ Amsterdam

ANTWOORDNUMMER:

Antwoordnummer 10778
1000 RA Amsterdam

POSTADRES:

Postbus 94264
1090 GG Amsterdam

TELEFOON:

(020) 462 85 00
(020) 462 85 10

Dialectvragenlijst 74 (1998)

I

K

Het zal U niet ontgaan zijn: de euro komt eraan. In 2002 zal de gulden plaatsmaken voor het nieuwe betaalmiddel. Uiteraard heeft die vervanging niet alleen financiële gevolgen. Ook bekende woorden uit de Nederlandse taal, zoals gulden, stuiver, kwartje, zullen op den duur vreemd klinken, om nog maar te zwijgen van onze 'volksnamen' voor het slijk der aarde. Wie weet straks nog wat een piek, een knaak of een geeltje is? Wellicht komen (of kwamen) er ook in uw dialect zulke typische, niet officiële aanduidingen voor geld-eenheden voor. In de onderstaande lijst zullen we heel wat verschillende geldwaarden aan U voorleggen; aan U de opgave daar het juiste dialectwoord bij te geven. We zijn er van overtuigd een rijke bron, ook letterlijk, aan te boren!

Verder vragen we Uw vertaling voor een aantal woorden die niet met geld te maken hebben. Aan het eind zijn er een aantal vragen over het leren van het dialect, 'hoog' en 'laag' dialect, en het gebruik van het dialect in de kerk. Vergeet U vooral onze laatste vraag niet!

We hopen als altijd dat U weer veel genoegens zult beleven aan het invullen van de dialectlijst. De dialectkunde in Vlaanderen en Nederland is U zeer erkentelijk voor Uw onmisbare medewerking.

1a. Welk dialect spreekt u?

.....

1b. In welke gemeente ligt uw dorp/stad?

.....

1c. In welke provincie?

.....

1d. Is dit dialect het dialect van uw geboorteplaats?

.....

1e. Zo nee, wat is uw geboorteplaats?

.....

1f. Welk beroep oefende u vroeger/heden uit?

.....

I	K	D 74 (1998)	2
2.	Wat is in Uw dialect de benaming voor cent? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin de cent voorkomt?		
3.	Wat is in Uw dialect de benaming voor stuiver? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin de stuiver voorkomt?		
4.	Wat is in Uw dialect de benaming voor dubbeltje? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin het dubbeltje voorkomt?		
5.	Wat is in Uw dialect de benaming voor kwartje? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin het kwartje voorkomt?		
6.	Wat is in Uw dialect de benaming voor gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin de gulden voorkomt?		
7.	Wat is in Uw dialect de benaming voor anderhalve gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin deze naam voorkomt?		
8.	Wat is in Uw dialect de benaming voor rijksdaalder? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin de rijksdaalder voorkomt?		
9.	Wat is in Uw dialect de benaming voor tien gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin het tientje voorkomt?		
10.	Wat is in Uw dialect de benaming voor 25 gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin die naam voorkomt?		
11.	Wat is in Uw dialect de benaming voor 50 gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin die naam voorkomt?		

12. Wat is in Uw dialect de benaming voor 100 gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin die naam voorkomt?

.....

13. Wat is in Uw dialect de benaming voor 250 gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin die naam voorkomt?

.....

14. Wat is in Uw dialect de benaming voor 1000 gulden? Gebruikt of kent U ook dialectuitdrukkingen waarin die naam voorkomt?

.....

15. Welke dialectwoorden kent U voor een bankbiljet? (bijvoorbeeld bankje, briefje, flap, flep, prent)

.....

16. Welke dialectwoorden kent U voor geld? (bijvoorbeeld poen, ping ping, specie)

.....

17. Is U de benaming *geeltje* bekend? (antwoord graag omcirkelen)
Hoeveel is dit?

ja / nee

.....

18. Is U de benaming *heitje* bekend?
Hoeveel is dit?

ja / nee

.....

19. Is U de benaming *joetje* bekend?
Hoeveel is dit?

ja / nee

.....

20. Is U de benaming *meier* bekend?
Hoeveel is dit?

ja / nee

.....

21. Is U de benaming *piek* bekend?
Hoeveel is dit?

ja / nee

.....

22. Is U de benaming *rooie rug* bekend?
Hoeveel is dit?

ja / nee

.....

I	K	D 74 (1998)	4
23. Wat is in Uw dialect het woord voor <i>portemonnee</i>? 			
Nu volgen een aantal vragen naar woorden die niet op geld betrekking hebben.			
24. Hoe noemt U stof dat van de (hooi)zolder naar beneden dwarrelt? 			
25. Hoe noemt U dat naar beneden dwarrelen van stof (of het onder een drempel door dwarrelen van stof)? 			
Bij de volgende vragen dient U ja of nee te antwoorden (antwoord graag omcirkelen)			
26. Kunt U zeggen "Heb erg!" (in de betekenis "Pas op!")?		ja / nee	
27. Kunt U zeggen "Je verkoudt je" (in de betekenis "je wordt verkouden")?		ja / nee	
28. Zegt U ook wel "op iemand roepen" in plaats van "naar iemand roepen"?		ja / nee	
29. Kent U het woord <i>slachtboter</i>? Zo ja, wat betekent het? 		ja / nee	
30. Kent U het woord <i>keugiesboter</i>? Zo ja, wat betekent het? 		ja / nee	
31. Komen de volgende zinnen voor in Uw dialect? a. Zij is een VVD-er b. Zij is een VVD-ster c. Zij is een VVD-se Andere mogelijkheid, nl: 		ja / nee ja / nee ja / nee	

5	D 74 (1998)	I	K
Komen de volgende zinnen voor in Uw dialect? 32. Mooier kerk is er niet! 33. Mooier [nl. een kerk] is er niet! 34. Ik heb zelden mooier kerk gezien 35. Ik heb zelden mooier gezien! [over kerken] 36. Hoofdpijn, beroerder is er niet! 37. Er is geen dikker dan hij		ja / nee ja / nee ja / nee ja / nee ja / nee ja / nee	
Kent U de volgende uitdrukking? 38. Ze stonden mannetje aan mannetje Zo nee, wat zegt U dan? 		ja / nee	
In sommige gedeelten van het land gebruikt men <i>al</i> in de betekenis van <i>als</i>. Kunt U in Uw dialect zeggen: 39. Al ben ik klaar, wat moet ik dan doen? 40. Al komt hij straks, dan zal ik hem vriendelijk ontvangen		ja / nee ja / nee	
De volgende vragen gaan over het dialectgebruik: 41. Kent U iemand (bijvoorbeeld in Uw straat, vereniging, in de winkel, op het werk etc.) die probeert Uw dialect te leren? Indien ja, zijn dat dan personen die a. van jongsaf Nederlands ('ABN') spreken en die naast dat Nederlands proberen Uw dialect te leren? b. van jongsaf een andere taal spreken (bijvoorbeeld Turks, Arabisch, 'Surinaams', Spaans etc.) en die nu naast deze taal en naast het Nederlands proberen Uw dialect te leren?		ja / nee ja / nee ja / nee	

Van sommige plaatsen in het land weten we dat er binnen de gemeenschap door verschillende groepen sprekers verschillende 'soorten', ook wel varianten genaamd, van hetzelfde dialect worden gebruikt. Zo bestaat er in Maastricht een 'plattere' en een 'nettere' variant van het dialect. Deze twee varianten van het Maas-trichts wijken op een aantal punten van elkaar af, o.a. in de uitspraak. Dit verschijnsel, dat wellicht vooral voorkomt in wat grotere steden, willen we graag voor het hele Nederlandse taalgebied in kaart brengen.

42. Bestaan er van het dialect in Uw plaats verschillende 'varianten'?

ja / nee

Zo ja, wilt U dan ook de volgende vragen beantwoorden?

a. Door welke (sociale) groepen worden die verschillende varianten gesproken?

.....

.....

b. Verschillen de varianten van elkaar in uitspraak, woordgebruik, of op een andere manier?

.....

.....

43. Weet U van andere plaatsen in Uw omgeving waar verschillende varianten van hetzelfde dialect worden gesproken?

ja / nee

Zo ja, wilt U dan ook de volgende vragen beantwoorden?

a. Om welke plaats(en) gaat het?

.....

.....

b. Door welke (sociale) groepen worden die verschillende varianten gesproken?

.....

.....

c. Verschillen de varianten van elkaar in uitspraak, woordgebruik, of op een andere manier?

.....

.....

7	D 74 (1998)	I	K
Het zal U niet ontgaan zijn dat de laatste tijd kerkdiensten en missen in het dialect, Bijbelvertalingen in het dialect, en psalmen en gezangen in het dialect een grote bloei lijken door te maken. Graag willen we ons door middel van de antwoorden op de onderstaande vragen een eerste indruk vormen van de verspreiding van het dialectgebruik in een religieuze context.			
44. Vinden er in Uw woonplaats kerkdiensten of missen in het dialect plaats? Zo ja: Hoe vaak ongeveer vinden die plaats (bijv. 1 x per maand, 2 x per jaar?) 45. Worden er in Uw woonplaats wel <i>delen</i> van de dienst of de mis in het dialect uitgevoerd? 46. Kent U andere plaatsen (bijv. de plaats waarvoor U invult, of plaatsen in de omgeving) waar (delen van) de dienst of de mis in het dialect plaatsvinden? Zo ja: a. Om welke plaatsen gaat het? b. Weet U ook hoe vaak ongeveer dat plaatsvindt? c. Gaat het om de hele dienst/mis, of delen daaruit? 47. Bestaat er in Uw dialect een vertaling van (een deel van) de Bijbel? 48. Bestaat er in Uw dialect een vertaling van psalmen en/of gezangen?		ja / nee ja / nee ja / nee ja / nee ja / nee	

I	K	D 74 (1998)	8

49. Zijn er U andere religieuze teksten of liederen in het dialect bekend?

ja / nee

50. Bent U bereid om over dit onderwerp ('kerk en dialect') aan medewerkers van ons instituut mondeling nadere toelichting te geven, bijv. in de vorm van een interview?

ja / nee

Ten slotte een typische 'afscheidsvraag':

51. Welk(e) groetwoord(en) gebruikt U tegenover een vriend of vriendin wanneer U voor langere tijd afscheid neemt?

.....

VRAGENLIJST DEEL 1

- (1) Hieronder worden enkele korte dialogen weergegeven. Spreker A zegt iets, en spreker B reageert hierop. Komen de reacties van B voor in uw dialect? Zo ja, kunt u aankruisen wat de betekenis is van de gegeven reactie? Indien er in uw dialect nog andere mogelijkheden zijn om te antwoorden met 'doet', wilt u dit dan ook aangeven?

.....
.....
..... komt voor

- (i) Spreker A: 'Hij slaapt.'

Reactie Spreker B:

a. 'Hij en doet.'	ja / nee
b. 'Hij doet.'	ja / nee
c. 't Doet.'	ja / nee

Betekenis: 0 Ja, hij slaapt
0 Nee, hij slaapt niet

Andere mogelijkheid met 'doet':
.....

..... komt voor

- (ii) Spreker A: 'Hij zal niet komen'

Reactie Spreker B:

a. 'Hij en doet.'	ja / nee
b. 'Hij doet.'	ja / nee
c. 't Doet.'	ja / nee

Betekenis: 0 Ja, hij zal wel komen.
0 Nee, hij zal niet komen.

Andere mogelijkheid met 'doet':
.....

..... komt voor

- (iii) Spreker A: 'Slaapt hij?'

Reactie Spreker B:

a. 'Ja, hij doet.'	ja / nee
b. 'Ja, dat doet hij.'	ja / nee
c. 'Ja, hij en doet.'	ja / nee

komt voor

d. 'Ja, hij slaapt.'	ja / nee
e. 'Nee, hij doet niet.'	ja / nee
f. 'Nee, hij en doet.'	ja / nee
g. 'Nee, hij en doet niet.'	ja / nee
h. 'Nee, hij slaapt niet.'	ja / nee
i. 't Doet.'	ja / nee
j. 'Ie doet.'	ja / nee
k. 'Toetoeet.'	ja / nee

Andere mogelijkheid met 'doet':

.....

Opmerkingen:

.....

- (iv) Wilt u van onderstaande zinnen aangeven of ze in uw dialect voorkomen? Indien u 'ja' aankruist, wilt u de zinnen dan ook vertalen?

Komt voor

a. De lamp doet niet meer branden.	ja / nee
Betekenis: De lamp brandt niet meer.	
Vertaling:	
b. Doet Marie elke avond dansen?	ja / nee
Betekenis: Danst Marie elke avond?	
Vertaling:	
c. Doe het brood even snijden!	ja / nee
Betekenis: Snij het brood eens even!	
Vertaling:	

- (2) Komt er in uw dialect een woord voor op de open plekken in de zin? Zo ja, wilt u dat woord dan op de betreffende plek invullen, zoals in voorbeeld 1? Soms kan het zo zijn dat de zin voorkomt in uw dialect als u niets invult op één of meerdere open plekken. In dat geval laat u de open plek gewoon leeg. Het kan ook zijn dat er meer dan één woord op één plek moet worden ingevuld zoals in voorbeeld 2. Als er nog andere mogelijkheden zijn in uw dialect, wilt u die dan onder iedere zin opschrijven? Als de gegeven zin helemaal niet voorkomt in uw dialect, zet dan een kruisje in de cirkel na "Komt niet voor".

Voorbeeld 1: Het huis het dak van afgewaaaid is

Ingevuld: Het huis *waar* het dak van afgewaaaid is.

Voorbeeld 2: Het toneelstuk ze naar keken.

Ingevuld: Het toneelstuk *waar dat* ze naar keken.

- a. De jongen moeder gisteren hertrouwd is, stond achter mij.

Andere mogelijkheid: De jongen moeder gisteren hertrouwd is, stond achter mij.

Andere mogelijkheid: De jongen moeder gisteren hertrouwd is, stond achter mij.

Komt niet voor: 0

- b. De bank ze op zaten was pas geverfd.

Andere mogelijkheid: De bank ze op zaten, is pas geverfd.

Andere mogelijkheid: De bank ze op zaten, is pas geverfd.

Komt niet voor: 0

- c. De bank op ze zaten is pas geverfd.

Andere mogelijkheid: De bank op ze zaten, is pas geverfd.

Andere mogelijkheid: De bank op ze zaten, is pas geverfd.

Komt niet voor: 0

- d. De bank op ze zaten is pas geverfd.

Andere mogelijkheid: De bank op ze zaten, is pas geverfd.

Andere mogelijkheid: De bank op ze zaten, is pas geverfd.

Komt niet voor: 0

- e. Op zondag gingen we met heel de familie naar zee, ... heel leuk was.

Andere mogelijkheid: Op zondag gingen we met heel de familie naar zee, ... heel leuk was.

Andere mogelijkheid: Op zondag gingen we met heel de familie naar zee, ... heel leuk was.

Komt niet voor: 0

f. Dat is een man je nooit in een café zult aantreffen.

Andere mogelijkheid: Dat is een man je nooit in een café zult aantreffen.

Andere mogelijkheid: Dat is een man je nooit in een café zult aantreffen.

Komt niet voor: 0

g. In het dorp ik woon staat een oud kerkje.

Andere mogelijkheid: In het dorp ik woon staat een oud kerkje.

Andere mogelijkheid: In het dorp ik woon staat een oud kerkje.

Komt niet voor: 0

h. Op de dag we aankwamen regende het.

Andere mogelijkheid: Op de dag we aankwamen regende het.

Andere mogelijkheid: Op de dag we aankwamen regende het.

Komt niet voor: 0

i. Dat is iets ik niet graag doe.

Andere mogelijkheid: Dat is iets ik niet graag doe.

Andere mogelijkheid: Dat is iets ik niet graag doe.

Komt niet voor: 0

j. Dat is iets heel mooi is.

Andere mogelijkheid: Dat is iets heel mooi is.

Andere mogelijkheid: Dat is iets heel mooi is.

Komt niet voor: 0

k. geld heeft moet mij maar wat geven.

Andere mogelijkheid: geld heeft moet mij maar wat geven.

Andere mogelijkheid: geld heeft moet mij maar wat geven.

Komt niet voor: 0

(3) Onderstaande zinnen komen niet voor in het ABN, maar wel in sommige dialecten. Onder elke zin staat hoe hij in het ABN zou klinken. Wilt u de zinnen in uw dialect vertalen?

a. Wat denk je wie ik in de stad ontmoet heb?

Betekenis: Wie denk je dat ik in de stad ontmoet heb?

Vertaling:

- b. Wat denken jullie hoe ze het hebben opgelost?

Betekenis: Hoe denken jullie dat ze het hebben opgelost?

Vertaling:

- c. Hoe denk je hoe ze het hebben opgelost?

Betekenis: Hoe denk je dat ze het hebben opgelost?

Vertaling:

- d. Magda weet niet wie dat wij willen bellen.

Betekenis: Magda weet niet wie wij willen (op)bellen.

Vertaling:

- e. Weet iemand wie of dat wij geroepen hebben?

Betekenis: Weet iemand wie wij geroepen hebben?

Vertaling:

- f. Wie denk je wie ik in de stad ontmoet heb?

Betekenis: Wie denk je dat ik in de stad ontmoet heb?

Vertaling:

- g. Wie denk je die ik in de stad ontmoet heb?

Betekenis: Wie denk je dat ik in de stad ontmoet heb?

Vertaling:

- (4) Wilt u de volgende zinnen vertalen in uw eigen dialect? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven? Denk er bij uw vertaling aan dat uw spelling uw uitspraak zo precies mogelijk moet weergeven.

- a. Hij heeft zijn handen gewassen.

Vertaling:

- b. Hij heeft zijn hemd gewassen.

Vertaling:

- c. Hij heeft een hoed op het hoofd.

Vertaling:

- d. Hij heeft een vlek op zijn hemd.

Vertaling:

- e. Hij heeft zijn been gebroken

Vertaling:

- f. Zij heeft zich pijn gedaan

Vertaling:

g. Marie trok de deken naar zich toe.

Vertaling:

h. Luc weet dat er foto's van hemzelf te koop zijn.

Vertaling:

i. Jij herinnert je toch wel dat we toen door dat bos heen zijn gelopen?

Vertaling:

j. Ik herinner me dat de auto van Marie kapot was.

Vertaling:

k. Zij herinnert zich dat hij als een varken zat te eten.

Vertaling:

l. Wij herinneren ons wel dat al Jan zijn boeken gestolen waren, maar zij herinneren het zich niet.

Vertaling:

m. Herinneren jullie je nog dat we Jan op de markt gezien hebben?

Vertaling:

n. Hij heeft zich een ongeluk gewerkt.

Vertaling:

o. Hij voelde zich door het ijs zakken.

Vertaling:

(5) Wilt u noteren welke vorm van *kunnen* in uw dialect in zin (i) voorkomt en welke vorm van *doen* in (ii)?
Wilt u het woord opschrijven zoals u het in uw dialect uitspreekt?

(i) (kunnen) Hij heeft dat nooit

(ii) (doen) Hij heeft dat nooit

(iii) Wilt u aangeven welke van de onderstaande volgorde in uw dialect voorkomen door *ja* of *nee* te omcirkelen? Als u 'ja' omcirkeld hebt wilt u dan aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk die volgorde is door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5? Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.

Let op! Als uw dialect de vorm *gekund* niet heeft, gebruik dan in plaats daarvan de vorm van *kunnen* die u bij (i) hierboven heeft ingevuld en beoordeel dan de zin. Als uw dialect de vorm *gedaan* niet heeft, gebruik dan de vorm die u bij (ii) heeft ingevuld.

	Komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
a. Zou hij dat gedaan hebben gekund?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Zou hij dat gedaan gekund hebben?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Zou hij dat hebben gekund gedaan?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Zou hij dat hebben gedaan gekund?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
e. Zou hij dat gekund hebben gedaan?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
f. Zou hij dat gekund gedaan hebben?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
g. Zou hij dat hebben gekund doen?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
h. Zou hij dat hebben doen gekund?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
i. Zou hij dat doen hebben gekund?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
j. Zou hij dat doen gekund hebben?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
k. Zou hij dat gekund doen hebben?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
l. Zou hij dat gekund hebben doen?	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

- (iv) Indien geen enkele van de bovenstaande volgordes in uw dialect voorkomt, wilt u dan opschrijven hoe u deze zin in uw dialect zou zeggen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

Vertaling:

.....

- (v) Wilt u van de bovenstaande zinnen waarbij u 'ja' omcirkeld hebt die zin vertalen die het meest gebruikelijk is in uw dialect?

Vertaling van de meest gebruikelijke zin:

.....

- (vi) Zijn er nog andere manieren om deze zin in uw dialect te zeggen?

(1)

(2)

- (6) Onderstaande zinnen komen in de gegeven woordvolgorde niet voor in het ABN maar wel in sommige dialecten. Komen ze voor in uw eigen dialect? Zo ja, wilt u ze dan vertalen? Indien u 'nee' aankruist hoeft u niet te vertalen, en kunt u doorgaan naar de volgende zin.

Komt voor

- a. We moeten naar de schuur en voeren de koeien. ja / nee

Vertaling:

- b. Zij kwamen aan te wandelen. ja / nee

Vertaling:

- c. Ik denk hij weg is. ja / nee

Vertaling:

- d. Ik denk hij is weg. ja / nee

Vertaling:

- e. Ik weet dat hij is weg. ja / nee

Vertaling:

- f. Ik weet hij is weg. ja / nee

Vertaling:

- g. De politie zou bij hem komen en nemen hem mee. ja / nee

Vertaling:

- h. Marie al haar koeien zijn verdronken bij de overstroming. ja / nee

Vertaling:

- i. Kaas maken weet ik niets van. ja / nee

Vertaling:

- j. Jan ben/heb ik mee naar de markt geweest. ja / nee

Vertaling:

- k. Ik heb al de eerste drie sommen gemaakt. De welke heb jij gemaakt? ja / nee

Vertaling:

- l. De watvoore/waffere heb jij al weggebracht? ja / nee

Vertaling:

- m. De zulke zou ik niet durven opeten. ja / nee

Vertaling:

- n. De die zou ik niet durven opeten. ja / nee

Vertaling:

- o. Ik weet dat Jan naar de markt geweest heeft ja / nee

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(7) Komen onderstaande zinnen voor in uw dialect? Indien u 'ja' omcirkelt, wilt u de zinnen dan ook in uw dialect vertalen?

Komt voor

a. Lopentere kwam ik hem tegen.

ja / nee

Betekenis: Al lopend kwam ik hem tegen.

Vertaling:

b. Ik heb heel wat lopen gedaan.

ja / nee

Betekenis: Ik heb heel wat gelopen.

Vertaling:

c. Ik word nu moe, dat ik hou er maar mee op.

ja / nee

Betekenis: Ik word nu moe, dus ik hou er maar mee op.

Vertaling:

d. Hij deed zich voor dat hij net uit zijn bed kwam.

ja / nee

Betekenis: Hij deed zich voor alsof hij net uit zijn bed kwam.

Vertaling:

e. De schilder is hier geweest te schilderen.

ja / nee

Betekenis: De schilder is hier komen schilderen.

Vertaling:

f. Ga je naar huis denk?

ja / nee

Betekenis: Denk je dat je naar huis gaat?

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(8) Wilt u de onderstaande zinnen in uw dialect vertalen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven? Denk eraan dat uw spelling de uitspraak zo juist mogelijk weergeeft.

a. In die tijd leefde ik erop los.

Vertaling:

b. Vroeger leefde hij als een beest.

Vertaling:

c. Daar leefden wij als god in Frankrijk.

Vertaling:

d. Niemand mag het zien, dus ik vind dat jij het ook niet mag zien.

Vertaling:

e. Het gebeurde toen je wegging.

Vertaling:

f. Ik weet waar je geboren bent.

Vertaling:

g. Nu je klaar bent, mag je gaan.

Vertaling:

h. Doordat Marie overleden was, heeft haar man Anna niet meer kunnen helpen.

Vertaling:

Opmerkingen:

(9) (i) Welke van de onderstaande volgordes van *is - gaan - zwemmen* komen in uw dialect voor? Wilt u *ja* of *nee* omcirkelen?

(ii) Als u 'ja' omcirkeld heeft, wilt u dan door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5 aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk die volgorde is. Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.

	Komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
a. Ik weet dat hij is gaan zwemmen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat hij is zwemmen gaan	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat hij gaan is zwemmen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat hij gaan zwemmen is.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
e. Ik weet dat hij zwemmen is gaan.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
f. Ik weet dat hij zwemmen gaan is.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

(iii) Indien geen enkele van de bovenstaande volgordes in uw dialect voorkomt, wilt u dan opschrijven hoe u deze zin in uw dialect zou zeggen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

Vertaling:

.....

- (iv) Indien u 'ja' hebt omcirkeld bij onderdeel (ii), wilt u dan van de bovenstaande zinnen de zin die het meest gebruikelijk is in uw dialect vertalen?

Vertaling van de meest gebruikelijke zin:

.....

Opmerkingen:

.....

- (10) De onderstaande antwoorden komen voor in sommige dialecten. Wilt u omcirkelen wat van toepassing is in uw dialect? Kunt u van de antwoorden die voorkomen een vertaling geven?

Komt voor

a. Vraag: Wil je nog koffie, Jan?

Antwoord: Ja ik / ja'k. ja / nee

Vertaling:

b. Vraag: Gaat ze dansen?

Antwoord I: Ja ze. ja / nee

Antwoord II: Jaat ja / nee

Vertaling:

c. Vraag: Hebben ze gegeten?

Antwoord: Ja ze. ja / nee

Vertaling:

Indien u bij (b) en (c) 'ja' hebt geantwoord:

Klinkt het antwoord van (bI) hetzelfde als het antwoord van (c)? ja / nee

d. Vraag: Is het huis te koop?

Antwoord: Jaat ja / nee

Vertaling:

e. Spreker A: Er komt morgen iemand langs.

Spreker B: Wie dat? ja / nee

Vertaling:

(11) Komen de onderstaande zinnen voor in uw dialect? Indien u 'ja' hebt aangekruist, wilt u ze dan vertalen in uw dialect? Indien u daarentegen 'nee' antwoordt, hoeft u niet te vertalen, en kunt u meteen doorgaan naar de volgende zin.

Komt voor

a. Met zulk weer je kunt niet veel doen.

ja / nee

Vertaling:

b. Als het kermis is de mensen komen buiten.

ja / nee

Vertaling:

c. Ik wil hem nooit meer zien want hij mij bedrogen heeft.

ja / nee

Vertaling:

d. Ik wil hem nooit meer zien omdat hij heeft mij bedrogen.

ja / nee

Vertaling:

e. Jij gaat naar het voetbal kijken met ik.

ja / nee

Vertaling:

f. Hem is dood.

ja / nee

Vertaling:

g. Is hem dood?

ja / nee

Vertaling:

h. Haar is ziek.

ja / nee

Vertaling:

i. Is haar ziek?

ja / nee

Vertaling:

j. Met hij te werken moest zij de hele dag thuis blijven.

ja / nee

Vertaling:

k. Met het te sneeuwen konden we de stad niet uit.

ja / nee

Vertaling:

Opmerkingen:

Denkt u eraan de vragenlijsten vóór 1 oktober 2000 terug te sturen?

Ook onvolledige vragenlijsten ontvangen wij graag terug!

VRAGENLIJST DEEL 2

A. Literatuur

1. Kunt u namen noemen van schrijvers, dichters of journalisten uit uw streek die streektaal gebruiken in hun werk?

.....
.....
.....

2. Kunt u nader omschrijven wat voor soort teksten deze schrijvers schrijven (bijvoorbeeld: humoristische krantenstukjes, gedichten over de natuur, verhalen over het gezinsleven)?

.....
.....
.....

3. Hebt u de indruk dat er tegenwoordig minder of juist meer in de streektaal geschreven wordt dan in het verleden?

.....
.....
.....

4. Hebt u ook werk gelezen van streektaalschrijvers van buiten uw eigen streek? (Zo ja, kunt u hun namen noemen?)

.....
.....
.....

B. Muziek

1. Kunt u namen noemen van zangers, bands, muziekgroepen uit uw streek die streektaal gebruiken in hun werk?

.....
.....
.....

2. Bij wat voor gelegenheden treden deze artiesten op (bijvoorbeeld: bruiloften, grote feesten, popconcerten)?

.....
.....
.....

3. Hebt u de indruk dat er tegenwoordig minder of juist meer in de streektaal gezongen wordt dan in het verleden?

.....
.....
.....

4. Kent u ook zangers, bands, muziekgroepen, etc. van buiten uw eigen streek? (Zo ja, kunt u hun namen noemen?)

.....
.....
.....

C. Theater

1. Kunt u namen noemen van komieken, toneelspelers of theatergroepen uit uw streek die streektaal gebruiken in hun werk?

.....
.....
.....

2. Bij wat voor gelegenheden treden deze artiesten op (bijvoorbeeld: bruiloften, grote feesten, popconcerten)?

.....
.....
.....

3. Hebt u de indruk dat er tegenwoordig minder of juist meer in de streektaal toneel wordt gespeeld dan in het verleden?

.....
.....
.....

4. Hebt u ook voorstellingen gezien van komieken, toneelspelers of theatergroepen van buiten uw eigen streek? (Zo ja, kunt u hun namen noemen?)

.....
.....
.....

D. Godsdienst

1. Worden er bij u in de streek erediensten in het dialect gehouden?

.....
.....
.....

2. Welke geloofsrichting betreft het (bijvoorbeeld: katholiek, Nederlands Hervormd, islamitisch)?

.....
.....
.....

3. Welke onderdelen van de eredienst gaan in het dialect? (bijvoorbeeld: preek, zingen, ...)

.....
.....
.....

4. Wanneer worden deze erediensten gehouden (bijvoorbeeld: wekelijks, maandelijks; op zaterdag, op zondag, op hoogtijdagen; 's ochtends, 's avonds)?

.....
.....
.....

E. Dialectbevordering

1. Worden er in uw streektaal dialectdictees of andere toetsen van de kennis van de streektaal georganiseerd?

.....
.....
.....

2. Kunt u de naam geven van radio- of televisiestations in uw streek die uitzenden in het dialect?

.....
.....
.....

3. Zenden deze omroepen ook dialectmuziek uit?

.....
.....
.....

4. Welke onderwerpen worden in het dialect zoal besproken (bijvoorbeeld: algemeen nieuws, streek-nieuws, culturele berichten, geschiedenis van de streek)?

.....
.....
.....

VRAGENLIJST DEEL 3

(1) Wilt u de volgende zinnen vertalen in uw eigen dialect? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven? Denk er bij uw vertaling aan dat uw spelling uw uitspraak zo precies mogelijk moet weergeven.

- a. Jan herinnert zich dat verhaal wel.

Vertaling:

- b. Marie en Piet zien elkaar voor de kerk.

Vertaling:

- c. Toon wast zich.

Vertaling:

- d. De timmerman heeft geen spijkers bij zich.

Vertaling:

- e. Fons zag een slang naast zich.

Vertaling:

- f. Erik liet mij voor zich werken.

Vertaling:

- g. Johanna liet zich meedrijven op de golven

Vertaling:

- h. Toon bekeek zichzelf eens goed in de spiegel

Vertaling:

- i. Jan heeft in twee minuten een biertje gedronken.

Vertaling:

- j. Deze schoenen lopen gemakkelijk.

Vertaling:

- k. Eduard kent zichzelf goed.

Vertaling:

- l. Ward heeft gehoord dat er foto's van zichzelf in de etalage staan.

Vertaling:

- m. Die aardappelen schillen niet gemakkelijk.

Vertaling:

- n. Dit glas breekt als het op de grond valt.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(2) Wilt u de onderstaande zinnen in uw dialect vertalen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u die dan ook geven? Denk er bij uw vertaling aan dat uw spelling uw uitspraak zo precies mogelijk moet weergeven.

a. Dokter, leef ik wel gezond genoeg?

Vertaling:

b. Al jaren leeft hij van de erfenis van zijn vader.

Vertaling:

c. Deze week leeft zij op water en brood.

Vertaling:

d. Leeft het nog?

Vertaling:

e. Hoelang leven jullie nu al van die erfenis?

Vertaling:

f. In Bretagne leven ze vooral van de visvangst.

Vertaling:

g. Na het eten ga ik slapen.

Vertaling:

h. Zou ik dat wel kunnen doen?

Vertaling:

i. Hij liet zijn huis afbreken.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

- (3) (i) Hieronder worden voor één zin verschillende woordvolgordes gegeven. Zou u willen aangeven welke van de onderstaande volgordes van *moet - kunnen - werken* in uw dialect voorkomen? Wilt u dat aangeven door *ja* of *nee* te omcirkelen?
- (ii) Als u 'ja' hebt omcirkeld, wilt u dan aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk die volgorde is door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5? Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.

	Komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
a. Ik weet dat Jan hard moet kunnen werken.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat Jan hard moet werken kunnen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat Jan hard kunnen moet werken.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat Jan hard kunnen werken moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
e. Ik weet dat Jan hard werken kunnen moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
f. Ik weet dat Jan hard werken moet kunnen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

- (iii) Indien geen enkele van de bovenstaande volgordes in uw dialect voorkomt, wilt u dan opschrijven hoe u deze zin in uw dialect zou zeggen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

Vertaling:

.....

- (iv) Indien u 'ja' hebt omcirkeld bij onderdeel (ii), wilt u dan van de bovenstaande zinnen de zin die het meest gebruikelijk is in uw dialect vertalen?

Vertaling van de meest gebruikelijke zin:

.....

Opmerkingen:

.....

- (4) (i) De onderstaande a-zinnen komen uit het ABN. Deze zinnen kunnen in sommige dialecten ook voorkomen zoals in de b-zinnen, in nog andere als de c-zinnen, en eventueel de d-zinnen. Welke woordvolgordes komen er in uw dialect voor? Wilt u omcirkelen wat van toepassing is? Denk eraan dat u een zin niet afkeurt omdat hij niet de juiste dialectwoorden bevat.
- (ii) Als een zin kan voorkomen in meer dan één volgorde, wilt u dan aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk elke volgorde is door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5? Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.

	Komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
(iii) a. Ik weet dat Jan een nieuwe schuur moet bouwen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat Jan een nieuwe schuur bouwen moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat Jan moet een nieuwe schuur bouwen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat Jan bouwen een nieuwe schuur moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(iv) a. Ik vind dat Marie naar Jef moet bellen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik vind dat Marie naar Jef bellen moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik vind dat Marie moet naar Jef bellen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik vind dat Marie bellen naar Jef moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(v) a. Ik weet dat Jan jammer genoeg moet vertrekken.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat Jan jammer genoeg vertrekken moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat Jan moet jammer genoeg vertrekken.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat Jan vertrekken jammer genoeg moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(vi) a. Ik weet dat Hans niet mag komen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat Hans niet komen mag.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat Hans mag niet komen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat Hans komen niet mag.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(vii) a. Ik weet dat Jan varkens wil kopen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat Jan varkens kopen wil.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat Jan wil varkens kopen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat Jan kopen varkens wil.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

	Komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
(viii) a. Ik weet dat Eddy brood wil eten.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik weet dat Eddy brood eten wil	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik weet dat Eddy wil brood eten.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik weet dat Eddy eten brood wil.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(ix) a. Jan zei dat Marie naar een bakker moest gaan.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Jan zei dat Marie naar een bakker gaan moest.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Jan zei dat Marie moest naar een bakker gaan.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Jan zei dat Marie gaan naar een bakker moest.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(x) a. Eddy moet vroeg kunnen opstaan.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Eddy moet vroeg opstaan kunnen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Eddy moet kunnen vroeg opstaan.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Eddy moet opstaan vroeg kunnen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(xi) a. Ik zei dat Willy de auto moest verkopen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Ik zei dat Willy de auto verkopen moest.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Ik zei dat Willy moest de auto verkopen.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Ik zei dat Willy verkopen de auto moest.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

Opmerkingen:

.....

(5) Onderstaande zinnen komen niet voor in het ABN, maar wel in sommige dialecten. Onder elke zin staat hoe hij in het ABN zou klinken. Wilt u de zinnen in uw dialect vertalen?

a. Jan heeft geeneen boek meer.

Betekenis: Jan heeft geen boek meer.

Vertaling:

b. Jan en heeft geen boek meer

Betekenis: Jan heeft geen boek meer.

Vertaling:

c. Boeken heeft Jan geen.

Betekenis: Boeken heeft Jan niet.

Vertaling:

d. Jan en heeft niet veel geld niet meer.

Betekenis: Jan heeft niet veel geld meer.

Vertaling:

e. Er mag niemand spreken niet over dit probleem.

Betekenis: Er mag niemand spreken over dit probleem.

Vertaling:

f. Er mag niemand spreken over dit probleem niet.

Betekenis: Er mag niemand spreken over dit probleem.

Vertaling:

g. Niemand zegt dat hij komt niet.

Betekenis: Niemand zegt dat hij komt.

Vertaling:

h. Zitten hier nergens geen muizen?

Betekenis: Zitten hier ergens muizen?

Vertaling:

i. Ik geef niets aan een ander niet.

Betekenis: Ik geef niets aan een ander.

Vertaling:

j. Niemand wil niet werken niet.

Betekenis: Niemand wil werken.

Vertaling:

k. Wij en wisten niet dat hij thuis was.

Betekenis: Wij wisten niet dat hij thuis was.

Vertaling:

l. Ik wist het niet ook niet.

Betekenis: Ik wist het ook niet.

Vertaling:

m. Hij mag met niemand spreken niet over dit probleem.

Betekenis: Hij mag met niemand spreken over dit probleem.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

- (6) (i) Hieronder worden telkens verschillende volgordes gegeven om iets te zeggen. Zou u willen aangeven welke van de onderstaande volgordes van *moet - hebben - gemaakt* in uw dialect voorkomen? Wilt u dat aangeven door *ja* of *nee* te omcirkelen?
- (ii) Als u 'ja' hebt omcirkeld, wilt u dan aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk die volgorde is door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5? Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.

	Komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
a. Jan weet dat hij voor drie uur de wagen moet hebben gemaakt.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Jan weet dat hij voor drie uur de wagen moet gemaakt hebben.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Jan weet dat hij voor drie uur de wagen hebben moet gemaakt.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Jan weet dat hij voor drie uur de wagen hebben gemaakt moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
e. Jan weet dat hij voor drie uur de wagen gemaakt moet hebben.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
f. Jan weet dat hij voor drie uur de wagen gemaakt hebben moet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

- (iii) Indien geen enkele van de bovenstaande volgordes in uw dialect voorkomt, wilt u dan opschrijven hoe u deze zin in uw dialect zou zeggen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

Vertaling:

.....

- (iv) Indien u 'ja' hebt omcirkeld bij onderdeel (ii), wilt u dan van de bovenstaande zinnen de zin die het meest gebruikelijk is in uw dialect vertalen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

Vertaling van de meest gebruikelijke zin:

.....

- (7) Wilt u onderstaande zinnen vertalen? Denk eraan dat de manier waarop u de zinnen noteert zo precies mogelijk de uitspraak moet weergeven.

a. Maries auto is kapot.

Vertaling:

b. Marie d'r auto is kapot.

Vertaling:

c. Piets auto is kapot.

Vertaling:

d. Piet z'n auto is kapot.

Vertaling:

e. Die mans auto is kapot.

Vertaling:

f. Die man zijn auto is kapot.

Vertaling:

g. Die auto is niet van mij maar van hem.

Vertaling:

h. Gisterens krant ligt onder de TV.

Vertaling:

i. Jan is Karolien en Kristien se/hun broertje.

Vertaling:

j. Die jongens hun fietsen zijn gestolen.

Vertaling:

k. Die zussen d'r moeder is op bezoek.

Vertaling:

l. Die auto is Wims.

Vertaling:

m. Die fiets is mijns.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(8) Onderstaande zinnen komen niet voor in het ABN, maar wel in sommige dialecten. Onder elke zin staat hoe hij in het ABN zou klinken. Wilt u de zinnen in uw dialect vertalen?

a. Hij mag met niemand spreken over dit probleem niet.

Betekenis: Hij mag met niemand spreken over dit probleem.

Vertaling:

b. Ik wil niemand niet kwetsen niet.

Betekenis: Ik wil niemand kwetsen.

Vertaling:

- c. Het is jammer dat wij komen niet en mogen.

Betekenis: Het is jammer dat wij niet mogen komen.

Vertaling:

- d. Dat niet en ga ik doen.

Betekenis: Dat ga ik niet doen.

Vertaling:

- e. (Heb je hard gewerkt?) Niet heb ik gewerkt.

Betekenis: Ik heb niet gewerkt.

Vertaling:

- f. Niet had hij het verteld of Marie begon te huilen.

Betekenis: Nog maar pas had hij het verteld of Marie begon te huilen.

Vertaling:

- g. Gaan haalt die bestelling nu maar op!

Betekenis: Ga die bestelling nu maar ophalen.

Vertaling:

- h. Hij en werkt.

Betekenis: Hij werkt niet.

Vertaling:

- i. Ik verbied je om hier niet te komen.

Betekenis: Ik verbied je om hier te komen.

Vertaling:

- j. Jan verhinderde dat we Marie niet belden.

Betekenis: Jan verhinderde dat we Marie belden.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

- (9) Komt er in uw dialect een woord voor op de open plekken in de zin? Zo ja, wilt u dat woord dan op de betreffende plek invullen, zoals in voorbeeld 1? Soms kan het zo zijn dat de zin voorkomt in uw dialect als u niets invult op één of meerdere open plekken. In dat geval laat u de open plek gewoon leeg. Het kan ook zijn dat er meer dan één woord op één plek moet worden ingevuld zoals in voorbeeld 2. Als er nog andere mogelijkheden zijn in uw dialect, wilt u die dan onder iedere zin opschrijven? Als de gegeven zin helemaal niet voorkomt in uw dialect, zet dan een kruisje in de cirkel na "Komt niet voor".

Voorbeeld 1:

Testzin: Jan heeft de gewoonte vroeg bellen.

Ingevuld: Jan heeft de gewoonte *om* vroeg *te* bellen.

Voorbeeld 2:

Testzin: Ik weet niet Jan wil kopen.

Ingevuld: Ik weet niet *wat of* Jan wil kopen.

a. Heb je genoeg mensen de maïs van het land halen?

Andere mogelijkheid: Heb je genoeg mensen de maïs van het land halen?

Andere mogelijkheid: Heb je genoeg mensen de maïs van het land halen?

Komt niet voor: 0

b. Het was aardig van Jan komen werken.

Andere mogelijkheid: Het was aardig van Jan komen werken.

Andere mogelijkheid: Het was aardig van Jan komen werken.

Komt niet voor: 0

c. Deze ton is zwaar dragen.

Andere mogelijkheid: Deze ton is zwaar dragen.

Andere mogelijkheid: Deze ton is zwaar dragen.

Komt niet voor: 0

d. je met ons mee wilt moet je nu je jas aan doen.

Andere mogelijkheid: je met ons mee wilt moet je nu je jas aan doen.

Andere mogelijkheid: je met ons mee wilt moet je nu je jas aan doen.

Komt niet voor: 0

e. We hopen allemaal op tijd thuis zijn.

Andere mogelijkheid: We hopen allemaal op tijd thuis zijn.

Andere mogelijkheid: We hopen allemaal op tijd thuis zijn.

Komt niet voor: 0

f. Dat is zo zeker één en één twee is.

Andere mogelijkheid: Dat is zo zeker één en één twee is.

Andere mogelijkheid: Dat is zo zeker één en één twee is.

Komt niet voor: 0

g. Ik denk niet dat wij rijker zijn Marie.

Andere mogelijkheid: Ik denk niet dat wij rijker zijn Marie.

Andere mogelijkheid: Ik denk niet dat wij rijker zijn Marie.

Komt niet voor: 0

- h. Jullie hebben meer tijd wij.
 Andere mogelijkheid: Jullie hebben meer tijd wij.
 Andere mogelijkheid: Jullie hebben meer tijd wij.
 Komt niet voor: 0
- i. Wij hebben meer tijd jij.
 Andere mogelijkheid: Wij hebben meer tijd jij.
 Andere mogelijkheid: Wij hebben meer tijd jij.
 Komt niet voor: 0
- j. Is Jan even oud jij?
 Andere mogelijkheid: Is Jan even oud jij?
 Andere mogelijkheid: Is Jan even oud jij?
 Komt niet voor: 0
- k. Hij staat zeuren.
 Andere mogelijkheid: Hij staat zeuren.
 Andere mogelijkheid: Hij staat zeuren.
 Komt niet voor: 0
- l. Hij kan staan zeuren.
 Andere mogelijkheid: Hij kan staan zeuren..
 Andere mogelijkheid: Hij kan staan zeuren.
 Komt niet voor: 0
- m. Toen we aankwamen regende het.
 Andere mogelijkheid: Toen we aankwamen regende het.
 Andere mogelijkheid: Toen we aankwamen regende het.
 Komt niet voor: 0
- n. Jan zei hij wou meegaan.
 Andere mogelijkheid: Jan zei hij wou meegaan.
 Andere mogelijkheid: Jan zei hij wou meegaan.
 Komt niet voor: 0
- o. Hij deed of hij haar niet zag.
 Andere mogelijkheid: Hij deed of hij haar niet zag.
 Andere mogelijkheid: Hij deed of hij haar niet zag.
 Komt niet voor: 0

p. Ik weet niet hij komt.

Andere mogelijkheid: Ik weet niet hij komt.

Andere mogelijkheid: Ik weet niet hij komt.

Komt niet voor: 0

(10) Wilt u de onderstaande zinnen in uw dialect vertalen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven? Denk eraan dat de manier waarop u de zinnen noteert, zo precies mogelijk de uitspraak weergeeft.

a. Ik weet dat jullie op niemand boos zijn.

Vertaling:

b. Ik weet dat zij op niets trots is.

Vertaling:

c. Els denkt dat 't niet gemakkelijk is.

Vertaling:

d. Ik weet dat ik te laat ben en jij niet.

Vertaling:

e. Je weet toch dat jij moet werken en ik niet.

Vertaling:

f. Iedereen denkt dat wij naar huis gaan en dat zij nog mogen blijven.

Vertaling:

g. Het is jammer dat hij komt en dat zij weggaat.

Vertaling:

h. Ik denk dat Lisa ziek is.

Vertaling:

i. Ik denk dat Pieter en Liesje gaan trouwen.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

Denkt u eraan de vragenlijsten vóór 1 oktober 2000 terug te sturen?

Ook onvolledige vragenlijsten ontvangen wij graag terug!

VRAGENLIJST DEEL 4

- (1) Komt er in uw dialect een woord voor op de open plekken in de zin? Zo ja, wilt u dat woord dan op de betreffende plek invullen, zoals in voorbeeld 1? Soms kan het zo zijn dat de zin voorkomt in uw dialect als u niets invult op één of meerdere open plekken. In dat geval laat u de open plek gewoon leeg. Het kan ook zijn dat er meer dan één woord op één plek moet worden ingevuld zoals in voorbeeld 2. Als er nog andere mogelijkheden zijn in uw dialect, wilt u die dan onder iedere zin opschrijven? Als de gegeven zin helemaal niet voorkomt in uw dialect, zet dan een kruisje in de cirkel na "Komt niet voor".

Voorbeeld 1: Daar ligt het boek ik aan Jan heb gegeven.

Ingevuld: Daar ligt het boek *dat* ik aan Jan heb gegeven.

Voorbeeld 2: Ik weet niet ik zal kiezen.

Ingevuld: Ik weet niet *wat of* ik zal kiezen.

- a. Dat is de man ze geroepen hebben.

Andere mogelijkheid: Dat is de man ze geroepen hebben.

Andere mogelijkheid: Dat is de man ze geroepen hebben

Komt niet voor: 0

- b. Dat is de man het verhaal heeft verteld.

Andere mogelijkheid: Dat is de man het verhaal heeft verteld.

Andere mogelijkheid: Dat is de man het verhaal heeft verteld.

Komt niet voor: 0

- c. Dat is de man ik denk het verhaal heeft verteld.

Andere mogelijkheid: Dat is de man ik denk het verhaal heeft verteld.

Andere mogelijkheid: Dat is de man ik denk het verhaal heeft verteld.

Komt niet voor: 0

- d. Dat is de man ik denk ze geroepen hebben.

Andere mogelijkheid: Dat is de man ik denk ze geroepen hebben.

Andere mogelijkheid: Dat is de man ik denk ze geroepen hebben.

Komt niet voor: 0

- e. De mannen ik mee gesproken heb, zitten daar.

Andere mogelijkheid: De mannen ik mee gesproken heb, zitten daar.

Andere mogelijkheid: De mannen ik mee gesproken heb, zitten daar.

Komt niet voor: 0

f. De mannen met ik gesproken heb zitten daar.

Andere mogelijkheid: De mannen met ik gesproken heb, zitten daar.

Andere mogelijkheid: De mannen met ik gesproken heb, zitten daar.

Komt niet voor: 0

g. De mannen mee ik gesproken heb zitten daar.

Andere mogelijkheid: De mannen mee ik gesproken heb, zitten daar.

Andere mogelijkheid: De mannen mee ik gesproken heb, zitten daar.

Komt niet voor: 0

h. Dat is een huis ik wel zou willen hebben.

Andere mogelijkheid: Dat is een huis ik wel zou willen hebben.

Andere mogelijkheid: Dat is een huis ik wel zou willen hebben.

Komt niet voor: 0

i. Daar loopt de lerares het gedaan heeft.

Andere mogelijkheid: Daar loopt de lerares het gedaan heeft.

Andere mogelijkheid: Daar loopt de lerares het gedaan heeft.

Komt niet voor: 0

j. Dat is het huis ik gekocht heb.

Andere mogelijkheid: Dat is het huis ik gekocht heb.

Andere mogelijkheid: Dat is het huis ik gekocht heb.

Komt niet voor: 0

k. te laat komt, moet op de bank zitten.

Andere mogelijkheid: te laat komt, moet op de bank zitten.

Andere mogelijkheid: te laat komt, moet op de bank zitten.

Komt niet voor: 0

l. De vrouw vader vorig jaar gestorven is, is gisteren getrouwd.

Andere mogelijkheid: De vrouw vader vorig jaar gestorven is, is gisteren getrouwd.

Andere mogelijkheid: De vrouw vader vorig jaar gestorven is, is gisteren getrouwd.

Komt niet voor: 0

- (2) (i) Wilt u onderstaande zinnen vertalen in uw dialect? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven? Let erop dat uw spelling de uitspraak in uw dialect zo getrouw mogelijk weergeeft.

(ii) Wilt u aankruisen welke betekenis(sen) in uw dialect mogelijk is/zijn?

- a. Piet denkt dat Jan en Marie op niemand niet boos zijn.

Vertaling:

Mogelijke betekenis: ☐ Piet denkt dat Jan en Marie op iedereen boos zijn.

☐ Piet denkt dat Jan en Marie op niemand boos zijn.

Opmerkingen:

.....

- b. Wim denkt dat we nooit niemand een prijs geven.

Vertaling:

Mogelijke betekenis: ☐ Wim denkt dat we altijd iemand een prijs geven.

☐ Wim denkt dat we niemand ooit een prijs geven.

Opmerkingen:

.....

- c. Het is waar dat ze mogen niet met Marie praten.

Vertaling:

Mogelijke betekenis: ☐ Het is waar dat het toegestaan is dat ze niet met Marie praten.

☐ Het is waar dat het niet toegestaan is dat ze met Marie praten.

Opmerkingen:

.....

- (3) Wilt u de onderstaande vragen *ontkennend* beantwoorden in uw eigen dialect? We laten u eerst een voorbeeld zien:

Voorbeeld:

Vraag: Wat hebt u gekocht?

Antwoord: Niets.

- a. Waar groeit het geld aan de bomen?

Antwoord:

- b. Wie heeft de auto meegenomen?

Antwoord:

- c. Wanneer zal de wereldvrede komen?

Antwoord:

- d. Wat is rond en vierkant tegelijk?

Antwoord:

- e. Welke koeien heeft hij gemolken?

Antwoord:

Opmerkingen:

.....

- (4) Wilt u onderstaande zinnen vertalen in uw dialect? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven? Denk eraan dat uw spelling een weergave is van de uitspraak.

- a. Zeg hem niet dat ik naar buiten ben geweest!

Vertaling:

- b. Niet vertellen dat je een cadeau voor hem hebt gekocht, hoor!

Vertaling:

- c. Weet je niet dat hij gevallen is?

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(5) Wilt u de onderstaande zinnen in uw dialect vertalen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

- a. Wendy probeerde om niemand pijn te doen.

Vertaling:

- b. 't Schijnt dat ze niets mag eten.

Vertaling:

- c. Ze schijnt niets te mogen eten.

Vertaling:

- d. Ze proberen al de hele dag om elkaar op te bellen.

Vertaling:

- e. Het belooft weer een mooie dag te worden.

Vertaling:

- f. 't Is misschien beter om nog even te wachten.

Vertaling:

- g. We hadden 't geluk om hem direct terug te vinden.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(6) Wilt u de onderstaande zinnen in uw dialect vertalen? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

- a. Als de kippen een valk zien, zijn ze bang.

Vertaling:

- b. Als we de aardappelen niet kunnen verkopen, zitten we in de problemen.

Vertaling:

- c. Als jullie hem niet meenemen word ik kwaad.

Vertaling:

- d. Hij wist het.

Vertaling:

- e. Op dit feest wordt er veel gedanst.

Vertaling:

- f. Nu wordt er alleen nog maar brood verkocht in die winkel.

Vertaling:

g. Als hij met de fiets komt, zal hij wel laat zijn.

Vertaling:

h. Als je tijd hebt, kom dan eens een keertje langs.

Vertaling:

i. Als ik rijk ben, koop ik een dure auto.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(7) In sommige dialecten komen zinnen zoals de volgende voor:

(a) Ik weet dat ge 't gij gedaan hebt,
of

(b) Ik weet dat je 't jij gedaan hebt

Betekenis: Ik weet dat jij het gedaan hebt.

(i) Komen zinnen als (a) en (b) voor in uw dialect?

ja / nee

(ii) Wilt u voor onderstaande zinnen aangeven of ze in uw dialect voorkomen? Indien u 'ja' aankruist of niet zeker bent wat u moet aankruisen, wilt u de zinnen dan ook vertalen? Indien de zin volgens u niet voorkomt in uw dialect, dan hoeft u niet te vertalen en kunt u meteen doorgaan naar de volgende zin.

Komt voor

a. Misschien ga 'k 'et (e)(k)ik wel krijgen.

ja / nee

Betekenis: Misschien ga ik het wel krijgen

Vertaling:

b. Durfder gij op duwen?

ja / nee

Betekenis: Durf jij er op (te) duwen?

Vertaling:

c. Durfdem gij uitnodigen?

ja / nee

Betekenis: Durf jij hem uit (te) nodigen?

Vertaling:

d. Durfdeze gij uitnodigen?

ja / nee

Betekenis: Durf jij ze uit (te) nodigen?

Vertaling:

- e. Is hij Pol hier geweest? ja / nee
 Betekenis: Is Pol hier geweest?
 Vertaling:
- f. Hoe heeft hij Pol dat opgelost? ja / nee
 Betekenis: Hoe heeft Pol dat opgelost?
 Vertaling:
- g. Heb je me jij die brief opgestuurd? ja / nee
 Betekenis: Heb je me die brief opgestuurd?
 Vertaling:
- h. Ik heb hem het gegeven. ja / nee
 Betekenis: Ik heb het hem gegeven.
 Vertaling:
- i. Ze leeft zij op water en brood deze week. ja / nee
 Betekenis: Zij leeft op water en brood deze week
 Vertaling:

- (8) (i) Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. Zou u willen aangeven welke van de onderstaande zinnen in uw dialect voorkomen? Wilt u dat aangeven door *ja* of *nee* te omcirkelen?
- (ii) Als u 'ja' omcirkelt, wilt u dan aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk die volgorde is door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5? Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.
- (iii) In sommige dialecten komen onderstaande zinnen voor zonder 'te' (bv. '*... dat jij een liedje hebt proberen zingen*'). Wilt u, voor elke keer dat u 'ja' omcirkeld hebt, aangeven of in uw dialect de zin voor komt met of zonder 'te'? (Als u 'nee' omcirkeld hebt, hoeft u dit onderdeel van de vraag uiteraard niet te beantwoorden.)

		ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
	komt voor	
a. Marie heeft gezegd dat jij een liedje hebt geprobeerd te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Marie heeft gezegd dat jij een liedje geprobeerd hebt te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Marie heeft gezegd dat jij een liedje geprobeerd te zingen hebt. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Marie heeft gezegd dat jij een liedje hebt te zingen geprobeerd. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

		komt voor	ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
e. Marie heeft gezegd dat jij een liedje te zingen geprobeerd hebt. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
f. Marie heeft gezegd dat jij een liedje te zingen hebt geprobeerd. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5	
g. Marie heeft gezegd dat jij hebt geprobeerd een liedje te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5	

(iv) Wilt u van de bovenstaande zinnen die zin vertalen die het meest gebruikelijk is in uw dialect?

Vertaling van de meest gebruikelijke zin:

Opmerkingen:

(v) Wilt u de volgende zin in uw dialect vertalen? Als er meerdere mogelijkheden zijn, wilt u die dan geven?

a. Marie heeft gezegd dat jij haar hebt geprobeerd een boek te geven.

Vertaling(en):

(9) Wilt u onderstaande zinnnetjes in uw dialect vertalen? Vergeet u niet zo te spellen dat de uitspraak nauwkeurig wordt weergegeven?

a. Die van de stad, die hebben hier veel huizen gebouwd.

Vertaling:

b. Aan die nieuwe vaart, daar zie je geen mens meer.

Vertaling:

c. Gisteren (die) is Jan hier geweest.

Vertaling:

d. De dag dat Jan belde, was ik niet thuis.

Vertaling:

e. Jef, die zou ik nooit uitnodigen.

Vertaling:

f. Marie, die zou zoiets nooit doen.

Vertaling:

g. Bert, die drinkt wel eens een glas te veel.

Vertaling:

h. Martha, die zou ik wel eens bij mij thuis willen uitnodigen.

Vertaling:

i. Dat huis, dat zou ik nooit willen kopen.

Vertaling:

j. Dat huis, dat staat daar al vijftig jaar.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

- (10) Hieronder worden telkens enkele varianten van één zin aangeboden. We willen graag weten welke van deze varianten in uw dialect voorkomen. Wilt u omcirkelen wat van toepassing is? Denk eraan dat u een zin niet afkeurt omdat hij niet de juiste dialectwoorden bevat. Indien u van oordeel bent dat meerdere varianten voorkomen in uw dialect, kunt u dan aangeven hoe gebruikelijk ieder volgorde is?

Komt voor ongebruikelijk ↔ gebruikelijk

(i)	a. Ze zijn naar de markt geweest.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	b. Ze hebben naar de markt geweest.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	c. Ze zijn geweest naar de markt.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	d. Ze hebben geweest naar de markt.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(ii)	a. Hij heeft zijn kinderen op de tractor gezet.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	b. Hij heeft zijn kinderen gezet op de tractor.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	c. Hij heeft gezet zijn kinderen op de tractor.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(iii)	a. Hij heeft zijn voorgevel helemaal wit geschilderd.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	b. Hij heeft zijn voorgevel geschilderd helemaal wit.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	c. Hij heeft geschilderd zijn voorgevel helemaal wit.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
(iv)	a. Mijn vrouw kan dialect spreken.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	b. Mijn vrouw kan spreken dialect.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

Komt voor ongebruikelijk ↔ gebruikelijk

(v)	a. Gunther heeft Annemie naar huis gebracht.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	b. Gunther heeft Annemie gebracht naar huis.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
	c. Gunther heeft gebracht Annemie naar huis.	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

(11) Wilt u de volgende zinnen vertalen in uw eigen dialect? Als er meer manieren zijn om een zin te vertalen wilt u dan alle vertalingen geven?

a. Heeft Gunther gebeld?

Vertaling:

b. Pas op!

Vertaling:

c. 't (en) Was maar net goed genoeg.

Vertaling:

d. Marjo heeft nu meer koeien dan ze vroeger had.

Vertaling:

e. Als Susanne had kunnen komen dan had ze dat gedaan.

Vertaling:

f. Zij is de beste dokter die ik ken.

Vertaling:

g. Voor je iets weggooit, moet je even bellen.

Vertaling:

h. Hier is alles wat ik gekregen heb.

Vertaling:

i. Jan is te gierig om iets aan z'n kinderen te geven.

Vertaling:

j. Alsof jij iets van voetballen weet!

Vertaling:

k. Dat boek leg neer!

Vertaling:

l. Als je echt niet kunt wachten, dan kom maar.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(12) Wilt u de volgende zinnen vertalen in uw dialect?

- a. Ik weet dat Jan de dokter had kunnen roepen.

Vertaling:

- b. Ik weet dat Jan de dokter kon geroepen hebben

Vertaling:

- c. Hij zei dat ik het had moeten doen.

Vertaling:

- d. Hij zei dat ik het moest gedaan hebben.

Vertaling:

- e. Hij is vorige week door dokter Mertens geopereerd.

Vertaling:

- f. Hij wordt morgen door dokter Mertens geopereerd.

Vertaling:

Opmerkingen:

.....

(13) (i) In de onderstaande zinnen ontbreekt het woordje 'weg'. Dit kan in verschillende dialecten op verschillende plaatsen voorkomen, die aangegeven zijn door de open plekken. Wilt u 'weg' invullen op die plek (of plekken) waar het in uw dialect kan voorkomen? Wilt u ook een vertaling geven voor de meest gebruikelijke volgorde?

- a. Ik denk dat je veel zou moeten gooien.

Vertaling meest gebruikelijke volgorde:

.....

- b. Het is dom om zulke dure dingen te gooien.

Vertaling meest gebruikelijke volgorde:

.....

- c. Hij is alle kapotte spullen aan het gooien

Vertaling meest gebruikelijke volgorde:

.....

(ii) Wilt u aangeven op welke van de open plekken het woord 'krant' kan staan. Kunt u ook een vertaling geven van de meest gebruikelijke volgorde?

d. Ik vind dat je vaker zou moeten lezen.

Vertaling meest gebruikelijke volgorde:

.....

e. Het is dom om in het donker te lezen.

Vertaling meest gebruikelijke volgorde:

.....

f. Hij is de hele dag aan het lezen.

Vertaling meest gebruikelijke volgorde:

.....

(14) In sommige dialecten kunnen op de open plekken in onderstaande zinnen kleine woordjes voorkomen (bv. *door, aan, van*, etc.). Indien dat voor uw dialect het geval is, wilt u dan deze woordjes op de open plekken invullen? Indien er in uw dialect niets kan voorkomen op de open plekken, dan laat u deze gewoon leeg.

a. Ze heeft dat probleem hem laten oplossen.

b. Ze hebben hem laten lachen.

c. Ze hebben hem laten vallen omdat hij zijn werk niet goed deed.

d. Heb jij Jan gezien?

e. Heb jij mijn portefeuille gezien?

Opmerkingen:

.....

(15) Onderstaande zinnen komen niet voor in het ABN, maar wel in sommige dialecten. Kunt u aangeven of de zinnen in uw dialect voorkomen? Als u 'ja' omcirkelt, wilt u de zin dan ook vertalen? Indien u 'nee' omcirkelt mag u meteen doorgaan naar de volgende zin.

Komt voor

a. Zo'n ding een(e) heb ik nog nooit gezien!

ja / nee

Vertaling:

b. Zo een vrouw een(e) kun je maar beter niet tegenspreken.

ja / nee

Vertaling:

Komt voor

- c. Zo een mens een(e) heeft altijd wat om over te klagen. ja / nee

Vertaling:.....

- d. Jij bent ook een rare een(e). ja / nee

Vertaling:.....

Opmerkingen:

.....

(16) Wilt u onderstaande zinnen vertalen in uw dialect? Denkt u er daarbij aan dat u de uitspraak zo nauwkeurig mogelijk noteert?

- a. Robert heeft één groene appel weggegeven, en nu heeft hij er nog twee rode.

Vertaling:.....

- b. Er waren veel mensen op het feest.

Vertaling:.....

- c. Waren er veel mensen op het feest?

Vertaling:.....

- d. (i) Wat voor boeken heb je gekocht?

Vertaling:.....

- (ii) Wat heb je voor boeken gekocht?

Vertaling:.....

- e. Hij woont bij Marietje.

Vertaling:.....

- f. Hij woont bij Wim.

Vertaling:.....

- g. Loop even naar de bakker, Wim!

Vertaling:.....

- h. Wie heb je gezien?

Vertaling:.....

- i. Wie heeft jou gezien?

Vertaling:.....

- j. Had ik dat geweten dan had ik het niet gedaan.

Vertaling:.....

k. 't Zou beter zijn om nog even te wachten.

Vertaling:

l. Gelukkig had Jan de dokter gebeld en die was er al heel gauw.

Vertaling:

m. Loop nou toch door, vervelende jongens!

Vertaling:

- (17) (i) Hieronder worden telkens verschillende mogelijkheden gegeven om iets te zeggen. Zou u willen aangeven welke van de onderstaande zinnen in uw dialect voorkomen? Wilt u dat aangeven door *ja* of *nee* te omcirkelen?
- (ii) Als u 'ja' omcirkelt, wilt u dan aangeven hoe gebruikelijk of ongebruikelijk die volgorde is door een cijfer te omcirkelen op de schaal van 1 tot en met 5? Het cijfer 1 betekent dat de volgorde ongebruikelijk is, het cijfer 5 betekent dat de volgorde zeer gebruikelijk is in uw dialect.
- (iii) In sommige dialecten komen onderstaande zinnen voor zonder 'te' (bv. '*... dat jij een liedje hebt proberen zingen*'). Wilt u, voor elke keer dat u 'ja' omcirkeld hebt, aangeven of in uw dialect de zin voor komt met of zonder 'te'? (Als u 'nee' omcirkeld hebt, hoeft u dit onderdeel van de vraag uiteraard niet te beantwoorden.)

		ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
	komt voor	
a. Marie heeft gezegd dat jij geprobeerd hebt een liedje te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
b. Marie heeft gezegd dat jij hebt proberen een liedje te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
c. Marie heeft gezegd dat jij een liedje hebt proberen te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
d. Marie heeft gezegd dat jij een liedje proberen hebt te zingen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
e. Marie heeft gezegd dat jij een liedje proberen te zingen hebt. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
f. Marie heeft gezegd dat jij een liedje hebt te zingen proberen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

		ongebruikelijk ↔ gebruikelijk
	komt voor	
g. Marie heeft gezegd dat jij een liedje te zingen proberen hebt. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5
h. Marie heeft gezegd dat jij een liedje te zingen hebt proberen. Komt voor met/zonder 'te' (omcirkelen wat van toepassing is)	ja / nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5

(iv) Wilt u van de bovenstaande zinnen die zin vertalen die het meest gebruikelijk is in uw dialect

Vertaling van de meest gebruikelijke zin:

.....

Opmerkingen:

.....

Denkt u eraan de vragenlijsten vóór 1 oktober 2000 terug te sturen?

Ook onvolledige vragenlijsten ontvangen wij graag terug!

ONDERZOEK EN DOCUMENTATIE VAN NEDERLANDSE TAAL EN CULTUUR

BEZOEKADRES:

Joan Muyskenweg 25
1096 CJ Amsterdam

POSTADRES:

Postbus 94264
1090 GG Amsterdam

TELEFOON:

(020) 462 85 00
(020) 462 85 10

Dialectvragenlijst 76 (2002)

I

K

OPGETEKEND DOOR:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Hoogst voltooide
opleiding

Indien u niet zelf de spreker bent:

GESPROKEN DOOR:

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Hoogst voltooide
opleiding

Door de gemeentelijke herindelingen van de laatste tijd, geeft alleen de gemeentenaam te weinig informatie. We vragen daarom aan te geven voor welk deel (plaats, wijk, buurt) van de gemeente uw antwoorden gelden.

Plaats wijk buurt

Deze vragenlijst bevat weer verschillende onderdelen. Dit jaar zijn er naast vragen over zinsbouw en uitspraak ook een aantal over bijnamen, straatnamen en bloemnamen. Voor de afwisseling zetten we de vragen over de zinnnetjes en de bloemnamen tussen de andere vragen.

Bladzijde 16 is voor uw opmerkingen of toelichtingen.

Extra informatie die u wilt geven, valt het best te verwerken als u die op een apart vel bijvoegt.

Bij het eerste onderdeel, over straat- en bijnamen, gaat het om uw eigen reacties, niet die van een eventuele zegsman/vrouw.

Straat- en bijnamen

De volgende vragen gaan over straatnamen. Naast de directe antwoorden op de vragen worden aanvullende opmerkingen en toelichtingen zeer op prijs gesteld.

1. Wat is de naam van de straat waarin u woont?
.....
2. Bent u tevreden over de naam van uw straat? Waarom wel of niet?
.....
3. Krijgt u wel eens positieve of negatieve reacties op de naam van uw straat? Zo ja, wat voor reacties?
.....

Elke straat is op een bepaalde manier aangelegd. Er zijn brede en smalle straten, straten met en straten zonder stoepen, straten met speciale beplanting en heel kale straten. Door deze kenmerken krijgt een straat een bepaald aanzien. Voor het gemak noemen we dat hier het karakter van de straat. Dit karakter wordt verder door de aan- of afwezigheid van een aantal andere kenmerken bepaald, zoals winkels, scholen, fabrieken, boerderijen, rijtjeshuizen, vrijstaande huizen, verkeer (drukke), verlichting, speelplaatsen, voortuintjes, enz.

4. Vindt u de naam van uw straat passen bij het karakter van de straat? Waarom wel of niet?
.....
5. Vindt u de naam van uw straat passen bij de namen van straten bij u in de buurt? Waarom wel of niet?
.....

Straatnamen bestaan vaak uit twee delen: een bepalend element (het eerste deel) en een grondwoord (het tweede deel), bijvoorbeeld in de straatnamen *Kerkstraat* 'Kerk + straat' en *Joan Muyskenweg* 'Joan Muysken + weg'. Er zijn ook straatnamen waarin geen grondwoord voorkomt, bijvoorbeeld *Passage*, *De Anjen* of *Zenegroen*.

6. Vindt u het bepalend element (het eerste deel) van de naam van uw straat passen bij het karakter van de straat? Waarom wel of niet?
.....
7. Vindt u het grondwoord (het tweede deel) van de naam van uw straat passen bij het karakter van de straat? Waarom wel of niet?
.....

8. Vindt u het bepalend element (het eerste deel) van de naam van uw straat passen bij het grondwoord (het tweede deel) van de naam van uw straat? Waarom wel of niet?

.....

9. Wat vindt u van een straatnaam waarin geen grondwoord voorkomt, zoals in *Passage, Noord* of *Ereprijs*?

.....

Nu volgt een reeks straatnamen. Bij iedere straatnaam worden de vragen a., b. en c. opnieuw gesteld:

- a. Wat roepen de volgende straatnamen bij u op? Waar moet u bij het lezen van deze straatnamen aan denken?
- b. Wat is uw oordeel over deze straatnamen? Staat u positief of negatief tegenover deze straatnamen? En waarom?
- c. Wat voor type huizen verwacht u in de straten met deze namen? Zou u in straten met deze straatnamen willen wonen?

10. kerkstraat

10a a.

10b b.

10c c.

10 Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

11. meeuwenlaan

a.

b.

c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

12. aquamarijn

a.

b.

c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

13. pastorijsbuorren

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

14. balkanplein

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

15. napoleonsteeg

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

16. amazonedreef

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

17. paulina de haan manifarsapad

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

18. 't hoog

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

19. gevangenpoortsteeg

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

20. aan de potmarge

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

21. van alkemadehof

- a.
- b.
- c.

Wil wonen: ☐ ja ☐ nee

22. Zou u een rapportcijfer op de schaal van 1 - 10 kunnen geven aan de aantrekkelijkheid van de volgende grondwoorden:

- a -plein
- d -straat
- e -state
- d -weg
- e -heugte
- f -steeg
- g -kade
- h -singel
- i -plantsoen
- j -horst
- lc -rode

Eventuele aanvullingen en opmerkingen

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

-dreef

-laan

-ruwe

-stins

-beemd

Eventuele aanvullingen en opmerkingen

De volgende vragen gaan over bijnamen. U kunt hiervoor ook een zegsman/vrouw raadplegen.

23. Weet u of er bij u in de omgeving in het heden of in het verleden bijnamen aan personen worden/ werden gegeven?

24. Kunt u een aantal bijnamen van personen in uw omgeving opgeven, met of zonder naamsverklaring?

25. Kunt u daarbij aangeven wanneer de naamgeving ongeveer plaatsvond?

26. Een sierheester uit China van 1 tot 3 meter hoog met rechte takken. Deze struik komt veel voor als tuinplant en trekt al vroeg in maart de aandacht door de fel gele bloemetjes op de takken, die dan al bloeien. Officieel heet deze struik *Chinees klokje* (*Forsythia viridissima* Lindl.), maar hij wordt vaak ook *brandend hout* genoemd. Welke volksnaam gebruikt u of gebruikte u vroeger?

27. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Gisteren werktiede op het land.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

27 ☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

27b

28. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Gisteren probeerde (ik) Jan

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

te bellen.

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

- 29.

Vooraf van vroeger zijn *schorseneren* (*Scorzonera* L.) bekend als groente. De donkerbruine, zanderige wortelscheuten van een paar decimeter, die erg lastig zijn om schoon te maken. Er zijn ons geen volksnamen van bekend, maar we willen die wel opsporen. Als er bij u geen andere naam gebruikt wordt, hoe spreekt u dan de bekende benaming uit?

.....
.....

Klemtoon

De volgende vraag gaat over de plaats van de klemtoon in een woord.

30. Kunt u in de onderstaande woorden de **lettergreep onderstrepen** die in uw dialect (als het woord daarin voorkomt) of uw dagelijkse omgangstaal de meeste nadruk krijgt. Onderstreep alstublieft niet meer dan één lettergreep per woord. Als u in uw eigen taal een woord niet gebruikt, hoeft u niets te doen. (Voorbeeld: watersnood).

30 3aa b c d
aandoening, accu, alfabet, archipel, asfalt

e f g h
bikini, biljart, biljartbal, burgemeester

i j k l
cacao, dynamo, gestapo, garumoon

m n o p q r s t u
hagedis, hogeschool, hostess, inheems, inheemse, kepie, magnetron, matador, messias

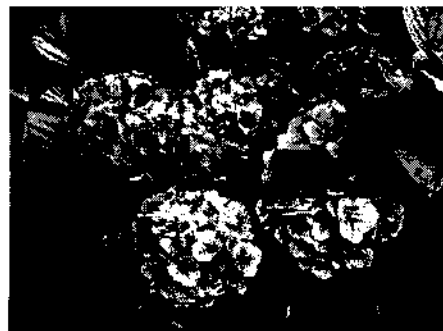
v w x y z
onderaards, onderhoud, onderhoudscontract, onderwijs, onderwijsbevoegdheid

aa bb cc dd ee ff
onderzoek, onderzoeksrechter, pargera, pyjama, racket, recital

gg hh ii jj kk ll mm
salami, schrobbering, sieraad, spoorboom, spoorbomen, vooroordeel, zweefvliegen

de nummernummering is op 2
verschillende manieren
gedaan en het is niet
100% te overtuigen
worden.

31. Een sierheester uit China tot ruim 1 meter hoog met grote bloemkronen, die mooi wit, rose of blauw van kleur zijn. Hij wordt vooral in potten gekweekt als kamerplant, maar groeit ook in tuinen en bloeit daar in de zomer. In het algemeen wordt deze plant *hortensia* genoemd (*Hortensia macrophylla* (Thunb.) Ser.), maar kent u er ook andere of oudere volksnamen voor?

.....

.....

32. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Ik denk als dat Marie niet zal komen.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

3 2

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

3 2 b

Vertaling:

33. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Jan verklapte als dat het feestje

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

niet doorging.

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

34. Al vroeg in mei bloeit de *huttentut* (*Camelina Crantz*) met felle gele bloemetjes en kleine blaadjes, waardoor dit kruid erg lijkt op koolzaad, maar gewoon in de wegbermen groeit. De plant wordt $\pm$ 50 cm. hoog. Het geel van de bloemetjes is zo net opvallend als het rood van klaprozen, dus er moeten allerlei volksnamen zijn en daar vragen we naar. Kent u trouwens de naam *huttentut* en hoe spreekt men die bij u uit?

.....

.....

.....

.....

.....

11408A, *CAMELINA SATIVA* G. CR.

35. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

<i>Jan heeft geklaagd over dat de benzine zo duur is.</i>	Komt voor	ongebruikelijk	gebruikelijk
☐ ja ☐ nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5		

Vertaling:

36. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

<i>Jan heeft altijd geloofd in dat de prijs omlaag zou gaan.</i>	Komt voor	ongebruikelijk	gebruikelijk
☐ ja ☐ nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5		

Vertaling:

37. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

<i>Er heeft 'n meisje 'n ijsje gekocht.</i>	Komt voor	ongebruikelijk	gebruikelijk
☐ ja ☐ nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5		

Vertaling:

38. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

<i>Er hebben mannen 'n huis gebouwd.</i>	Komt voor	ongebruikelijk	gebruikelijk
☐ ja ☐ nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5		

Vertaling:

39. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

<i>Er hebben sommige mensen 'n huis in België gekocht.</i>	Komt voor	ongebruikelijk	gebruikelijk
☐ ja ☐ nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5		

Vertaling:

40. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

<i>Er hebben kinderen tekeningen gekleurd.</i>	Komt voor	ongebruikelijk	gebruikelijk
☐ ja ☐ nee	1 - 2 - 3 - 4 - 5		

Vertaling:

41. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Er heeft 'n man huizen gekocht.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

42. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Er heeft 'n vrouw dit huis gekocht.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

43. Komt deze zin voor in uw dialect? Wilt u deze zin ook vertalen?

Er heeft 'n vrouw de twee mannen gezien.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

Uitspraak

De volgende vragen gaan over de uitspraak van woordvormen.

Het instituut heeft al heel wat uitspraakgegevens over dialecten. Doordat een aantal woorden op verschillende tijdstippen opnieuw is afgevraagd is het mogelijk om onderzoek te doen naar veranderingen in de uitspraak.

Wij herhalen hier een aantal vormen van woorden die voorkomen in vragenlijsten van het eind van de 19e eeuw, van de eerste helft van de 20e eeuw en van het laatste kwart van de 20e eeuw.

- Wilt u de uitspraak (in uw eigen taal of dialect) weergeven (met inbegrip van lidwoord of persoonlijk voornaamwoord *ik, jij, du, enz.*)? U mag best gebruik maken van accenten om uw uitspraak goed te benaderen.
- U mag dus best een eigen schrijfwijze gebruiken die de uitspraak goed weergeeft.
- Het kan zijn dat u een ander woord gebruikt dan het gevraagde, in dat geval geeft u gewoon dat andere woord. Als hieronder xxxxxx staat hoeft u niets meer in te vullen.

woord	een ...	meervoud	verkleinwoord
voorbeeld:			
<i>vriend</i>	<i>een vriend</i>	<i>vrienden</i>	<i>vriendje</i>
	<i>in 1 antwoord</i>		
44. appel			
45. arm			
46. baard			
47. been (bot)			
48. been (lich.deel)			
49. blad (papier)			
50. blad (boom)			
51. bloem			
52. broer			
53. buik			
54. ding			
55. dochter			
56. dorst		XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
57. eg			
58. elleboog			
59. hand			
60. hart			
61. hemd			
62. hoofd			
63. huis			
64. keel			
65. kin			
66. kind			
67. knie			
68. koe			
69. lamp			

woord	een ...	meervoud	verkleinwoord
voorbeeld:			
<i>vriend</i>	<i>een vriend</i>	<i>vrienden</i>	<i>vriendje</i>
70. lip			
71. man			
72. mond			
73. nagel (op vinger)			
74. nek			
75. neus			
76. oog			
77. oor			
78. pols			
79. pop			
80. put			
81. roos			
82. rug			
83. rund			xxxxxxxxxxxxxxxxxxxx
84. scheen			
85. schouder			
86. tand			
87. teen			
88. tong			
89. vinger			
90. voet			
91. vuur			
92. wafel			
93. wijn			
94. woord			
95. wortel (van plant)			

ww	hele ww	hij ... (tt)	wij ... (tt)	ik ... (vt)	wij ... (vt)	we hebben ...
voorbeeld:		<i>hij</i>	<i>wij</i>	<i>ik</i>	<i>wij</i>	<i>we hebben</i>
<i>dragen</i>	<i>dragen</i>	<i>draagt</i>	<i>dragen</i>	<i>droeg</i>	<i>droegen</i>	<i>gedragen</i>
96. blijven						
						
97. branden						
						
98. breken						
						
99. brengen						
						
100. gaan						
						
101. geloven						
						
102. komen						
						
103. lopen						
						
104. staan						
						
105. sterven						
						
106. wassen						
						
107. worden						
						

Bijvoorbeeld:	gewoon	vergroten graad	overtreffende graad
<i>bruin</i>	<i>bruin</i>	<i>bruiner</i>	<i>bruinst</i>
108. drie		XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
109. goed(beter?)			
110. groot			
111. hoog			
112. moe			
113. oud			
114. rood			
115. twee		XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
116. veel (meer?)			
117. vijf		XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
118. zes		XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX	XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Voor de zekerheid vragen we welke manier van schrijven u heeft gebruikt:

119. ☐ Ik gebruikte in 44. tot 118. mijn eigen spelling

120. ☐ Ik gebruikte in 44. tot 118. een bestaande dialectspelling; welke?

121. ☐ Ik gebruikte in 44. tot 118. fonetisch schrift; welk?

122.

Zijn er bij u volksnamen in gebruik voor de *rododendron* (*Rhododendron* L.)? Bedoeld is de meer dan 1,5 meter hoge en forse struik met prachtige grote, lilakleurige, roodachtige of witte bloemkronen in tuinen en parken met donkergroene bladeren. Als u geen andere namen kent, hoe wordt bij u dan rododendron uitgesproken?

.....

123. Vindt u dat *het* mogelijk is in de volgende zin?

Jan betreurt het dat Marie ziek is.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

124. Vindt u dat *het* mogelijk is in de volgende zin?

Jan gelooft het dat Marie ziek is.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

125. Vindt u dat *het* mogelijk is in de volgende zin?

Jan vindt het dat Marie ziek is.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

126. Vindt u dat *het* mogelijk is in de volgende zin?

Jan weet het dat Marie ziek is.

Komt voor

ongebruikelijk

gebruikelijk

☐ ja ☐ nee

1 - 2 - 3 - 4 - 5

Vertaling:

127. Deze bekende, metershoge boomachtige heester groeit in tuinen met doornachtige stekelige bladeren en rode, niet eetbare bessen in het najaar. Het gaat om *hulst* (*Ilex* L.), waarvan de takken ook vaak gebruikt worden in kerststukken. Wilt u, als u geen andere volksnamen kent, toch de precieze uitspraak noteren?

.....

128} Ruimte voor opmerkingen

Verklaring

In verband met de veranderende wetgeving op het gebied van de privacy vragen wij voortaan telkens of u akkoord gaat met het gebruik van de antwoorden op de vragenlijst(en) ten behoeve van wetenschappelijk onderzoek.

Wilt u daarom de onderstaande verklaring van uw handtekening voorzien?

Als u zelf de dialectspreker bent, dan vult u *zelf* de verklaring in.

Als u *niet* zelf de spreker bent, dan vult uw *zagsman/vrouw* de verklaring in.

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geslacht:

Geboortejaar:

Ik geef toestemming om de door mij aangeleverde gegevens voor wetenschappelijke doeleinden te gebruiken.

Plaats

Datum

Handtekening

ONDERZOEK EN DOCUMENTATIE VAN NEDERLANDSE TAAL EN CULTUUR

BEZOEKADRES:

Joan Muyskenweg 25
1096 CJ Amsterdam

POSTADRES:

Postbus 94264
1090 GG Amsterdam

TELEFOON:

(020) 462 85 00
(020) 462 85 10

Dialectvragenlijst 77 (2003)

I

K

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp, wijk of buurtschap)

Indien u niet zelf de spreker bent:

OPGETEKEND DOOR:

Naam:
Straat:
Postcode:
Woonplaats:
Telefoon:

GESPROKEN DOOR:

Naam:
Straat:
Postcode:
Woonplaats:

Geboortjaar: Geslacht:
Geboorteplaats:

Geboortjaar: Geslacht:
Geboorteplaats:

Beroep of
vroeger beroep:

Beroep of
vroeger beroep:

In Nederland verhuizen mensen vaak. Dan krijgen ze nieuwe kennissen. Die kennissen spreken soms een andere taalvariëteit en ongemerkt stellen we ons daarop in. Dat kan ook tot uiting komen bij de antwoorden op de dialect- en spreektaalvragen. Daarom hebben we meer achtergrondkennis nodig om de ingevulde antwoorden te begrijpen.

Het gaat hier dus om de verhuisgeschiedenis en om gegevens over eventuele schoonfamilie.

Verhuisgeschiedenis

In welke plaats bent u geboren?

In welke plaatsen heeft u vervolgens gewoond?

Hoe lang was dat telkens?

Waar komt uw eventele 'schoonfamilie' (in brede zin) vandaan?

Waar heeft die daarna gewoond?

Hoe lang was dat telkens?

We zijn ook geïnteresseerd in hoe het dialect of het gesproken Nederlands van uw plaats verandert en hoe jongeren dit spreken. Daarom willen we u vragen of u wellicht een jongere uit uw familie of buurt kent die mee wil doen aan het invullen van de vragenlijst van het instituut, bijvoorbeeld een kleinkind of buurkind?

Naam en adresgegevens jongere(n):

.....
.....
.....

Wanneer U de beschikking heeft over een computer met internet-aansluiting, dan kunt U deze vragenlijst ook elektronisch invullen en versturen. Ga daartoe naar:

<http://www.meertens.knaw.nl/varling/dvragenlijst77-2003.html>

Wij zoeken naar de mogelijkheid om onze vragenlijsten ook per e-mail of via internet te verspreiden. Heeft u een e-mailadres? Ja/Nee

Indien Ja: wat is dan uw e-mailadres:

Deze vragenlijst is heel gevarieerd en bevat verschillende onderdelen. Er zijn eerst vragen over woordgebruik, uitspraak en over hoe mensen aangesproken worden. Er is een vraag naar mooie woorden en u wordt gevraagd naar de situaties waarin u dialect spreekt.

Er is een onderdeel hoe we over het eigen dialect en over de andere dialecten denken. Ook vragen we wat u vindt van het soort standaard Nederlands dat in verschillende regio's van ons taalgebied gesproken wordt.

A. TAALGEBRUIK

1. ONDER en BENEDEN

In sommige Nederlandse dialecten gebruikt men *onder* om aan te duiden dat iets in een lager gelegen ruimte is of gebeurt; de standaardtaal gebruikt *beneden*, het Fries *ûnder*.

Wilt U in in de onderstaande zinnetjes het woord invullen dat bij U gebruikelijk is?

- 1.1. De slaapkamer is boven, maar we wonen
- 1.2. Toen ik vanochtend kwam, was de tafel al gedekt.
- 1.3. Als je toch naar gaat, neem dan die stofdoek mee.
- 1.4. Er wordt gebeld. Mijn vrouw is en doet wel open.
- 1.5. Ik heb mijn koffer laten staan.
- 1.6. Ik haal hem wel, ik moet toch naar
- 1.7. Wij sliepen in tentjes op het dek en de vrouwen in het ruim.
- 1.8. Hij komt uit het Noorden, van boven de Grote Rivieren, maar zij is een Limburgse,
van de Grote Rivieren.
- 1.10. Verhuren ze eigenlijk ook kamers?
- 1.11. De washandjes liggen in de kast
- 1.12. De bewoners van de woning begane grond zijn de buren.
- 1.13. De dorpel is helemaal vermolmd.
- 1.14. De inbrekers zijn niet via het platdak, maar door de keukendeur
binnengekomen.

2. Uitspraak

Hier volgt een lijst met woorden. Wij verzoeken U, van elk woord twee dingen te vermelden over de wijze waarop het in Uw dialect wordt uitgesproken.

Ten eerste: wilt U voor de dialectuitspraak van elk woord nagaan, of de **klinker** afwijkt van de klinker in het standaard Nederlandse woord? Als dat zo is, geeft U dan svp in het vakje van de rechterkolom aan (onder "de klinker is anders"), hoe het in Uw dialect (ongeveer) klinkt. Wanneer uw dialect **geen** andere klinker heeft dan het standaard Nederlandse woord, hoeft U hier niets te doen.

Ten tweede: wilt u voor de uw dialectuitspraak van elk woord svp aangeven of het **uitgaat op**

- nt als in de standaard Nederlandse uitspraak van een woord als 'vent' of '(hij) kent'
- ntj als in de standaard Nederlandse uitspraak van 'vind je?' of 'kindje' wanneer men de laatste klinker, de 'stomme e', weglaat
- nj als in de standaard Nederlandse uitspraak van 'van je' of 'franje' wanneer men de laatste klinker, de 'stomme e', weglaat
- nk als in de standaard Nederlandse uitspraak van een woord als 'dank' of 'drank'

- ng als in de standaard Nederlandse uitspraak van een woord als 'ring' of (ik) vang'
- n als in de standaard Nederlandse uitspraak van een woord als 'van' of '(ik) kan'
- niets van dit alles, maar *anders* - geef dit dan svp zo goed mogelijk weer

Gebruik hiertoe svp uit de kolommen onder "wat er na de klinker komt" het vakje dat in aanmerking komt.

Een voorbeeld:

het standaard Nederlandse woord 'rund' klinkt in bepaalde Limburgse dialecten als 'rink'.

Voor die uitspraak van het woord moet dan onder "de *klinker* is anders" ingevuld worden: 'i' (eventueel aangevuld met bijvoorbeeld "als in 'in'").

Onder "wat er na de klinker komt" dient voor de genoemde Limburgse uitspraak van het woord een + ingevuld te worden onder de kolom 'nk'.

	In het dialect is wat er na de klinker komt						In het dialect is de <i>klinker</i> anders dan die in de standaard- taal, namelijk
	nt	ntj	nj	nk	ng	n <i>anders</i>	
1. bestaand							
2. bekend							
3. grient							
4. tent							
5. (het) spant							
6. zoon							
7. vriend							
8. vind							
9. gekend							
10. leent							
11. intelligent							
12. (hij) spant							
13. man							
14. dring							

	In het dialect is wat er <i>na de klinker</i> komt						In het dialect is de <i>klinker</i> anders dan die in de standaard- taal, namelijk
	nt	ntj	nj	nk	ng	n anders	
15. beloond							
16. (ik) zend							
17. onthand							
18. (hij) wint							
19. (hij) plant							
20. (ik) bind							
21. bang							
22. bevriend							
23. gekund							
24. stand							
25. leunt							
26. stunt							
27. (ik) brand							
28. gekant							
29. bon							
30. geleend							
31. (de bal is) rond							
32. mand							
33. boent							
34. gepunt							
35. (de) brand							
36. zien							
37. eind							
38. wind							
39. gewend							
40. (hij) kluunt							
41. producent							

	In het dialect is wat er <i>na de klinker</i> komt					n <i>anders</i>	In het dialect is de <i>klinker</i> anders dan die in de standaard- taal, namelijk
	nt	ntj	nj	nk	ng		
42. fabrikant							
43. zon							
44. gekreund							
45. verstond							
46. bank							
47. kant							
48. (ik) land							
49. (de) prent							
50. geland							
51. (hij) maant							
52. afdoend							
53. (de) bond							
54. gekluund							
55. gaan							
56. verwend							
57. lont							
58. loont							
59. (het) land							
60. (ik ben) gezond							
61. (hij) vindt							
62. (ik) plant (een boom)							
63. ken							
64. plint							

3. Het aanspreken

We weten wel ongeveer hoe men 50 en 25 jaar en langer geleden in de verschillende streektalen iemand aansprak. Maar dat is aan het veranderen, net als in het Nederlands.

U kunt ons helpen daarover meer te weten te komen door de onderstaande zinnestels in uw streektaal te vertalen zoals dat **nu in 2003** gezegd zou worden.

Het belangrijkste voor ons is welk woordje men in de streektaal zou gebruiken voor dat Nederlandse **je**.

Een man vraagt aan zijn buurman:

3.1. Jan, wil je me even met dat karweitje helpen?

Vertaling van de vraag:

3.2. Wil Jan me even helpen met dat karweitje?

Vertaling van de vraag:

Als beide manieren voorkomen, welke van de twee het meest, denkt u? Kruis aan:

☐ 3.1 ☐ 3.2

Een kind vraagt aan zijn moeder:

3.3. Moeder, help je me even?

Vertaling van de vraag:

3.4. Wil moeder me even helpen?

Vertaling van de vraag:

Als beide manieren voorkomen, welke van de twee het meest, denkt u? Kruis aan:

☐ 3.3 ☐ 3.4

Een moeder vraagt aan haar dochtertje:

3.5. Emma, kun je me even helpen?

Vertaling van de vraag:

3.6. Wil Emma me even helpen?

Vertaling van de vraag:

Als beide manieren voorkomen, welke van de twee het meest, denkt u? Kruis aan:

☐ 3.5 ☐ 3.6

Een volwassen zoon tegen zijn bejaarde vader:

3.7. Vader, geef je me even de koffiemelk?

Vertaling van de vraag:

3.8. Wil vader me even de koffiemelk geven?

Vertaling van de vraag:

Als beide manieren voorkomen, welke van de twee het meest, denkt u? Kruis aan:

☐ 3.7 ☐ 3.8

3.9. In de zinnen 3.1, 3.3, 3.5 en in 3.7 kan in bepaalde streken van ons taalgebied een woordje gebruikt worden, dat met een **d** begint: **doe**, **du**, **dow**, **dich**, enz. Soms begint dat woordje met een **t**: toe, tou. Bv. **wiltou** - *wil je*, **helpstou** - *help je*. In enkele gevallen komt er zelfs achter die **t** helemaal geen klinker meer voor: **wilt** - *wil je*, **helpst** - *help je*.

Gebruikt u zelf een **d**- of een **t**-vorm?

Ja Zo ja, tegen wie gebruikt u deze vorm?

Kunt u wat voorbeelden geven?

.....

Nee Zo nee, kent u iemand uit uw omgeving die die deze **d**- of **t**-vormen gebruikt

Zo ja, door wie en tegen wie?

Kunt u enkele voorbeelden geven?

.....

3.10. Als u verschillen hebt opgemerkt met **vroeger**, in het gebruik van de woordjes om iemand aan te spreken (de "aanspreekvormen"), wilt u daarover iets vertellen? Hieronder hebben we wat ruimte gelaten.

.....

.....

.....

.....

.....

3.11. In deze vraag gaat het om de vertaling van een **verwensing**. We geven voor het gemak een voorbeeldzin die we in 1934 hebben afgevraagd:

"Ik sla je dadelijk met de krant om je oren, jou(w) lelijke aap!!"

Uw vertaling van deze zin:

.....

.....

Welke varianten kent u? (doorstrepen welke u **niet** kent)

Jij lelijke aap!

Jou lelijke aap!

Jouw lelijke aap!

Jouwen lelijke aap!

Doe/dou lelijke aap!

Doewen/douwen lelijke aap!

Ie/ei lelijke aap!

Iejen/eijen lelijke aap!

Andere vorm, namelijk: lelijke aap!

4. Mooie woorden

Woorden kunnen om allerlei redenen mooi zijn, bijvoorbeeld om hun betekenis (veel mensen vinden woorden als **liefde** en **vrede** om deze reden mooi), maar ook omdat ze welluidend zijn: omdat ze prettig in de mond liggen of goed klinken.

Welk woord of welke woorden in uw eigen dialect vindt u bijzonder mooi of welluidend?

.....
.....
.....

Kunt u kort toelichten wat u mooi vindt aan dit woord of deze woorden?

.....
.....
.....

B. TAALGEBRUIK EN IDEEËN OVER TAAL

1. Dialectgebruik

Een tijdje geleden zijn de volgende vragen aan een steekproef uit de totale Nederlandse bevolking gesteld.

Wij stellen die vragen nu ook aan u, om de verschillen tussen de totale Nederlandse bevolking en de vragenlijstinvallers in het vizier te krijgen.

2. Spreekt u zelf wel eens dialect of Fries?

ja, dialect (ook een Fries dialect)	☐	ga nu naar vraag 4.1
ja, Fries	☐	ga nu naar vraag 6
nee	☐	ga nu naar vraag 3

3. Indien nee, spreekt u dan wel eens iets tussen dialect en Nederlands in?

ja	☐	ga nu naar vraag 7
nee	☐	ga nu naar vraag 7

4.1. Spreekt u ook wel eens iets tussen dialect en Nederlands in?

ja	☐
nee	☐

4.2. Maar als u dialect spreekt, is dat dan het dialect van uw huidige woonplaats?

(kruis slechts 1 hokje aan)

ja	☐	ga nu naar vraag 6	
nee	☐	niet huidige woonplaats, wel deze provincie	ga nu naar vraag 6
	☐	andere provincie	ga nu naar vraag 5.1
	☐	buiten Nederland of België	ga nu naar vraag 5.2

5.1. Welke provincie is dat (aankruisen wat het geval is)?

☐	Groningen
☐	Friesland
☐	Drenthe
☐	Flevoland
☐	Overijssel
☐	Gelderland
☐	Utrecht
☐	Noord-Holland
☐	Zuid-Holland
☐	Zeeland
☐	Noord-Brabant
☐	Limburg
☐	West-Vlaanderen
☐	Oost-Vlaanderen
☐	Antwerpen

- ☐ Vlaams-Brabant
- ☐ Brussel
- ☐ Limburg
- ☐ Hainaut/Henegauwen
- ☐ Département du Nord/Frans Vlaanderen
- ☐ anders

5.2 Welk land

Welke taal

6 De volgende vragen zullen niet allemaal van toepassing op u zijn.

Als dat het geval is, kruist u 'n.v.t.' aan.

Als ze vroeger wel van toepassing waren kruist u aan wat toen het geval was.

In welke van de hierna (6.1 t/m 6.9) genoemde situaties spreekt of sprak u dialect/Fries:

6.1 met uw ouders (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.2 met uw partner/echtgeno(o)t(e) (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.3 met uw kinderen (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms

- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.4 met uw broers/zussen (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.5 met uw vrienden/kennissen (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.6 met uw buren (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.7 met uw (dialectsprekende) collega's op het werk (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.8 met uw huisarts/tandarts (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

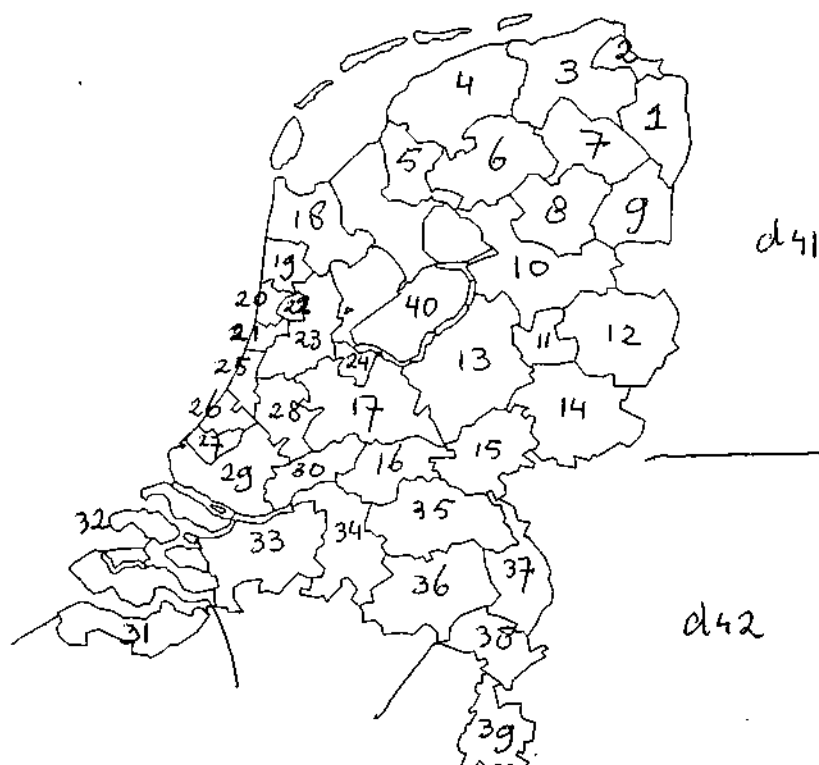
6.9 met uw slager, bakker of kruidenier in de winkel (kruis slechts 1 hokje aan)

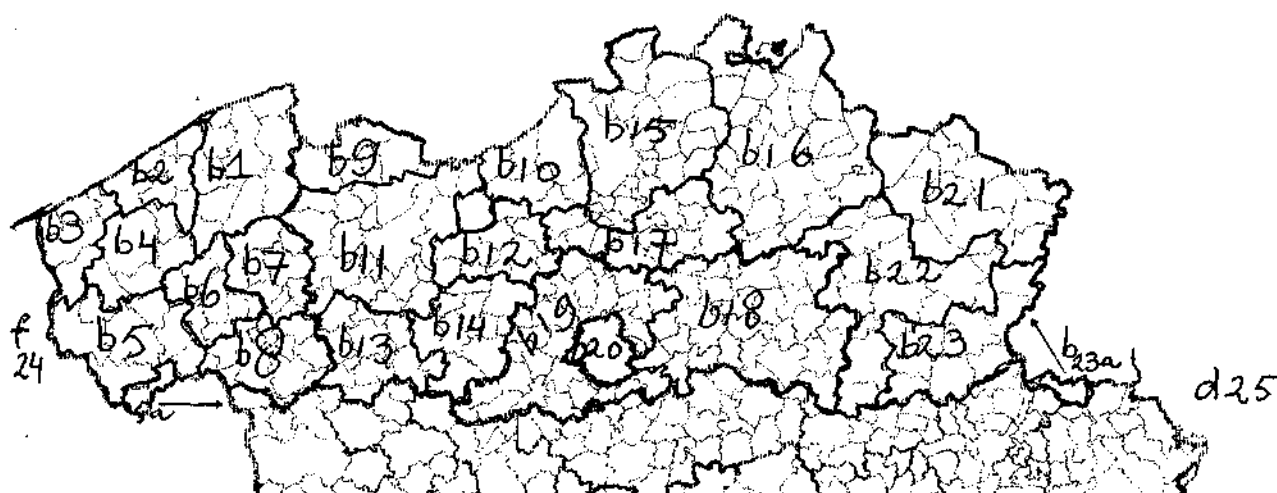
- ☐ altijd
- ☐ vaak
- ☐ soms
- ☐ zelden
- ☐ nooit
- ☐ n.v.t.

6.10 Wat is de gebruikelijke streeknaam van uw eigen dialect?

Ik spreek zelf (bijv. [noord]Twents)

6.11 Wilt u dat streekdialect op de volgende kaarten omgrenzen?

7.1 Als u in uw woonplaats een onbekende op straat moet aanspreken, bijvoorbeeld om te vragen hoe laat het is, spreekt u dan (kruis aan):

☐ dialect	☐ altijd (kruis bij dialect slechts 1 hokje aan)
	☐ vaak
	☐ soms
	☐ zelden
	☐ nooit
	☐ n.v.t.
☐ Nederlands	
☐ Wat anders?	

7.2 Als u in uw woonplaats een plaatsgenoot op straat moet aanspreken, bijvoorbeeld om te vragen hoe laat het is, spreekt u dan (kruis aan):

☐ dialect	altijd (kruis bij dialect slechts 1 hokje aan)
	☐ vaak
	☐ soms
	☐ zelden
	☐ nooit
	☐ n.v.t.
☐ Nederlands	
☐ Wat anders?	

8 Wat zou u ervan vinden als de dialecten in Nederland/België zouden verdwijnen? (kruis slechts 1 hokje aan)

- ☐ Dat vind ik een heel goede zaak
- ☐ Dat vind ik een goede zaak

- ☐ Dat maakt me niet zoveel uit
- ☐ Dat vind ik jammer
- ☐ Dat vind ik heel jammer

9. IDEEËN OVER TAAL EN DIALECT

Bij de volgende vragen kunt u niet iets goed of fout doen.

Het gaat telkens om de algemene indruk die u heeft en die u omzet in een soort rapportcijfer.

In het dagelijks leven kunnen we blijkbaar niet zonder stereotypen, sterke en algemene karakteriseringen over anderen.

Die kunnen van het type zijn: Fransen houden van lekker eten, Italianen houden ervan zich goed te kleden. Die typering is ook vaak negatief. De Engelsen noemen de Fransen dan 'frogs'/'kikkers', vanwege het eten van slakken.

10. Ook over taal en over dialecten heeft iedereen wel meningen en oordelen. Bijvoorbeeld over 'waar ze het **slechtste** Nederlands spreken'. Iedereen spreekt wel een beetje gekleurd Nederlands.

Op bijgaande kaart 2a/b zijn gebieden van een nummer voorzien. Geef **ieder** gebied een rapportcijfer van 1 tot 10 voor 'het **slechtste** Nederlands'.

1 = het **beste** Nederlands

.

10 = het **slechtste** Nederlands

De gebiedsnummers volgen hieronder; het zijn gebruikelijke regio's om in Nederland en in België gegevens te presenteren.

Gebied	cijfer
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	

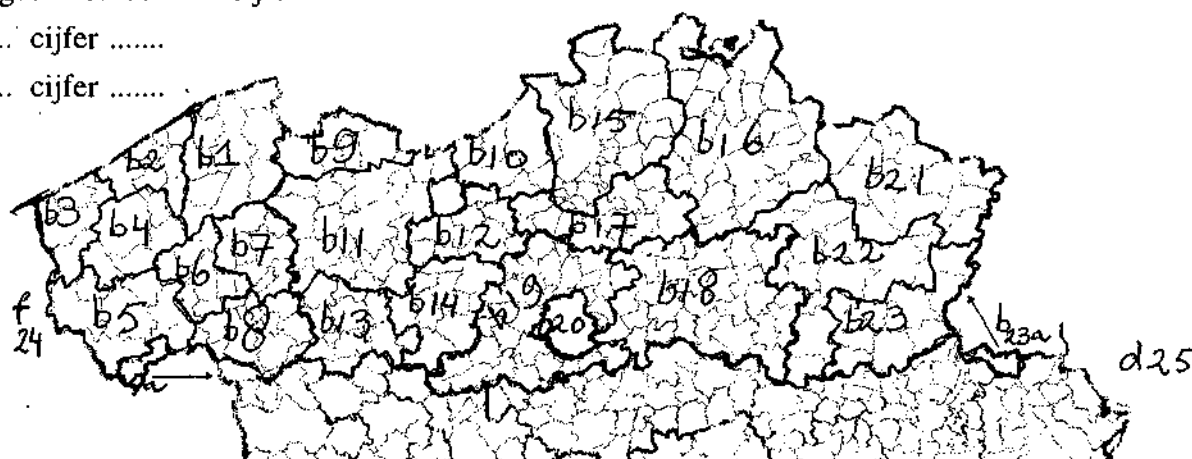

Gebied	cijfer	Gebied	cijfer	Gebied	cijfer
13		23		33	
14		24		34	
15		25		35	
16		26		36	
17		26		37	
18		28		38	
19		29		39	
20		30		40	
21		31		d41	
22		32		d42	

Als u in de de gebieden zelf nog een onderverdeling wilt maken dan is daar hier plaats voor; geeft u die ondergebieden ook een cijfer:

..... cijfer

..... cijfer

Gebied	cijfer	Gebied	cijfer	Gebied	cijfer
b1		b9		b18	
b2		b10		b19	
b3		b11		b20	
b4		b12		b21	
b5		b13		b22	
b5a		b14		b23	
b6		b15		b23a	
b7		b16		f24	
b8		b17		d25	

Als u in de de gebieden zelf nog een onderverdeling wilt maken dan is daar hier plaats voor; geeft u die ondergebieden ook een cijfer:

..... cijfer

..... cijfer

11. Ieder heeft ook wel meningen over waar het prettig is, of leuk is om te wonen of waar je absoluut niet wilt wonen. Ook over taal heeft iedereen wel zulke meningen. Bijvoorbeeld over waar ze het **onaantrekkelijkste** Nederlands spreken

Op bijgaande kaarten 2a/b zag u al de gebieden met een nummer. Geef ieder gebied een rapportcijfer van 1 tot 10 voor 'het on aantrekkelijkste' Nederlands'.

1 = het aantrekkelijkste Nederlands

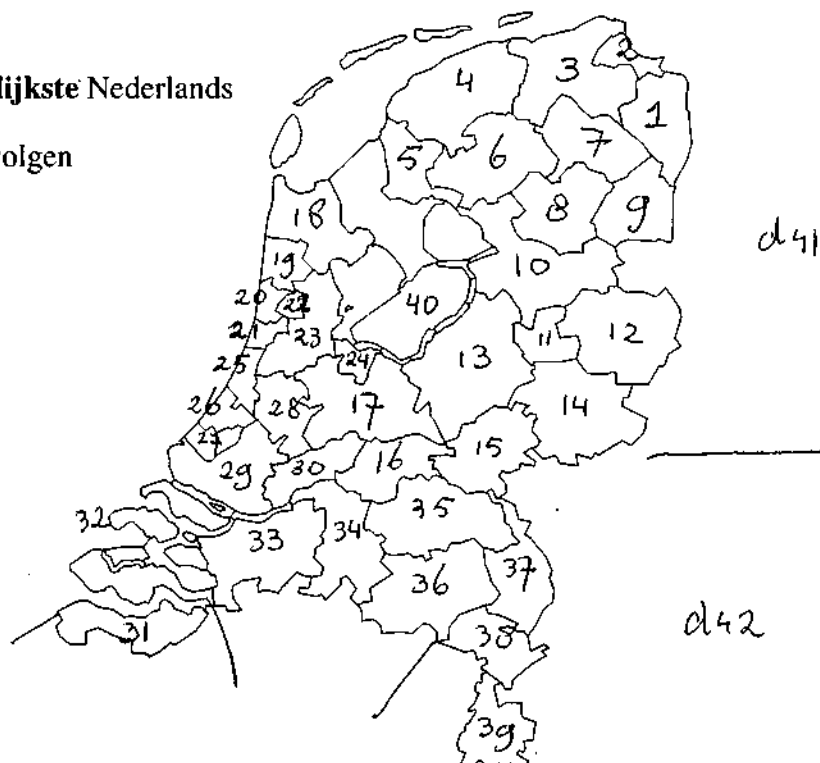
.

.

10 = het on aantrekkelijkste Nederlands

De kaarten met gebiedsnummers volgen hieronder

Gebied	cijfer
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
13	
14	
15	
16	
17	
18	
19	
20	
21	
22	

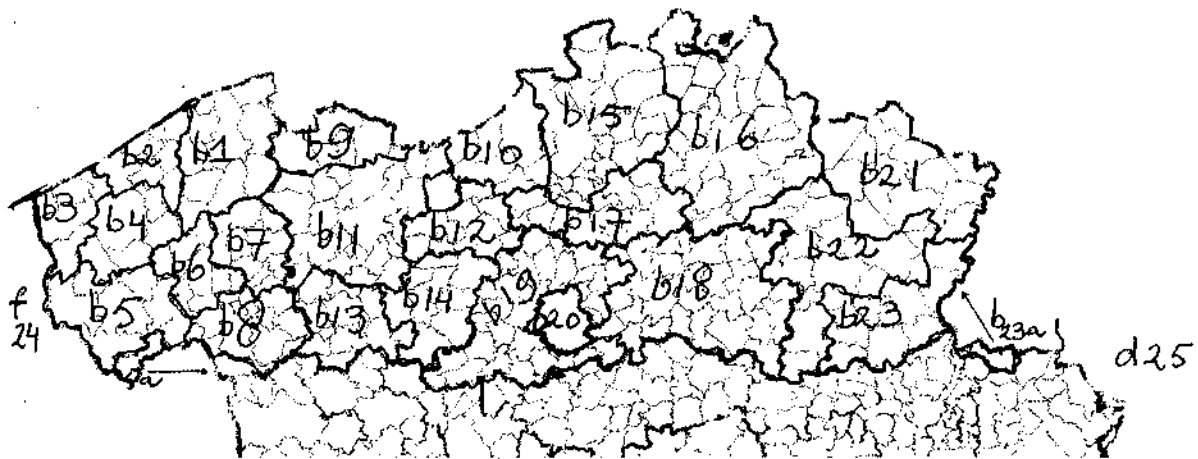

Gebied	cijfer	Gebied	cijfer
23		33	
24		34	
25		35	
26		36	
26		37	
28		38	
29		39	
30		40	
31		d41	
32		d42	

Als u in de de gebieden zelf nog een onderverdeling wilt maken dan is daar hier plaats voor; geeft u die ondergebieden ook een cijfer:

..... cijfer

..... cijfer

Gebied	cijfer	Gebied	cijfer	Gebied	cijfer
b1		b9		b18	
b2		b10		b19	
b3		b11		b20	
b4		b12		b21	
b5		b13		b22	
b5a		b14		b23	
b6		b15		b23a	
b7		b16		f24	
b8		b17		d25	

Als u in de de gebieden zelf nog een onderverdeling wilt maken dan is daar hier plaats voor; geeft u die ondergebieden ook een cijfer:

..... cijfer

..... cijfer

Een gebruikelijke dialectindeling is de volgende onderverdeling van het Nederlandse taalgebied (zie bijgaande kaart 3). We voegen aan het eind van de cijferlijst ook het Engels, het Duits/Nederduits, het Standaard-nederlands, en het Frans/Waals toe.

12. We herhalen de stereotypenvraag nu voor de **dialecten**. Want ook daarover heeft iedereen wel meningen en oordelen. Bijvoorbeeld over 'wat het **lelijkste** dialect is'.

Op bijgaande kaart 3 zijn gebieden van een nummer voorzien. Geef ieder gebied een rapportcijfer van 1 tot 10 voor 'het lelijkste dialect'.

1 = het **mooiste** dialect

.

.

10 = het **lelijkste** dialect

De gebiedsnummers volgen hieronder

Gebied cijfer

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

Gebied

cijfer

20

.....

21

.....

22

.....

23

.....

24

.....

25

.....

26

.....

Gebied

cijfer

27

.....

28

.....

29

.....

30

.....

31

.....

32

.....

NI

.....

Engels

.....

Duits/Nederduits

.....

Standaard-nederlands (ABN)

.....

Frans/Waals

.....

Fries

.....

Als u in de gebieden zelf nog een onderverdeling wilt maken dan is daar hier plaats voor; geeft u die ondergebieden ook een cijfer:

..... cijfer

..... cijfer

Over afzonderlijke dialecten bestaan er soms wel **heel** sterke afwijzende reacties.

Die zijn van het soort “Het dialect van (en dan volgt de naam van een stad of dorp) is het lelijkste dialect van (en dan volgt de naam van een provincie of streek).

Kent u dat soort oordelen en kunt u een paar steden of dorpen noemen?

stad of dorp

provincie of streek

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Het dialect van is het lelijkste dialect van

Mocht u beschikken over internet en deze lijst liever elektronisch invullen, kijk dan op:
<http://www.meertens.knaw.nl/bezoekers.html>

In de elektronische versie van de vragenlijst wordt aan u als respondent van het Meertens Instituut gevraagd om voor het beantwoorden van de vragen een deelnamenummer in te vullen. Dit nummer staat vermeld op het etiket op de envelop waar deze lijst inzat. Mocht u de envelop niet meer hebben, stuur dan een mailtje naar hetty.garcia@meertens.knaw.nl. Wij mailen u dan uw deelnamenummer.

De antwoorden op de vragen zijn gegeven door:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Geboortjaar:

Geslacht: ☐ man ☐ vrouw

Verklaring

In verband met de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP) vragen wij uw expliciete toestemming voor het gebruik van de antwoorden op de vragenlijst voor wetenschappelijk onderzoek. Wilt u daarom de onderstaande verklaring van uw handtekening voorzien?

Ik geef mijn toestemming om de door mij aangeleverde gegevens voor wetenschappelijke doeleinden te gebruiken.

.....

Plaats

Datum

Handtekening

ONDERZOEK EN DOCUMENTATIE VAN NEDERLANDSE TAAL EN CULTUUR

BEZOEKADRES:

Joan Muyskenweg 25
1096 Cj Amsterdam

POSTADRES:

Postbus 94264
1090 GG Amsterdam

TELEFOON:

(020) 462 85 00
(020) 462 85 10

Dialectvragenlijst 78 (2004)**I****K**

Dialect van gemeente provincie
(naam van stad, dorp, wijk of buurtschap)

Geboortejaar: Geslacht:

Geboorteplaats:

Beroep of vroeger beroep:

Uitspraak *nt* en *nd*

Het Meertens Instituut doet van oudsher onderzoek naar de manier waarop medeklinkers en klinkers in het Nederlands worden uitgesproken. Deze keer hebben we, in aansluiting op onze vragenlijst van vorig jaar, opnieuw uw hulp nodig bij onderzoek naar de uitspraak van *nt* en *nd*.

Op de volgende pagina vindt u een tabel waarop u uw antwoorden kunt schrijven. In de eerste kolom (onder het kopje 'Woord') vindt u woorden die in de diverse dialecten op een verschillende manier kunnen worden uitgesproken. Aan de hand van drie vragen zullen we u straks verzoeken (delen van) deze woorden in uw dialect te vertalen. Uw antwoorden op deze vragen kunt u kwijt in de overige kolommen. Bij elke vraag vindt u steeds een voorbeeld om te oefenen.

Vraag 1:

Welke klank hebben klinkers van woorden in uw dialect? Het gaat hierbij om de klinker die onmiddellijk voorafgaat aan de 'nt' of 'nd'. Dus in de dialectvorm van het Standaardnederlandse woord *gemeente* gaat het om de klinker in de tweede lettergreep (in de Standaardnederlandse vorm is dat dus de *ee* van *meen*).

Een voorbeeld: *zonde*. Stel, u zegt in uw dialect 'zinde'. In uw dialect wordt dan de klinker 'o' uitgesproken als een 'i' in het Standaardnederlands zoals in 'pit'. U schrijft dan in de tweede kolom onder het kopje 'Antwoorden Vraag 1: Klinker anders?' achter het woordje 'zonde' een *i*, eventueel aangevuld met bijv. "zoals in pit". Als de klank van de klinker in uw dialect niet verschilt van het Standaardnederlands hoeft u niets in te vullen.

Vult u nu in de tabel voor elk van de woorden in, welke klank de (eerste) klinker van het woord heeft? (Vul uw antwoorden in onder het kopje '1: Klinker anders?')

Vraag 3:

Woord	(1) Klinker anders?	(2) Wat volgt er onmiddellijk op deze klinker?						(3) Toon- loze -e?
		-nt	-ntj	-nj	-nk	-ng	-n	
37 kantel								
38 monteer								
39 tuinder								
40 <u>gesteente</u>								
41 wonder								

Uitgangen van werkwoorden en de onbeklemtoonde voornaamwoorden

De dialectuitspraak van werkwoorden en voornaamwoorden is vaak anders dan in het ABN. Bij de volgende werkwoord-vragen zijn we geïnteresseerd in:

- a) de uitgangen van werkwoorden: zoals *ik gaat*, of *ik doen* (ik ga, ik doe)
- b) de uitspraak van de werkwoordvormen die soms verandert: *'k kriege*, *hej krig* (ik krijg, hij krijgt)
- c) en in de vorm van het voornaamwoord: bijvoorbeeld *hee* of *e* (hij)

Daarom vragen we u om iedere keer, iedere vorm volledig in uw dialect te vertalen, samen met het voornaamwoord.

Bij dat voornaamwoord bedoelen we de onbeklemtoonde, korte vorm en dus niet de volle vorm.

	<i>korte vorm</i>		<i>volle vorm</i>
Dus: wel	<i>'k</i>	maar niet	<i>ik</i>
wel	<i>w(e)</i>	maar niet	<i>wij</i>
wel	<i>j(e)</i>	maar niet	<i>jij</i>
wel	<i>-te</i>	maar niet	<i>-du/-tu</i>
enz.			

Als u de korte, onbeklemtoonde vorm soms niet kunt gebruiken, dan geeft u de vorm die u het meest natuurlijk vindt.

Voorbeeld

Hieronder vindt u een verzonnen voorbeeld dat lijkt op een Twents dialect. Wat ingevuld is door de spreker staat schuin gedrukt.

Natuurlijk komen niet in alle dialecten vormen voor met *du*, zoals als *do blifs*; dan zet u een streep.

Hoe worden de voornaamwoorden en de werkwoorden uitgesproken in uw dialect? (vul op de stippellijnen in)

Blijven

ABN Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

blijven *bliew'n* (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *ik blijf* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN Uw dialect

ik blijf	 'k	 <i>blieve</i>	
du blijfs	 <i>do</i>	 <i>blifs</i>	
jij/gij blijft	 <i>ie</i>	 <i>bliewt</i>	(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
hij blijft	 <i>hee</i>	 <i>blif</i>	
wij blijven	 <i>wi</i>	 <i>bliewt</i>	
jullie/gullie blijven	 <i>ieleu</i>	 <i>bliewt</i>	(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
ze blijven	 <i>se</i>	 <i>bliewt</i>	

ze zijn er gebleven *se bunt* *ebleeb'm* ...

vb. *ik bleef* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN Uw dialect

ik bleef	 'k	 <i>bleve</i>	
du bleefs	 <i>du</i>	 <i>bleefs</i>	
jij/gij bleef	 <i>ie</i>	 <i>bleeb'm</i>	(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
hij bleef	 <i>hee</i>	 <i>bleef</i>	
wij bleven	 <i>wi</i>	 <i>bleeb'm</i>	
jullie/gullie bleven	 <i>ieleu</i>	 <i>bleewt</i>	(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
ze bleven	 <i>se</i>	 <i>bleeb'm</i>	

vb. *blijf 'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

..... <i>bliew</i>	 'k	blijf ik
..... <i>blifs</i>	 <i>te</i>	blijfs de
..... <i>bliev</i>	 <i>ie</i>	blijf je/ge (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
..... <i>blif</i>	 <i>e</i>	blijft hij
..... <i>bliewe</i>	 <i>wi</i>	blijven we
..... <i>bliev</i>	 <i>ie</i>	blijven jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
..... <i>bliewt</i>	 <i>se</i>	blijven ze

vb. *bleef 'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN	
..... <i>bleew</i>	 <i>'k</i>	bleef ik
..... <i>bleefs</i>	 <i>te</i>	bleefs de
..... <i>bleeb'm</i>	 <i>ie</i>	bleef je/ge (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
..... <i>bleef</i>	 <i>e</i>	bleef hij
..... <i>bleeb'm</i>	 <i>wi</i>	bleven we
..... <i>bleeb'm</i>	 <i>ieleu</i>	bleven jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
..... <i>bleeb'm</i>	 <i>se</i>	bleven ze

Einde voorbeeld

Hoe worden de voornaamwoorden en de werkwoorden uitgesproken *in uw dialect*? (vul op de stippellijnen in)

Krijgen

ABN Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

42. krijgen (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *'k krijg* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect	
43. ik		
44. du		(indien van toepassing)
45. jij/gij		(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
46. hij		
47. wij		
48. jullie/gullie		(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
49. ze		

50. ze hebben dat gekregen

vb. *'k kreeg* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect	
51. ik		
52. du		(indien van toepassing)
53. jij/gij		(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
54. hij		
55. wij		
56. jullie/gullie		(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
57. ze		

vb. *krijg ik* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

58. ik
59. du (indien van toepassing)
60. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
61. hij
62. wij
63. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
64. ze

vb. *kreeg ik* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

65. ik
66. du (indien van toepassing)
67. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
68. hij
69. wij
70. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
71. ze

Zijn

ABN

Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

72. zijn (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *'k ben* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN

Uw dialect

73. ik
74. du (indien van toepassing)
75. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
76. hij
77. wij
78. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
79. ze
80. ze zijn daar ook geweest
81. als kind zijnde kwam ik daar al (zijnde)

vb. 'k was (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect	
82. ik		
83. du		 (indien van toepassing)
84. jij/gij		 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
85. hij		
86. wij		
87. jullie/gullie		 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
88. ze		

vb. ben - 'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
89.	ik
90.	du (indien van toepassing)
91.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
92.	hij
93.	wij
94.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
95.	ze

vb. was - 'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
96.	ik
97.	du (indien van toepassing)
98.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
99.	hij
100.	wij
101.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
102.	ze

Hebben

ABN	Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)
103. hebben	 (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. 'k heb (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN

Uw dialect

104. ik
 105. du (indien van toepassing)
 106. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 107. hij
 108. wij
 109. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 110. ze
 111. ze hebben dat ook gehad

vb. ik had (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN

Uw dialect

112. ik
 113. du (indien van toepassing)
 114. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 115. hij
 116. wij
 117. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 118. ze

vb. heb - 'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

119. ik
 120. du (indien van toepassing)
 121. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 122. hij
 123. wij
 124. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 125. ze

vb. had - 'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

126. ik
 127. du (indien van toepassing)
 128. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 129. hij
 130. wij
 131. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
 132. ze

Doen

ABN Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

133. doen (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *ik doe* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN Uw dialect

134. ik

135. du (indien van toepassing)

136. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

137. hij

138. wij

139. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

140. ze

141. ze hebben dat ook gedaan

142. zij is doende

143. al doende leert men

vb. *ik deed* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN Uw dialect

144. ik

145. du (indien van toepassing)

146. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

147. hij

148. wij

149. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

150. ze

vb. *doe -'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

151. ik

152. du (indien van toepassing)

153. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

154. hij

155. wij

156. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

157. ze

vb. *deed* - 'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
158.	ik
159.	du (indien van toepassing)
160.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
161.	hij
162.	wij
163.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
164.	ze

Kloppen

ABN	Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)
165. kloppen	 (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *ik klop* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect
166. ik	
167. du	 (indien van toepassing)
168. jij/gij	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
169. hij	
170. wij	
171. jullie/gullie	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
172. ze	

173. ze hebben bij ons aangeklopt

174. een kloppende vinger

vb. *ik klop*te (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect
175. ik	
176. du	 (indien van toepassing)
177. jij/gij	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
178. hij	
179. wij	
180. jullie/gullie	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
181. ze	

vb. *klop* -'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
182.	ik
183.	du (indien van toepassing)
184.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
185.	hij
186.	wij
187.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
188.	ze

vb. *klopte* -'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
189.	ik
190.	du (indien van toepassing)
191.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
192.	hij
193.	wij
194.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
195.	ze

Leven

ABN	Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)
196. leven	 (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *ik leef* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect
197. ik	
198. du	 (indien van toepassing)
199. jij/gij	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
200. hij	
201. wij	
202. jullie/gullie	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
203. ze	
204. ze hebben dat ook beleefd	
205. een levend insect	

vb. *ik leefde* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect	
206. ik		
207. du		(indien van toepassing)
208. jij/gij		(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
209. hij		
210. wij		
211. jullie/gullie		(vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
212. ze		

vb. *leef -'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
213.	ik
214.	du (indien van toepassing)
215.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
216.	hij
217.	wij
218.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
219.	ze

vb. *leefde -'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
220.	ik
221.	du (indien van toepassing)
222.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
223.	hij
224.	wij
225.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
226.	ze

Breken

ABN Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

227. breken (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *ik breek* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN Uw dialect É

228. ik

229. du (indien van toepassing)

230. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

231. hij

232. wij

233. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

234. ze

235. ze hebben dat kopje gebroken

236. brekende glazen

vb. *ik brak* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN Uw dialect

237. ik

238. du (indien van toepassing)

239. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

240. hij

241. wij

242. jullie/gullie..... (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

243. ze

vb. *breek -'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect

ABN

244. ik

245. du (indien van toepassing)

246. jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

247. hij

248. wij

249. jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)

250. ze

vb. *brak* -'k (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

	Uw dialect	ABN
251.		ik
252.		du (indien van toepassing)
253.		jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
254.		hij
255.		wij
256.		jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
257.		ze

Gaan

ABN	Uw dialect (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)
258. gaan	 (vul in: uitspraak werkwoord)

vb. *ik ga* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect
259. ik	
260. du	 (indien van toepassing)
261. jij/gij	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
262. hij	
263. wij	
264. jullie/gullie.....	 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
265. ze	
266. ze zijn verder gegaan	
267. gaande en komende bezoekers	

vb. *ik ging* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

ABN	Uw dialect	
268. ik		
269. du		 (indien van toepassing)
270. jij/gij		 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
271. hij		
272. wij		
273. jullie/gullie		 (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
274. ze		

vb. *ga - 'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
275.	ik
276.	du (indien van toepassing)
277.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
278.	hij
279.	wij
280.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
281.	ze

vb. *ging - 'k* (vul de dialectvormen in op de stippellijnen)

Uw dialect	ABN
282.	ik
283.	du (indien van toepassing)
284.	jij/gij (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
285.	hij
286.	wij
287.	jullie/gullie (vertaal de j-/g-vorm die van toepassing is)
288.	ze

289. al lopend gingen zij naar huis

De antwoorden op de vragen zijn gegeven door:

Naam:

Straat:

Postcode:

Woonplaats:

Land:

E-mail:

Telefoon:

Privacy

De door u verstrekte gegevens worden volgens de richtlijnen van de Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen verwerkt. Zo worden de door u op dit blad verstrekte persoonsgegevens los van uw antwoorden op de vragen verwerkt. Tevens vragen wij uw expliciete toestemming voor het gebruik van de door u verstrekte gegevens voor wetenschappelijk onderzoek. Wilt u daarom de onderstaande verklaring van uw handtekening voorzien?

Verklaring

Ik geef toestemming om de door mij in deze vragenlijst verstrekte gegevens voor wetenschappelijke doeleinden te gebruiken.

.....

Plaats

Datum

Handtekening

BEZOEKADRES:

Joan Muyskenweg 25
1096 C| Amsterdam

POSTADRES:

Postbus 94264
1090 GG Amsterdam

TELEFOON:

(020) 462 85 00
(020) 462 85 10

Dialectvragenlijst 79 (2005)	L	P

I. De staat van het dialect in uw streek of woonplaats

Het beeld dat we van dialecten en dialectsprekers hebben, is beslist niet eenduidig. Aan de ene kant blijven popgroepen die in streektaal zingen onverminderd populair. Maar soms lijkt het spreken van dialect ook een uitstervend fenomeen. Wij zijn zeer benieuwd naar uw ervaring en naar de ervaringen in uw woonplaats.

1.1 Spreekt u zelf het dialect van de plaats of streek waarin u woont?

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ nee, maar wel het dialect van de volgende plaats of streek:

Indien u bij deze vraag de laatste optie hebt aangekruist, dient u de vragen onder dit hoofdstuk en onder hoofdstuk 2 voor het dialect van uw woonplaats te beantwoorden en de vragen onder de hoofdstukken 3 en 4 voor het dialect dat u spreekt.

1.2 In welke plaatsen in de omtrek spreken ze nog ongeveer hetzelfde als in uw woonplaats?

A.....	V.....
A.....	V.....
V.....	B.....
V.....	+.....
G.....	L.....
E.....	S.....
D.....	F.....

1.3 Door hoeveel mensen wordt er volgens u nog dialect gesproken in uw woonplaats? Wilt u met een **percentage** een (grobe) schatting geven?

..... %

1.4 Hoe is uw verwachting over de toekomst van het dialect van uw streek of woonplaats?

- ☐ Zeer negatief
- ☐ Negatief
- ☐ Neutraal
- ☐ Positief
- ☐ Zeer positief

1.5 Zijn er in uw gemeente lokale politici die dialect spreken?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet niet

1.6 Wordt er in uw gemeente (wel eens) dialect gesproken in de vergaderingen van de volgende verenigingen en instanties?

Gemeenteraad	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Sportverenigingen	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Culturele verenigingen	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Landbouwwororganisaties	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Middenstandsverenigingen	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Kerkelijke instellingen	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet

1.7 Wordt het dialect van uw streek of woonplaats (wel eens) gebruikt voor gesprekken met een van de volgende beroepspersonen?

Artsen	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Verplegers	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Dominee en/of pastoor	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Politieagenten	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet

1.8 Wordt het dialect van uw streek of woonplaats gebruikt voor een van de volgende artistieke uitingen?

Literatuur	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Muziek / zang	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Toneel / cabaret	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet

1.9 Worden er door de lokale of regionale omroep uitzendingen verzorgd in het dialect van uw streek of woonplaats?

- ☐ Nooit
- ☐ Soms
- ☐ Vaak
- ☐ Weet niet

1.10 Wordt er op het internet aandacht besteed aan het dialect van uw streek of woonplaats?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet niet

1.11 Hebben nieuwe media als het internet volgens u een negatief of juist een positief effect op de toekomst voor het dialect van uw streek of woonplaats?

- ☐ Positief
- ☐ Neutraal
- ☐ Negatief
- ☐ Weet niet / geen mening

2. Accenten van nieuwe Nederlandstaligen

Veel mensen hebben een oordeel over bepaalde dialecten of accenten. Men doet dan soms uitspraken van het type "Het Lutjebroeks is ruw" of "lelijk" of "beschaafd" of zelfs "chique".

Daarnaast hebben velen ook een beeld van de taalkundige eigenaardigheden van bepaalde dialecten of accenten. Het gaat daarbij dus niet om wat men vindt van andere dialecten of accenten, maar om wat men erover weet of meent te weten. Zo wordt het taalgebruik van Amsterdammers wel gekarakteriseerd met een zinnetje als "Ik hep de son in de see sien sakken" (de 'z' wordt als 's' uitgesproken, iets dat sommigen ook over het Friese Nederlands zeggen). Limburgers spreken, volgens velen, zangerig en met een 'zachte g'. Brabanders en Vlamingen gebruiken volgens gangbare opvattingen in plaats van 'je' en 'jij' wel de woordjes 'ge' en 'gij' en woordjes als 'dat' en 'niet' missen in de waarneming van de buitenwereld vaak de slot-t ("da", "nie"). Van Vlamingen weten sommigen dat ze ook dingen kunnen zeggen als "Hij weet niet of hij Piet zal opbellen moeten" en "Ik hoorde dat de overledene gisteren haar verjaardag zou gevierd hebben".

Ook van eigenaardigheden in het taalgebruik van Nederlandssprekenden uit andere delen van de wereld hebben veel mensen een taalkundig beeld. Zo klinkt volgens de gangbare opvatting de 'w' van Surinamers als 'oewee'. Het gaat hierbij in alle gevallen om indrukken - die vaak ook geheel of gedeeltelijk juist zijn. Wij zijn daarom benieuwd naar uw indruk van het Nederlands van mensen van Turkse en Marokkaanse origine.

2.1 *Wonen er in uw omgeving (plaats of streek) mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond?*

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ weet niet

2.2 *Komt u in het dagelijks leven wel eens in contact met mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond?*

- ☐ nooit verder met vraag 2.4
- ☐ zelden verder met vraag 2.4
- ☐ soms verder met vraag 2.3
- ☐ vaak verder met vraag 2.3
- ☐ zeer vaak verder met vraag 2.3

2.3 *Voor het geval u soms, vaak of zeer vaak in contact komt met mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond: gaat het daarbij om oudere mensen of eerder om jongeren die misschien in Nederland of Vlaanderen geboren zijn?*

- ☐ oudere mensen
- ☐ jongeren
- ☐ zowel oudere als jongere mensen

2.4 *Hoort u op radio of televisie wel eens iemand met een Turkse of Marokkaanse achtergrond spreken?*

- ☐ nooit
- ☐ zelden
- ☐ soms
- ☐ vaak
- ☐ zeer vaak

2.5 *Is u wel eens iets opgevallen aan het Nederlands van mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond?*

- ☐ nee
- ☐ ja, namelijk:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.6 *Zijn er in uw omgeving mensen met een Turkse of Marokkaanse achtergrond waaraan u kunt horen dat ze uit uw woonplaats of regio komen?*

- ☐ ja
- ☐ nee
- ☐ weet niet

2.7 *Zo ja, waaraan dan? Kunt u s.v.p. één of enkele voorbeeldjes geven?*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.8 Ook als er geen Turken of Marokkanen in uw omgeving wonen: hebt u in hun Nederlands (of misschien in hun dialectgebruik) verschillen opgemerkt tussen de beide groepen?

- ☐ ja
- ☐ nee

2.9 Zo ja,

a. wat voor verschillen zijn dat?

.....

.....

.....

b. kunt u proberen één of enkele voorbeeldjes te geven, zoals wij hierboven, in de inleiding op deze vragen gedaan hebben?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Voornaamswwoorden, werkwoorden en verbindingswoorden

In het informele Nederlands is het tegenwoordig heel gewoon om 'dat' en 'hij' samen te voegen tot 'dattie' en om 'loopt' en 'hij' samen te voegen tot 'looptie'. Wij zijn benieuwd of dergelijke constructies ook in uw dialect voorkomen, of juist niet.

3.1 Wilt u de volgende zinnen in uw dialect vertalen?

Zou u als er varianten onmogelijk zijn, 'n.v.t.' (niet van toepassing) in willen vullen?

Ga jij naar huis?

Jij gaat naar huis.

Ik wil dat jij naar huis gaat.

Wij lopen naar huis.

Dan lopen wij naar huis!

Wil jij dat wij naar huis lopen?

Gaan jullie naar huis?

Jullie gaan naar huis.

Wil hij dat jullie naar huis gaan?

Zij lopen naar huis.

Zijen lopen naar huis.

Lopen zijen naar huis of wij?

Zij liepen naar huis.

Zijen liepen naar huis.

Toen liepen zijen naar huis.

Ze denken dat wij rijker zijn dan zijen.

Ik ben blij als wij daar komen.

3.2 Welke variant heeft uw voorkeur (graag a. of b. omcirkelen); wilt u vervolgens bij c. uw voorkeurszin in het dialect van uw plaats of streek vertalen?

a. Ik weet niet of wij en komen.

b. Ik weet niet of wij komen.

c.

a. Ik twijfel of wij en komen.

b. Ik twijfel of wij komen.

c.

4. De uitspraak van klinkers in open lettergrepen

De O van vogel kan in verschillende dialecten heel anders klinken. In sommige delen van het Nederlandse taalgebied heeft men het over een 'veugel' terwijl men elders over 'voegels' praat. Ook bij andere woorden met klinkers in open lettergrepen horen we een grote verscheidenheid. Wij willen deze diversiteit graag beter in kaart brengen. Daarom vragen wij u om van 21 woorden aan te geven hoe de belangrijkste klinker daarvan in uw dialect wordt uitgesproken.

Om het u en ons makkelijker te maken hebben we bij elk woord al een groot aantal mogelijkheden voorgedrukt. *Wilt u het voor uw dialect toepasselijke antwoord omcirkelen?* Indien de voor uw dialect geldende uitspraak niet onder de voorgedrukte antwoorden staat kunt u gebruik maken van de optie 'Anders:'.

Bij het weergeven van de uitspraak op schrift, zijn we zo dicht mogelijk bij de gangbare spelingspraktijk van het Nederlands gebleven. Hieronder vindt u een overzichtje van de gebruikte letters en de klanken die zij voorstellen.

û	korte oe-klank als in 'soep'	ee	lange e-klank als in 'veel'
oe	lange oe-klank als in 'boer'	ea	lange e-klank als in 'meer'
		eh	korte e-klank als in 'bed'
ie	lange ie-klank als in 'bier'	ê	iets gerekte korte e-klank als in het Franse 'pêre'
y	korte ie-klank als in 'niet'	ə	korte uh-klank als in 'appel'
ih	korte i-klank als in 'wit'		
oo	lange o-klank als in 'boot'	aa	lange a-klank als in 'daar'
oa	lange o-klank als in 'door'	ah	korte a-klank als in 'bak'
oh	korte o-klank als in 'hok'		
ow	korte o-klank als in 'bok'	ei	korte ij-klank als in 'pijn'
ô	iets gerekte korte o-klank als in het Engelse 'love'	ai	lange ij-klank, neigend naar 'ai'

Let op: Het gaat bij de volgende vragen alleen om de uitspraak van de belangrijkste *klanker* in het woord. Mocht een woord als 'vogel' in uw dialect bijvoorbeeld als 'fûchel' uitgesproken worden, omcirkel dan evengoed de optie 'vûgel'.

4.1 *Kogel*

Koogel | Koo-ægel | Kohgel | Koegel | Koe-ægel | Kûgel | Kû-ægel | Keugel | Keu-ægel |
 Kôgel | Kowgel |

Anders:

4.2 *Zomer*

Zoomer | Zoo-æmer | Zohmer | Zoemer | Zoe-æmer | Zûmer | Zû-æmer | Zeumer |
 Zeu-æmer | Zoamer | Zoa-æmer | Zômer | Zowmer | Zømer | Zihmer |

Anders:

4.3 *Zegen*

Zee(ge)n | Zee-æ(ge)n | Zie(ge)n | Zie-æ(ge)n | Zeh(ge)n | Zei(ge)n | Zei-æ(ge)n | Zy(ge)n |
 Zy-æ(ge)n | Zê(ge)n | Zê-æ(ge)n | Zea(ge)n | Zea-æ(ge)n | Zeu(ge)n | Zeu-æ(ge)n |

Anders:

Bij de bovenstaande keuzemogelijkheden is het woorddeel '-ge-' steeds tussen haakjes geplaatst.
 Wordt dit woorddeel in uw dialect wel of niet uitgesproken?

- ☐ Wel
- ☐ Wel, maar anders
- ☐ Niet
- ☐ Niet van toepassing

4.4 *Vader*

Vaa(de)r | Vaa-æ(de)r | Vah(de)r | Vah-æ(de)r | Vea(de)r | Vea-æ(de)r | Vê(de)r |
 Vê-æ(de)r | Vô(de)r | Voa(de)r | Voa-æ(de)r |

Anders:

Bij de bovenstaande keuzemogelijkheden is het woorddeel '-de-' steeds tussen haakjes geplaatst.
 Wordt dit woorddeel in uw dialect wel of niet uitgesproken?

- ☐ Wel
- ☐ Wel, maar anders
- ☐ Niet
- ☐ Niet van toepassing

4.5 *Vlegel*

Vleegel | Vlee-ægel | Vlehgel | Vleagel | Vlea-ægel | Vlêgel | Vlê-ægel | Vleugel | Vleu-ægel |
 Vleigel | Vlei-ægel | Vliegell | Vlie-ægel | Vlygel | Vly-ægel |

Anders:

4.6 *Snavel*

Snaavel | Snaa-ævel | Sneavel | Snea-ævel | Snêvel | Snê-ævel | Snôvel | Snoavel | Snaa-ævel |

Anders:

4.7 *Merel*

Meerel | Mee-ærel | Mehrel | Mearel | Mea-ærel | Mêrel | Mê-ærel | Meurel | Meu-ærel |
 Meirel | Mei-ærel | Mierel | Mie-ærel | Myrel | My-ærel |

Anders:

4.8 *Zool*

Zool | Zoo-əl | Zohl | Zoel | Zoe-əl | Zûl | Zû-əl | Zeul | Zeu-əl | Zoal | Zoa-əl | Zôl | Zowl |
 Zəl |

Anders:

4.9 *Vogel*

Voogel | Voo-ægel | Vohgel | Voegel | Voe-ægel | Vûgel | Vû-ægel | Veugel | Veu-ægel |
 Voagel | Voa-ægel | Vôgel | Vowgel | Vægel |

Anders:

4.10 *Keel*

Keel | Kee-əl | Kehl | Keh-əl | Keal | Kea-əl | Kêl | Kê-əl | Kenl | Ken-əl | Keil | Kei-əl |
 Kiel | Kie-əl | Kyl | Ky-əl |

Anders:

4.11 Zegel

Zeegel | Zee-ægel | Zehgel | Zeagel | Zea-ægel | Zêgel | Zê-ægel | Zengel | Zeu-ægel | Zeigel |
 Zei-ægel | Ziegel | Zie-ægel | Zygel | Zy-ægel |

Anders:

4.12 Hemel

Heemel | Hee-æmel | Hehmel | Heamel | Hea-æmel | Hêmel | Hê-æmel | Heumel |
 Heu-æmel | Heimel | Hei-æmel | Hiemel | Hie-æmel | Hymel | Hy-æmel | Hihmel |

Anders:

4.13 Tegel

Teegel | Tee-ægel | Tehgel | Teagel | Tea-ægel | Têgel | Tê-ægel | Teugel | Teu-ægel | Teigel |
 Tei-ægel | Tiegel | Tie-ægel | Tygel | Ty-ægel | Tihgel |

Anders:

4.14 Boven

Booven | Boo-æven | Bohven | Boeven | Boe-æven | Bûven | Bû-æven | Beuven | Beu-æven |
 Boaven | Boa-æven | Bôven | Bowven | Bæven |

Anders:

4.15 Zeef

Zeef | Zee-æf | Zehf | Zeh-æf | Zeaf | Zea-æf | Zêf | Zê-æf | Zeuf | Zeu-æf | Zeif | Zei-æf |
 Zief | Zie-æf | Zyf | Zy-æf | Zihf |

Anders:

4.16 Oven

ooven | oo-æven | ohven | oeven | oe-æven | ûven | û-æven | euven | eu-æven | oaven |
 oa-æven | ôven | owven | æven |

Anders:

4.17 Water

Waater | Waa-æter | Weater | Wea-æter | Wêter | Wê-æter | Wôter | Wô-æter | Woater |
Woa-æter | Wohter | Wowter | Wehter |

Anders:

4.18 Koren

Kooren | Koo-æren | Kohren | Koeren | Koe-æren | Kûren | Kû-æren | Keuren | Keu-æren |
Koaren | Koa-æren | Kôren | Kowren | Kæren |

Anders:

4.19 Meel

Meel | Mee-əl | Miel | Mie-əl | Mehl | Meil | Mei-əl | Myl | My-əl | Mêl | Mê-əl | Meal |
Mea-əl | Meul | Meu-əl | Maal | Maa-əl | Moal |

Anders:

4.20 Neef

Neef | Nee-əf | Nief | Nie-əf | Nehf | Neif | Nei-əf | Nyf | Ny-əf | Nêf | Nê-əf | Neaf |
Nea-əf | Neuf | Neu-əf | Naaf | Naa-əf |

Anders:

4.21 Boog

Boog | Boo-æg | Bohg | Boeg | Boe-æg | Bûg | Bû-æg | Beug | Ben-æg | Boag | Boa-æg | Bôg |
Bowg | Bæg |

Anders:

5. Evaluatie vragenlijsten

Al vijfenzeventig jaar stuurt het Meertens Instituut vragenlijsten rond. Deze lijsten hebben inmiddels een schat aan informatie opgeleverd. U levert als informant dus een belangrijke bijdrage aan het wetenschappelijk onderzoek van het Meertens Instituut.

Om onze vragenlijsten beter te kunnen gebruiken, zijn we nu met een project bezig om dit voor ons zo belangrijke onderzoeksinstrument aan de eisen van deze tijd aan te passen. Daarbij willen we ook de vragenlijsten beter op uw wensen en mogelijkheden afstemmen. Daarom willen we u graag een paar vragen stellen over uw ervaring met het invullen van (onze) vragenlijsten.

5.1 Waarom hebt u zich aangemeld als informant van het Meertens Instituut?

Kruis het antwoord aan dat het meest op u van toepassing is.

- ☐ Omdat ik graag mijn mening geef.
- ☐ Omdat ik graag een steentje bij draag aan wetenschappelijk onderzoek.
- ☐ Omdat ik het belangrijk vind dat ons cultureel erfgoed behouden blijft.
- ☐ Omdat ik het belangrijk vind dat mijn dialect behouden blijft.
- ☐ Omdat iemand mij hiervoor benaderd heeft.
- ☐ Omdat de onderwerpen van de vragenlijsten mij interesseren.

5.2 Hoeveel tijd wilt u **maximaal** aan het invullen van een vragenlijst besteden?

- ☐ 5 minuten
- ☐ 10 minuten
- ☐ 15 minuten
- ☐ 20 minuten
- ☐ 30 minuten
- ☐ Langer

5.3 Wat voor type vragen beantwoordt u het liefst?

- ☐ Meerkeuzevragen, waarbij ik uit een aantal voorgedrukte antwoorden moet kiezen.
- ☐ Open vragen, waarbij ik zelf het antwoord mag formuleren.
- ☐ Combinatie van beide.
- ☐ Geen voorkeur.

5.4 Zou u graag op de hoogte gesteld worden van de resultaten van de onderzoeken waar u aan mee werkt?

Kruis het antwoord aan dat het meest op u van toepassing is.

- ☐ Ja, dat stel ik zeer op prijs.
- ☐ Ja, dat vind ik wel aardig.
- ☐ Dat maakt mij niet zoveel uit.
- ☐ Nee, daar heb ik geen belangstelling voor.

5.5 Sommige onderzoeksbureaus belonen hun respondenten met een kleine attentie, bijvoorbeeld een boekenbon. Zou zo'n beloning voor u een stimulans zijn om een vragenlijst in te vullen?

Kruis het antwoord aan dat het meest op u van toepassing is.

- Ja, ik vind het meer dan terecht dat ik voor mijn tijd gecompenseerd wordt.
- Ja, een attentie geeft je toch het idee dat je inspanningen gewaardeerd worden.
- Niet echt, ik vul vooral vragenlijsten in om bij het onderzoek te helpen.
- Niet echt, vooral het onderwerp van de enquête moet voor mij interessant zijn.

5.6 Maakt u gebruik van het internet?

- ☐ Nee, nooit
- ☐ Ja, heel soms (een keer per maand of minder)
- ☐ Ja, af en toe (enkele keren per maand)
- ☐ Ja, vrij vaak (enkele keren per week)

5.7 Zou u onze vragenlijsten via het internet in willen vullen?

- ☐ Nee
☐ Ja
☐ Ja, mits

5.8 Zijn er nog positieve of negatieve ervaringen die u kwijt wilt over het invullen van (onze) vragenlijsten?

[illegible]

6. Slotvragen

Om deze vragenlijst anoniem te kunnen verwerken, willen wij u graag nog om enige gegevens omtrent uw persoonlijke achtergrond vragen. Tevens zijn we zeer geïnteresseerd in uw mening over het gebruiksgemak van deze vragenlijst.

6.1 Wat is uw geslacht en uw leeftijd?

- ☐ Man
- ☐ Vrouw

Leeftijd:

6.2 Wat is uw hoogst voltooide opleiding?

- ☐ Geen opleiding voltooid
- ☐ Lagere school
- ☐ LBO / VBO / VMBO / MAVO / (M)ULO / Secundair onderwijs eerste of tweede graad
- ☐ HAVO / HBS / VWO / MBO / Secundair onderwijs derde of vierde graad
- ☐ HBO / Hoge School
- ☐ Universiteit
- ☐ Anders*, namelijk:

.....

** Indien het door u gevolgde onderwijstype niet bij de keuzemogelijkheden vermeld staat, wit u dan eerst proberen om een corresponderend opleidingsniveau aan te kruisen. Heeft u bijvoorbeeld de ambachtsschool of LTS bezocht, dan kunt u een kruisje zetten bij LBO etc.*

6.3 Zou u met een waarderingscijfer van 1 (laag) tot en met 10 (hoog) deze enquête op de volgende punten willen beoordelen?

Invulgemak:

Duidelijkheid vragen en invulinstructies:

Keuzemogelijkheden bij meerkeuzevragen:

6.4 Ruimte voor opmerkingen en suggesties:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Hartelijk dank voor uw medewerking!